Adem Solak

şiddeti anlamak

Cezaevi Görüşmeleri

ŞİDDETİ ANLAMAK
"CEZAEVİ GÖRÜŞMELERİ"

Adem SOLAK

HEGEM Yayınları: 25
Araştırma İnceleme Serisi

ŞİDDETİ ANLAMAK
Editör - Yazar : Adem SOLAK

© Copyright : HEGEM & SERYA LTD. ŞTİ.
E-İletişim : HEGEM.AES@gmail.com
Web : www.hegem.org.tr
İletişim : 0539 439 73 30 - 0532 366 90 06
ISBN : 978-605-89212-3-8
Yayımcı Serfitika No : 14754
Kapak Tasarım : Ümmü KURT
Sayfa Tasarımı : Hermes Ofset

Ekim 2009

Baskı : HERMES OFSET
www.hermesofset.com.tr
Kazım Karabekir Cad. 39/16
0.312 384 34 32 Ankara

Dağıtım : SERYA Yayıncılık
8. Cad. 79. Sok. 6/9 A. Öveçler-ANKARA
Tel: 0312 472 64 37 Faks: 0312 472 64 38
E-mail: colakefe@yahoo.com

İÇİNDEKİLER

KİTAP İÇİN NE DEDİLER? 5
GİRİŞ 11
CEZAEVİ GÖRÜŞMELERİ 17

I. BÖLÜM

BİR ANNE CİNAYETİ 19
CİNAYETE GÖTÜREN YOL 27
OĞUN SAMAST: "HRANT DİNK CİNAYETİ" 35
CEZAEVİNDEYİM İŞTE 57
RAHİP SANTORO CİNAYETİ 83
BİRİNCİ BÖLÜMÜ BİTİRİRKEN 137

II. BÖLÜM

SIRADIŞI BİR OLAY "BİLGE KÖYÜ KATLİAMI" 153

III. BÖLÜM

BİR TERÖR HÜKÜMLÜSÜYLE GÖRÜŞMELER
"ŞEMDİN SAKIK" 169

YARARLANILAN KAYNAKLAR 307
YAZAR HAKKINDA 311

YAZARIN PAPAZ CİNAYETİ KİTABI İÇİN NE DEDİLER?

Bu bir "vaka" çalışmasıdır... Bir suçun anatomisi... Bir ergenin kimlik krizi... Bir toplumun değer bunalımı... Olayı; felsefi, sosyolojik ve psikolojik boyutları ile irdelememize olanak sağlayan bir belge...

Sanıkla doğrudan görüşmeler yapan, ailesiyle, öğretmenleriyle konuşarak bilgiler toplayan ve Trabzon'un suç profili ile birlikte "Şekil Zemin İlişkisi" içinde, bütünü görmemizi sağlayan yazar, bu bütün içinde kendimizi de sorgulamamızı kaçınılmaz kılıyor.

Doğrusu sadece sanık ve ailesi için değil, tüm toplum için de, SANCILI BİR SORGULAMA...

Prof. Dr. Binnur YEŞİLYAPRAK

Bu eser, sosyal bir sorunu "sosyal bilimlerden hareketle" irdeleme ve değerlendirme yaklaşımının çok güzel bir örneği...

Harika bir çalışma, başarılı ve etkileyici bir eser... Çok gönülden kutluyorum.

Prof. Dr. Tülin İÇLİ

Toplumsal olgulara çok boyutlu bakmak tutarlılığın en önemli şartıdır. Bu yapıtta da olay ve olgulara değişik boyutlardan bakılmıştır.

Adem Solak'a eline sağlık diyorum ve başarısını kutluyorum.

Prof. Dr. Veysel SÖNMEZ

Adem Solak bu kitabında toplumun çok sayıdaki kanayan yaralarına değinmektedir. Töre toplumundan hukuk toplumuna geçememenin rahatsızlıkları, aile içi ilişkilerin sağlıksız olması, okulda eğitimin öğretime kurban edilmesi, okul-aile ilişkilerinin yetersizliği, toplumsal bozulma ve yabancılaşmanın ürkütücü boyutlara ulaşması, bireyin eğitimi ve sosyalleşmesinde sosyal kurumların tümünün iflasın eşiğine gelmesi ve neticede bireyin bu türden patolojik davranışlarının sıkça görülmesi... İşte bu kitabın bize verdiği etkili mesajlar ve uyarılar...

Küreselleşme sosyal patolojileri ortadan kaldıramadığı gibi emperyalist yayılma emellerini ve sermaye çatışmalarını da önleyemiyor. Hiç olmazsa kendi insanımızın ruh, irade, inanç, zihin sağlığını gerçekleştirebilelim. Belki o zaman bu tür olayları en aza indirebiliriz. Yazarın da varmak istediği sonuç bu olsa gerek. Bu değerli çalışmasından dolayı kendisini kutluyorum.

Prof. Dr. Hikmet Y.CELKAN

İlk elime aldığımda, kitaba konan isim bana fazla iddialı gelmişti. Eserin içindeki açılımların çeşitliliği, doyuruculuğu işin doğrusu ilk düşüncemi değiştirdi ve beni oldukça etkiledi. Bir hukuk olayının aynı zamanda toplumsal ve bireysel yönlerinin olduğunu, hukukla toplumun bağlılığını yazar çok iyi işlemiş.

Sorgulayıcı ve sorgulatıcı yaklaşımlarıyla bizi düşünmeye, dahası çözümler üretmeye zorlayan ilginç bir kitap... Yazarını en içten duyguyla kutluyorum...

Prof. Dr. F. MURTEZAOĞLU

Anayasa Hukuku Profesörü

Bu eserde, bilimle güncel yaşantının uyumlu bir buluşması verilmiş. Etkileyici, şaşırtıcı ve düşündürücü bir çalışma... Cesur ve sıra dışı sorgulamalar dikkat çekici... Yazar bu çalışmada, insan yaşantısıyla felsefenin ayrılmazlığını ve çağdaş felsefenin insan yaşantısındaki yerini görmemizi sağlıyor... Sadece günümüzün değil, gelecek nesillerin de bu kitaptan öğreneceği çok şey var...

Fevzi DEMİR

Teftiş Kurulu Eski Başkanı

Bir cinayetin nihayetinde yola çıkan yazar, O.A'nın cana kıydığı andan geriye doğru, cenin haline kadarki ilginç serüvenini okuma gayreti içinde. Ancak bu çaba, kaba bir öldürme olayının aydınlatılmasına yönelik basit merakımızı giderme amacında değil.

"Küresel" değil, "köşeli" yorum ve önerilerle görüşlerini ortaya koyan yazar, cinayet değilse de, toplumu çözme yolunda. "Milletin kaderini yine milletin azim ve kararlılığı kurtaracaktır" sözünü özümüze aktarabilme şansını sunmaktadır.

O.A'nın şahsında, uzay boşluğunda anlam arayışındaki insanoğlunun, ne büyük boşluklar taşıdığını; rotayı yitirmenin o insanı bir karadelik gibi yutarken, çevresindekiler için de büyük bir tehdit oluşturduğunu gözler önüne sermektedir.

Evet bir minik yürek, kıpır kıpır bir beyin, anlamlandırma yolunda çok anlamsız bir tercihle bir hayata kastetmiştir.

Gökte kalsa imrenerek seyredeceğimiz minik yıldız, yörüngesiz gezerken bir meteor olarak insanlık semasına girmiş ve atmosferin dünyamızı koruduğu kadar insanlığımızı korumada bir kalkana sahip olamayışımızdan, papazın başına taş, bağrımıza ateş olarak düşmüştür.

Bu kitap, salt polisiye bir merakın izalesi için eğilen kişiye bir şey fısıldamayacaktır. Ancak bu ateşin çocuğun insanlık semasının yıldızı olmak yerine kayıp düşmesine hayıflanan; yeni kayıpların önlenmesinde kendi ayıplarını görmeğe yüreği yeten; kesiti, bir kurtlu peyniri andıran toplumu ve kendisi ile yüzleşmeye yüzü olan herkesi kitaptaki yerini ve rolünü görmeye davet etmektedir.

Bu kayan ve yıkan çocuğun acı gerçeğini idrak ettiğimizde; artık analar niçin lider doğurmuyor? diye hayıflanmayacağız. Bunun yerine yetenek yiyen bir sosyal yapı veya toplumsal organizasyon oluşturduğumuzu anlayacağız. Çocuklarımız için oluşturduğumuz bu kaygan zeminde suç kıyısında dolaşan çocuk ve gençlerimiz için ne yapabilirim sorusunu sormakta geç kaldığımızı göreceğiz.

Tetiği çekme bir sonuç. Kanı görmeden gidişi okuyamama ise bizim acı halimiz. Baba; "suçlu biziz; bizi yargılayın" diyor. Tüm ana-babaların kulaklarında yankılanması gereken sesi kaç sorumlu kişi duydu acaba?

Gün itiraf günüdür. Ateşin düştüğü yer sadece O.A'nın, kişinin evi midir? Ateşe atılmadan önce bu kişiyi kanatlandırmakla görevli olan öğretmeni, okul yöneticileri bir itiraf hazırlığı içindeler mi, yoksa kendini mazur gösterme telaşmdalar mı?

Okulları yöneticiler için çiftlik; müdürleri, "kendine müdür" olmaktan çıkarmanın vakti gelmiştir. Okulda çocuğu problem gören, problem çözmekten hoşlanmayan eğitim emekçilerinin, otokritiğe yönelmeleri ve itiraf defterini açmaları zorunludur.

Yol kenarında gördüğümüz her bariyer, sosyal kontrolden yoksun bir şekilde suç sahilinde dolaşan veya sürüklenen çocuk ve gençlerin "korumasız" halini hatırlatmalıdır.

Geniş zamanda umursamazlık içinde olan, düşmeden önce düşünmeyen bir insan tipini geri kalmışlık simgesi sayma; duyarlı bir vicdan sorumluluğu taşıma; sosyal bir felsefeye dönüşen suça sürüklenişi boş sözlerle izleyenlere karşılık, miskinlik ve ataletin pençesinden kurtularak harekete geçme noktasında bulunuyoruz.

Suça bulaşanlar için batıda yaygın olarak gördüğümüz "topluma kazandırma hizmetinde" gönüllü çalışmaya hazır değil miyiz?

"O.A", olağanüstü zekası ve yeteneğiyle eğitim yolunda ilerlerken fark edilemedi. Çok kitap okumanın ender örneği idi. Buluşları, kelimeleriyle toplumun dikkatini çekmeyi hayal eden çocuk, elinden tutamadığımız için silaha sarıldı. Mermi kullandı. Papazı yıktı. Sadece Trabzon'u değil, Türkiye'yi İslam ve Hıristiyan âlemini sarstı.

Bu çocuk bir eğitim zayiatıdır. Eline kalemi alıp bizi kusurlarımızla deşifre etmeye başlamadan gelin itirafa koyulalım...

Almanlar "ya eğit ya katlan" diyorlar. Artık ne "eğitim yolunda öğütülenlerin", ne de eğitiyormuş gibi yapanların, bu ağır bedele katlanmaya hali kalmadı.

Bugünden geçi yok hepimiz en yakınımızdaki okulun kapısına varalım. "Burada ne oluyor bize ne düşer?" diyelim.

Acıları mücevher gibi değerli gören bir anlayışla, 5 Şubat 2006 tarihini işaretleyelim. İnançlarımız kadar utançlarımız da bizim. Bu defa utancımızı unutmayı değil bir maden gibi işlemeyi deneyelim.

Sayın yazar Gürcistan'da, bir okulda işlenen cinayette yitirilen çocuğun, sırasının üzerinde sürekli mum yakıldığını; acının canlı

tutularak okullarda şiddete karşı bilinç oluşturmada "güçlü bir uyaran"a dönüştürüldüğünü ifade etmişti.

Biz de bu kitabı, şiddete karşı güçlü bir uyaran, huzur ve güven okullarına götüren önemli bir yol haritası sayalım.

D. Murat CEVHER

Hâkim

Adalet Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanı

GİRİŞ

Cezaevleri doğal bir insan laboratuarıdır. Görmekle ve gözlemlemekle baş edilemeyecek kadar çok renk ve ayrıntı vardır içeride. İnsan 25 yıl boyunca, onlarca cezaevi hayatının içine girince, aklını bir daha dışarıya, normal hayata döndürebilmesi gerçekten zor oluyor.

Suçla mücadele ve suçluların ıslahı, tüm dünyanın her dönemde, en zor meselelerinden biridir. 1998 yılında Sayın Demirel, Cumhurbaşkanı olarak yeni hükümete görev onay toplantısında şu uyarıda bulunur; "Bu ülkenin cezaevleri sorununu kucağınızda ateşten bir top olarak bulmuş olacaksınız. Ben başbakanlıklarım döneminde bu işin üstesinden gelmede başarısız kaldığımı açıkça söylemek istiyorum. Ne yapıp edin, bu sıkıntılı durumdan ülkeyi çıkarmanın bir yolunu bulmaya çalışın."

Demirel haklıydı. Sonraki dönemler ceza adalet sistemi için zorlu geçecekti. Zorluk bugün de var; gelecekte de olacak gibi görünüyor. Aslında gelinen noktada tüm dünya biliyor ki, işin sebepler noktasında ele alınması gerekir. Önemli olan insanların bir şekilde suça bulaşmasının önüne zamanında geçilmesidir.

1939 yılını, Erzincan'ı yerle bir eden depremle hatırlarız. Deprem sonrası ayakta kalan çok az binadan biri de cezaeviydi. Sabah erken bir saat; cezaevi savcısı tüm hükümlü tutukluları avluda topluyor ve şunları söylüyor; "Şimdi cezaevinin kapılarını açacağız ve siz dışarı çıkacaksınız. Şehirde deprem enkazından

insan kurtarma çalışmalarına katılacaksınız. Başınızda herhangi bir gardiyan olmayacak. Ancak akşam olunca hepinizi buraya dönmüş olarak görmek istiyorum."

Bu bir cezaevi yöneticisi için çok büyük riskler taşıyan karardı. Asla akla gelmeyecek bir durumla karşı karşıya olmanın yaratabileceği duyguları belki de en iyi bilecek insanlar, o zamanki Erzincan depremini yaşayanlardı.

Özgürlük güzeldir ve çok değerlidir. Ele geçmişken kaybetmemeyi düşünmeleri ancak insanca bir şey olurdu.

Oysa korkulan olmadı: akşam sayım yapıldığında herkesin eksiksiz cezaevine döndüğü anlaşıldı. İnsanca bir yol değil, **daha insanca bir yol seçilmişti.** İnsan önemliydi çünkü; hayatlar önemliydi, söz önemliydi, yardımlaşma önemliydi, vefa önemliydi... Ama daha önemlisi, insan yerine konulmuş olmak ve güvenilmiş olmaktı.

Belki de buradan, insanımıza güvenme noktasından işe başlamak gerekiyor.

O zamanki Erzincan mahkûmlarının deprem olmasında bir payları yoktu. Ancak enkazın kaldırılmasında kendilerini sorumlu tuttular; hem de özgürlük arzularını unutarak. Biz de artık, bu şiddet meselesine, terör çıkmazına, çocukların ve gençlerin giderek daha çok suça sürüklenmesi olayına; daha ciddi, daha sorumlu yaklaşmalıyız.

Toplumumuzda seri cinayetler, aile içi katliamlar, bebek tecavüzleri başladı. Genç kızlar annelerinin boğazını kesiyor. Oğullar içki parası vermedi diye anne babalarının elini ayağını kırıyor; kardeş kardeşe pusu kuruyor.

Atatürk'ün başkentinde, öldürdüğü kurbanının etini yiyen yamyamlar türedi. Okula giden gençlerin yarısına yakını ya bir çete üyesi, ya yaralayıcı öldürücü silah taşıyor. Dağa çıkan,

uyuşturucu batağına saplanan ya da o sınırda olan çocuk ve gençlerin sayısını hiç kimse bilmiyor. Hayatın anlamını yitirenlerin oranı daha da bir sır ve bu nedenle bir yılda %400 artan intihar girişimlerini anlamaya artık aklımız yetmiyor.

Acaba bu tablo karşısında bugünün dışarıdaki bizleri, dünün Erzincan mahkûmları kadar sorumlu davranabiliyor muyuz? Belki özgürlüğümüzü değilse de; biraz zamanımızı, biraz çıkarlarımızdan vazgeçmeyi, ama daha önemlisi biraz yüreğimizi ortaya koyabiliyor muyuz? Bu ülkenin sıkıntıları, yukarıdaki sorulara alınabilecek **"evet"** ler oranında çözülmüş olacaktır.

Gelişmiş ülkeler cezaevlerinde her çeşit iyileştirme yöntemlerini yıllardır deniyorlarsa da, istenen başarıya henüz ulaşabilmiş değiller. Dünya ülkeleri bu konuda sürekli bir arayış peşinde olmaya devam ediyor.

Cezaevi gerçeği farklıdır. Oradaki iyileştirme sistemi kendine has çalışma program ve yöntemlerini gerektirir. Bireysel ve grupla görüşmelerin niteliği daha çok psikolojik danışmayı da kapsayan "felsefe terapileri" şeklinde olmak zorundadır. Salt psikolojik yaklaşımlar, kendini bir kuyuya düşmüş hisseden bireyleri daha da derinliklere itebilir. Çünkü orada, cezaevi duvarları arasında olmaya mahkûm bulunan herkes; sadece onu içeriye iten olayı, durumu, boyutu değil tüm hayatı sorgular.

Dışarıdaki insanların aklına bile gelmeyen bir sorgulama tarzı başlar ve bu hiç bitmez. Oradaki insanların kafasında, sorular soruları kovalar. Bitmek bilmeyen sorgulamalar zinciri içerisinde bunalan kimselere, tek bir psikolojik teknikle verebileceğiniz fazla bir şey olamaz. İrdelenen, sorgulanan tüm hayattır; dünyanın kendisidir. Anlamlar, amaçlar, araçlar... Her şey zihinlerde çok fazla karışıktır.

İçeridekiler bazen öyle zaman gelir ki, zihinlerindeki özgürlük alanlarına sığınma, kendi anlamlarını bağımsızca yaratma adına

gönüllü olarak, 'ağır ceza çekme alanlarına' (tek kişilik tecrit odalarına) girmeye razı olurlar. Kelimenin tam anlamıyla diğer insanlardan kaçan böyle kişilere siz, diğer insan ölçülerini nasıl uygulayabilirsiniz?

Hangi psikolojik yöntem, o demir kapılar ardında cennet yaratabilir.

Felsefe, belki tek çıkış yolu değil; ancak cezaevlerindeki hayat söz konusu ise, sizi oradakilerin dünyasına götürecek en etkili yollardan birisidir. Düşünen, sorgulayan insana, duvar cevaplarla yaklaşamazsınız. Sorgulamaların önünü açar, yeni sorgulama koridorları oluşturursunuz ancak. Ve o koridorlarda yaratacağınız doğru kesişme noktalarına sürüklemeye çalışırsınız danışanı. Gücünüz neye yeterse ve ne kadar sürükleyebilirseniz...

Prof. Marinoff, bu yüzyılın hemen başında, "Felsefe Terapisi" kitabını yazmakla, aslında hem insanlığa büyük bir hizmette bulunmuş hem de bilim adına, felsefe adına ciddi bir cesaret göstermiştir. Zira halen büyük ölçüde 'felsefeye karşı' olan bir dünyada, "terapi" ile "felsefe" sözcüklerini bir araya getirmek yürek isteyen bir iştir.

Ona göre; *"Herkesin yaşam felsefesi vardır; ancak pek azımız oturup kafa yorarak en ince noktaları çözebilme ayrıcalığına ve bunun için gerekli boş zamana sahibiz.* ***...Felsefe ile uygulama her ne kadar birçok insana birbiriyle ilişkisiz iki sözcük gibi gelse de, felsefe her zaman insanlara günlük yaşamlarında kullanabilecekleri araçlar sağlamıştır....Felsefi danışmanlık, geleneksel psikoterapi gibi daha çok geçmişe odaklanmak yerine, şimdiye ve geleceğe bakış üzerine yoğunlaşır. Psikoterapi ile felsefi danışmanlık arasındaki bir başka fark da, felsefi danışmanlığın genellikle daha kısa süreli olmasıdır.***

Bu tür çalışmada tedavi edici olan şey, diyaloğun kendisi, yani fikir alışverişidir. Kimlik, değerler ve anlam nitelikli sorununuz varsa, sizde ruhsal bir hastalık aranmasına ya da reçete yazılmasına izin vermeniz, seçeceğiniz en kötü yoldur. Sizin kendinizi bulmanızı, amaçlarınıza ulaşmanızı veya doğru olanı yapmanızı sağlayacak hiçbir hap mevcut değildir."

Marinof bu ilginç yaklaşımıyla, bir bakıma cezaevindeki dünyaları anlatır gibidir. Hayatın anlam ve amaç boyutunda sorgulanması... Hayatın zorlukları karşısında yeni yolların, yeni anlamların arayışı gayretinde olmak...

Derinlemesine bir sorgulama perspektifinden baktığımızda, toplumu ve kişileri sarsan sıkıntılı olaylara konu olan insanlarda ciddi bir anlam arayışı, değerler çatışması olduğunu görmezlikten gelemeyiz. Çağımızın, her sınıftan insanı ciddi bir arayış içinde. Hiç kimse durup dururken kolay kolay başını belanın içine sokmaz.

"Medeniyetler Çatışması" eserinin yazarı S. Huntington, "Biz Kimiz" adlı kitabında şu ifadelere yer veriyor;

"21'inci yüzyıl bir din çağı olarak yükseliyor. Kuzey Avrupa dışında her yerde halk rahatlık, destek, teselli ve kimlik için yüzünü dine dönüyor. G. Keppel'in tanımıyla, "Tanrının intikamı" en hareketli zamanını yaşıyor. Din grupları arasındaki şiddet tüm dünyada artıyor. İnsanlar coğrafi olarak uzağında bulundukları düşmanlarının yazgısıyla giderek daha fazla ilgileniyor. Birçok ülkede ulusal kimliğin dinsel çerçevede yeniden tanımlanmasını hedefleyen güçlü hareketler ortaya çıktı..."

Bu eserde daha çok, şiddetin, saldırganlığın nedenlerini anlama yolunda, ilgili ve duyarlı insanlara katkısı olabilecek anlatımlara yer verildi. Özellikle dünya için ve ülkemiz için sıkıntılı bir sosyal olguyu; "şiddeti", "terörü" doğru anlamayı kolaylaştırmak için cezaevindeki hükümlülerin anlatımları, bazen tartışılarak bazen ise yorumsuz olarak okuyucuya sunuldu.

Bu kitabın içinde tuhaf ve aykırı birçok gerçek var.

Bazıları onun,

Bazıları senin,

Bazıları benim;

Ama hepimizin gerçekleri.

İçinde yaşadığımız, ancak çoğu zaman farkında olmadığımız; ya da görmezlikten gelmeyi yeğlediğimiz gerçekler...

Acı Gerçekler...

Adem SOLAK

CEZAEVİ GÖRÜŞMELERİ

BİRİNCİ BÖLÜM

PROFESÖR ANNE, KIZI TARAFINDAN ÖLDÜRÜLDÜ

BAŞAK AYDINTUĞ

(Hukuk Fakültesi Öğrencisi)

"Anne Cinayetleri" son bir yılın korkulu ve şaşırtıcı rüyası oldu. Konya, Bursa, Ankara... Ülkenin birçok yerinden aile içi şiddet haberleri medyada 2009 yılı içinde alışılmadık biçimde, yer aldı. Gelişmelerin tesadüfî olduğunu söyleyenler oldu; birbirini tetikleyen cinayetler dendi, ancak hiçbir açıklama toplumdaki tedirginliği ortadan kaldırmaya yetmedi.

Son yıllarda yapılan bilimsel araştırma sonuçlarına göre; sözel ve duygusal şiddeti de sayarsak, evlerimizde anneler babalara göre 2-3 kat daha fazla şiddet uyguluyormuş. Bu, düşündürücü bir sonuç; yaşanan, acaba şiddetin uygulayana geri dönmesi midir?

Başak, son yıllardaki anne cinayetleri serisinde yer alan şanssız genç kızlarımızdan birisi. Kendisinin üniversite hukuk öğrencisi olması, anne babasının profesör olması, olayın medyada daha çok gündemde kalmasına yol açtı.

Suçla eğitimsizlik arasında hep bağ kurulur. Başak olayından sonra çok kişi şöyle bir soru sordu: Kendisi de, ailesi de çok eğitimli bir kız; bu olayı nasıl açıklayacağı?

Bu sorunun cevabını, olayı bizzat yaşayan kişinin ağzından duymak önemliydi. Şöyle diyordu Başak;

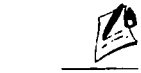
"Şiddet sadece eğitimle ilgili bir olgu olamaz. İnsanların nasıl yetiştiği, yetişirken neler yaşadığı, hayata nasıl baktığı, iç dünyasındaki denge ve dengesizliklerin neler olduğu önemlidir. Bir de son anda insan yaşantısındaki olaylara bakmak gerekir. İçinizde fırtınalar, korkular, acılar varsa ve onlarla baş etme gücünüzü bir an bile olsa yitirirseniz, hayatın anlamını da yitirirsiniz ve o an gözünüz kararır. Gözünüzle birlikte ruhunuz, aklınız kararır; her şey kapkaranlık olur... İnsan eğitim düzeyi düşükken de, yoksulken de mutlu olabilir."

Başak sakin, akıllı, güzel ve çok hanımefendi görünümlü, ne yazık ki, şansı kötü gitmiş bir insan. Basında kendisiyle ve olayıyla ilgili çok şey yazıldı. Ama kim ne derse desin; o, 'her şeyin aile yaşantısına dayandığını, olayının da aile merkezli bir olay olduğunu' vurguluyor hep. Ve daha fazlasını anlatıyor:

"Ben babaannemle dedemin yanında büyüdüm. Anne, baba eve gece 11 den önce gelemediği için öyle bir karar verilmiş. Ben annemi **anne**, babamı **baba** olarak bilemedim. Onların beni sevip sevmediğini hiç anlayamadım; belki bu nedenledir, ben de onları sevdiğimi hiç hissedemedim. Ancak, bu dava sürecinde babamla yakınlığım arttı ve son zamanlarda beni sevdiğini düşünüyorum.

Büyükanne ve büyükbaba ile yaşamak beni yetişkin biri gibi yaptı hep. Çocukluğumu yaşadığımı hatırlayamıyorum. Bir yandan hep kendimi büyük gibi hissettim; diğer yandan, bir yanım (belki de en çok duygu dünyam) sanki hep çocuk kaldı.

Mizaç olarak uysal ve büyüklerinin her dediğini yapan birisiyim. "Yapamam" deme gibi bir şansım yok; istemesem de yaparım. Benden, arzu etmediğim bir şey de istenmiş olsa, **hayır** diyemem; nefret ede ede yaparım. Öyle yetiştirildim.

Çocukluğumda belli zamanları anne ve babamın yanında geçirmek zorundaydım. Bu benim istemediğim ve mutsuz olduğum durumdu. Çünkü onlar hep kavga ederlerdi. Sürekli tartışır, itişirlerdi. Annem çoğu zaman eline geçen ne olursa babama fırlatırdı. Evde bir kenarı kırık olmayan tava yoktur.

Çocukluğumdan beri evimizde tanık olduğum manzara beni hep korkutur, tedirgin eder, derinden üzerdi. Bağırtı, hakaret, itişme, kalkışma, fırlatma...

Elimden bir şey gelmediği için köşeme çekilir, korku ve endişeyle sakinleşmelerini beklerdim.

En çok annem olmak üzere, anne-babam birbirlerine çok ağır sözler söylüyorlardı. Annemin sözleri ağza alınacak gibi değildi. Benim asla anlayamayacağım bir şekilde babamdan nefret ediyordu. Bazen de babama olan öfkesini bana kusuyordu. Babama ve bana kendimi bildim bileli hep küfürlü konuşurdu. Annem aynı zamanda bir laf cambazıydı.

Onunla kimse baş edemezdi. C.I.A. saflarında psikolojik işkenceci, olarak çalışmalıydı. Tüm yıkıcı özelliklerini babamın ve benim üzerimde denemekten hoşlanıyordu. Ben, bu yüzden hep psikolojik acı çekerek büyüdüm. Başka insanlar onu şirin ve sempatik bilsin diye, gayret gösterirdi. Evinde farklı, dışarıda çok farklıydı. Onun gerçek yüzünü babam ve ben bilebilirdik ancak.

Evimizde sürekli bir savaş hali vardı. Evde eşyaların havada uçuşması ve tabakların kırılmasından çok, küfür dolu sözler beni ürkütürdü. Her şey benim yanımda oluyordu. Çocuktum ve olan bitenlerden çok korkuyordum. Ben hayatın öyle olduğuna karar vermiştim artık. Çünkü annem de babam da benim gibi, evlerinin tek çocuklarıydı. Amcam, teyzem, halam, dayım olmadığı için başka aileler nasıldır, hiçbir zaman bilemedim.

Benim kendi dünyam, anemin ve babamın ayrı ayrı kendi dünyaları vardı. Ancak en anlamadığım şey, annemin iki farklı kişilik sergilemesiydi. Babamla savaş halinde iken, o sırada telefonu çalsa, arayan kişiyle gayet nazik, sıcak, samimi, bir şekilde konuşabilirdi. Böyle davranması beni hem şaşırtır, hem de deli ederdi. O iyi yüzünü neden bize göstermiyordu, anlayamıyordum.

2004 yılında annem, babam kendi aralarında boşanma kararı almışlardı. Bir gün beni aralarında oturtup ayrılma kararlarını birlikte açıkladılar. Hallerinden üzüleceğimi, yıkılacağımı sandıkları belliydi. Oysa, bu kararı duymak beni çok sevindirmişti. Artık birbirlerini kırıp dökmeyecekleri için mutluydum. Keşke böyle bir kararı çok önceden almış olsalardı.

Ayrılık sürecinde anladım ki, annem blöf yapmış; ve bir geri dönüş de olamadı. Ayrıldıklarından iki yıl sonra 2006'da babam başka bir kadınla evlendi. Ayrılık ve sonrası durum annemi daha da asabileştirdi. Artık tüm öfkesini bana kusuyor; nefes almam bile sorun oluyordu. Kullandığı kötü ifadelerin dozunun artması, çirkin sözlerinin daha da ağırlaşması beni giderek boğuyordu. Ruhum acıyor, gözüm kararıyordu onun yanında. Benim ağzıma alamayacağım ama olaydan sonra kısmen basında yer alan alçaltıcı sözleri, kişiliğimi yerle bir ediyordu; dayanamıyordum.

Sonra o kötü olay oldu...

Ne tuhaftır ki, ilk günler cezaevi bana cennet gibi geldi. Kendimi, hiç olmadığım kadar özgür hissettim. Rahatladığım, zincirlerimden kurtulduğum duygusunu yaşadım. Ben içimden geleni söylüyorum. Bunları anlamanızı beklemiyorum. Kimsenin anlayacağını da sanmıyorum.

Ben tek çocuktum ve her şeye tek başına katlanmak zorundaydım. Duygularımı, düşüncelerimi, zorluklarımı, acılarımı paylaşacak birileri olsaydı, belki o denli bunalmaz, zorlanmaz, boğulmazdım.

Bilmiyorum. Anlatamıyorum. Eğitim adına, ders adına, bilim adına bir yerlere ve birilerine yararı olacaksa, bütün bunları ve daha fazlasını yazmak; sizin çalışmalarınız yoluyla toplumla paylaşmak isterim.

Geri dönüp baktığımda şunu görüyorum; annem, babam, bana ihtiyacım olan sevgiyi hiçbir zaman vermediler. Ben de onları sevmedim. Onların beni sevdiklerine de hiçbir zaman inanmadım..."

Basında çok şey yazıldı bu cinayetle ilgili; çok yorum yapıldı. Burada sadece basından alınan ve baba, Prof. Dr. Semih AYDINTUĞ'a ait olan, mektuba yer verilmesi uygun bulunmuştur.

ACILI BİR BABANIN MEKTUBU

"Kızımı bu korkunç olaya sevk eden neydi bilmiyorum. Ama bazen kaza geliyorum diyor. Daha 4 yaşındayken Başak ciddi uyku bozukluğu çekiyordu. Eski eşim 3 yil psikiyatri asistanlığı yapmıştı. Çok da başarılı idi. Onun koyduğu hızlı ve doğru tanıları bugün bile hatırlıyorum. Bir keresinde yeni yatan bir hastasının intihar eğilimini fark etmiş ve hafta sonu izinli çıkarılmaması için dosyasına not koymuştu. Ne yazık ki o hafta sonu nöbetçi olan asistan arkadaşımız hastayı izne gönderdi ve hasta çıktıktan 2 saat sonra kendini trenin önüne attı.

Olcay bu olayın etkisinden aylarca kurtulamadı. Çok iyi bir bilim kadını olmasının yanında çok iyi bir klinisyendi. Bir tek kusuru vardı. Çok katı kuralları vardı. Bu kuralları kendine karşı da uyguluyordu. Bu manada dürüsttü. Benim gibi tek bir çocuktu.

Olcay'ın babası Üniversite bitirmiş bir kişi olmasına rağmen ciddi alkol problemi olan ve Olcay'a hayati boyunca problem çıkaran bir insan olarak yaşadı ve geçen yıl vefat etti. Çok iyi bir insan olan eski kayınvalidem haklı nedenlerden ötürü eşini 10 yıl kadar önce boşamıştı. Yani Olcay darbelerle yetişmiş bir insandı. Gene de meslek hayatında yüksek başarısını kimse gölge düşüremedi.

Ama Olcay kol kırılır yen içinde kalır sözüne inanırdı. Başağın uyku problemi için psikiyatrik yardım gerektiğini söylediğim zaman bana müthiş bir öfkeyle 'Sen kızımı damgalamak istiyorsun' demişti. Ne yazık ki bu konuda diğer psikiyatrist arkadaşlarım da kısmen ilgisizlikten, kısmen Olcay'ın korkusundan yardımcı olmadılar. Olcay'ın kara öfkesini durdurmak mümkün değildi. Ben de bu engeli aşıp kızımı o yaşta tedavi altına aldırmayı beceremedim.

Sonra çok meşgul bir anne ve baba ile birlikte Başak büyümeye başladı. Başak zamanının büyük kısmını öğretmen emeklisi olan benim annemin ve babamın yanında geçirdi. Babaanneler ve Dedeler torunlarını çok severler ama bariyer koyamazlar. Belki bunun da dezavantajlarını yaşadık.

Sonra Başak lise çağlarında bizleri birbirimize karşı kullanmayı çok güzel bir şekilde öğrendi. Olcay'la aramız giderek açıldı. Ben Olcay'a ihanet ettim ve çok sancılı bir boşanma süreci yaşadık. Sema Kendirci adında çok başarılı bir avukatı vardı. Kendisini uyarmama rağmen ortak olan evimiz ve 30 milyar manevi tazminat davasını kazandılar. Bu beni çok yaraladı. Maddi olarak hemen her şeyimi kaybetmiştim.

Bu dönemde Başak her zaman olduğu gibi benim ailemin yanında yaşamaktaydı. Ben de Babamların yanına taşınmıştım. Bir süre sonra kendi düzenimi kurdum. Olcayın bana, benim ona öfkem uzun süre geçmedi. Bu nedenle tek ortak paydamız olan Başak'la yeterince ilgilenemedik. Başak şu andaki eşimle gayet iyi geçiniyordu. İnanması zor ama defalarca birlikte tatil yaptık. Eşim, zorunluluğu olmadığı halde Başağın her şeyi ile ilgilendi. Birden dün gözyaşı döken muhterem Öğretim üyelerinden bazıları devreye girerek ve Olcay'ı etkileyerek bu ilişkiyi bozdular. Kızımdan tekrar uzaklaşmak zorunda kaldım. Başağı en zayıf yerinden vurdular. Baban yeni eşinden çocuk sahibi olacak ve sen ortada kalacaksın dediler. Bu bir yalandı. Çünkü biz evlenirken çocuk yapmama konusunda anlaşmıştık ve çocuğumuz yok.

Başak, Bilkent Üniversitesi'nde Hukuk Fakültesine gidiyordu. Orasının nasıl bir yer olduğunu 18 yıllık bir Öğretim üyesi olarak hala anlayabilmiş değilim. Derslerinde çok başarılı olan öğrenciler olduğu gibi her türlü "Aşırı Özgürlüğün" yaşanabileceği dolayısı ile eğitimden uzaklaşmaya çok uygun bir ortam var orada.

Başak maalesef ikinci gruba katıldı. Derslerini ikinci plana attı. Başarısızlık onu çok yıprattı. İyi bir sporcuydu. Beraber 8 km koşardık. Her zaman ona meslek sahibi olmanın çok önemli olduğunu, zor bir tahsil yaptığını, tek amacının okulu bitirmek olması gerektiğini söyledim. Şimdiki eşimle beraber gittiğimiz yemeklerde O.D.T.Ü Kimya mühendisliği mezunu olan eşim de hep aynı telkinde bulundu. Ama başarılı olamadık. Bu arada Olcay'ın da yardımıyla gittiği psikiyatristlerin hiç birine uzun devam etmedi. Verilen ilaçları kullanmadı. Ama bu dönemde şiddette eğilim gösteren bir davranışı olmadı. Sadece annesi gibi kara bir öfkesi vardı ve kızdığı zaman ses tonunu ayarlaması mümkün olmuyordu.

Olayın bana göre en tuhaf kısmı ise, Olcay, Başak tarafından öldürülmekten gerçekten korkuyormuş. Buna Rağmen Başağı devamlı yanına çağırıyordu. Bir geceden çok dayanamayan Başak Babaannesinin evine geri kaçıyordu. Madem Olcay'ın böyle bir korkusu vardı Başağı neden Beysu kentteki evine çağırıyordu ve Başak her gidisinde tartıştığı annesinin yanına neden tekrar tekrar gidiyordu? Bunu hiçbir zaman anlayamayacağım.

Son olarak dün cenaze merasimine katılmadığım için beni eleştiren filozof vatandaşlara sesleniyorum. Biz dün eşimle beraber Sincan Cezaevinde Başağı ziyaret ediyorduk. Başağın iç çamaşırı gibi elzem ihtiyaçlarını karşılamak üzere oradaydık. Kendisi de yaralı olan Başağın yara bakımını yapmaya ve onu acilen psikiyatri kliniğine sevk etmeye uğraşıyorduk. Çünkü Başak ne olduğunu benim de tam bilmediğim, kullanmakta olduğu ilaçlarını aniden kesmiştim. Bu durumun gerek Basak gerek etrafındaki hükümlüler için büyük bir önemi vardı.

Sağ olsunlar, Cezaevi yönetimi bize çok iyi davrandı. İsteklerimizin önemli bir kısmı hızla halledildi. Gene de bu işler uzun sürdü. Cenaze merasimine yetişemedim. İyi de oldu. 1980 yılından beri aynı kurumdayım. Kim yalan ağlıyor, kim gerçekten çok üzgün aslında biliyorum. Yalancıları görmemiş oldum böylece. Ben bir baba olarak kızımla ömrüm yettiği kadar ilgileneceğim. Olcay'ı geri getiremem. O, zaten eserleri, yetiştirdiği öğrenciler ve devlete yaptığı hizmetlerle her zaman hatırlanacaktır."

Semih AYDINTUĞ

HABERVİTRİNİ ÖZEL (Vatan, Sabah, Bugün Gazeteleri...)

29 Mart 2008 Cumartesi 17.14

CİNAYETE GÖTÜREN YOL

Ben Aslınaz. Doğulu olup batıda yaşayan bir ailenin en büyük kızı olarak dünyaya geldim. Babam asker emeklisi ve işinin gereği disiplinli, kuralcı ve sert bir adamdı. Hani annemin de doğu kültürüyle yetişmiş bir kadın olarak ondan aşağı kalır tarafı yoktu.

Ailenin büyüğü olduğum için genelde evin birçok sorumluluğu benim üzerimdeydi. Evin işlerini yapmak, kardeşlerimi kollamak, onların derslerinden ve ödevlerinden sorumlu olmak... Bütün bunlar ve başka yükler ağır geldi ve liseye devam edemedim.

Okulu bırakmak beni boşluğa itmişti. Belki de daha çok bu boşluğun getirdiği bir arayışla 16 yaşında birine sevdalandım. Kendimce aklımı zorlayan bir aşk yaşıyordum. Aklımda bir an önce evlenip bu evin onca sorumluluğundan kurtulmak vardı.

Çıkmaya başladığım, daha doğrusu kaçamak buluştuğum kişi benden 10 yaş büyük birisiydi. Beni iyi anladığını, çok sevdiğini düşünüyordum. Haftada birkaç kez görüşüyor, uzun sohbetler ediyorduk. Zaten çok fazla bir şey olması mümkün değildi. Kapalı, ölçülü, disiplinli bir aile terbiyesi almıştım. Yanlış bir şey olması ailem tarafından yok edilmem demek olurdu.

Bir yıla yakın bu görüşmelerin sonunda evlenmeye karar vermiştik. Beni artık ailesiyle tanıştıracak, sonra da gelip istetecekti. Böylece benim ailem de bu işi bilmiş, belki kısa zaman sonra da kendime mahsus bir yuva kurmuş olacaktım. Bu konuda hem kendime, hem ona çok inanıyordum.

Bir gün; "Seni önce halamla tanıştırmak istiyorum. Akşama doğru birlikte halamın evine gider önce onunla her şeyi konuşuruz" dedi. Ben de heyecanla kabul ettim ve ona göre hazırlıklarımı yaptım.

Akşama doğru buluştuk ve bilmediğim bir kenar mahalleye, tenha bir yerde bulunan halasının evine gittik. Eve girerken aslında tuhaflıklar başladı. Evin kapısını cebinden çıkardığı anahtarla açarak, "halam birazdan gelir" deyip beni içeri aldı. Korkmaya başlamış ama belli etmiyordum.

Biraz oturmuştuk ki elindeki paketi masanın üzerinde açmaya başladı. Halası için hediye bulunduğunu sandığım paketten dolu bira kutuları çıkartıp masaya dizdi. Bunlar nedir diye sorduğumda; "halam birayı çok sever üçümüz birlikte içeceğiz" cevabını verdi.

Sonra mutfaktan getirdikleriyle masayı iyice donatıp beni kolumdan tutarak başına oturttu. "Hadi biz başlayalım, halamda gelir" deyince benim korkum daha da arttı. Kötü şeyler hissediyordum. Ben içki içen biri değildim. Ne yapmaya çalışıyordu bir anlam bulamıyordum. O bir yandan içmeye başlamıştı bile.

Aşırı baskısı karşısında ben de ona katılmak zorunda kaldım. Çok ısrar edişinden ve acele tavırlarından benim sarhoş olmamı istediğini düşünmeye başlamıştım. Çünkü bir yandan bana sokulmaya, öpmeye çalışıyordu. Birkaç kez onu durdurdum ve bu açık sevişme isteğini reddettim. Ancak kısa aralıklarla durup yeniden üzerime üzerime geliyordu.

Masadan kalktım, gitmek istediğimi söyledim. Beni güç kullanarak yerime oturttu. Geçen her dakika daha da saldırganlaşıyordu. Şaşırmış, korkmaya başlamıştım.

Artık aramızda hem psikolojik, hem fiziksel bir mücadele yaşanıyordu. Ne kadar dil döktüysem ya da ciddileştiysem onu normale döndürmek mümkün olmadı. Sonra birden üzerime

saldırdı, beni yere yıktı ve onun olmamı istedi. Bütün gücümle karşı koyunca çok şiddetli bir şekilde beni bayıltana kadar dövmeye devam etti.

Ağır fiziksel şiddetin arkasından gücüm bitti; tecavüz geldi.

Zaten boğuşmanın belli bir aşamasından sonra şoka girmiştim ve o şok halinde ikinci bir şok yaşamak bedenime ağır acılar çektirmiş, ruhumu boğmuştu. Bağırmış, sesimi etraflarda hiç kimseye duyuramamıştım. Korkunç acılar içindeydim. Ölümden daha ağırdı yaşadıklarım.

Ne sonrasını, ne sonraki günlerimi hatırlamıyorum. Ölü gibi yaşıyordum. Acımla başbaşaydım. Kimseye bir şey anlatamazdım. Ailem duysa önce beni öldürürlerdi. Ölmek tek kurtuluş gibi geliyordu gözüme. Her gün ölmektense...

Ve bir gün dayanma gücüm bitti ve iki kutu hapı gözümü kırpmadan içtim. Gözümü hastanede açınca başaramadığımı anladım, yeniden yıkıldım.

Sonrasında iyileştim. Aynı yolu denemeye cesaretim de kalmadı. Yılları bir ölü gibi tüketmeye başladım. Herkesten, her şeyden kaçıyordum. O kişi tehditle birkaç kez daha bana tecavüzde bulundu ve elimde yapacak bir şey yoktu. Ailemden korktuğumu biliyordu ve beni bu zayıf tarafımdan vurmayı başarmıştı. Ondan da herkesten de nefret ediyordum.

Birkaç kez onu öldürmeyi planladıysam da başaramadım. Allah korkusu beni durdurdu. Nefretim bütün kalbimi kaplamıştı. Demek ki hiçbir sevgi çok büyük değilmiş. O tüm kalbime sahipti sanıyordum. Başka hiçbir duyguya kalbimdi hiçbir yer olmaz diye kendimi öyle inandırmıştım ki...

Başka birisiyle evlenip şehri terk edince bir şekilde kurtulmuş oldum ben de. Ama acılarım ve kötü anılarım peşimi asla bırakmıyordu.

Böyle bir çaresizlik ve acı girdabında 6 yılımı geçirdim. Kız kardeşim büyümüş, benim de etkimle üniversitenin psikoloji bölümünü kazanmıştı. Başka bir şehirde okuyordu ve her dönem sonu geldiğinde okul hayatını uzun uzadıya konuşuyorduk.

En çok psikoloji öğretmeninden bahsediyordu. En iyi hoca, çok iyi birisi, terapist...

Aslında bir psikologa ihtiyacım olduğunu hep düşünmüş ama yakın çevrede böyle bir şeye girişmekten korkmuştum. Acılarımdan kurtulmak, erkekleri normal bir insan olarak görebilmek benim kendi başıma çözebileceğim bir iş değildi. Sırlarımın, sıkıntılarımın altında eziliyordum ve hiç kimseyle paylaşamamanın boğucu zorluğunu yaşıyordum.

Uzaktaki bir terapiste ihtiyacım olduğuna karar verdim ve kız kardeşimden beni o öğretmeniyle tanıştırmasını istedim. Önce şaşırdı ama sonra anladı, kabul etti. Bu tanışma elbette ancak telefonla olacaktı.

Uzaktaki bir terapiste ihtiyacım olduğuna karar verdim ve kız kardeşimden beni o öğretmeniyle tanıştırmasını istedim. Önce şaşırdı ama sonra anladı, kabul etti. Bu tanışma elbette ancak telefonla olacaktı.

Öyle de oldu. Sorunlarım olduğunu yardıma ihtiyacım olduğunu söyleyerek kız kardeşimin öğretmeniyle bir tanışma sağladık. Kendisi daha sonra ihtiyacım olan bir terapist bulmama yardımcı oldu.

Gidebileceğim ama başka bir şehirde yardım almam gerekiyordu. Öyle de oldu ve sonrasında aylar sürecek bir terapi desteği almaya başladım.

Terapi beni çok rahatlatmıştı. Her şeye, bir şekilde hayata yeniden başlama gücüm her zamankinden çok daha fazlaydı. Terapi sürece benim için bir kurtarıcı olmuştu. Ancak ben

sorunumu, "aldatılmış, terk edilmiş ve bu yüzden acı çeken bir sevgili" rolünde biri olarak sunmuştum; başımdan geçeni terapistte bile söylemeye cesaret edememiştim.

Kendi ayaklarımın üzerinde durmam, geçmişi unutmam, geri dönüşü olmayan bir sevgili için üzülmeyi bırakmam gerektiğini telkin ediyordu terapist, ister istemez. Ben ise her seferinde, "unutamıyorum, onsuz olabileceğime inanamıyorum" gibi sözlerle durumu kendimce idare etmeye çalışıyordum.

Onu unutmak için ne yapmam gerektiğini çokça soruyor, hiçbir cevabından tatmin olmayan bir tutum sergiliyordum. Dört ay sürmüştü terapi ve uzmanı epey yormuştum. Benim laf anlamaz duruşum karşısında; "Bir erkeği başka bir erkek unutturur. Her şekilde hayatının içinde olacak yeni birisini bul" dedi.

Başka seçeneğim olmadığını biliyordum. Hem uzakta ve hem ruhumu anlayan birisiyle belki başarabilirdim. Denemek zorundaydım. Kaybedecek hiçbir şeyim yoktu. Tedavi tedavidir deyip bir arayışa girdim. Böyle birisini bulmakta gecikmedim. Benden yaşlı, olgun, anlayışlı birisiydi.

Merak, korku, ümit... Karmakarışık duygular yaşıyordum. Önce iyi bir arkadaşlık, dostluk kurduk. Onu bir danışman gibi kabul edip birçok sorunumu paylaştım.

Bilinçaltımda, onca acıyı temizlemek mümkün olabilir miydi görmek istiyordum. Bitirmeliydim korkularımı.

Görüşüp, konuştuğumuz süre içinde birçok sıkıntımı onunla uzun uzadıya paylaştım. Geçmişi onunla unutmak istediğimi açık olarak söyledim. Beni anladı ve yardımcı olacağını söyledi, o da.

Sonra onunla, evliymişiz gibi birlikte olmaya karar verdim. Doğru bir zaman ve doğru bir ortam bulmuştuk. Buna rağmen

umduğum gibi başlamadı. İlk gün, ben istediğim ve çok anlayışlı birisiyle olduğum halde, kaskatı kesildim; olmadı.

"Sen bakire misin" dedi.

"Hayır" dedim.

Bir süre tereddüt geçirdi.

"Sana tecavüz mü edildi" diye sordu;

Ben hüngür, hüngür ağlamaya başladım...

Adam çok üzüldü halime. Artık yeni duruma göre her şeyi baştan ele alıp uzun konuşmalara giriştik. Ben sorunumu çözmeden gitmek istemiyor, bunu açıkça ve ısrarla söylüyordum.

Sonrasında birlikteliği başardıysam da, o tecavüz acısını aynen yaşadım, diyebilirim. Zorluklarla da olsa geçmişin şokunu kafamdan atmak zorundaydım. Geleceğimi kurtarmak adına değerdi diye düşünüyordum.

Üçüncü günde artık normal bir kadındım. Dördüncü gün hayatımda bilmediğim, düşünemediğim zevkleri tatmıştım. Dünya güzeldi, her şey güzeldi ve hayat yeniden başlıyordu.

Bu tatil bitsin istemiyordum, ayrılmak istemiyordum. Üzerimden çok büyük iki yük kalkmıştı. En ağırı kimseyle paylaşamadığım sırrımın ağırlığından kurtulmuştum. Diğer yandan ise yıllardır kurtulamadığım o şoku üzerimden atmıştım. Bu duygularla eve yeni bir insan olarak döndüm.

Artık evlenmeye cesaretim vardı. Uygun birisini beklemeye koyuldum ve bulmakta gecikmedim. İşin doğrusu acelem de vardı. Hem yaşım ilerliyordu hem de rahatlamış olmanın sonucunu görmek istiyordum.

Birkaç aylık tanışıklığımız sonrasında evlenmeye karar verdik. Yine inanmıştım. Bu kez kaybedecek çok bir şeyim de yoktu zaten. Geçmişimi hiç sormaması ve önemsememesi işin doğrusu beni çok rahatlatmıştı.

Evlilik öncesi beraber olmaya beni razı etti ve bu kez niye gittiğimizi bilerek onun dediği eve gittik. O korkumu tam yenip yenmediğimi de anlamak istiyordum. İkimiz de rahattık. Her şey yolunda görünüyordu.

Geçmişten kalan korku ve heyecanlarımı tekrar hissetmiş olsam da normale, yakın bir birleşme yaşadık. İşi bitince yüzündeki ifade birden değişir gibi oldu. "Ne oldu?" diye sorunca; "Ben aslında seninle ciddi değilim. Amacım seni elde etmekti ve oldu. Bir macera say ve unut gitsin. Bu ev de bir arkadaşımın evidir. Sana yalan söyledim..."

Gerisini hatırlamıyorum. O tecavüz olayından sonra sürekli yanımda taşıdığım küçük bir bıçağım olduğu aklıma geldi birden. Gerisini hatırlamıyorum... Geçen 7 yılın, ruhumda belki yedi tona yükselttiği nefret birikimi sanki koluma enerji olarak boşaldı ve tek bir hamle beni katil yapmak için yeterli oldu...

Ruhumdaki canavara, içimdeki düşmanaydı saldırım. Bu, acılarımın intikamı, fakat normal yaşantımın sonuydu. Yapacak hiçbir şey yoktu; bugün de yok. Yıllar geri gelmiyor ve bazı hataların bedelini çok acı ödüyoruz. Belki insan olmak değil; ama insan kalmak çok zor böyle bir dünyada. Ben başaramadım...

OGÜN SAMAST: "HRANT DİNK CİNAYETİ"

19 Ocak 2007 günü İstanbul'da dünyayı ayağa kaldıran bir olay yaşandı. Ogün Samast isimli 17 yaşındaki bir genç, Hrant Dink'i yazı işleri müdürü olduğu Agos Gazetesinin önünde tabancayla vurarak öldürdü. Cinayet günü ve sonraki günler, haftalar, aylar bu habere kilitlendi. Sadece Türk Basını değil, dünya medyası da olayın peşindeydi.

Olaydan yaklaşık bir hafta sonra Kocaeli Kandra F Tipi cezaevinde olayın faili ile yaklaşık 2,5 saat süren bir görüşmemiz oldu. Görüşmenin en çarpıcı anı kendisine uyguladığım 115 soruluk mülakatın son sorusuna sıra geldiği andı. Soruda;

Gençlerin-Çocukların cezaevine düşmemesi için kimlerin neler yapması gerekir? Şeklinde bir ifade vardı. Bu soru üzerine Ogün Samast, öfkeyle yumruğunu masaya vurarak ayağa kalktı ve; "Ben bu soruya cevap vermek istemiyorum. Bu soru bana, ben buraya düşmeden önce sorulmalıydı. Şimdi ne anlamı olur ki..." diyerek tepki gösterdi.

Kendisine; "Bak bu dediklerin de bir cevaptır işte. Lütfen otur ve bunları cevap olarak yazalım" diyerek sakinleşmesi ve yerine tekrar oturması sağlandı.

Sohbet sırasında; Eğer okuyor olsaydın, burada olmazdın sanırım" deyince; o cevap olarak; "Olmazdım, hatta top oynadığım takımdan atılmamış olsaydım belki de yine burada olmazdım" karşılığını verdi.

(Not: Tablodaki BÜYÜK HARF ifadeler, Ogün Samast'a aittir.)

1. ANNE BABA: SAĞ
2. BABA- ORTAOKUL MEZUNU
3. ANNE- OKUMA YAZMA BİLMİYOR
4. SADECE BABA ÇALIŞIYOR
5. ÇEKİRDEK AİLE
6. AİLEDE ÜVEY YOK
8. 2-4 KARDEŞİZ
9. EVİN EN KÜÇÜĞÜYÜM
11. AİLEM GÖÇ ETTİ
12. BİR KERE GÖÇ ETTİK
13. ŞEHİRDEN ŞEHRE GÖÇ ETTİK
14. GÜVENLİK NEDENİYLE GÖÇ ETMEK ZORUNDA KALDIK
15. GÖÇ ETTİKTEN SONRAKİ DUYGULARIM İYİ DEĞİLDİ
16. İLKÖĞRETİMDEYKEN OKUL DEĞİŞTİRDİM
17. OKUL DEĞİŞTİRME İŞİ BİR KERE OLDU
18. AİLEM ORTA GELİR GRUBUNDADIR.
19. AİLEME AİT ÖZEL ARABA VAR.

Aşağıdakilerden sizce göre hangileri şiddettir? İşaretleyiniz.

20. Sert davranma/ŞİDDETTİR
21. Tartaklama/ŞİDDETTİR
22. Eksiklerin yüze vurulması/Ş.DEĞİLDİR
23. Gencin kararlarını uygulamasının engellenmesi/ŞİDDETTİR
24. Dedikodu/iftira/ŞİDDETTİR
25. Başkası tarafından yaralanma/ŞİDDETTİR
26. Kaba söz ve davranış/ŞİDDETTİR
27. Gençlerin isteklerine engel/sınır konması/ŞİDDETTİR

28. Baskı kurulması/ŞİDDETTİR
29. Küçük düşürülme/Ş.DEĞİLDİR
30. Azarlanma, fırçalanma/Ş. DEĞİLDİR
31. Hakarete uğrama/ŞİDDETTİR
32. Küfür edilme/ŞİDDETTİR
33. Laf atılma/Ş.DEĞİLDİR
34. Ağız dalaşı/Ş.DEĞİLDİR
35. El şakası/Ş.DEĞİLDİR
36. Alay edilme/Ş.DEĞİLDİR
37. Manevi değerlere hakaret edilmesi/ŞİDDETTİR
38. Mala zarar verilmesi/ŞİDDETTİR
39. Kişinin duygularını incitecek sözler/Ş.DEĞİLDİR
40. Tehdit/ŞİDDETTİR
41. Hayvanlara acı çektirmek/ŞİDDETTİR
42. Kendinizi en güvende hissettiğiniz ortam/AİLE
43. Kendinizi tehdit altında hissettiğiniz ortam/SOKAK
44. AİLEMLE ARAMDA ŞİDDET DAVRANIŞLARI VARDI.
45. HAFTADA BİRDEN FAZLA SÖZEL ŞİDDETLE KARŞILAŞTIM.
46. SÖZEL ŞİDDETLE EN ÇOK SOKAKTA KARŞILAŞTIM.
47. SÖZEL ŞİDDETİ EN ÇOK ARKADAŞLARIMDAN GÖRDÜM
48. SÖZEL ŞİDDETE BEN DE AYNEN KARŞILIK VERDİM

(Şiddetin kaynağı olarak;)

49. Anne babanın öfkeli davranışlar sergilemesi/KISMEN DOĞRU
50. Ailenin maddi durumunun kötü olması/KESİNLİKLE YANLIŞ
51. Ailelerin çocuklarını yeterince sevmemesi/KESİNLİKLE DOĞRU
52. Film kahramanları gibi güçlü olma isteği/KESİNLİKLE YANLIŞ
53. Okuldaki büyüklerin şiddet davranışları/KESİNLİKLE DOĞRU
54. Acımasız olanların saygı görmesi/KESİNLİKLE YANLIŞ

55. Dini değerlerin ihmal edilmesi/KESİNLİKLE DOĞRU
56. Ahlaki değerlerin önemsenmemesi/KISMEN DOĞRU
57. Aile içi eğitimin yetersiz olması/KESİNLİKLE DOĞRU
58. Okuldaki eğitimin yetersiz olması/KESİNLİKLE DOĞRU
59. Yeterince güvenliğin sağlanamaması/KESİNLİKLE DOĞRU
60. Genellikle spordan sonra şiddet, öfke duygularım artar/HAYIR
61. Müzik dinledikten sonra şiddet, öfke duygularım artar/EVET
62. Töre, namus konularında şiddet uygulanabilir/EVET
63. Milli değerlere hakaret edildiğinde şiddet uygulanabilir/EVET
64. Şiddet, tehdit, baskı, sonuç almak için uygulanabilir/HAYIR
65. Cezaevi dışındayken başım sıkıştığında/ARKADAŞLARIM, DOSTLARIMLA SORUNUMU PAYLAŞIRIM
66. Zor bir karar verme durumunda/AİLEMDEN YARDIM ALIRIM
67. Birisiyle tartıştıktan, kavga ettikten sonra, en çok hangi duyguyu yaşarsınız/AĞLARIM
68. Bir kişiye şiddet uygulandığını gördüğümde/AYIRIRIM
69. Kendinize hiç zarar verdiniz, ya da vermeyi düşündünüz mü?/ EVET VERDİM
70. Cezaevcine girmeden son bir yılda kavgaya karışma/SIK SIK
71. İl kavgaya karışma/ON YAŞINDAN ÖNCE
72. Fiziksel şiddet ne sıklıkta uyguladınız/ZAMAN ZAMAN
73. Fiziksel şiddet en çok kimlere uyguladınız/DİĞER KİŞİLERE
74. Fiziksel şiddet uyguladıktan sonra/ŞİDDETLE KARŞILIK GÖRDÜM
75. Fiziksel şiddet uygulamadaki maksadım/KENDİMİ YA DA HAKKIMI KORUMAKTI
76. Fiziksel şiddet uygulamadaki beklentim/ CEZALANDIRMIŞ OLMAKTI
78. Sözel şiddet zaman zaman uyguladım/EVET

79. Sözel şiddeti/DİĞER KİŞİLERE UYGULADIM
80. Sözel şiddet uyguladıktan sonra/BİR ŞEY OLMADI, OLAY KAPANDI
81. Sözel şiddet uygulama maksadım/HAKKIMI KORUMAKTI
82. Eğer kınanacağımı bilsem/SÖZEL ŞİDDETE GİRİŞMEZDİM

Sizce aşağıdaki yaklaşımlardan hangileri gençlerde şiddeti azaltır?

83. Toplumda utanma duygusunun güçlendirilmesi/KESİN DOĞRU
84. Kişisel çıkarlar yerine toplumsal faydanın öne çıkartılması/ KESİN DOĞRU
85. Dürüstlüğün ve sözünde durmanın özendirilmesi/KESİN DOĞRU
86. Yardımseverliğin teşvik edilmesi/KESİN DOĞRU
87. Acıma, şefkat, merhamet duygularının geliştirilmesi/ KESİN DOĞRU
88. Başkalarının hakkına saygı gösterilmesinin önemsenmesi/ KESİN DOĞRU
89. "Amaca ulaşmak için her yol mubahtır" anlayışının terk edilmesi KESİN DOĞRU
90. "Ben toksam başkasının açlığıyla ilgilenmem" anlayışı terk edilmeli/ KESİN DOĞRU
91. "Allah korkusu, vicdan, insaf" gibi duyguların güçlendirilmesi / KESİN DOĞRU
92. "Kısa yoldan köşe dönme anlayışından "vazgeçilmesi/ KESİN DOĞRU
93. Adalet duygularının güçlendirilmesi/KESİN DOĞRU
94. Kuraldışı (meşru olmayan) cinselliğin azaltılması/KESİN DOĞRU
95. Alkol ve benzer keyif verici madde kullanılmasının azaltılması/ KESİN DOĞRU
96. Gençlerin adam yerine konulması/KESİN DOĞRU

97. Şiddete maruz kalmanın engellenmesi/KESİN DOĞRU
98. Devlet büyüklerinin, toplumdaki önemli kişilerin iyi örnek olması/ KESİN DOĞRU
99. Filmlerdeki şiddet sahnelerinin azaltılması/KESİNLİKLE YANLIŞ
100. Dışarıda günde kaç saat TV seyrederdiniz/ORTALAMA 3 SAAT
101. Hangi tür filmleri daha çok seyredersiniz?/KOMEDİ
102. Dışarıdayken internet kaffeye ne sıklıkta giderdiniz/HER GÜN
103. İnternet kaffeyi en çok/SOHBET ETMEK İÇİN KULLANIRDIM
104. Aşağıdakilerden hangisi alışkanlığınızdır?/SİGARA
105. Yanınızda delici/kesici alet taşır mıydınız/EVET
107. Neden silah taşıma ihtiyacı duyuyordunuz?/GÜVENSİZ ORTAM OLDUĞU İÇİN
108. Kumar ya da şans oyunu oynar mıydınız?/HAYIR
109. "Zaman zaman ölsem daha iyi olur" diye düşündüm/EVET
112. Gelecekten ne bekliyorsunuz?/HER ŞEY DAHA İYİ OLACAK
113. Hayat hakkındaki duygu ve düşünceleriniz nelerdir? / YAŞANMAYA DEĞER BİR YER
114. TV de en çok seyrettiği dizi/KURTLAR VADİSİ
115. Gençlerin-Çocukların cezaevine düşmemesi için kimlerin neler yapması gerekir?

(Öfkeyle yumruğunu masaya vurarak ayağa kalktı.)

- BU SORUYA CEVAP VERMEK İSTEMİYORUM. BÖYLE BİR SORU BANA CEZAEVİNE DÜŞMEDEN ÖNCE SORULMALIYDI...

(27 Şubat 2007. Görüşmeyi yapan; Adem SOLAK KOCAELİ, KANDRA F Tipi CEZAEVİ)

Ogün Samast, uygulanan şiddet anketine, cezaevinde bulunan kendi yaşıtlarıyla benzer cevaplar vermiştir. Sıra dışı olayların içinde bulunanlar bizlerden biri olabilir. Aslında bunu iyi anlamak gerekir. Toplumun yapısını, suç profilini iyi bilmek gerekir. Örneğin 67. Sırada, "Birisiyle tartışıp, kavga ettikten sonra en çok hangi duyguyu yaşarsınız?" sorusuna, Samast, "Ağlarım" karşılığını vermiş. Tabloya baktığımızda, bu cevabın Trabzon ortalaması (Türkiye ortalamasından farklı) ile uygunluk taşıdığını görürüz.

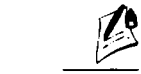
Samast çalışması üzerinden esasında ÜLKEMİZDE DURUM NEDİR? sorgulaması yapma adına bazı çarpıcı sonuçları burada göstermekte yarar vardır. Bu nedenle TBMM Şiddet araştırma Komisyonu adına yürütülen saha çalışma verilerinden bazı tablolar aşağıda gösterilmiş ve kısaca yorumlanmıştır. Ogün Samast'ın sorulara verdiği cevaplar bu tablolar üzerinden daha anlamlı yorumlanabilir diye düşünülür.

Tablo: 1. Türkiye'de Liseye Devam Eden Öğrencilerin Silah Taşıma Davranışlarının Okul Tipi ve Cinsiyete Göre Yüzde Dağılımı.

Okula Giderken Silah Taşıma	Resmi Okul			Özel Okul		
	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
Delici-Kesici Alet						
Evet	13,1	4,3	9,2	13,4	4,7	10,1
Hayır	86,9	95,7	90,8	86,6	95,3	89,9
Ateşli Silah						
Evet	8,6	2,6	5,9	7,2	2,1	5,3
Hayır	91,4	97,4	94,1	92,8	97,9	94,7
Alet/Silah Taşıma Nedeni*	55,3	58,5	55,9	58,5	56,0	58,1
Güvensiz bir ortam olduğu için	20,2	22,7	20,6	18,6	19,0	18,7
Kendimi daha iyi hissetme	6,9	7,8	7,0	5,7	6,9	5,9
Filmdeki insanlara örnek olma	4,2	2,2	3,9	3,1	2,0	3,0
Arkadaşlarım da silah taşıdığı için	13,4	8,8	12,6	13,9	16,1	14,3
Diğer						

** Delici-kesici alet ve ateşli silah taşıyan öğrencilerin sayısı üzerinden değerlendirilmiştir.*

** Ateşli/silah taşıyan öğrencilerin yanıtları değerlendirilmiştir.*

Otuz bin öğrenciyi kapsayan ve 60 ilde yapılan saha çalışması verilerine baktığımızda, ülkemizde lise öğrencilerinin silah taşıma alışkanlıkları küçümsenemeyecek bir düzeye ulaşmıştır. Delici/kesici silah taşıyan öğrencilerin yüzdesi hem resmi ve hem de özel okullarda erkek öğrencilerde % 13'ten fazladır. (Bu soruya gerçek cevap vermekten çekinen/kaçınan öğrenciler bulunma olasılığının yüksekliğini de ayrıca göz ardı etmemek gerekir.)

Tüm lise öğrencilerinin yaklaşık üç milyon 600 bin kadar olduğu göz önüne alındığında **Türkiye'de yaklaşık 468 bin lise öğrencisi delici/kesici silah taşımaktadır.**

Ateşli silah taşıyanların oranı ise resmi okullarda erkeklerde % 8,6 ve özel liselerde erkeklerde % 7,2'dir. Bunun anlamı ise yaklaşık **üç yüz yirmi bin lise öğrencisinin silah taşıdığıdır.**

Kızlarda delici/kesici alet taşıma ve ateşli silah taşıma oranları erkeklerin yaklaşık üçte biri kadardır. Bu oran da yaklaşık üç yüz bin kız öğrenci demektir.

Delici/kesici ve ateşli silah taşıyanların toplam oranı ise tüm erkek lise öğrencilerinin yaklaşık % 21,7'sini oluşturmaktadır. Yani liselere devam eden öğrencilerin dörtte birine yakını bir tür yaralayıcı ya da öldürücü silah taşımaktadır. Bu da sekiz yüz binden fazla bir sayıyı işaret etmektedir.

Paralel şekilde cezaevlerinde uygulanan anket sonuçlarına baktığımızda durum daha da ürkütücüdür. Çünkü ankete verdikleri cevaplara baktığımızda halen cezaevinde yatmakta olan çocuk ve gençlerin dörtte üçü dışarıda iken bir şekilde yaralayıcı veya öldürücü silah taşımaktaydılar. Bu yaştakiler eğer dışarıda olsalar ve okula devam etselerdi, lisede öğrenci olacaklardı. Bundan da okumayan çocuk ve gençlerde delici/kesici ve ateşli silah taşıma yüzdesinin öğrencilere göre çok daha fazla olduğu anlaşılıyor.

Tablo: 2. Cezaevindeki çocuk ve gençlerin delici/kesici ve ateşli silah taşıma oranları ve nedenleri

Silah taşıyanların yüzdesi	Erkek	Kız
	%	%
Delici ve Kesici Alet Taşıyanlar	47,3	40,9
Ateşli Silah Taşıyanlar	28,2	37,8

Cezaevinde yapılan anket çalışması sonuçlarına göre çocukların/gençlerin yaklaşık yarısı delici/kesici alet taşımaktadır.

Ateşli silah taşıma oranı ise;

- Erkeklerde % 28,2

- Kızlarda ise; % 37,8'dir. Bu oranların illere hatta bazı ilçelere göre de değişiklik gösterdiği sosyolojik bir gerçektir. Bu bakışla, bazı illerde cezaevi sonuçlarına göre durum nedir, aşağıdaki tabloda görelim.

Tablo: 3. Dışarıdayken yanınızda delici-kesici alet (çakı, bıçak vs) taşıdığınız oluyor muydu?

	Adana %	Mersin %	Antalya %	Samsun %	Kayseri %	Antep %	Trabzon %	Konya %	TÜRKİYE %
Evet	55,4	53,5	55,8	80,0	41,0	43,8	37,5	62,5	47.5
Hayır	44,6	46,5	44,2	20,0	59,0	56,3	62,5	37.5	52.5

Tablo: 4. Dışarıdayken yanınızda ateşli silah taşıdığınız oluyor muydu?

	Adana %	Mersin %	Antalya %	Samsun %	Kayseri %	Antep %	Trabzon %	Konya %	TÜRKİYE %
Evet	43,2	16,9	19,2	46,7	23,1	43,8	31,3	41,7	29.2
Hayır	56,8	83,1	80,8	53,3	74,4	56,3	68,8	58.3	70.8

TBMM Şiddeti Araştırma Komisyonu adına 21 il cezaevinde yaklaşık 1650 çocuk ve gence uygulanan anket sonuçlarına göre **delici/kesici alet** bulundurma oranının en yüksek olduğu il %80 ile Samsun, ikinci sırada ise % 62,5 oranı ile Konya'dır.

Türkiye ortalamasının % 47,5 olduğu gerçeğinden hareketle, riskli iller arasında Adana (%55,4), Antalya (%55,8) ve Mersin (53,5)'i de saymak gerekir.

Yukarıda adı geçen illerde yaşayan ve önemli bir kısmı okula gitmeyen çocuk ve gençlerin yarıdan fazlasının delici/kesici alet taşıdığı anlaşılmaktadır.

Ateşli silah taşıma oranının yüksek olduğu iller; Samsun %46,7 Adana, %43,2 Gaziantep 43,8 ve Konya %41,7 olarak dikkat çekmektedir.

Cezaevi araştırmasına göre çocuk ve gençlerde Türkiye' genelinde ateşli silah taşıma oranı % 29,2'dir. Buna göre Samsun, Adana, Gaziantep, Bursa ve Aydın illerinde oldukça sıkıntılı bir gidiş olduğu apaçıktır.

Ortaöğretim kurumlarına devam eden öğrenciler, delici/ kesici ya da ateşli silah taşıma alışkanlıklarını şu nedenlerle izah yoluna gitmişlerdir:

%55,9 "güvensiz bir ortam" olması,

%20 "kendisini daha iyi hissetme ihtiyacı",

%7,0 "filmdeki insanları örnek alma" ve

%3,9 "arkadaşları silah taşıdığı için".

Silah taşıyan öğrencilerin %12,6'sı bu seçenekler arasında olmayan nedenlerden dolayı silah taşıdığını belirtmiştir.

Cezaevindeki çocuk ve gençlerin verdikleri cevaplara göre, delici-kesici alet veya ateşli silah taşıma nedenleri ise;

%70.1 "güvensiz bir ortam olduğu için",

%12.7 "kendisini daha iyi hissetme ihtiyacı",

%4 "filmdeki insanları örnek alma",

%18 "arkadaşları silah taşıdığı için" ve

%31 "diğer nedenlerden dolayı" şeklindedir.

Çocukların ve gençlerin delici/kesici alet ve ateşli silah taşımalarının nedeni çok yüksek oranda yaşadıkları/bulundukları ortamın güvensizliğinden kaynaklanmaktadır. Yapılan araştırmalara göre, toplumlarda gerilimin yüksek olduğu (siyasi, sosyal, ekonomik...) zamanlarda silahlanma eğiliminde artış olmaktadır. Özellikle terör, gasp, öldürme, yaralama, kapkaç... olaylarının basında fazlaca yer aldığı dönemlerde toplumda hızlı bir silahlanma olduğu bilinen bir gerçektir.

Çocuk ve gençlerde, silahlanma eğiliminin başlıca nedenleri şöyle sıralanabilir:

- Ülkemizde, toplumsal gerilim ve korku yaratan terör olayları.
- Yanı başımızdaki ülkelerde cereyan eden kargaşa/savaş olayları.
- Siyasi gerginlikler.
- Kurumlar arası zıtlaşma ve çatışmalar, özellikle bunların medya üzerinden yapılması.
- Ortak değerlerin tartışılır olması ve zayıflaması.
- Toplum önderlerinin şiddet içeren söz-tutum-tavırları.
- Medyada şiddetin çok üst düzeylerde yer alması.
- Ekonomik bocalama ve çelişkiler.
- Meslek edinme ve iş bulmanın giderek zorlaşması...

Yukarıda sıralananlar çocuk ve gençleri şiddete daha eğilimli hale getirmektedir. Bütün bunlara; küresel sürecin, göçün, hızlı şehirleşmenin, geniş aileden çekirdek aileye hızlı geçişin, eğitim sistemindeki çelişki / çaresizlik / tükenmişlik / yetersizlik durumlarının etkilerini de eklemek gerekir.

Yukarıda sayılan onca olumsuzluğa karşılık sosyal kurumları, ailenin, okulların gerekli tedbirleri alamadıkları, ihtiyaç duyulan düzenlemeleri yapamadıkları bir gerçektir. Çözüm önerisi olarak ortaya konanlar ise, daha çok günü kurtarma adına sınırlı, yöntemsiz, ilkesiz ve sürekliliği bulunmayan bir görünüm sunmaktadırlar.

Çocukların şiddete, suça sürüklenmelerinde başta aileleri olmak üzere tüm toplum belli ölçüde sorumludur. Herkesin aslında bildiği ya da anlamasının zor olmayacağı bazı maddeleri sorulaştırarak şöyle sıralamak mümkündür:

- Erkekler, bayanlar çocuk bakımı, beslenmesi, eğitimi konularında bilgi sahibi olarak mı evlilik kurumuna adım atıyor?
- Ailelere çocuk eğitimi alanında bilgi, beceri kazandıracak, destek verecek çalışmalar toplumumuzda var mı? Varsa hangi düzeyde?
- Okul yolunda, sokakta ailelerin çocuklarını gerektiği gibi izleme imkânına sahip mi?
- Çocukların başarısı ve güvenliği için aile okul işbirliği yeterince sağlanabilmiş mi?
- Yerel yönetimler, ülkemizde artan şiddet ve suç eğilimleri konusunda duyarlı mı ve bu konudaki çalışmalara destek veriyorlar mı?
- Okullar ve okul çevreleri yeterince güvenli mi?

- İllerde çocuk ve gençlerde artan şiddet ve suç eğilimlerini önlemeye yönelik kurulan kurullar gerektiği gibi çalışıyor, çözümler üretiyor ve hayata geçirilmesi için ihtiyaç duyulan işleri yapıyorlar, yaptırıyorlar mı?
- Çocuk ortak paydasından hareketle il/ilçelerde sektörler arasında yeterli işbirliği ve ortak çalışma iklimi var mı?
- Okullar halk tarafından gerçekten kamusal alan olarak mı, yoksa müdürlerin okulu olarak duvarların arkasındaki yerler şeklinde mi algılanıyor?
- RAM müdürlükleri ve okul rehberlik servisleri yeterli elemanlara sahip ve ihtiyaç duyulan hizmetleri üretebiliyorlar mı?
- İllerde çocuk ve gençlerin suça sürüklenmelerini önleme çalışmalarında üniversite ve sivil örgütlerle ilgili resmi kirim/kuruluşlar işbirliği içinde çalışıyor mu?
- Milli Eğitim Bakanlığınca başlatılan Şiddeti Önleme Eylem Planı illerde ve okullarda nasıl anlaşıldı ve nasıl uygulanıyor? Bu planda öngörülen yerel çözümler üretildi ve hayata geçirildi mi?
- Okullara bir yılda yaklaşık kaç veli uğruyor? Okullarda sistemli ve ihtiyaca uygun Anne Baba Eğitimleri yapılıyor mu?
- Çevrede çocuk ve gençler için riskli ve zararlı ortam, durum ve oluşumlar ilgililerce zamanında araştırılıyor, gözleniyor, gerekli önlemler alınıyor mu?

Cezaevinde bulunan çocuk ve gençlerle yapılan görüşmelere göre ailede şiddet durumu

Tablo: 5. Anne ve babanız arasında şiddet var mıydı?

	Adana	Mersin	Antalya	Samsun	Kayseri	Antep	Trabzon	Konya	TÜRKİYE
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Evet	86,6	25,4	46,2	71.6	30,4	26,6	46,8	66,4	48,2
Hayır	13,4	74,6	53,8	28,4	69,6	73,6	53,2	33,6	51,8

Tablo: 6. Anne, baba ve çocuklar arasında şiddet var mıydı?

	Adana	Mersin	Antalya	Samsun	Kayseri	Antep	Trabzon	Konya	TÜRKİYE
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Evet	74	22	23	66	29	27	56	68	38
Hayır	26	78	77	34	71	73	44	32	62

Tablo: 7. Ailenizde kardeşler arasında şiddet var mıydı?

	Adana	Mersin	Antalya	Samsun	Kayseri	Antep	Trabzon	Konya	TÜRKİYE
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Evet	24	26	38	26	48	36	42	54	36,2
Hayır	76	74	62	74	52	64	58	46	63,8

Ailede fiziksel şiddet konusundaki cevaplara baktığımızda, ne yazık fazlaca ve neredeyse herkesten herkese şiddetin olduğunu görüyoruz. Bunlar;

- Anne baba arasında,
- Kardeşler arasında,
- Anne babadan çocuklara yönelik ve
- Diğer aile bireylerinin içinde olduğu şiddet türleri.

Lise öğrencilerine uygulanan ankette en yüksek şiddetin kardeşler arasında yaşandığını görüyoruz (%38). Diğer tür şiddetler birbirine yakın oranlarla sıralanmıştır.

- Anne baba arasında (%22,2),
- Anne baba ve çocuklar arasında (%20,5) ve
- Diğer aile bireyleri arasında (%19,3)

Bu sonuçlar ailelerde fiziksel şiddetin yüksek ve çeşitli olduğunu gösteriyor. Bir şekilde büyüklerinin değişik şekilde şiddet tutum ve davranışı sergilediği evlerde çocukların birbirine şiddet uygulaması doğal hale gelebiliyor. Birçok bilimsel araştırma ailelerinde şiddet olan çocukların, kardeşlerine, arkadaşlarına ve ileride evlendiklerinde eşlerine şiddet uygulama eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur.

Çocuklar arasındaki şiddetin başka nedenleri de olabilir. Bunlar;

- Medya, internet kaffe alışkanlığı ve arkadaş çevresi etkileri,
- Büyük kardeşlere küçükleriyle ilgili fazla sorumluluk yüklenmesi hatta büyük kardeşin küçüğe öğretmen tayın edilmesi,
- Kardeş kıskançlıklarının önlenememesi ve hastalık derecesinde sürmesi,
- Anne babanın çalışıyor olması ve kardeşlerin çok fazla birbiriyle zaman geçirmeye zorlanması,
- Çocukların yeterince oyun alanlarına ve materyallerine sahip olmaması gibi.

Cezaevinde bulunan gençlere (bunlar yaklaşık lise öğrencileriyle aynı yaştakilerden oluşmuştur) uygulanan anket sonuçları öğrenci anket sonuçlarından oldukça farklıdır.

Lise öğrenci sonuçlarına göre anne baba arasında şiddet oranı %22,2 iken bu oran cezaevi anket sonuçlarında Türkiye

geneli için %48,2'dir. Yine cezaevi sonuçlarına göre anne baba ve çocuklar arasındaki fiziksel şiddet oranı Türkiye geneli için %38'dir. Kardeşler arası şiddet oranlarında iki grubun sonuçları arasında bir yakınlık olduğu göze çarpıyor; (Okul %38,Cezaevi %36,2).

Konuyu iller düzeyinde irdelediğimizde bazı iller için iç karartıcı durumlarla karşı karşıya olduğumuzu görüyoruz. Cezaevinde bulunan çocuk ve gençlere uygulanan anket sonuçlarına göre, anne ile baba arasında fiziki şiddet yaşanma oranı Türkiye genelinde yaklaşık yarı yarıyadır. Fakat bu oranın Konya'da %66,4, Samsun'da %71,6 Adana'da %86,6 olduğunu görüyoruz. Aynı iller için "Anne Baba ve Çocuklar Arasında Şiddet; (Türkiye ortalaması; %38) Konya %68, Samsun %66 ve Adana %74'tür.

Ayrıca Konya (%54), Trabzon (%42) ve Kayseri (%48) illerinde kardeşler arası şiddet Türkiye ortalamasına göre (%36,2) yüksek oranda bulunmuştur.

"Şiddet şiddeti doğurur" gerçeği sunulan tablolardaki yüzdelerde açıkça ortadadır. Sadece bu çalışma bile, **"Suçlu Çocuklar"** söylemi yerine **"Suça Sürüklenen Çocuklar"** yaklaşımının haklılığını ciddi bir ölçüde destekler özelliktedir.

Cezaevinde uygulanan ankette, gençlerin %46'sı; **"Annem-babam öfkeli davranışlar sergilemeseydi suç işlemezdim"** şeklinde beyanda bulunmuşlardır.

Bütün bu veriler anne baba arasında yaşanan şiddetin çocukları ve gençleri şiddete, suça sürüklediğini düşündürmektedir. Kişide şiddet bilinçaltı bölgelere yaygın bir gerçeklik olarak yerleşince, özellikle refleks davranışlarına yansıması ve öfke kontrolünü zorlaştırması beklenen bir durumdur. Çocukların en çok aile büyüklerini rol model olarak alması da bu yönde şiddetin yeni nesillere doğal yollarla aktarılması gibi istenmeyen bir sürecin yaşanmasına sebep olabilir.

Bizim kültürümüzde özellikle aile içi yaşantılarda neyin şiddet olduğu, neyin olmadığı yönünde açık tanımlamalar yoktur. Bazen döver gibi severiz, bazen şaka içinde olmadık şiddet sözcükleri kullanırız ve bunu da sağlıklı iletişim olarak algılarız. Bölge, il, ilçe hatta bazen köyler arasında aileden aileye; tutum, davranış ve algı yönünden farklılıklar yaşandığı bir gerçektir. Bu farklılıklar şiddet olgusunun anlaşılması, araştırılması ve çözümler üretilmesini zorlaştırmaktadır.

Ailede anne baba arasında, anne babadan çocuklara yönelik ve kardeşler arasındaki şiddet kaçınılmaz olarak sonrasında okula ve sokağa taşınacaktır. Akran mağduriyetinin arkasında başka faktörler yanında bu arka planı iyi görmek gerekir. Eğitimcilerin istedikleri demokrasi kültürünü okulda, sınıfta bir türlü kuramamalarında çocukların bu şiddet geçmişleri ciddi bir etkendir. Çünkü; demokrasi ilkeleri, ancak aynı insani ve sosyal değerleri paylaşabilen insanlar için sağlıklı işleyebilir.

Tablo: 8. Birisi ile tartıştıktan ya da kavga ettikten sonra en çok hangi duyguyla davranıyorsunuz?

	Adana %	Mersin %	Antalya %	Samsun %	Kayseri %	Antep %	Trabzon %	Konya %	Türkiye %
Ağlarım	6,8	5,6	9,6	14,3	2,6	6,3	25,0	4,2	8.2
Pişman olurum	33,8	49,3	44,2	42,9	66,7	62,5	18, 8	29,2	41.9
Çok üzülürüm	21,6	23,9	9,6	7,1	17,9	10,9	31,3	25,0	21.1
Daha kızar, hırslanırım	21,6	15,5	21,2	14,3	10,3	9,4	12,5	12,5	15.2
Rahatlamış hissederim	5,4	5,6	1,9	21,4	0	4,7	12,5	16,7	4.7
Bir şey hissetmem	10,8	4.0	13,5	0	2,6	6,3	0	12,5	8.9

Şahsa yönelik şiddetin, Türkiye ve dünya ortalamasına göre daha fazla olduğu Trabzon'da, "Birisi ile tartıştıktan ya da kavga ettikten sonra hangi duyguyu taşıdığı" sorusuna verilen cevap oranı ilginçtir.

Bu soruya; **"Ağlarım, üzülürüm"** diyenlerin Türkiye ortalaması yaklaşık, %30 iken bu oran Trabzon için %56'dır. Bu tabloya göre, Trabzon kültüründe yetişenler, insani özellikler açısında diğer yöre insanından daha duygusal bir yapıya sahiptir. Buna rağmen özellikle şahsa yönelik şiddetin fazla olmasını; ailede, eğitimde, kültürel özelliklerde aramak gerekir. Bu çok önemli bir ayrıntıdır. Aileler, okullar ve tüm ilgili kurumlar bu özelliği iyi anlamak zorundadırlar.

Tablo: 9. Hükümlü-tutuklu çocukların "kendine zarar verme" davranış yüzdeleri dağılımı

Kendine Zarar Verme	Adana %	Mersin %	Antalya %	Samsun %	Kayseri %	Antep %	Trabzon %	Konya %	Türkiye %
Hayır, hiç düşünmedim	35,1	39,4	26,9	33,3	53,8	40,6	50,0	31,6	50,2
Evet, düşündüm	29,7	15,5	21,2	46,7	23,1	17,2	12,5	44,1	28,1
Kendime zarar verdim	35,1	45,1	51,9	20,0	23,1	42,2	37,5	24,3	21,7

Tablo:10. Zaman zaman, "ölsem daha iyi olur" diye düşünür müsünüz?

	Adana %	Mersin %	Antalya %	Samsun %	Kayseri %	Antep %	Trabzon %	Konya %	Türkiye %
Evet	47,3	36,2	63,5	60,0	38,5	59,4	50,0	37,5	55
Hayır	52,7	63,8	36,5	40,0	61,5	40,6	50,0	62,5	45

Kendine yönelik şiddet türünün de giderek yaygınlaştığını görüyoruz. Bugün cezaevlerinde bulunan çocuk ve gençlerin yaklaşık üçte ikisi kendini jiletlemiş, ya da başka cisimlerle doğramış durumdadır. Aynı özelliği sokak çocuklarında hatta okullardaki öğrencilerde görebilmekteyiz.

Eğer bir yerde çocuk ve gençlerin yaklaşık yarısı kendine zarar vermiş ya da vermeyi düşünüyorsa, orada ciddi sıkıntı var demektir. İşte böyle bir tablo karşısında iyi düşünmek; araştırmak, gözlemek, anlamak ve çözümler üretmek gerekir. Yoksa tehlike kapıdadır ve bela geliyorum diyor. Çünkü;

Kendisine acımayanlardan, başkalarına karşı insaflı olmayı bekleyemezsiniz.

Kendine zarar verme davranışları açısından çocuk ve gençlerin bunalım dolu bir tablo sergilediklerini görmekteyiz. Kendine zarar verme düşünce ve davranışları bazı illerde Türkiye ortalamasına göre daha yüksektir. Örneğin; "Kendine zarar veren ve vermeyi düşünenlerin toplam oranı Türkiye için: % 50 iken;

Antalya; %73,

Adana; %65,

Samsun; %67,

Konya; %68

G.Antep; %60

Mersin; %55 şeklindedir.

Zaman zaman, "ölsem daha iyi olur" şeklinde duygular taşıyanların oranı;

Antalya; %63,5,

Samsun; %60,

Gaziantep; %59,4 şeklindedir.

Başta bazı batı illerimizde (Manise, Muğla, Aydın... gibi) olmak üzere, ülkemizde son iki yılda intihar girişimlerinde, %400-%850 gibi ciddi artışlar söz konusudur.

Kendine yönelik şiddet türünün de giderek yaygınlaştığını görüyoruz. Bugün cezaevlerinde bulunan çocuk ve gençlerin yaklaşık üçte ikisi kendini jiletlemiş, ya da başka cisimlerle doğramış durumdadır. Aynı özelliği sokak çocuklarında hatta okullardaki öğrencilerde görebilmekteyiz.

Eğer bir yerde çocuk ve gençlerin yaklaşık yarısı kendine zarar vermiş ya da vermeyi düşünüyorsa, orada ciddi sıkıntı var demektir. İşte böyle bir tablo karşısında iyi düşünmek; araştırmak, gözlemek, anlamak ve çözümler üretmek gerekir. Yoksa tehlike kapıdadır ve bela geliyorum diyor. Çünkü;

Kendisine acımayanlardan, başkalarına karşı insaflı olmayı bekleyemezsiniz.

CEZAEVİNDEYİM İŞTE

Merhaba Dünya.

Sana gelmek ya da gelmemek elimde değildi; ama geldim. Büyütürken, annem terbiyeli olmamıza çok önem veriyordu; dürüst, iyi, namuslu... olmayı yüce değerler olarak öne çıkartıyordu.

Ancak ailemde verilen onca güzel değerlerle, ailemde başıma gelenler hiç örtüşmedi. Namus, iffet, adalet... duygularımı öz babam bizzat kendi elleriyle yıktı.

Hayata hep sordum ve soruyorum; "Daha çocukken öz kızının mahremiyetine el uzatan bir babam olduysa, çaresiz ve zavallı ben, ne yapabilirdim?"

Ben bir hastanenin sıradan basit bir odasında çok da eski olmayan bir yılda dünyaya gelmişim. Belki de taa o zaman başladı ikinci sınıf insan muamelesi. Hani özel hastanelerin lüks odalarında büyük bir şaşaa içinde doğanları düşünürsek benimki çok basit kalıyor.

0-6 yaş döneminden aklımda kalan ya da hatırladığım pek bir şey yok; fakat büyüklerimden dinlediğim benimle ilgili belki de kaderimin bana yazdığı yazının ilk adımları olan bir olayı anlatmak istiyorum.

Ben 6 aylıkmışım. Annem evimizde su olmadığı için uzaktaki bir çeşmeye su almaya gitmiş. Gecekonduda yaşamanın, fakirliğin getirdiği zorluklardan biri de durmadan çeşmelerden su

taşımaktır. Annem su almaya gittiği çeşmeden gelip komşu evin köşesinden döndüğü sırada bizim evimizde büyük bir patlama meydana gelir. Annem evin çatısının tahminen 1,5-2 metre kadar yükseldiğini görür ve olduğu yere yığılıp kalır. Evimiz gecekondu olduğu için tavandaki kontrplak benim beşiğimin üzerine düşerek kapatır. Tabii bütün mahalle seferber olur.

Baba sıfatını taşıyan kişi (benim için öyle değil) eve girerek son anda beni yanmaktan kurtarır. Belki de o gün orada ölmeyişimin nedeni, daha hayatta çekecek çok çilem olmasından kaynaklıdır. Beni hemen hastaneye götürürler. Dumandan etkilendiğim için serum bağlarlar. Bir gün annem dayımların hastaneye yakın olan evlerine şu an hatırlayamadığım bir sebepten gittiği sırada görevdeki hemşirenin dikkatsizliği beni bir kere daha ölümle burun buruna getirmiş. Biten serumu fark etmemesi ve değiştirmemesi benim anormal derecede şişmeme sebep olmuş, ancak annem hastaneye geldiğinde, serumun bitip hava yaptığını fark etmiş ve müdahalesi beni ölümden kurtarmıştı.

Küçüklüğüme dair aklımda kalan net bir şey yok. 6 yaşında okula ilk başladığım günü hatırlıyorum. Heyecandan kalbim duracaktı sanki. Annem saçlarımı iki yanlarından toplayarak bembeyaz kurdelelerden toka yapmıştı. Sanki saçımda iki tane kocaman kelebek vardı ve bu çok hoşuma gitmişti.

Fakat mahallemizde ilkokul olmadığından epey uzakta bir İlköğretim Okulu'na gitmek zorundaydım. Öğretmenimin adını, 20 yıl geçmesine rağmen, hala hatırlıyorum. Bana okumayı yazmayı öğretmişti; nasıl unutabilirim ki? Gözleri bize bakarken pırıl pırıl parlıyor, hepimizi ayrı bir şefkatle seviyordu. Okula gitmek çok güzeldi ama bir de sabahın 7sinde başlayıp yarım saat süren yürümek olmasaydı...

Hiç abartmıyorum, o küçücük ayaklarımla koştura koştura gitmeme rağmen ancak yetişiyordum. Öğlen okuldan

çıktığımızda da zorlu bir tırmanış bizi bekliyordu. Benim çok yorulup da soluklanmak istediğim anlarda, daha büyük olan diğer öğrenciler çantamın arkasından (yani sırtımdan) beni itekleyerek zorla yürümemi sağlıyordu.

Ben 9 yaşındaydım ve annem hamileydi. Bu istenmeyen hamilelikten ötürü evde bir kaos ortamı hakimdi. Annem hem zamanı geçtiği için hem de ramazan ayı olduğu için çocuğu aldırmak istemedi. Baba, aldırmak için baskı yapıyordu. Zaten onunla ilgili küçüklüğümden beri hatırladığım, sürekli alkollü gelip, en ufak bir sebepten tartışma çıkarıp, bizi dövdüğü anlardır. Hem de öyle böyle değil... Kaç kere korkudan küçük tuvaletimi üstüme yaptığımı hatırlıyorum.

Evimiz iki odalıydı ve tek odada soba yandığı için orada yatıyorduk. Evde gerilim hat safhaya yükselmişti. Annemin hamileliği devam etmekteydi ve doğurmakta kararlıydı. Bu olay ikisinin arasını iyice açmıştı ve hatta artık ayrı yataklarda yatmaya başlamışlardı. Öyle ki, onların gerginliğinin bedelini hep biz ödüyorduk. Annem ondan evin ihtiyaçları için para isterken bile bizi aracı ediyordu. Tabii o da vermiyordu ve azarı biz işitiyorduk.

Ramazan nedeniyle annem oruç tutuyordu; dini inançları olan bir insandı. Baba ise ateistti... Aslında önceden öyle değilmiş, varoş kesimde yaşamak ve bir takım siyasi çevrelere girmekten kaynaklı sanırım sonradan olmuş. Bazı günler ağabeyim ve ben de sahura kalkardık ve tutabileceğimize kanaat getirdiğimiz zaman biz de oruç tutardık. Daha doğrusu tutmaya çalışırdık. Bu hevesimiz sabah kahvaltısında bozulmaya çalışılırdı: bize baskı yapan diktatör zorla ağabeyime ve bana bir şeyler yedirmeye kalkardı. Eğer oruçluysak bize harçlık vermeyerek bir nevi cezalandırırdı.

Kendisi bir fabrikada işçi olarak çalışıyordu. Ev kendimizindi ama üç çocuğun okul masrafı, mutfaktı, faturalardı derken kıt

kanaat geçiniyorduk. Onun bu tavırlarını ağabeyim de giderek benimser olmuştu. Küçücük yaşıma rağmen bana kısıtlamalar getirmeye başlamıştı. Hâlbuki yaşıtlarımın hepsinde gördüğüm normal olan sıradan çok basit şeyler bile onun için anormaldi (kolsuz bir elbise, küpe, kolye takmak). Hiç unutmam; ağabeyimin bir bisikleti vardı. Mahallenin tüm çocukları binerdi, ama ben bir kere olsun o bisiklete binemedim.

Ben 4. sınıftayken öğretmenim başka bir okul tayın olmuş ve ben çok etkilenmiş, üzülmüştüm. Bu benim bir insanın ardından belki de ilk ağlayışımdı. Çocuk aklım bir türlü kabul etmek istemiyordu. Belki de şefkati onda gördüğüm içindir ki, ondan ayrılmak bana çok zor gelmişti. Ondan sonra gelen hiçbir öğretmene ısınamadım nedense...

Tabii ki onların da biz öğrencilerde büyük emeği var şüphesiz ama çocukluk işte. Derken sene bitti ve tatil sona erince 5. sınıfa başladım. Bu arada annem doğum yaptı; bir kız kardeşim daha oldu.

Nihayet son sınıftaydım. Bu sene sınıfımıza başak bir okuldan gelen yeni bir arkadaş vardı. Belki de taa o zamandan başlamıştı Karadeniz'e ve insanına olan aşkım. Yeni arkadaşım Rizeliydi. Onunla çok iyi anlaşıyorduk. Annesinin bir triko makinesı vardı; çok güzel kazaklar dokuyordu. Üstelik evleri de okula çok yakındı, bazen teneffüs aralarında onlara giderdik. Onun annesinin kızına ola davranışları ve tavırları çok farklıydı. O evdeki ilişki tarzı hiç bizim evimizdekine benzemiyordu. "Acaba, içten içe onu kıskanıyor muyum?" diye düşündüğüm zamanlar oldu. Belki kıskanmıyordum ancak imreniyordum.

Bir de o zamanlar genç kızlığa ilk adımlarımı atıyordum. Göğüslerim yeni yeni uyanmaya başlamıştı. Bunu ilkokulda kız arkadaşımla paylaşmıştım. O benden çok önce girmişti ergenlik çağına. Sarışındı, yemyeşil gözleri vardı ve cıvıl cıvıl biriydi...

Onunla çok iyi anlaşmıştım. Halden anlayan bir kızdı. O seneye kadar okulda hep sorun yaşadım. Ben gecekondudan gidiyorum onlar ise şehirden...

Aramızdaki sınıf farkı burada da kendini göstermişti. Bir gün hiç unutmam mahallemize yerel yayın yapan bir TV kanalı gelmişti. Bizim sorunlarımız dinliyorlardı ve beni konuşturmak istediler. Ben mikrofona konuşmaya başladım "Evimize su istiyoruz, yollarımızın yapılmasını istiyoruz.." diye... Muhabir sordu, "Ne gibi sıkıntılar çekiyorsunuz?" Ben sadece "Okulda arkadaşlarım beni hor görüyor, ayakkabılarım okula gidene kadar çamur içinde kalıyor" diyebildim ve sonrasında kelimeler boğazıma düğümlendi, ağlamaya başladım.

Evde yaşadığım sorunlar beni hırçınlaştırmıştı. Özellikle bazı zengin kızları vardı; onlardan acayip zıt alırdım ve gerçekten kıskanırdım. Onlar birbirini davet ediyor, birbirinin evine gidip geliyordu. Ben hiç kimseye gidemediğim gibi, kimseyi de bize çağıramıyordum utancımdan.

Onların evinde su vardı, kendi ayrı odaları vardı, anneleri anlayışlıydı. Ben ise evin tam anlamıyla küçük annesiydim. Yeni doğan kardeşime bakıyordum, yemek yapıyordum, çeşmeden su taşıyordum. Kısacası daha 11 yaşımda evin bütün işlerini üstlenmiştim. Kardeşimi oyuncak bebek gibi görüyordum. Annem evde kardeşler arsında bir sürtüşme olduğu zaman ya "Sen ondan küçüksün, sus!" ya da "Sen ondan büyüksün, sus!" derdi. Ortanca çocuk olmak çok zordu.

O sene ben öğlenciydim ve kış aylarında olduğumuz için hava saat 4 buçuk 5 civarında kararıyordu. Kız kardeşim sabahçıydı ve ben okuldan yalnız geliyordum. Bu geç geldiğim günlerde daha önceden de tanıdığım bizim mahalleden olan erkek arkadaşımla akşamları konuşmalarımız başladı. O benden büyüktü; on yedi on sekiz yaşlarındaydı. Bu konuşmalar mahallenin aşağısında yeni yapılan parkta başlıyor, bizim evin sokağında bitiyordu.

Bir gün öyle olmadı. Konuşmamız sokağın başında bitmedi ve bizim evin kömürlüğüne kadar sürdü. Kalbim ilk defa böyle çarpıyordu, heyecandan ölecektim sanki. Sessizce kömürlüğe girdik. O, bir anda benim belime sarıldı ve beni öpmeye başladı.

İlk defa kendimi böyle hissediyordum. Sanki içimden sıcak sıcak bir şeyler akıyordu. Bu böyle tamı tamına 11 dakika sürdü. Bu 11 dakika benim bir anda çocukluktan çıkıp büyümeme ve aklımın başına gelmesine neden olmuştu. O yaşıma kadar maruz kaldığım fakat anlayamadığım, acı gerçekle yüzleşmemi sağlamıştı.

Anladığım şuydu; "Babam (ki ben ona, "o adam" diyorum), beni yıllardır taciz ederek bir şeylere hazırlıyormuş. Ama bu bir şeyler kendi sapık eğilimlerini doyuracak bir şeylerdi. Uyurken, öteberimi tutan, okşayan ellerini düşünüyorum, geriye doğru. İrkiliyorum; çok iğrençmiş. Aklım almıyor. Kanun beni hala çocuk saydığı bir yaşta ne çok soru var aklımda cevaplayamadığım.

Çaresizliği hiç böyle derinden hissetmemiştim. İnsanın bir evi, bir annesi, bir babası olur. Ve kardeşleri belki. Ama tablo korkutucuydu ve nereye doğru gittiğini asla kestiremediğim bir kaos sürecinde hissediyordum kendimi. Aile kutsal; anne baba dokunulmazdır. Çarem yoktu. Hayatın akışı içinde neler yaşanır, bekleyip görecektim. Öyle de oldu.

O günden sonra daha farklı bir ben vardı. Bazı geceler o adam (baba) geç saatlere kadar televizyon seyreder içki içerdi. Biz kız kardeşimle bir çekyatta, annem yeni doğan kardeşimle başka bir çekyatta, abim diğer odada ve o adam da bizim başucumuzdaki divanda yatıyordu. Annemle aralarının açık olması dolayısıyla içindeki şeytan devreye girmiş olacak ki, hiç utanmadan sıkılmadan bana el uzatma cüretinde bulunuyordu. İlk zamanlar bunun kötü bir şey olduğunu algılayamamıştım. Ayrıca çocukluğun vermiş olduğu yorgunlukla derin uykuda olmam benim olanları anlamamı engellemişti.

Ama artık aklım başımdaydı. Şimdi ne olacaktı, ya da ne yapmalıydım? Bu olayı da sadece kız arkadaşımla paylaştım. Ona utana sıkıla anlattığım gün sanki yerin dibine girmiştim.

Şimdi ne olacaktı? Ağabeyim, annem, kız kardeşim ve yeni doğmuş bir bebek... Üstelik o dönemlerde sevgili Fatma Girik'in sunduğu 'Söz Fato'da' isimli programda sürekli aile içi ensest ilişkiler ve yaşanan aile facialarını göstermeye başlamışlardı.

Yapabildiğim tek şey gece böyle bir şeyi fark edip uyandığım zaman yanımda uyuyan kız kardeşimi çimdikleyip uyanmasını sağlamaktı. Artık ondan nefret ediyordum. Herkesin yanında kendini saygın, otoriter bir insan olarak gösteren iğrenç biriydi o benim için.

İlkokulu nasıl bitirdim bilmiyorum. Ortaokula başlayacağım zaman abim karşı çıkmaya başladı. O benden önce başladığı ve kızların oralarda neler yaptığını gördüğü için olsa gerek benim okumamı istemiyordu. Allah için annem çok uğraştı ve sonunda başladım. Sanırım o seneydi, evimize su boruları döşendi. Biz geçici olarak bir komşunun evinin altındaki dükkâna eşyalarımızı koyduk ve orada kalıyorduk. Evimizde artık suyumuz vardı. Yerlere de marley döşenmişti.

Evimize geçtiğimizde daha rahattık ama ben değildim. Vücudum gelişmeye başlamıştı ve ben kendimi eskisinden daha rahatsız hissediyordum. Bir ara o adamın mide ameliyatı olduğunu hatırlıyorum. Hiç bir şey yiyemediği için sadece haşlanmış tavukgöğsü yer ve üzüm hoşafı içerdi. Ben kokusunu duyup imrendiğim halde nefretimden elimi bile sürmezdim.

Artık iyice asabileşmiştim. Derslerimde başarısızdım. Bir gün evden hazırlıksız çıkmıştım ve o gün aşırı derecede kar yağdı. Herkesin annesi çocuğunu karşılamaya geliyor, mont, atkı, şapka ya da eldiven gibi şeyler getiriyordu. Bense okul dönüşü soğuktan donmak üzereydim. O an içimdeki isyanı anlatamam.

Benim annem niye gelmiyor diye ağlaya ağlaya, yüzüme vuran sert rüzgâra ve tipi şeklinde yağan kara rağmen yürümeye çalışıyordum.

Nihayet evin kapısına gelmiştim. Fakat o da ne? Annem evde yok, kapıyı iki kız kardeşimin üstünden kilitleyip beni karşılamaya gitmiş. Ben alt yoldan gelmişim, o ise üst yoldan gitmiş, karşılaşmamışız. Bu sefer kapının önünde onu beklemeye başladım ve bir hayli üşüdüm.

Günlerim böyle duygu karmaşalarıyla geçiyordu. Artık İlköğretim Okulu'nun orta 1. sınıfındaydım. İç dünyamdaki fırtınalar ve çatışmalar bir nevi beni serseri mayına çevirmişti. Burada da iyi arkadaşlarım oldu. Ben genelde erkeklerle iyi anlaşıyordum. Oysa onlara gizli bir düşmanlık da taşıyordum. Buna rağmen onlarla top oynuyordum ve hatta artık onlarla birlikte kenarda köşede sigara içiyordum.

Ben iyice saldırganlaşmıştım ve okul çevresinde gezen serersi takımı benim en iyi arkadaşlarımdı. Devamsızlık yapmaya başlamıştım. Üstelik artık mahalle derneğine de gitmeye başlamıştık. Baba olacak o adam ağabeyim ve beni (o yaşta bir kız çocuğunun ne işi varsa) yanında gezdiriyordu artık. Birer minik partizan olmuştuk. O yaşlarda kafamın almadığı, bir insan bu kadar çok halkçılıktan, özgürlükten, şeref ve haysiyetten bahsederken nasıl bu kadar haysiyetsizce bir davranışta bulunabiliyordu? Şimdi anlıyorum ki kansızlık insanın içinden gelen bir şey ve insanlar rollerini çok güzel oynayabiliyorlar.

Orta son sınıfa geldiğim zaman tam anlamıyla genç kızlığa adım attım. Ve ne acıdır ki bunu da ancak okuldan bir kız arkadaşımla paylaştım. Anneme, ancak okuldan eve gittiğim zaman söyledim; hem de bilmiş ve tecrübeli bir edayla. Oysa bu çok özel bir andı benim için ama içimdeki dünya neyi nasıl yaşamam gerektiği konusunda beni kararsız bırakıyordu.

O sene okul dışından olan Ersel'le tanıştım. Benden yaşça çok büyüktü, ve arkadaşımın arkadaşıydı. Tanışalı çok olmamıştı ki, ben bir gün bu Ersel'le kaçmaya karar verdim. Maksadım o evden çıkayım da ne olursa olsun...

Sabah evden çıkarken bir iki parça eşya aldım. Akşam ben okuldan çıkınca hep beraber yola koyulduk. Değişik yerlerde dolaştıktan sonra Çamlık parka kadar gittik. Ben bu arada öğrenci kıyafetlerimi çıkardım ve sivil giyindim. Hala çözemediğim bir nedenden orada beklemeye başladık, derken birden polis geldi ve Eren'i alıp götürdü.

Ben öylece ortada kalakalmıştım. Çaresiz mahalleye geri döndüm. Saat bir hayli geç olmuştu. Eve dönemezdim ve bir arkadaşımın evine gittim. Annesi, babası vardı evde arkadaşımın ve ne yapacağımı şaşırmıştım. Elimiz kolumuz bağlı oturuyorduk.

Birden kapı açıldı, içeri ağabeyim ve bir arkadaşı girdi. Ağabeyim sinir küpü gibiydi, beni oracıkta parçalamamak için kendini zor tutuyordu. Ben önde, ağabeyim arkada eve gittik. Bu arada Eren'in alınma sebebi daha önce birçok hırsızlık olayına karışmasıymış. Sabah olduğunda doğru karakola gittik. Kimliğim Ersel'de kalmıştı. Onu Kapalı Cezaevi'ne atmışlardı. Bir sürü sorgu, sual, ifade... Sanki çırpındıkça daha çok batıyordum...

Annemler beni bulamayınca her yeri ayağa kaldırmışlar ve tabii bu da dedikoduların çoğalmasına neden oldu. Mecburen doktor kontrolüne gittim ve tabii ki temiz çıktım; bakireydim. Benim derdim sadece evden kaçmaktı. Bu anlamda kimsenin bana el sürmesine dahi tahammülüm yoktu. Ama biliyorum ki eğer yakalanmasaydık kim bilir başıma neler gelecekti. O günden sonra annem her gün benimle okula geliyordu. Ters giden bir şeyler olduğu çok anlaşılsa da kimse çözemiyordu olup bitenleri. Arkadaşlarım benimle alay ediyordu annem okula geldikçe. Bu ise beni daha da çileden çıkarıyordu.

O seneyi öyle ite kaka bitirdim. Ağabeyim katiyen istemiyordu okumamı. Evde kavga dövüş gırla gidiyordu. Diploma notum da çok düşüktü. Yine annemin ısrarlarıyla Ticaret Meslek Lisesi'ne yazıldım. Burada da sürekli hem annem hem de okulu yakın olduğu için ağabeyim tarafından gözetim altındaydım. Maalesef ki, içimdeki karşı koyamadığım asilik burada da yakamı bırakmadı. Tıpkı ortaokulda olduğu gibi lisede de ilk sene çömez olduğum için sakin gibi görünüyordum. Oysa yaptığım serseriliğin haddi hesabı yoktu.

Sanki istesem de kendime engel olamıyordum. Burada da bulmuştum serseri takımını. Kısacık teneffüs aralarında bile eğer nöbetçi kapıyı açmıyorsa duvarlardan aşarak okulun yakınındaki gidilmesi yasak olan kafelere gidip sigara içiyordum. Bu benim kendi kafama göre özgürce yaptığım bir eylemdi. Yasak olması daha da cazip geliyordu. Çok renkli bir öğrenciliğim vardı.

Her yaştan her memleketten birçok arkadaşım vardı. Hem okul içinde hem de dışında en iyi arkadaşlarım hep erkeklerdi. Kızlarla bir türlü uyuşamıyordum. Sadece sıra arkadaşım olan bir kız vardı, onunla iyi anlaşıyorduk. Çünkü o da benim gibi biraz serseri ruhluydu; onun da babasıyla ilgili problemleri vardı. Babası alkolikti ve sürekli evde huzursuzluk çıkartıyordu. Bu yüzden o da evde bulamadığı sevginin arayışındaydı. Çok da şıpsevdi bir kızdı. Durmadan sevgili değiştiriyordu.

Evimiz tek katlı müstakil bir gecekonduydu. Bahçemizde 6 tane incir ağacı vardı. Hiç unutmam kendi aramızda paylaşmıştık ağaçları. İlk ikisi ağabeyimin, ortadakiler benim, son ikisi de benden üç yaş küçük olan kız kardeşimindi. En küçük kız kardeşim doğduğu zaman annemin çekirdekten yetiştirdiği (ya da tesadüfen saksıya düşüp yetişen) şeftali fidesini bahçeye aldık. O da onun ağacı olmuştu.

Annemin babasını çok severdim. Evlerimiz birbirine uzak olduğu için genelde bayramlarda giderdik onlara. Hepimiz dede evinde toplanacağımız anı sabırsızlıkla beklerdik. Zaten benim için bayram demek oydu. Onun dışında bayramın bana çağrıştırdığı güzel ne olabilirdi ki? Ne mahallemizdeki diğer çocuklar gibi birkaç gün önceden alınan kıyafetleri giymenin sabırsızlığı vardı, ne komşuları dolaşıp bayram şekeri almanın hevesi, ne de evdeki büyüklerin elini öpüp harçlık alma sevinci...

Hiçbiri benim için önemli değildi. Belki zaman zaman yapmak zorunda olduğum için, arkadaşlarıma özendiğim için bunları yapmışımdır ama hiç içime sinmeden. Kendimi yaşlanmış, içi geçmiş bir ihtiyar gibi hissediyordum, belki de bu yüzden bunlar bana çocukça geliyordu. Bu nedenle mi bilmiyorum, şu an içimde hiç ölmeyen ve hiç büyümeyen bir çocuk var. Çocukluk döneminde çocuk, gençlik zamanımda genç olamadığım içindir herhalde.

Fakat bunun beni kötü etkilediğini hissediyorum. Çok sinirli bir yapıya sahip olmama rağmen içimdeki o hiç uslanmayan yaramaz çocuk bazen hiç olmadık yerde ortaya çıkıyor ve beni zor durumda bırakıyor. Şımartılmayı çok seviyorum. Şu an bile beni bir lunaparka bıraksanız sabahtan akşama kadar hiç bıkmadan oyuncaklarla oynarım.

Çocukluğumun en güzel bayram anılarının geçtiği evin sokağı bana hep şirin gelmiştir. Bugün gibi aklımda; nasıl unuturum ki? Hepimiz toplanınca bir cümbüş başlardı, görmeyin. Önce büyüklerin elleri öpülür, bayram harçlıkları alınır, sonra doğru mahalle bakkalına gidilirdi. Bakkaldan yanıcı ve patlayıcı (maytap, kız kaçıran vs) ne kadar malzeme varsa toplardık. Kader Sokak'ta bir eğlencedir başlardı. Oynanan saklambaçların tadına doyulmazdı. Bir de günün sonunda bahçedeki tek ağaç olan dut silkelenirse deymeyin keyfimize. Kurban bayramlarında büyüklerin

bile bakamadığı kesim sırasında benim bakmamam için yapılan ikazlara rağmen o anı görmek için sabırsızlanırdım. Böyle bir Kurban Bayramı'nda ben 4 yaşındaymışım ve karışıklığın içinde kaybolmayı başarmışım. (Belki de o zamandan başlamıştım evden kaçmaya)

Herkes beni ararken ben iki sokak arkadan geziniyormuşum. Kurbanlık bir koçun yanına fazla yaklaşmışım, hayvan da anlımın ortasına toslamış ve olduğum yere oturup kalmışım ben. Koçun sahibi almış beni kucağına, doğru bizimkilerin yanına götürmüş. Ben bu olayı hatırlamıyorum ama annemler öyle çok anlatmıştı ki, unutmadım. Bayramlarda günün sonunda herkes sofranın etrafında toplanırdı. Tabii bizim tuhaflıklarımız devam ederdi ve herkes ayrı ayrı bizi uyarırdı. En tatlı yanı da yorgunluktan uyuyakaldığımız zaman birbirimizin koynunda yattığımız yer yataklarıydı.

Eve dönme vaktinin gelmesinden nefret ederdim. Herkes kapı önüne gelir ve tek tek vedalaşılırdı. Sokağın sonuna kadar defalarca döner ve arkama bakardım. Maalesef bayram bitmiş olurdu ve ben o eve dönmek zorunda olurdum.

Bir sabah altı buçukta uyanmış ve okula gitmek için hazırlanmıştım. Annem kalkmış, sobayı yakmış ve acele acele kahvaltıyı hazırlıyordu. "O adam" uyanmıştı, sofraya oturdu. Ben çaydanlığı gürül gürül yanan sobanın üstünden aldım ve yer sofrasının üstüne koydum.

Tam bu sırada; "Bu peynir niye doğranmamış?" diye bağırmaya başladı. Annem de aceleden doğrayamadığını söyledi. "bana cevap verme" dedi ve sofraya hırsla bir yumruk indirdi. Çaydanlığın üzerinde duran demlik benim sol ayağımın üzerine devrildi. Ben can havliyle ve acıyla yerimden fırladım. Hava soğuk olduğundan ayağımda hem angora çorap hem de postal konçu vardı. O anki refleksle çorapları ucundan tuttum ve çektim

(keşke yapmasaydım). Ayağımın bütün derisi soyuldu. 3. derece yanık oluştu. O anki acımı ve ona duyduğum kini anlatamam.

Ben hatırlamıyorum ama kız kardeşimin söylediğine göre, o anki acıyla "babacım, lütfen yapma" diye bağırmışım. Tabii o aldırış bile etmeden kapıyı çarpıp gitti. Biz annemle hemen hastaneye gitmek için çıktık. Yanan ayağım çıplak halde ve dayanılmaz acılar içinde 1 saat süren minibüs yolculuğundan sonra hastaneye vardık. Doktor cımbızla derilerimi tek tek soydu; merhem sürdü ve bandajladı. Evde de gün aşırı bandaj değiştirmemi söyledi. Hem ayağımda, hem de kalbimde yaşadığım acıları tarif edemem.

Yürüyemiyordum. Tam 27 gün koltuk değneğiyle dolaştım. Doğum günümü bile, yatağımda acılar içinde geçirdim. Okula da bir müddet değneklerle gittim. Bu olay benim için bardağı taşıran son damla oldu. Kısa bir süre sonra anneme her şeyi, babamın tüm tacizlerini anlattım.

Lise birinci sınıfa başlar başlamaz okuldan kaçmalarımız da başlamıştı. Uçarı birkaç kız arkadaş bir gün okulu asıp macera arayışlarına girmiştik. Fakat annem o gün kula gelmiş, beni bulamayınca meraklanmış. Geri döndüğümüzde, okuldan kaçtığımızı saklamak amacıyla kendimizce bir yalan söylemiştik. Bu yalan göre arkadaşımı kaçırmak istemişler, ben engel olmak için onlarla gitmiştim.

Annemler hemen karakola haber verdiler. Okul idaresi duruma el koydu. Sonra kaçırılmadığımız, kendi rızamızla okuldan kaçıp gezdiğimizi ortaya çıktı. O zaman bu olay benim bayağı başımı ağrıtmıştı. Bu bizim ne ilk maceramızdı ne de son oldu.

Yaşadığım bu büyük sorun, yani öz babamın tacizleri beni oldukça bunaltıyordu. Bir gün beni bir evi bizden çok uzak bir akrabamıza götürmüştü. Dönüşte nedense evimize oldukça uzak

bir yerde indik arabadan. "O adam" sahilden yürüyerek gidelim dedi. Ben çok tedirgindim, onun yanında olmak istemiyordum.

Bir ara kayalıklara oturalım, dedi. Oturduk, benden yanına gelmemi istedi. Ona karşı koymaktan korkuyordum: Sonuçta babamdı. Beni dövmesine bana bağırmasına kimse müdahale edemezdi. Zaten olduğumuz yer ıssız bir yerdi.

Dediğini yaptım, yanına gittim. "Dizime otur" dedi ve bana sarıldı. Bir nevi duygu sömürüsü yapmaya, annemle ilgili konuşmaya başladı. Bana "Kızım benden niye kaçıyorsun?" dedi, ben sustum. "Babayı sevmiyor musun?" dedi. Ben yalan söyledim, seviyorum dedim. "Sarıl kızım babaya, öp" dedi. Ben istemeye istemeye yanağına doğru eğildiğim sırada bana doğru hamle yapıp öpmek istedi, kendimi geri çektim.

Göğsümü tutmak istiyor, ben kurtulmak istedikçe beni kendine doğru çekiyordu. Elini pantolonumun önüne indirerek aşağılık bir şekilde, "hadi sen de orgazm ol" dedi. Elinden kurtulmaya çalışıyordum. O kadınca nerem varsa tutuyor, erkekliğini orada yaşamak için elinden geleni yapıyordu.

Şok olmuştum. Bir anda ayağa fırlayıp yanından uzaklaştım. O, hiçbir şey olmamış gibi yerinde duruyor, beni yanına çağırıyordu. Biraz kendimi toparladım ve eve gidelim dedim, sadece.

O gün dünya bir kez daha başıma yıkılmıştı.

Eve gittiğimizde moralimin çok bozuk olduğunu annem fark etmişti. Ne bahane uydurduğumu şu an hatırlamıyorum. Ama o günden sonra iyice asabileşmiştim; bir an önce evden kaçmak istiyordum. Bulduğum her fırsatı değerlendirmeye çalışıyordum. Her seferinde de başarısız oluyordum.

Bir gün buzdolabında bulduğum bütün ilaçları içip, hiçbir şey yokmuş gibi okula gittim. Daha ilk dersin teneffüsünde fenalaşmaya başladım. Arkadaşlarım durumu fark edince

hemen müdür yardımcısı beni çağırdı. Sıkıştırınca ilaç içtiğimi söyledim. Beni hemen hastaneye götürdü, midemi yıkamaya başladılar. Bayılmışım, hiçbir şey hatırlamıyorum.

Kendime geldiğimde "o adam" başımdaydı. Kolumdaki serumu çektim ve ayağa fırladım. "Ben gideceğim" dediğimi hatırlıyorum. Başka bir şey söyleyemeden tekrar olduğum yere yığılıp kaldım. O anda gözümü açar açmaz onu karşımda görmek beni çileden çıkarmıştı. Sürekli sorular soruyorlardı, hiç konuşmuyordum. Sadece ölmek istiyordum.

Beni psikologa sevk ettilerse de, ben yine konuşmadım. Konuşamaz, anlatamazdım. Sanırım doktorlar benim ümitsiz vaka olduğumu düşünüyordu. Onların bu durumda yapacağı pek bir şey yoktu. Artık doktora gitmeyi kesmiştim. İçimden sürekli bir şeyler kopuyor, kendimi çok çaresiz hissediyordum.

Annem beni sürekli gergin ve kötü görünce neler olduğu konusunda beni sıkıştırmaya başladı. Ben de ona kendi başıma gelen her şeyi sanki bir arkadaşımın başına gelmiş gibi anlatmaya başladım. Israrla hangi arkadaşım olduğunu soruyor, bu kişinin ben olabileceğim aklının ucuna bile gelmiyordu. Ne kadar aksi ve lanet olursa olsun kendi kocasının böyle bir şey yapacağını konduramıyordu kadın. Ben arkadaşım gelmeyecek herhalde biz gidelim, dedim. Annem eve varana kadar ısrarla tanıdığı bütün arkadaşlarımın adını saydı. Ama ben hep sen tanımazsın dedim.

Sonunda eve gittik. Bu gün gibi hatırlıyorum; annem sobayı yakmak için oturmuş, sobanın külünü temizliyordu. Bir taraftan da ısrarla sormaya devam ediyordu. Ben daha fazla dayanamadım ve; "Öyle bir arkadaşım yok" dedim.

Annem "nasıl yani?" dedi. Ben bir anda "O benim" dedim. Annem şoka girmiş, ne diyeceğini bilemez bir hal almıştı. Nasıl oldu, ne zaman oldu, doğru mu söylüyorsun gibi bir sürü şeyi

karmakarışık bir şekilde mırıldanmaya başladı. "Niye zamanında söylemedin?" dedi. Ben de, "söyleyemezdim" deyip nedenlerimi, korktuğum şeyleri sıraladım.

Biz böyle aramızda konuşurken, birden kız kardeşim geldi okuldan. Annem bir anda kardeşime dönüp; "Baban, ablana ne yapmış, hiç duymadın mı?" dedi. Kardeşim şaşırmış bir şekilde "Ne yapmış?" diye sordu. Annem de "gece orasını burasını ellermiş" dedi. Kız kardeşim sadece "Hiii babamdı" dedi ve bayıldı. Annemle birlikte uğraşarak onu ayıltmaya çalıştık. Kendine geldiğinde, o da ağlayarak bir sürü soru sormaya başladı. Ben donmuş gibiydim, sorulara cevap veremiyordum.

Aradan ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Ben mutfakta bulaşık yıkarken abim eve geldi. Sinirli bir şekilde buzdolabını açtı ve dişlerini sıkarak sadece, "Annemin söyledikleri doğru mu?" diye sordu. Ben de sadece, "evet" diyebildim.

Saat 9 civarıydı, "o adam" eve geldi. Hepimiz bir köşede oturuyorduk. "Bir bardak su getir bana" dedi. Ben, "getirmem" dedim. Kız kardeşlime söyledi; o da "getirmem" dedi.

Annem daha fazla dayanamadı ve "Sen gece kıza ne yapıyorsun?" diye sordu. O da ne yapacağım, hiçbir şey dedi. Annem tekrar ısrarlı ısrarlı sordu ve aynı anda ağabeyim konuşmaya dahil oldu. O inkâr ediyordu. Bir arbede yaşanmaya başladı. Bir ara ağabeyim gözden kayboldu, peşine gittiğimde onun tavan arasına çıktığını gördüm.

Biliyordum orada silah vardı ve onu almaya çıkıyordu. Hemen bağırmaya başladım, "Anne, abim silahı alıyor" diye. O adam telaşla ayakkabılarını giymeye çalışırken, annem de ağabeyim başı belaya girmesin diye babama, "çabuk kaç" diye söyleniyordu. Ucu ucuna kaçabilmişti "o adam". Ağabeyim koşup peşlinden iki el ateş etti, ama isabet ettiremedi.

O geceden sonra bir daha eve gelemedi. Bazen annemi arar ve kendine inandırmaya çalışırdı. Ya da bakacak kimsemiz olmadığından, para vermek için annemi yanına çağırır ve kendini haklı çıkarmak için savunma yapardı. Bu savunmalar genelde beni suçlayıcı ve kötüleyici olurdu. Benim her şeyi, rahat kalabilmek ve istediğimi yapabilmek için uydurduğumu söylüyordu. Bunları her duyduğumda delirmiş gibi oluyordum. Artık susamıyordum. İçimde yılların birikimi vardı ve haykırmak istiyordum.

Yine böyle bir gün annem onunla görüştükten sonra okula gelmişti. Okuldan çıktım, bir de baktım ki, o adam da orada. Ben kendimi kaybettim. Ağzıma geleni söylüyorum saldırgan bir şekilde. Birden oradaki berber dükkânına dalarak buzdolabının üzerinde duran bıçağı kaptım ve sokağa fırladım. Onlar önde, ben arkada, koşuşturuyorduk. Çevredeki herkes bize bakıyordu, ama hiçbir şey benim umurumda değildi.

O anda, gözüm bir şey görmüyordu. O annemi kandırmak için yalanlar söyledikçe, ben daha çok saldırganlaşıyordum. Bu böyle kavşağa kadar devam etti. Nihayet orada annemden ayrıldı ve minibüse bindi. Ama benim öfkem dinmemişti. Bir yandan elimdeki bıçağı sallıyor, bir yandan da "Bir daha seni karşımda görürsem öldüreceğim" diye haykırıyordum.

Artık hayatımıza onsuz devam ediyorduk. Abim de onun sayesinde bir takım siyasi grupların içine girmişti. O sıralar 1 Mayıs büyük miting vardı. Mahallenin gençleri ve dernek olarak katılmıştık biz de. Miting olaylı geçmişti: ortalık savaş alnı gibiydi. Dükkânların camları kırılmış, arabalar tahrip edilmiş, banka araçları bile bu arbededen payını almıştı. Bizim grup dağıldı, herkes sokak aralarına doğru koşuyordu. 15 yaşındaydım ve yaşananlar bana macera gibi geliyordu.

O an orada yakalansaydım neler olabilirdi, bilmiyorum. Elbette o yaşta bir kız çocuğunun evinde ailesiyle bir tatil gününü değerlendiriyor olması gerekirdi. Bugün geni dönüp bakınca anlıyorum ki, biz içimizdeki fırtınaların sonucu sağa sola saldırıyor, belanın kenarında yaşıyorduk. Baba yerine, devlet babayla çatışmaktan başka neydi ki yaptığımız?

Birkaç gün sonra bir düğün salonunda çay partisi vardı. Maksat gençlerin kaynaşmasıydı. Eğlence sırasında bizim bir arkadaşımızı dövmüşlerdi. O çevrenin kabadayı geçinen çocuklarıydı bunu yapanlar. Ben olayı duydum ve hemen fırladım. Başladım çocuğa kafa tutmaya; "Erkeklik mi lan sizinki? Sıkıysa teke tek gelin. Toplamışsın köpekleri yanına dayılık yapıyorsun. Sıkıysa kendin tek başına benim karşıma çıksana. Yürek ister elbette, yapamazsın değil mi?" dedim.

Çocuk sadece pis pis sırıttı öylece; sonra araya girenler bizi ayırdılar. Biz partiye geri döndük, onlar da çekip gitti. Öylece mesele orada kapandı görünüyordu.

İki gün sonra okuldan dönerken minibüsten son durukta inip eve doğru yürüyordum. Baktım karşımda iki gün önce kafa tuttuğum çocuk. Benimle konuşmak istediğini söyledi. Ne konuşacağını merak ettim ve onu dinledim. Bana; benden hoşlandığını, benim gibi bir kız görmediğini, kısaca delikanlı bir kız olduğumu söyledi. Konuşması bittiğinde ona üzgün olduğumu ve teklifine cevap veremeyeceğimi söyledim.

Cebimden çıkardığım kelebek sallama bıçağı çıkartıp sol baldırına sapladım; sonra geri çekip kapattım, cebime koydum.

Onda da aynı bıçaktan vardı ve çorabının içinde saklıyordu. Bunu çok iyi bildiğim için ona hamle yapma fırsatı bırakmadım. Oradan hızla uzaklaşarak tepeye kayalıklara çıktım, yoluma devam etmek için havanın kararmasını bekledim.

Eve gidince sıkıntılı halimden bir şeyler olduğunu sezdiler ve ben de bıçağı çıkarıp masanın üzerine koydum. Annem bu ne diyerek bıçağı alıp, açtı. Kanlı bıçak herkesi şaşırtmış tedirgin etmişti. Ne olur ne olmaz diye, beni o gece dayımlara götürdüler. Birkaç gün orada kalmamın iyi olacağını söylediler. Yani bir şikâyet durumluna karşılık, beni polisten kaçırıyorlardı.

Ertesi gün akşama doğru evi aradığımda, polislerin ağabeyimi götürdüklerini söylediler. Benim olayımdan ötürü onu aldıklarını sanıyordum. Ancak devamında durumun öyle olmadığını anladık.

Bir mayıs olaylarından dolayı alınan bir arkadaşının cebinde ağabeyimin telefon numarası çıktığından onu da almışlar. Ben korkumdan eve gidemiyordum, merak içinde bekliyordum.

Aradan günler geçmiş mesele kapanmıştı. Minibüste mahalleden bir arkadaşa rastlayınca, benim olayımla ilgili bir şey bilip bilmediğini sordum. Çok şaşırdı. Meğer çocuk etrafa benim yaptığımı söyleyememiş. Benden sonra hemen minibüse atlayıp hastaneye gitmiş. Yolda kendi bıçağını atmışsa da minibüsçü bıçağı alıp polise vermiş. Poliste çocuğu üç gün tutmuşlar ama gene de konuşmamış.

Ondan sonra da yanında hep birileriyle ve koltuk değnekleriyle geziyormuş. Zaten bir süre sonra da Almanya'ya iltica etti. Bir kızdan yara almayı gururuna yedirememiş.

Ağabeyimi siyasi tutuklu olarak cezaevine attılar. Bu olaylar neticesinde, o adam eve gelmek için fırsat buldu. Annem de çok yalnız kaldığımızı, bu olaydan sonra başımızda birinin olması gerektiğini söyledi. Ben mecbur ve çaresiz kabul ettim. Maalesef eve geri döndü ama ben onunla hiç konuşmuyordum. Gerilmiş yay gibiydim, her sorunda patlamak için yer arıyordum.

Bir gün evde yalnızken daha önceden tanıdığım bir arkadaşım telefonla beni aradı. Bana hep, "beraber Marmaris'e

gidelim mi?" derdi. Yine aynı teklifte bulundu. Bu benim arayıp da bulamadığım fırsattı. Hemen üzerimi giyindim ve arkama bile bakmadan fırladım evden.

Arkadaşımla buluştuk ama ne yapacağımızı bilmiyorduk. Başka bir arkadaşımın babasının yanına gittik. Bizim için en iyi saklanma yeri orasıydı. Biz birlikte kaçmaya karar verdiğimizi söyleyince onların yakını olan bir sürü kişi beni görmek için gelip gitmeye başladılar. Bu evcilik oyunu hoşuma gitmişti. Orada 1 hafta falan saklandık. Akşam olduğu zaman arkadaşımla beni bir odaya koyuyorlardı. Oyunu bozmamak için kabul ediyorduk. Ama zavallı arkadaşım gece olunca çaresiz bir kenarda kıvrılıp uyuyordu.

Baktık olacak gibi değil iş ciddiye biniyor, oradan ayrılmak zorunda kaldık. Beş parasız ve kaçaktık. Üstelik yaşım da tutmuyordu. İzmir'e kadar gidebilsek orada özgürce bir hayat yaşayabileceğimizi düşünüyorduk.

Ne var ki, benim için annem "kayıp" ilanı çıkartmış ve her yerde aranıyordum. Bulmaları da çok uzun sürmedi ve eve dönmek zorunda kaldım. Bu kaçış serüveni başarısız olmuştu.

17 yaşına gelmiştim. Tek düşüncem 18 yaşıma bastığım gün evi terk etmekti. Nasıl ve neresi olursa olsun. O sıralar İmam Hatip lisesinde öğretmen olan bir bayanla arkadaş oldum. Sohbetlerimiz genelde dini yöndeydi.

Zaten uzun zamandır aklımda olan türbana girme isteğim daha da kuvvetlenmişti. Bir gün sabah kalktım ve birdenbire kapandım. Bendeki bu değişiklik hem okuldaki hem de iş yerindeki arkadaşlarımı çok şaşırtmıştı. Benim gibi serseri ruhlu birisi nasıl olmuştu da bu kadar hanım hanımcık olmuştu? Tabii ki, bu değişim evde de büyük kargaşa yaratmıştı. Annem memnundu ama diğeri eleştirilere başlamıştı. Ben hiç kulak asmıyor, bildiğimi okuyordum.

Evdeki her konu beni geriyordu. Kriz geçiriyor, ağzıma geleni söylüyor, susmuyor ve isyan ediyordum. Bu gidişattan derslerim olumsuz yönde etkileniyordu. Okulda son senemdi ve üniversite sınavı yaklaşıyordu. Kredili sistemde okuduğum için, önceki senelerden kredi eksiğim vardı. Sene sonu yaklaştıkça benim stresim daha da artıyordu. Sınavı kazanamazsam kendime hemen bir iş bulmalıydım. Kazanırsam da üniversite için para lazımdı. Ne yapacağımı bilmiyordum. Nitekim sene sonu geldi. 1. sınavda barajı aşamadım, üç puanla kaybettim.

Artık iş arıyor, çocuk bakıcılığı yapmak istiyordum. Hem yatılı olması benim de işime gelirdi.. Ancak gittiğim böyle bir iş görüşmesinde okuduğum alan bilinince muhasebeci olma teklifi aldım ve hemen işe başladım.

Büyük bir fabrikaydı. Ben ön muhasebedeydim. Patronun yeğeniyle benim odam birdi. 16 yaşında bir çaycımız vardı. Bir de yemeğimizi yapan orta yaşlı bir teyze vardı. Patronun odası üst kattaydı.

Ben iş bulmanın rahatlığıyla o adamın arkadaşı olan Hasan amcanın mağazasından kıyafet aldım. İşe giderken doğru dürüst ve değişik bir şeylerim olsun istedim. Maaşım iyi olduğu için kendime güveniyordum. Bu arda kendime ayrı ev aramaya başladım.

O gün kiralık ev için verilen numarayı aradım. Telefondaki ses bana elinde bir daire olduğunu ve görüşmek istediğin söyledi. Akşam iş çıkışı görüşmek üzere geldi. Ben daha hesapları kapatmamıştım. İçeri gelmesini, biraz işim olduğunu söyledim. İçeri geldi ve benim masamın önündeki koltuğa oturdu. "Çay içer misin?" diye sordum, "Peki" dedi. Çay almak için gittim, çaycı çıkmıştı ve ocağı kapatmıştı. Ben yine de çayı doldurdum ve getirdim. Ben işimi bitirene kadar o da çayı içti. Beraber çıktık.

Sahilde bir ceffeye gittik. Çok hoş biriydi, sanki onda şeytan tüyü vardı. 29 yaşında ve bekâr olduğunu, inşaat malzemesi satan bir dükkânı olduğunu söyledi. Neden ev aradığımı sordu. Ben de ailevi problemlerim olduğu söyledim. Bu arada ben onu ilk aradığımda normal telefondan aramıştım ve bir bayan çıkmıştı. Ben kiralık daire aradığımı söyledim ve kadın da onun cep numarasını verdi. O bayanın kim olduğunu sordum, "Ablam" dedi.

Kahvelerimizi içtik. Ben eve geç kalmamam gerektiğini söyledim, kalktık. Beni eve bırakmak üzere tekrar arabaya bindik. Bambaşka bir havası vardı. Şen şakrak bir sohbetten sonra evin sokağına geldiğimizde ben indim. Eve gittim ve her zamanki gibi odama çekildim. Onu düşünmeye başladım. Ondan hoşlanmıştım. Daha ilk görüşümdü ama etkilenmiştim. O gece doğru dürüst uyuyamadım.

Sabah kalkıp işe gittim. Patronum akşam beni almaya gelenin kim olduğunu sordu. "Arkadaşım" dedim. Surat ifadesi bozulmuştu ama benim böyle bir şeyi kabul etmem imkânsızdı. Evliydi ve üstelik karısı ara sıra işyerine geliyordu. Hatta bir gün 2 çocuğuyla beraber gelmişti. Kasım ayındaydık ve o gün kar yağmıştı. Karısı çok cana yakın biriydi, ayrıca 6 aylık hamileydi. Çocuklarla kartopu oynadık ve kardan adam yaptık. Bunca şeye rağmen adam bana askıntı oluyordu. Bazı günler direkt reddedemediğim için, söylediğini kabul ediyormuş gibi peki diyordum ama kapının önünden almaya da cesareti yoktu.

Fabrikanın yukarısındaki benzinliğin orada bekleyeceğini söylüyordu. Ben de tamam diyordum ama akşam olduğunda arkadaşımı çağırıp beni almasını söylüyordum. Arkadaşım artık her akşam beni alıyordu. Önce çay ya da kahve gibi bir şeyler içip sohbet ediyorduk. Üstelik beni arkadaşlarıyla tanıştırmıştı. Arkadaşımın adı Vedat'tı, onu sevmeye başlamıştım.

Benim bu tutumun patronumu iyice rahatsız etmişti. Yine bir akşam beni bekleyeceğini söyledi ve her zamanki gibi ben gitmedim. Arkadaş olduğum o kişiyi aradım ve beni almasını söyledim. O da zaten dünden razıydı. Onunla zamanın nasıl geçtiğini anlamıyordum.

Aradan birkaç gün geçmişti ki patronun yeğeni bana; kendi sektörlerinde daha deneyimli bir eleman aradıklarını, benimle çalışamayacaklarını söyledi. Ben esas nedenin ne olduğunu anlamıştım. Hemen hesabımı kesmelerini söyledim.

Yine işsizdim. Patronun istediği şekilde davranmadığım için işten atılmıştım. İşin başında, kendime metres arıyorum deseydi, zaten başlamazdım.

Annem işten ayrılma nedenimi sordu, ona da sadece anlaşamadığımızı söyledim. Annem borçlarım olduğunu hatırlattı. Gerçekten de borçlarım vardı: kıyafet aldığım mağazaya, evim için yemek takımı aldığım yere, aldığım kozmetik malzemeleri için alt komşumuza ve eşyalarımın durduğu dükkânın sahibine... Anneme bazı şeyleri anlatamazdım, beni anlamazdı. Ortam bir anda gerildi, konuşmalar sertleşti. Benim tepem atmıştı, annem "Sen kime kafa tutuyorsun? Ettiğin telefonların parasını bile o adam ödüyor" deyince benim için bardağı taşıran son damla oldu.

Çantamı ve montumu aldım ve eşyalarımın durduğu dükkânın anahtarını istedim. Annem gideceğimi anlayınca kalktı, kapıyı kilitledi ve anahtarı sakladı. Ben kapıyı açması için ısrar ettim. Açmayınca benim iyice gözüm döndü. Kapıyı açmasını, eğer açmazsa, gerekirse 4. kat balkonundan atlayacağımı ya da kapıyı kıracağımı söyledim.

Anneme son kez sordum "Açıyor musun?" diye. O sırada annem fenalaşır gibi oldu, belki gerçekti ama ben onu görecek durumda değildim. "Numara yapma!" diye bağırdım, aldım

elime keseri bir kere daha sordum. "Ya kapıyı aç ya da kıracağım, gerekirse ölümüm pahasına aşağı atlayacağım. Ya ölürüm ya da bir yerim kırılır ama sürünerek gene gideceğim. Açıyor musun?" diye bağırdım. Baktı ki ben kararlıyım ve dediğimi yapacağım (ve yapardım da) kapıyı açmak zorunda kaldı. Hemen dışarı fırladım, kız kardeşim peşimden gelmek istedi. Hırsla arkama döndüm ve "Gelme!" diye bağırdım.

Arkadaşımla buluştuk; bana ne olduğunu sordu. Ben de anlatmaya başladım. "Eve geç gittiğim ve işten ayrıldığım için annemle tartıştık, hiç hak etmediğim sözler sarf etti. Artık o eve bir daha gitmem" dedim.

Bana "ne içersin?" diye sordular. "Bira" dedim. Kafam müthiş bozulmuştu ve içip unutmak istiyordum. Zaman geçtikçe alkolün de etkisiyle yatışmaya başlamıştım. Gece 4.00'e kadar içtik. Ben tam 4 bardak bira içmiştim. Hiç alkol almayan biri için bu miktar sarhoş olmak için yeterliydi.

Bardan çıkıp onun kullandığı arabaya bindik. Arkadaşı önde oturuyor, ben de kızla arkada oturuyordum. Bir ara sahildeki ceplerden birinde durdu. Teypte Müslüm Gürses'in "Bir kadın tanıdım çok ağlıyordu, evinden ayrılmış bir hali vardı" parçası çalıyordu. Parça bittikten sonra yola devam ettik. Sonra arkadaşının evine gittik. Onlar odalarına çekildi. Biz salonda oturuyorduk. "Uykun geldi mi?" diye sordu. "Biraz" dedim. Koltukların minderlerin yere koyup üzerine de bir yorganla yer yatağı yaptık. Onu çok seviyordum ve beraber uyumaktan kaçınmadım. Kazağımı ve pantolonumu çıkardım. O da üzerindekileri çıkardı ve yatağa uzandık. Bana sımsıkı sarıldı. Onun kollarında kendimi rahat, huzurlu ve güvenli hissediyordum.

Öyle ne kadar kaldık bilmiyorum; nerdeyse sabah olmak üzereydi. O gün, hayatımın bir dönüm noktasıydı. Evleneceğim adam beni öpmek istedi; ben de karşılık verdim. İçimden bir

şeyler kopuyordu sanki... Kendimi daha önce hiç böyle hissetmemiştim; teninin sıcaklığı yakıyordu beni. İkimiz de baştan çıkmıştık. Her yanımdaydı artık; gözlerimin içine bakıyordu.

Birden, öpmelerin arkasından gelen ani bir hamleyi ve acıyla irkilişimi, şu an bu satırları yazarken bile hissediyorum. Artık onun olmuştum ve bundan pişman değildim. Aldığım zevk, acımı bastırmıştı. Bir bütün olmuştuk. Bir ara ben lavaboya kalktım ve yıkanıp tekrar yanına geldim. Bana tekrar sarıldı ve öylece uyuyakaldık.

Sabah 11.00 gibi kalktık. Ben ortalığı toparlayıp, duşa girdim. Benden sonra O da duş aldı. Sonrasında salonda oturuyorduk. Cebinden cüzdanını çıkarırken beni de yanına çağırdı. Gidip zevkle kucağına oturdum. Artık ona çok farklı bakıyordum. Benim ilk erkeğim olmuştu. Gözlerimi gözlerine diktim ve bir süre onu seyrettim.

"Niye bakıyorsun?" diye sordu.

"Hiç" dedim.

Cüzdanından bir erkek çocuk resmi çıkarıp bana uzattı.

"Nasıl yakışıklı mı?" dedi.

Ben de "Çok tatlı, senin küçüklüğün mü?" diye sordum.

O, "hayır, benim oğlum. Ben evliyim; bir oğlum, bir de kızım var" dedi.

Bir anda şok oldum.

"Nasıl yani?" dedim.

"Ben evliyim" diye tekrar eti.

Dünya gözümde tamamen karardı.

Hayat daha da kirlenmişti... Ben kirlenmiştim...

Öfkem kabardı. Her yanda babam gözümün önünde dolaşıyor, beni çılgına çeviren duygu seline sürüklüyordu. Neydi başıma gelenler. Dünya ne kadar dardı. Boğuluyor, nefes alamıyordum.

Sonrası mı?

Buradayım işte.

Hayat geriye doğru işlemiyor. Geri dönebilsem de neyi değiştirebilirdim bilemiyorum. Hazreti Ali; "Akrabanın düşmanlığı yılanın zehrinden acıdır" der. Benimki akrabalıktan da öte; babam. Baba acımazsa kim acır ve kime neyi anlatabilirsin.

Her şeyi şans faktörüne bağlayıp rahatlamak en kolay yol görünüyor. Yanlış yerde, yanlış insanların, yanlış cinsiyet tercihiyle doğmuşum diyelim.

Beni asabi, saldırgan, haksızlığa aşırı isyankâr yapan çocukluğumda katledilen güzellik duygularımdı. Elimden bir şey gelseydi başka türlü olsun isterdim.

Burada, hükümlü-tutuklu iyileştirme programları var. Ben de katılıyorum. Aileler, çocuklarını her türlü tehlikelerden korumalıdır, diyor eğitimciler ısrarla.

Dünkü dersin böyle bir yerinde ısrarla parmağımı kaldırıp söz istedim ve şunu sordum hocaya;

Ya ailelerin tehlikelerinden çocukları kim koruyacak?

Herkes dönüp şaşkınlıkla yüzüme baktı.

O an, kimin ne düşüneceği umurumda değildi.

Çünkü olan bana olmuştu.

Cezaevindeyim işte.

Mahalli, ulusal ve uluslararası basının ve özellikle Trabzon'da yaşayan herkesin dilinde papaz cinayeti olunca, konu kaçınılmaz olarak benim beynimin de ana gündemi haline gelmişti. Yıllardan beri sosyal bilimler adına çeşitli çalışmalar yürüttüğüm bu cezaevine ilk kez, bu kadar belli bir olayın etkisi altında kalmış olarak gidiyordum. "Papaz cinayeti."

Kafamda yılların büyük bir birikimi vardı. Notlar almıştım ama konusu cezaevinin içi olan bir kitap yazmayı hep ertelemiştim. Cezaevinden bakışla toplumu ve onun derin gerçeklerini anlatmanın zorluğunu göze almak zordu. Bu olay güdeleyici bir neden olabilirdi. Özellikle çevremdeki insanların sonu gelmeyen merakları gerçekten de yazma yönünde en kışkırtıcı neden gibi geliyordu bana. İşte Şubat 2006'nın son haftasında bu duygularla arkamdan kapanan onca demir kapıdan sonra yasak duvarların içindeydim.

Görevli İnfaz Koruma Memuru Tarafından "Sosyal Hizmet Odası"na getirilen O. A.'ne, "Üniversiteden gelen psikolog hocamız" diyerek tanıtıldım. Uzun bir sessizlik oldu. Medyanın cinayetle ilgili vurguları sanki beynimde uçuşuyordu. Ama, "Hayır"; bahsedilen olayın faili bu küçücük, sakin tavırlı, çelimsiz çocuk olamazdı.

Karşımda çok zayıf görünümlü bir genç vardı. Sakin, ürkek, biraz da tereddütlü bir duruş sergiliyordu. Herhangi bir okulda okuyup okumadığını sordum, "Lise birinci sınıf öğrencisiyim"

diye karşılık verdi. Okula devam etmediğinin söylendiğini ifade etmem üzerine, "Bu Yahudi basın birçok şey yazıyor, tiner çektiğimi yazmışlar, Nataşa sevgilim olduğu gibi şeyler yazmışlar. Bunlar yalan ve beni kötülemek için kasıtlı yazılmış şeyler" dedi.

Bir süre sessizlik oldu.

Cezaevlerindeki görevlerim sırasında yüzlerce cürüm işlemiş insanla bir arada oldum;

- ders adına, tiyatro adına,

- bilgi veya sportif yarışma adına,

- terapi adına.

Ancak papaz olayı, hem çok medyatik hem de uluslararası arenada yankı bulmuş sıra dışı bir olaydı. Bu özelliklerin ortaya koyduğu bir ağırlığı hissetmemek mümkün değildi.

Bir saat e yakın oturduk, konuştuk. Bir sohbet havası içindeydik. Konu kitap okumaya gelince, "Bilim-Teknik Dergisini sürekli okuduğunu, evrim teorisiyle ilgili kitaplar okuduğunu, Hitler'in hayatını okuduğunu, K. Marks'ın kitaplarını okuduğunu ifade etti. Saydığı kitaplar içinde sadece Marks'ın kitabını bitirmeden bıraktığını özellikle vurguladı. Marks'ı okumak onu "ateizme" doğru sürüklediği için tedirgin olmuş ve bu nedenle eserin tamamını okumadan bırakmış, anlattığına göre.

İlk günümüz; ilk görüşmemiz böyle geçti...

Cezaevinde yürütmeye çalıştığımız iyileştirme programlarının amacı, özellikle çocukların, gençlerin topluma yeniden kazandırılması sürecine katkıda bulunmaktı. Yani, eğitimlerine devam edebilmeleri hususunda destek vermek; psikolojik, sosyal ve felsefi dengelerini sağlam tutabilmeleri yönünden yardımcı olmak.

Böylece, sıra dışı bir olayın sanığıyla uzun sürecek bir görüşme trafiğini başlatmış oluyordum. Cezaevi iyileştirme ve psikolojik yardım programları kapsamında bu çalışma kesintisiz 8 ay sürdü. Sanıkla düzenli olarak her hafta; her seansta, 1 veya 1,5 saat görüşme yapıyorduk. Bu eserde Rahip Cinayeti konusundaki çalışmalarımın sadece bir bölümüne yer verilecektir.

01.03.2006 Trabzon E Tipi Cezaevi

Yeni bir hafta.

Sanık, önceki sakin görünümünde bir tavır içerisinde danışma odasına geliyor. Beni görünce yüzü gülüyor. Aramızda yakın bir iletişim kuruldu gibi bir duruş var. Bir hafta boyunca ne yaptığını soruyorum; kitap okuduğunu söylüyor. Morali iyi görünüyordu. Biraz sohbet etmiştik ki, birden bahçeye dikkat kesilen bakışlarına ilave olarak; "Bizimkiler, bizimkiler" diye heyecanla söylendi. Gelenler annesi, babası ve kardeşleriydi. Çok sevindi, gözleri parladı; ayağa kalktı ve bir daha oturmadı. Onu ilk kez sakin duruşunun dışında bu kadar farklı bir ruh halinde görüyordum. Çok fazla heyecanlanmıştı.

Biraz sonra görevli memur geldi ve sanığın, görüş bölümüne gitmesi gerektiğini söyledi. Zaten ayaktaydı ve harekete hazırdı. İnfaz koruma memurunun arkasından odadan çıktı. Giderken kendisine okuması için götürdüğüm kitapları almayı unutmuştu.

Biraz sonra aile üyeleri binanın iç bölümüne, bizim de bulunduğumuz idari kısımdaki koridora geldiler. Ben de koridora açılan kapının önünde bekledim ve ayaküstü babasıyla tanıştım. Tedirgindi. "Başımıza böyle bir olay geldi" diye söylendi kendi kendine. Çocuğunun durumunu sordu. Kendilerinin de ailece psikolojik tedaviye muhtaç hale geldiklerinden bahsetti. Daha sonra, oğluyla görüşmek üzere yanımdan ayrıldı.

O gün, üç ayrı tutuklunun görüşme talepleri vardı ve onlarla görüşmelerimi yaptıktan sonra görevli memurla sanığın koğuşuna gittik. Koğuşta özel görevli bir memur ve iki çocuk tutuklu daha vardı. Koğuş içinde sürekli memur bulundurma uygulaması sadece bu koğuşa aitti. Sanık iyi korunuyordu yani... Diğer çocuklar onun kadar rahat görünmüyordu. Tanışma ve ön konuşmalardan sonra oradaki çocuk hükümlü-tutuklularla bir buçuk saat kadar süren bir grup görüşmesi yaptık.

Sanık, materyalizm, komünizm ve faşizm üzerine sorular sordu ve yaptığım her açıklamayı büyük dikkatle dinledi. Bu konularda kafasının karışık olduğunu belirtti. "Hangi tarafta yer alınması gerektiği konusunda kararsız kalıyorum" dedi. Ona göre herkes, özellikle de üniversite öğrencileri bir tarafta yer alıyordu. "Ben hem faşistlerin arasında bulundum, hem komünistlerin" diyerek onları kendi ifadeleriyle tanımlamaya çalıştı. Ancak belli bir tarafta yer aldığı görüntüsünden özenle sakınıyordu nedense. Sadece sorgulayan bir tutum içindeydi. Dikkatimi çeken şey, konuşmaları (gündemi) sürekli kendisinden uzak tutmaya çalışıyordu ve mutlaka konuşulan konuların sosyal içerikli olmasında ısrar ediyordu.

Masanın üzerinde duran Atatürk'ün Nutuk'unu bir ara eline aldı (hacimli bir kitaptır) ve onu son bir hafta içinde okuyup bitirdiğini söyledi. Arkasından eline aldığı bu kitabı görevli memura uzattı; görevli memur ise uzatılan "Atatürk'ün Nutku" kitabını alıp, benim getirdiğim kitapları kendisine verdi.

Öğleden önce kitaplar üzerinde bir ön konuşma yapmıştık. Eric Hoffer'in "Kesin İnançlılar" adlı kitabını öncelikli olarak okumasına birlikte karar kıldık. Ona; "Okurken kitapta önemli bulduğu yerleri kalemle çizmesini" söyledim. Böyle bir alışkanlığı olmadığını, çünkü öğretmenlerinin sürekli kitapların çok temiz tutulması gerektiğini söylediklerini belirtti.

Görüşme sürecinde sakindi. Başkalarının konuşmaları sırasında doğal tepkiler sergiliyordu. Bu ikinci görüşme gününde de karşımda adam öldürmüş birisi var duygusunu asla hissedemedim.

Akşam babasıyla telefonda görüştük. Adam yine aynı şekilde, ailece psikolojilerinin bozulduğunu, kendilerinin terapiye ihtiyaçları bulunduğunu belirtti. Ankara ve İstanbul'dan önemli avukatların kendisine oğlunun davasını ücretsiz yürütmek istediklerini söylediklerinden söz etti. Başka bir gelişme ise, İtalya'dan telefonla kendilerini aradıklarını, ölen Rahibin ailesinin (annesinin) çocuklarını affettiğini; karşılık olarak da başsağlığı için İtalya'ya gitmeyi düşündüğünü belirtti.

İtalya'ya gitme konusunda benim fikrimi sorduğunda ise, böyle konularda acele kararlar almaması gerektiğini, meseleleri çok boyutlu düşünmeden alınacak kararların sağlıksız olabileceğini belirttim; o da, "Haklısın, herkes kendine göre bir şey söylüyor" dedi. Özellikle dışarıdan davaya gönüllü girmeye çalışan avukatları da medyatik olmaya çalışmakla itham edici ifadeler kullandı.

İki hafta geçmesine rağmen henüz işlenen cinayetle ilgili Sanıkla tek bir cümle dahi konuşmadık. Bu görüşme tekniği gereği böyle olmalıydı. Diğer yandan, olayla ilgili sorgulamalardan ve sorulardan usanmıştır, diye düşünüyordum. Böyle bir durumda yeni bir şey söylemesi ve konuşmaya çok istekli olması da beklenemezdi.

08 Mart 2006 Trabzon E Tipi Cezaevi

Önce cezaevi müdürünü odasında ziyaret ediyorum. Konu Sanık meselesine ve çocuk yaştaki suçlulara geliyor. Konuşmamızın bir yerinde Sayın Cezaevi Müdürü Zihni Baş, şu tespitlerde bulunuyor;

"Bu çeşit konular ve kişilerle ilgili yapılan çalışmalar, rapora, yazıya dökülmeli ve ilgili kurumlara, Milli Eğitim gibi, Adalet Bakanlığı gibi, İçişleri Bakanlığı gibi, Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı gibi... yerlere gönderilmeli. Böylece, geride benzer özellikler taşıma ve benzer eylemlere girişme olasılığı bulunan gençlerle ilgili neler yapılabileceğine dair etkili plan ve programlar, çalışmalar yapılabilir. Herkes, her kurum, kendine göre bir şeyler yapıyor. Birlikte çalışma yolları bulunamıyor, elde edilen bilgi ve beceriler paylaşılamıyor. Bu nedenle, çalışmalar bir araya getirilip daha etkili olabilecek düzeyde tedbirler, çözüm yolları birlikte yakalanamıyor."

Cezaevi müdürünün tespitleri gerçekten de çok yerinde idi. Bunu önceki cezaevi görevim dönemindeki kendi çalışmalarımdan biliyorum. Altı yıl kesintisiz ve haftanın beş günü olmak üzere çalışmalarda bulunduğum cezaevinde elde ettiğim bilgiler, tespitler yazılmalıydı; eğitim adına, toplumsal verilerin toplanması adına değerlendirilmeliydi. En azından benim cephemde hemen aklıma gelen bu oluyor. Bu konuşma beni cezaevi dışında da bazı çalışmaların acilen yapılması hususunda düşünceler üretmeye zorluyor. Çocuk ve gençlerin suça itilmesiyle ilgili çalışmalar ve çözümler...

Sonrasında sosyal hizmet odasına beni beklemekte olan sanığın yanına indim. Bu kez bekleyen o, sonradan gelen bendim. Çok saygılı ve memnun vaziyette ayağa kalktı; tokalaştık, öpüştük (ki bu ilk kez oluyordu) ve birer koltuğa karşılıklı oturduk. Okumak için benim kendisine bıraktığım iki kitabı getirmişti. Okuması gereken kitabı (Kesin İnançlılar) okumuş, kendince önemli yerlerin altını çizmişti.

Kitabı çok beğendiğini ve bir günde okuyup bitirdiğini söyledi. Kitabı açarak altını çizdiği bölümleri göstermeye çalıştı. Özellikle etkilendiğini ifade ettiği ve her satırının altını çizdiği sayfada, Pascal'ın şu sözleri yer alıyordu;

"İnsanoğlu büyük adam olmak için heveslerle doludur; fakat bir gün anlar ki sadece bir küçük adamdır; mutlu olmak için heveslerle doludur, fakat bir gün anlar ki sadece mutsuzdur; mükemmel olmak için büyük hevesler taşır, fakat bir gün anlar ki sadece kusurlarla doludur; insanlar tarafından sevilen ve sayılan bir kişi olmak için devamlı umutlar taşır, fakat bir gün anlar ki kusurlarından dolayı sadece insanların hor görmesiyle karşılaşır. İşte, dışına çıkmaya imkân bulamadığı bu utanç duygusu, o insanda güçlü bir adaletsizlik ve yıkma ihtirası yaratır; çünkü bu durumda o, kendisini kusurlarından dolayı mahkûm eden ve bunun suçunu kendisine yükleyen gerçeğe karşı bitmez tükenmez bir nefrete bürünmüştür."

Kitap üzerine bir süre konuştuk. Eserdeki etkili açıklamalar sayesinde, kafasında çözüm bekleyen birçok soru ve sorunu hallettiğini birkaç kez tekrarladı. Özellikle, "rejimler" konusunda, "Hitler" konusunda, "Sosyalizm" konusunda...

Ve ekledi; "Ben de inanç uğruna, ama özelikle o gün tahrik edilmem adına Papazı vurdum. Onun istediği Hıristiyan olmamdı. İtiraz ettim, tartıştık ve o bana hakaret etti. Bunun üzerine gidip silah aldım; on yaşındaki kardeşim ile arkadaşım Emirhan yanımda olduğu halde tekrar Kiliseye gittim. Ben Papazı vurmaya gidiyorum dedim ve onları dışarıda bırakıp içeri girdim. Onlar şaka sanmıştı. Papaz ve yardımcısı da şaka sandı. Silahı gösterdim; o oyuncaktır dediler. Ama değildi ve Papaz öldü. Dışarı çıktığımda insanlar silah sesi üzerine toplanmaya başlamıştı ve dağılmaları için kilisenin önünde havaya ateş ettim; herkes kaçıştı. Daha sonra kardeşime ve arkadaşıma yolda yetiştim ve eve gidip öylece iki gün bekledim."

"Evdekilere Papazı ben vurdum dediysem de inandıramadım. Çünkü herkes beni sessiz ve sakin biri olarak bilir. İkinci günün gecesi sabah olmadan, saat üçte polisler evi bastı ve içeri girdiler. "Papazı ben vurdum" dedim ve götürdüler.

Ancak uykudan kaldırılmak canımı sıkmıştı ve ben de sorgu boyunca olayla ilgili değişik (düzmece) ifadeler vererek kafalarını karıştırdım. Her ifadem inandırıcı olduğundan, bir sürü araştırma, çalışma yaptılar ama her seferinde de elleri boş kaldı. Çünkü ben onların kafasını karıştırmakta kararlıydım; yaptığım sadece buydu."

Bütün bunları kendi istediği için anlattı ve çok rahat davranıyordu. Ben ona olayla ilgili hiçbir şey sormamıştım. Ancak bu anlatımlardan sonra kendisine; meşhur olmak, basın-yayın organlarında ön plana çıkmak için mi, yoksa bir inanç uğruna mı bu olayı yaptın? diye sorduğumda, cevabı net ve kesindi; "İnandığım için yaptım ve hiç pişman olmadım." Bu Yahudi basınla ne işim olur. Ben hiçbir zaman bir şeyler olur da ben gazetede, televizyonda çıkarım diye aklımdan geçirmedim. Zaten kendi halimde olmayı, yalnız kalmayı daha çok tercih eden bir yaşantım oldu her zaman.

Konuşmamızı, bir sürü değişik ifade vermeyi nasıl tasarladığına getirince, "Benim hayal dünyam çok zengindir, günlerce sorgulasalardı, ben daha onlarca inandırıcı senaryo sıralardım onlara" diye cevap verdi.

"Zihnimizde değişik bölgeler olduğunu varsayalım. Sen bir bölgede bir kurgu içindeysen kesinlikle diğer bölgeleri ayrı tutabiliyorsun sanırım", dedim.

"Aynen öyle" diye cevap verdi. "O anki duruma göre zihnim gereken malzemeleri üretir ve konuşurum; önceden plan yapmam gerekmiyor. İlk sorguda görevli elemanlar kamerayı açıp yüzüme çevirdiler ve üçü birden sorular sorup konuşmamı istediler. Ben kamera kaldırılmazsa konuşmam dedim ve konuşmadım. Bunun üzerine kamerayı kaldırdılar, öyle konuştum; yani konuştuğumu sandılar!"

Görüşme süresi bir saati geçmişti; çay söylemek için dışarıda bekleyen görevliyi çağırdım ve taze ise bana çay, değilse oralet getirmelerini istedim; Sanık kendisine sorulduğunda, "çay içerim" dedi. Biraz sonra bir çay bir oralet geldi ve şeker atıp karıştırmaya başladığımızda, sanık bir benim önümdeki oralete, bir kendi önündeki çaya bakıp bana dönerek; "Anlaşılan çay bayatmış, çünkü size oralet getirdiler" dedi!

Sanki her ayrıntının farkında ama belli etmeyen bir duruşu vardı. Okuldan, eğitimden, kitap okumaktan bir süre bahsettik. Okumayı, eğitim görmeyi, bilim adamı olmak için sevdiğini belirtti. Ve ekledi; "Sanırım artık olmaz, çünkü buradayım ve yaşananlar, içinde bulunduğum durum bu düşüncemin gerçekleşmesini ortadan kaldırmış olmalı".

Kendisine cezaevinde iken okumayı sürdürüp avukat ya da başka mesleklere ulaşan insanların olduğundan bahsettim. Bütün hayatının burada geçmeyeceğinden bahsettim. Dikkatle dinledi ve gözlerinde hafif bir ümit ışığı belirdiğini yansıtan bir parıltı oldu. Arkasından bir süre dışarıyı seyre koyuldu. Dışarıda cezaevi bahçesi ve içerdekilerin bir safra gibi toplum dışına atılmışlığını haykıran, yüksek bir dış duvardan başka görülecek bir şey yoktu.

Sonra bakışlarını geri, tekrar odaya çevirdiğinde cesur birisi olup olmadığını sordum. "Sanırım cesaretliyim ama gece korkarım" dedi. Okuduğu kitapta özellikle çizdiği ikinci bir sayfayı açıp önüme koydu. Konuştuklarımızla bağlantı kurmuş gibi davranıyordu. Uzun bir paragrafın ortasında şunlar yazılıydı;

"Hoffer, diğer liman işçilerinde ve kendinde ortak olan bir yöne, yani "topluma uymayan kişiler" olduklarına dikkat etmişti. Fakat topluma uymayan kişilerde bir atılımcılık ruhu bulunduğunu ve bu kişilere fırsat verildiği takdirde, zor olan

birçok işi başaracak kapasitede oldukları üzerine düşünceler geliştirmeye başladı. Almanya ve İtalya'da bu gibi kişiler Nazi, Faşist ve Komünist hareketlere katılıp kendi istenmeyen benliklerinden kurtulma yollarını arıyorlardı."

İşaretlediği yerler onun daha önceki meraklarıyla ve okuduğu kitaplarla uygunluk gösteriyordu. Kendi benliği ve kişiliği boyutunda elbette bir yargıda bulunmak için erkendi, ama bütün bunlar uzun süreçte Sanığın düşünce, algı, inanç ve tutum yapılanması hakkında bazı ipuçları teşkil edebilirdi. Çünkü annesinin onun hakkında verdiği bilgilerle, benim tanımaya başladığım sanık büyük ölçüde örtüşüyordu.

Annesi oğlunun, evin bir odasına girmediğini, bunun da tuhaf bir huy olduğunu önceden söylemişti. Sanık bir şekilde o konuya geldi ve bunu yapmasının nedeni olarak korktuğunu, eskiye dönmekten kaygı duyduğunu ifade etti. "Nasıl yani" dedim. O; "Ben son bir yılda çok bilgi kazandım, kendimde büyük atılım gerçekleştirdim. O oda, çocukluk odamdı ve oraya girersem kazandıklarım kaybolur, çocukluk duygularıma dönerim diye korktum" dedi.

Ailesine birçok şeyi söylemediğini, örneğin; okuduğu ağır kitapları dolabının alt gözünde sakladığını, yazılarının da orada olduğunu belirtti.

Sanığın kendi dünyası vardı; sırlarıyla dolu ve sadece istediği kadarını açtığı, ama çoğunu kendine sakladığı.

"Kesin İnançlılar" kitabındaki sanık dünyasına devam edelim;

"Toplumlar, ünlü liderler olmadan da kendi kendilerini pekâlâ yönetebilirler. ...Hoffer bütün gelişmekte olan ülkelere, fanatik liderler peşinde koşmaksızın, demokratik yollarla toplumların kendi kendilerini yönetme doğrultusunda çaba sarf etmelerini önermektedir."

Liderlere bilinçaltında bir itiraz duygusu seziliyor. Papaz da bir liderdi, dini lider. Ama başka boyutta liderlere karşı bir merak, belki hayranlık ama mutlaka bir ilgi var. Sanığın kafasındaki "lider" acaba neye karşılık olabilir? sorusu şimdilik bir kenara not edilmekle yetinilmeli. Çünkü böyle bir soru için henüz erken. Zira, kendisinin ve yakınlarının bu aşamada hangi sürece nasıl bir anlam verdiği çok açık belli değil.

Başka bir yerde şu ifade çizilmişti ısrarla;

"İnsan şehirde insanlığını bulmuştur. Şehir olmaksızın insan da bir şey değildir. Ancak ne var ki insanı kokuşturan, yozlaştıran da şehirdir."

Önsözden çizilenler ise; " Her ne kadar aşırı Hıristiyan, aşırı Müslüman, aşırı milliyetçi, aşırı komünist ve aşırı Nazi arasında belirgin farklar bulunmaktaysa da, bunları harekete getiren aşırılığın aynı kökten geldiği kabul edilir."

"Hıristiyan öğretisinin etkisine ait nedenleri gören bir kişi aynı zamanda komünist, Nazi ve milliyetçi öğretinin etkisine ait nedenleri de görmektedir. İnsanların uğrunda öldükleri kutsal amaçlar birbirinden çok farklı olsa bile, o insanlar temel itibariyle aynı şey için ölmektedirler."

"Etkili bir saptırma tekniği, temel itibarıyla, hayal kırıklığına uğramış kişilerdeki kolayca eğilim gösterme ve uyma yeteneğini, istenilen yönde eğitmek ve o yönde tespit etmekten ibarettir."

"Her ne kadar içinde yaşadığımız çağ, dinsiz bir çağ ise de, inançsız olma yönünden durum tam tersinedir."

"Bütün söylediklerim karşılıklı bir sohbettir ve hiçbiri öğüt niteliğinde değildir. Bu kadar serbestçe konuşabiliyorsam bu, başkalarını kendime inandırmak zorunda görmediğim içindir."

Sanığın iç dünyasının da bir haritası sayılabilecek bu tespitler aslında çok fazla şey içeriyordu. Ama o çok şeyin sanığın bilinçaltı

derinliğinde nelere karşılık geldiğini bilmek ve bulmak zor bir şeydi.

Andrew Solomon "Düşünce Atlası" Eserinde şu tespitlere yer verir; "Modern hayatın evrim geçiren beynimize uyum sağlamayan yükler getirdiğinden kuşku yoktur. Elli ile yetmiş bireylik gruplar arasında yaşamak üzere tasarlanmış bir türün, birkaç milyarlık grup içinde yaşamasının, herkes için zor olduğunu düşünüyorum... Geçmişte endişe uyarıcıları yoktu. Evinizden az bir uzaklıkta bulunuyordunuz ve çoğu insan tek bir yerle baş etmeyi öğrenebilir. Modern toplum endişeyi kışkırtıyor. Modern toplumların, geleneksel toplumların karşı karşıya kalmadıkları binlerce engeli vardır. Çağdaş insanın da öyle."

Farklı toplumların farklı güdülenme sistemleri bulunduğuna vurgu yapılan eserde, şu düşündürücü bakış açısına yer verilir. "Freud'un yazdıkları 19. yy sonları ve 20.yy başları için Viyana ve Londra çevresi insanları açısından geçerli idi. Yoksa ortaya konan tespitlerin 20. yy. ortasında bulunan ve sonrasında yaşayanlar için geçerli olmaları büyük şüphe taşır. Pekin'de yaşayanlar için zaten hiçbir zaman tam bir geçerlilik söz konusu olmamıştır."

Modern kültürdeki yaşama biçiminde bireyin çok fazla belirsiz etkenin baskısı altında olduğu açıktır. Küreselleşme dediğimiz olgunun hangi bireyin algısına hangi tesirlerle baskılar uyguladığını kestiremiyoruz. Kendi yetişme normlarıyla, yani yakın kültürel değerleriyle küreselleşmenin getirdiği değerler arasında bir seçim yapmaya zorlanması, çağdaş insanın en önemli sorunlarından biridir.

Böyle bir kargaşa içinde tek tek bireylerin, asla hak etmedikleri ya da üzerine vazife olmadığı kadar sorumluluk yüklenme riski doğabiliyor. Ya da tersine çağdaş insan, görevi olan iş ve sorumluluklardan kaçmak için, bu toz duman ortamdan istifade etme yoluna gidebiliyor. O zaman günümüzde bir genç suçlunun

kişiliğini anlamak, giriştiği eylemleri tanımlamak, eylemlerinin arkasındaki gerçek nedenleri bulup ortaya koymak 150 sene öncesine göre çok zorlaşmıştır.

Doğduğu köyde, ya da birkaç köy ötede ne olup bittiğini görüp anlayabiliyordu eski insan. Çok ötelerde olup bitenlerden haberdar değildi. Haberdar olsa da yakın çevresinin olaylarından apayrı şeyler olması olasılığı yok denecek kadar azdı.

Küreselleşmenin herkesi sardığı bu günkü dünyanın insanları, binlerce km. ötedeki olaylardan sadece haberdar olmakla kalmıyor; etkileniyor, kendini olayın bir tarafı olarak hissedebiliyor, mutluluk duyabiliyor ya da zorlanabiliyor. İşte Freud dönemi bilgileriyle meseleleri halledememe yönünde zorluk da burada başlıyor. Her şeyin çok hızlı değiştiği bir dünyada eski ölçüm araçlarımızı da değiştirmek zorundayız.

Papaz cinayetini anlamak ve açıklamak tüm yukarıda sayılan hususlar nedeniyle sabır isteyen, zor bir iştir. Bireysel özgürlüklerin çocuklarca ne kadar kullanılması gerektiğinden, toplumsal değerlerle uygarlık değerlerinin hangi denge içinde eğitime yansıtılacağına kadar pek çok program, uygulama ve denetleme zorluklarımız vardır.

Hepimiz bireysel özgürlüklerden yanayız. Bu doğru bir taraf olma. Ancak "dünyanın küçük bir köye dönüştüğü" bir hayat tarzında, bizim insanımız bu sorumluluğu kaldırmaya ne kadar hazırdır. Dünyanın öte yanından gelen, olmadık akım ve eğilimlerin içinde kendini bulan çocuklarımız, gençlerimiz var. Asla kendisi, kendi ailesi ve kendi çevresiyle ilgisi olmayan olay, oluşum ve değerler için eyleme geçmeye hazır çocuklarımız ve gençlerimiz var.

Sanığın, E. Hoffer'in "Kesin İnançlılar" eserinden altını çizdiği ifadelere göz atmaya devam edelim.

Kitle Hareketlerinin Çekici Yönleri başlığı altında çizilen yerler:

"Gelişme halindeki devrimci bir harekete katılan kişilerden birçoğunun, bu harekete kendi hayat koşullarında meydana gelecek ani ve büyük bir değişiklik ihtimalinin çekiciliğiyle katıldıkları herkesçe bilinen bir gerçektir. Devrimci bir hareketin değişiklik aratan bir araç olduğu açıkça bellidir. Buna karşılık dini ve milliyetçi hareketlerin de bir değişiklik aracı olduğu aynı şekilde herkesçe bilinmektedir. Geniş çaplı ve çabuk bir değişikliğin gerçekleşmesi için yoğun bir çaba veya heyecana elbette ki ihtiyaç vardır ve bu konudaki çabanın zenginlik vadinden mi doğduğu, yoksa aktif bir kitle hareketiyle mi oluştuğu önemli sayılmamaktadır. Dini, devrimci ve milliyetçi hareketler, böyle bir genel çaba yaratan motivasyonlardır."

"İslamiyet, doğduğu zaman, öğütlendirici ve modernleştirici bir ortam meydana getirmiştir."

"...modern çağda milliyetçilik, kitle heyecanının en yoğun ve en sürekli kaynağıdır...."

"Milletin sosyalleştirilmesinin doğal bir sonucu olarak sosyalizmin milleştirilmesi ortaya çıkabilir."

"Türkiye'yi modernleştirilmesine imkân veren durum, samimi bir milliyetçi hareketin doğuşu olmuştur."

"Batı demokrasileri, Doğu Ülkelerinde Batı'ya karşı gücenme hislerini alevlendirmişler ve işte bu Batı aleyhtarı heyecandır ki, çağımızda Doğu ülkelerini yüzyıllardan beri süregelen uyuşukluğundan uyandırmaktadır."

Kitaptan sanık tarafından özellikle altı çizilen yukarıdaki ifadelerle 'Papaz Cinayeti' olayı arasında çok fazla bağlantı kurmak mümkün. Dünyada olup bitenler (özellikle karikatür krizi ve Irak Savaşı) Trabzon'da olup bitenler, sanığın hayatında olup bitenler...

"Bir insanın işlerini görmesine engel olacak bir derdi varsa, hatta karnı bile ağrıyorsa, bunun için dünyaya yeni bir düzen verilmesi gerektiğine inanabilir."

"Başarısız insanların başarısızlıklarından ötürü suçu dünyaya yüklemelerini anlamak güç değildir."

"Sürekli başarılarıyla kendine güvenen kişinin bile güveni mutlak değildir."

"Çevreleri tarafından korkutulmuş kişiler, durumları ne kadar kötü olursa olsun, değişiklik düşünmezler. Çevremizde egemenlik kurmamızın imkânsızlığı iyice belli olan, hassas dengeli bir hayat yaşıyorsak mevcut dengeye ve kendini kanıtlamış güçlere sıkı sıkıya tutunma eğilimi gösteririz. Yaşam biçimimizi değişmez bir olağanlık haline getirmek yoluyla, içimize yerleşen güvensizlik duygusunu karşılamış oluruz.

Bu yüzden, bizi korkutan çevremize egemen olduğumuz sanısı ile yaşarız. İnatçı ve haşin doğayla iyi geçinmeye zorunlu olan balıkçı; göçebe ve çiftçi, maddi kazancı gelecek ilhama bağlı olan sanatçı, çevresi tarafından ürkütülmüş yabani kişiler; bunların hepsi değişiklikten korkan kişilerdir. Bunlar dünya önünde kendilerini mutlak yetkisi olan bir jüri önündeymiş gibi hissederler."

"Nazilerin bu derece güçlü bir öğretileri yoktu, fakat onların yanılmaz bir lidere ve yeni bir tekniğe inançları vardı. Yeni yıldırım savaşı ve propaganda tekniğinin Almanya'yı yenilmez duruma getirdiği yolundaki ateşli inanç olmasaydı, belki de Nasyonal (Ulusal) Sosyalizm öylesine hızlı bir gelişme gösteremeyecekti."

"Bir ülkeye veya dünyaya yeni düzen vermek isteyenler, bunu hoşnutsuzluğu körüklemek veya hedeflenen değişikliğin doğru ve yararlı olduğunu göstermek veya halkı yeni bir hayata zorlamak yoluyla başaramazlar. Bunu başarmak için, geleceğe

ait büyük umutların nasıl alevlendirileceğini ve alevin nasıl körükleneceğini bilmeleri gerekir".

"Düşkün yoksulun da geleceğe ait iyi bir inancı yoktur. Bunlar için gelecek mayınlı tuzaklar gizlenmiş bir yol gibi görünür."

"... kutsal bir amacın kimliğini kişiliklerine katmak yoluyla yeni bir güven, değer ve övünme duygusuna sahip olmak..."

'Sanığın' kafası toplumsal meselelerle çok meşgul halde ve o, bireysel özellikleri bile sosyal bağlantılarla birlikte görme algı yapılanmasına sahip. Radikal fikirler ve yönelişlere eğilimi oldukça fazla. Din-İdeoloji-bilim-felsefe karmakarışıklığı içinde bocalayan bir zihin var arka planda. Normal yaşantının çok ötelerinde bir ruh hali...

18.03.2006 "O. A.'nın Ailesi ile Görüşme"

Üç saat süren aile görüşmesinde Sanığın bebekliğinden son güne kadar yaşam yolculuğunu ele aldık. Öncelikle annesi, onun yanında iki ablası kendisi hakkında detaylı açıklamalarda bulundular. Farklı bir bebek, değişik bir çocuk ve gelinen noktada anlaşılması çok zor bir kişilikti ailenin sergilediği tablodaki sanık.

İlkokulu bir bayan öğretmenden okuyor, Söğütlü İlköğretim Okulunda. Arkasından altıncı yılda farklı bir ortaokula veriliyor. Orada uyum sorunları yaşıyor. Dini konulara yöneliyor. Çok okuyor. Dua etmeden evden çıkmıyor. Ancak dini eğilimlerinden dolayı okul arkadaşları tarafından aşağılanıyor, alaya alınıyor.

Çocuklarının sorunlarıyla ilgili okuluna başvurularından bir sonuç alınamayınca aile okulunu değiştiriliyor. Ancak yeni okulunda da uyum sorunları yaşanıyor. Burada giderek her şeyi sorgulayan, yavaş yavaş ateizme kayan bir çocuk vardır. Anneye bu yönde sonu gelmez sorular soruyor. Acele cevap isteyen sorulardır bunlar; dinle ilgili, dinsizlikle ilgili, evrim teorisiyle ilgili...

Anne çaresizdir. Yeni okulun da, bu öğrenciyle ilgili sorunlara karşı, önceki okuldan farklı ve fazla bir duyarlılığı olmuyor. Artık ortada kendi yönünü belirlemesi gereken ama şiddetli bir arayışın zorlamasına kapılmış dümensiz ve kaptansız gemi gibi giden birisi vardır. Karl Marks, Hitler gibi kişilerin hayat hikâyelerine ve eserlerine yöneliş bu sırada yani ortaokulun üçüncü sınıfında başlar.

Bunlarla ilgili kitaplar okunur, internetten bilgilere ulaşılır. Kafası daha karmakarışık birisi haline geldiği anlaşılmaktadır. Adı geçen kişiler ve teoriler fazla ağır gelmiştir sanığa, doğal olarak. Merak sorgulamaya, sorgulamalar belirsizliğe, belirsizlikler endişeye ve korkuya, zaman zaman boşluk duygusuna ve inançsızlığa sürüklemiştir bu taze zihni.

"Kurtlar Vadisi" ve benzer diziler şu sıralar gençleri en çok suça teşvik eden programlar olarak görülüyor. Oysa sanık bu ve benzeri şeylerden nefret eden, izlemeyen birisi! Bu da bir sürü tuhaflık arasında başka bir tuhaflık.

A. S. Neill'in kitle iletişimine ait bir değerlendirmesini burada vermeden geçemeyeceğim;

"Kötü filmlerin suçlular oluşturduğu fikri bana hep gülünç gelmiştir. Bir filmin tek başına insanı bozduğundan çok kuşkulanırım. Film suçu daha fantastik hale sokabilir ama suç işlemeyi tasarlamamış birini de suça yöneltmez."

20.03.2006 Trabzon E Tipi Cezaevi

Okul geçmişinden konuştuk. Peş peşe birçok şey anlatmaya başlıyor;

"Farklılığımdan dolayı bazı öğretmenlerin dikkatini çektiğim oluyordu, ancak o okulda hiç kimseden ne sevgi ne de ilgi görmedim. Okuduğum her okulda sakin olmama rağmen öğretmenlerden dayak yedim; çünkü zaman zaman sıra dayağına çekiliyordu bulunduğum sınıflar ve ben buna bir

anlam veremiyordum. Zaten sevmediğim bir grup öğrencinin öğretmenin yokluğunda yaptıkları yaramazlıklar yüzünden dayak yemek en çok ağırıma giden şeydi. Okullarda öğrencilere ilgi ve sevgi gösterilmemesi, bunun yanında sözlü ve fiili sertlikler beni okuldan soğutuyordu.

"Kendi halinde biriydim, kendimi savunmasız ve güçsüz hissediyordum. Onlar bu durumumdan yararlanıp üzerime çok geliyorlardı. Bir ara ciddi olarak hepsini bıçakla doğramayı düşündüm, bıçakla dolaştım."

"Rehber öğretmene sorunlarımı anlatmaya çalıştığımda; "Senin bir şeyin yok" deyip, beni odasından acele bir şekilde dışarı çıkarmıştı. Annemin benim için birkaç kez okula gidip görevlilerle konuşması içinde bulunduğum rahatsızlık durumunu değiştirmemişti."

"Ortaokul üçüncü sınıfta 24 Şubat ilköğretim okulunda fazla rahatsız edilmemden ötürü okula gitmek istemedim ve ailem beni başka bir okula, Cengiz Topel İlköğretim Okulu'na verdi."

"Yeni okulda farklı ortam ve öğrenciler vardı. Önceki okul döneminde dini eserler okudum ve dini konularla çok ilgilendim. Namazımı kılıyordum. Ancak yeni okulda bir derste hoca "Evrim Teorisi" hakkında konuşuyordu. Bahsettiği bu teori aleyhinde getirdiği eleştiriler beni o yönde okumaya isteklendirdi. Evrim teorisiyle ilgili okuduğum kitaplar kafamın karışmasına neden oldu ve yavaş yavaş bir hiçlik, anlamsızlık duygusuna sürüklendim."

"Artık ibadet etmeyi bir yana bırakmıştım. Sürekli okul değişikliği sorunlar yaşamama sebep oldu arkadaşlıklar kurmamı engelledi. Biraz da bundan olsa gerek, kendimi kitap okumaya verdim. Bir yıl kadar kendimi sanki bir boşlukta hissettim. Her görüşe, ideolojiye hatta Hıristiyanlığa merak duyuyordum. Kiliseyi bu dönemde aklıma koymaya başladım."

"Kiliseye gitme merakım iki nedenden ötürü oldu. Birincisi, boşluğa düştüğüm dönemdeki arayış duygusu, ikincisi ise; orada bedava yiyecek, içecek dağıtıldığı ve para verildiği gerçeği. Hıristiyanlığı duyduklarımdan ötürü merak ediyordum. Kiliseye devam ederek Hıristiyan olan öğrencilerin olduğunu söylüyorlardı, bu ayrıca bende merak uyandıran bir durumdu."

"Lise birinci sınıfta "Kuranın Mucizeleri" adlı kitabı okumak bende yeniden din duygularını canlandırdı.

"Evrim teorisindeki "Her şey tesadüfîdir" yaklaşımı beni boşluğa iten en önemli fikirdi. Ancak Kuran üzerine okuduğum kitap sayesinde bu duygudan kurtuldum ve her şeyin bir düzen içinde işlediğini ve olduğunu kavradım."

"Lider olma, öncü olma, güçlü olma, kendimi fark ettirme duygum her zaman oldu. Kitaplarda, filmlerde bu çeşit insanlara genellikle hayranlık duymuşumdur. Ama bu duygularım olumlu yönlerde olmuştur. Örneğin en çok istediğim şey önemli bir bilim adamı olmaktı. Bazı buluşlar yapabileceğimi hep hayal etmişimdir."

İlkokulda sıra dayağı dâhil fiziksel şiddete uğradığını anlattı örnekler vererek. Dayağın ortaokul döneminde de devam ettiğini belirtti. Ona göre, okullarda sevgi ortamı hiçbir şekilde yoktu.

Kesin İnançlılar kitabında çizilen diğer yerlere göz atıyoruz;

"...bir insanın kendi mükemmelliğine olan inancı ne kadar zayıfsa, ulusunun, dininin, ırkının veya inandığı kutsal amacın mükemmelliği yönündeki iddiası o kadar güçlüdür.

Bir insanın işi meşgul olmaya değerse, o insan muhtemelen kendi işiyle meşgul olur. Fakat, işi meşgul olunmaya değmezse, kişi aklını kendi anlamsız işinden ayırarak, başkalarının işiyle meşgul olur.

...ulusumuza, dinimize ırkımıza veya kutsal amacımıza olan inancımız aşırı ve uzlaşmaz olmak zorundadır.

"Kitle hareketleri arasında transfer" başlıklı bölümle çok ilgilenildiği görülüyor. Yahudilerin bir kısmının devrimci, bir kısmının Siyonist hareketlere katılmalarını anlatan cümleler özellikle işaretlenmiş.

Kitle hareketlerinin birbirleriyle şiddetli rekabet halinde bulunduğu yerlerde, en ateşli taraftarlar arasında bile, bir hareketten diğerine geçenler sık sık görülür.

Bütün kitle hareketleri birbirleriyle rekabet halindedir ve birinin kazandığı taraftar diğeri için bir kayıptır.

Bütün kitle hareketleri birbirinin yerini tutabilir. Bir kitle hareketi kolayca kendini başka bir kitle hareketine döndürebilir. Bir dini hareket bir sosyal devrime veya bir milliyetçi harekete dönebilir. Bir sosyal devrim bir militan gençlik hareketine veya dini harekete dönebilir. Bir milliyetçi hareket bir sosyal devrime veya bir dini harekete dönebilir.

27.03.2003 Trabzon E Tipi Cezaevi

Önceki hafta koğuşlarının bahçesinde top oynamıştık. Sözü oynadığımız oyuna getirerek kendisine; "Topa sert vuruyordun, hem de üzerime doğru, oysa ben sana çok yavaş şut çekiyordum" dedim. O ise; "Ama ben kalede iken siz topa sert vuracak gibi yapıp beni yanıltıyordunuz. O şekilde hareket etmeniz beni sinirlendiriyordu" dedi.

"Mutlak İrade" kitabını bitirdiğinden bahsetti. Kitabı bizzat, yazarı ona göndermişti. Uzun olan kitabın ilk bölümünde ateizmden yana bir tutum, ortalarda materyalizme yakın bir duruş sergileniyormuş. Son bölümde ise Müslüman olmaktan yana ifadeler içeren güzel bir kitap olduğunu belirtti.

Bahsettiği kitaba göz atınca özellikle şu cümlelerin altının çizili olduğunu görüyorum;

"Akıl nedir? Zekâ nedir? Akıl, zekâ ve düşünce neyin sayesinde vardır? Beynin yapısı ve işleyişi, bilim için bir sır

olmaktan çıktığı her dakika, metafizik varlıkların (Ruh, cin, melek, şeytan, Tanrı...) yokluğu daha da fazla kuşku götürmez bir gerçek olmaktadır. İnsan; gözleri sayesinde görür, gözleri olmadan göremez... Kulakları sayesinde duyar, kulakları olmadan duyamaz... Burnu sayesinde koku alır, burnu olmadan koklayamaz... Dili sayesinde tat alır, dili olmadan tad alamaz... Ve nihayet beyin... İnsan "beyni" sayesinde düşünür ve akıl sahibi olur, beyni olmadan düşünemez! Devamla Tanrının en akılsız olduğu noktasına varan paragrafın sonunda Sanığın yazılı itirazını yerleştirdiği görünüyor; "Ateistler böyle düşünüyor... yanlış?"

Kitabın 35'inci sayfasında Aristo'nun bir cümlesi çizilmiş; *"Çok süslenenlere bakın, hepsi de gizlenmek istiyordur."*

Sonra 39'uncu sayfada Newton'un cümlesi özellikle işaretlenmiş; "Güneş sisteminin, gezegenlerin ve kuyruklu yıldızların harika sistemleri, yalnızca akıllı ve güçlü bir varlığın kudretiyle sürebilir. Bu varlık yalnızca dünyanın ruhunu değil her şeyini yöneten Allah'tır."

Sonra 40'ıncı sayfa; "Müslüman din adamları vahiyle bilim, akılla kader ve Kuranla modern hayat arasında inanılmaz bir paradoks yaşayarak ateistçe bir yaklaşımla denge oluşturabilme çabaları, İslam İnancı aleyhine fevkalade vahim bir ikileme neden olmaktadır. Ayrıca birbirine düşman dinleri dahi tek eksen etrafında birleştirme gayretleri ise apayrı bir vahamettir. Hıristiyan ve Yahudi ilahiyatçıların mutlak iradeyi ve Yaratıcı'nın hükümlerini inkâr ederek insanı tanrılaştırma girişimleri, kâfir ilan edilmelerine ve sonsuza dek lanetlenmelerine vesile olmuştur. Şeytanın öncelikle nüfuz ederek ele geçirdiği kimseler, toplumdaki itibar ve saygınlıklarına binaen din adamları, politikacılar, askerler, şan, şöhret ve kariyer sahibi sanatçı, sporcu, işadamı, bilim adamı, yazar ve makam sahibi insanlarıdır.

Dolayısıyla benlikleri en dorukta ve en tehlikeli olanlar da bunlardır. Gurur, insanın felaketidir."

Yine, 75'inci sayada Sokrates'in bir sözü çizilmiş; "Biley taşı keskin değildir ama, en sert demiri bile keskin eder."

03.04.2006 Trabzon E Tipi Cezaevi "Uzun Bir Görüşme"

Sanığı bugün kütüphaneye çağırdım. Beraberce bir cezaevine göre geniş ve çok zengin duran kütüphaneyi gezdik. Çok etkilendi. "Ne çok kitap var" dedi.

Sonra karşılıklı oturup konuşmaya başladık. Doğrudan konu kendisi idi. O da sanki buna hazırdı. Cezaevinde rahatının nasıl olduğunu sorduğumda; "Şimdi daha çok alıştım" dedi. Okuduğu kitapların kafasını karıştırıp karıştırmadığı konusuna geldiğimizde, sessiz kalmayı tercih etti. Ben kendisine; "Bak, neredeyse okuduğun tüm kitaplar felsefi nitelikte ve bunlar senin yaşındaki birisi için çok ağır. Bu yüzden zorlanma içindesin. Ve bu yüzden kafan karışık" dedim. "Evet, öyle galiba" dedi.

"Bundan sonra kitap okuma düzenini ben sağlayacağım. Benim verdiğimin dışında kitap istemeyeceksin" dedim. Kabul etti. Bu durumu hem sosyal hizmet uzmanına, hem kütüphane görevlisi öğretmene de söylediğimi belirttim.

Artık felsefi, ideolojik, siyasi, toplumsal değil de kişinin kendisi ile ilgili kitaplar okumasının doğru olacağında karar kıldık.

"Sen kendini ne kadar tanıyorsun?" diye sorduğumda;

"Çok tanıyorum, tamamen tanıyorum" cevabını verdi. Elbette bu çok bilgece bir karşılık değildi.

Kütüphanedeki kitaplardan, televizyon yayınlarından konuşurken;

"Bilimsel kitapların dışında kitapları, özellikle magazin türü kitapları yakmalı, o tür programları da televizyondan kaldırmalı" dedi. "Erotik ne varsa kaldırmak en doğrusu" dedi.

"Boşluk duyguları yaşadığın dönemde (ortaokul 3) papazla aynı şartlarda karşılaşsaydın, yine aynı olay olur muydu?" diye sorduğumda, tereddüt etmeden;

"Hayır olmazdı, o zaman onun Hıristiyan olması beni ilgilendirmezdi" dedi. "Çünkü cinayeti işlememde, dini duygularım papazın beni kızdırması kadar etkili oldu."

"Aslında olay günü, onu korkutmakla vurmak arasında tereddüt yaşadığımı söyleyebilirim. Bir hafta önce beni pilav yemek için gittiğimde onun dediklerine uymadığım, dinine yakınlık göstermediğim için kovmuştu. Burada Müslüman olanlara yemek yok, burayı şimdi terk et diye azarlayıp dışarı çıkarmıştı."

"Ben o gün belki de kilisede papazı korkutmak için duvardaki tabloya ateş edip çıkacaktım. Ama o yine beni kovdu ve sinirlendirdi. Silahı o tarafa onu vurmak için değil korkutmak için çevirip bakmadan, başımı yana çevirip ateş ettim. Adam yere yıkıldı ve ağzından kanlar akmaya başladı. Pis gâvur diyerek oradan çıktım ve beni yakalamamaları için havaya ateş ettim."

Kendisine, "benzer şekilde o sıralar seni papaz değil de başka biri o kadar kızdırmış olsaydı yine aynı şekilde mi tepki verirdin" diye sorduğumda; "Bana böyle bir soru soran olmamıştı. Bilmiyorum, belki farklı olurdu" dedi.

- Okuduğun kitaplarda çizdiğin yerlere bakınca sen daha çok Yahudilerden nefret ediyorsun. Oysa Papaz Yahudi değildi.

"Olsun, o gençlerimizi Hıristiyan yapmak için çalışıyordu. On onbeş kadar öğrencinin Hıristiyan olmasını sağladı Trabzon'da. Ben onun dininden olmadığım için bana kötü davrandı ve beni sinirlendirdi."

Diğer yandan, okuduğum okullarda, ya da Trabzon'da yaşadığım ortamlarda Yahudi birisi olsa, elimden gelen her kötülüğü yaparım. Yahudilerin bu dünyada yaşama hakkı yoktur.

Silah konusuna getirdiği açıklama ilginçti. "Bir aydır ben o silahla dolaşıyordum. Arkadaşlarımla boş arazilerde silah atışları yapıyorduk. Ortaokulda okurken benim arkadaşım iki silahla okula geliyordu. Bazı zamanlar çatı kata çıkıp arkadaşın silahlarıyla oynuyorduk. Okullara silahlı giden öğrenciler var. Trabzon'da silah taşımak insanlar için zaten bir alışkanlık. Ben silahı ağabeyimin haberi olmadan evden alıyordum."

Bunda haksız da değildi. Üst düzey bir emniyet yetkilisi de aynı şekilde konuşmuştu bir sohbetimizde. "Okullara silahla giden öğrenciler var. Bunu haber alıyoruz Ama ne yapabiliriz ki? Bu okulun kendi iç sorunu çünkü" demişti.

İngiltere'nin Trabzon konsolosu, 1868'de kendi ülke yetkililerine yazdığı mektupta maaşının azlığından yakındıktan sonra, Doğu Karadeniz insanının silah tutkunu olduğunu değinir ve şöyle der; "Osmanlı Devleti huduttaki askerlerini geri çekse bile, herhangi bir dış saldırı sınıra yakın yaşayan insanlar kendi güçleriyle durdurabilirler. Bu bölge insanı o denli silah meraklısı ve bun bunu anlayamıyorum."

Tarihe not olarak düşen bu tespit, bölge insanının silaha olan düşkünlüğünü gösteriyor ve çocuklarımızın da böyle bir kültürün içinde yetiştiğini göz ardı edemeyiz.

Bölge kültürü, aile kültürü derken sanık şöyle sürdürüyordu konuşmasını;

"Boşlukta olduğum dönemlerde daha çılgın duygu ve düşünceler taşıyordum. Günah işleme korkusu içimde önemli bir engelleyici güçtü. Babama o kadından dolayı kızsam bile, günah korkusundan ötürü bir şey söyleyemiyor, yapamıyordum.

Ancak zihnimin çok karışık olduğu günlerin birinde babama;

"Herkesin aklı kendine yeter. Bana karışma, Yaşasın Darwin..." diyerek karşı gelmiş ve evden kaçmıştım.

Babam o zaman çok şaşırmıştı. "Bizim aileden böyle kimse çıkmamıştı, sen ne yapmak istiyorsun" demişti.

Günün altı çizili son sözleri şunlardı;

"Vatandaşlar, vatan için doğar, vatan için yaşar ve vatan için ölürler."

"Üstün yetenekli olan kişi; politika, edebiyat, bilim, ticaret, sanayi ve benzeri alanlardan hangisinde olursa olsun bir ulusun biçimlendirilmesinde büyük rol oynar. Fakat, aynı rolü, diğer uçtaki kişiler de oynar; yani başarısız, topluma uymayanlar, başıboşlar, yasadışı davrananlar, konumlarını yitirmiş veya saygıdeğer insanlar arasında hiçbir zaman yer sahibi olamamış kişiler gibi. Tarih oyunu, genellikle orta bölüm çoğunluğun başlarının tepesinde, işte bu en iyilerle en kötüler tarafından oynanır."

"Atılanlar ve itilenler, çok kere bir ulusun geleceğinin ham maddesini oluşturmuşlardır."

"Benliklerin karakteristik bir özelliği, kendi içlerinde barındırdıkları imkânlılık unsurudur. Benlikler, ağaçlar ya da karıncalarda olduğu gibi, aslında ne ise o olan nesneler, yapılar değildir. Benlikler, kısmen olduklarından başka olma kapasitesine sahip oldukları için benliktir. Kendi dışlarına çıkabilir, gördüklerini değerlendirebilir ve belli sınırlar dahilinde algıladıkları şeyleri kabul etmeyi, değiştirmeyi ya da tamamen terk etmeyi seçebilirler. Ve bu, bir benliğin önemli bir anlamda kendisinden başka biri olabileceği anlamına gelir. ...insan bunu özbilinçli olmakla başarıyor. Özbilinçli olmak, kendisinin olduğundan başka birisi olabilme kapasitesine sahip bir varlık olduğunun farkında olmaktır."

Brian Fay'ın yukarıya alınan ifadeleri sanığın kitap çizimleriyle kişiliği arasındaki bağlantı analizlerini en iyi şekilde destekler göründüğü için buraya alındı. Fay'ın, devamla ifade ettiklerinden birkaç cümle daha eklersek, sanığın çok farklı birisi olmayı başarabilme olasılığını anlamaya daha yakın olabiliriz.

"Atom-altı parçacıklar, bağımsız olarak var olan katı maddeler değildir. Ancak, öteki varlıklarla etkileşim sürecinde maddeleşirler. Benlik de, tıpkı atom-altı parçacıklar gibi en iyi biçimde, olası tepkiler yelpazesini sınırlandıran ve fakat sadece çevresi tarafından zorlandığı zaman somut duygu ve eylem haline dönüşen bir olasılık alanı olarak tasavvur edilebilir. Bu bağlamda bizim, farklı düzeneklerde farklı olmamız beklenmelidir. Bu kendi içinde, suçluluk duyulacak ya da yakınılacak bir durum değildir. (Belki de, tutarsızlıktan dolayı duyduğumuz rahatsızlık belli bir benlik anlayışına bağlıdır. Ve bu anlayışa itibar etmediğimiz takdirde bu rahatsızlık da ortadan kalkacaktır.)

Benlik, önceden var olan bir deneyim deposu olarak değil, süregiden bir özyaratım etkinliği biçiminde tasavvur edilmelidir. Bunu, sabit ve katı bir töz olarak değil de, başkalarıyla etkileşim içindeyken var olan, çok yüzlü ve kendi içinde çatışan bir potansiyel enerji alanı olarak düşünmek daha doğrudur. Bu şekilde düşünüldüğünde, bütünsel bir şey olarak benliğin bir mit olduğu ortaya çıkar"(F. Brain, 2005).

18.04.2006 Trabzon E Tipi Cezaevi

Kitap okuma düzeninden bahsettik. Ona neden felsefi kitapları yasakladığımı anlattım. Gerçekten de zihninin daha rahat olmasında, izlediğimiz yolun etkisi olmuştur diye düşündüm. Bunu ifade ettiğimde kendisi de onayladı. Ancak yine de Maslow'un "İnsan Olmanın Psikolojisi" eserini okumadığını gördüm ve üzüldüğümü ifade ettim. Çünkü söz vermişti bu eseri okumaya. Kafasını normale döndürmenin gerekliliğini o da

kabul etmişti. İnsanla ilgili, kendisiyle ilgili yazılarla, konularla, düşüncelerle daha çok ilgilenmesini yeniden önerdim. Çünkü kendisi hakkındaki algısı neydi, ne ben ne de kendisi fazla bir bilgi sahibi değildik. O nedenle kendisiyle ilgili psikolojik sohbetlere, çözümlemelere giremiyorduk.

Konuşmamızın bir yerlerinde bir itirafta da bulundu;

"Ailemle de görüştüğünüzü bilsem de, daha önce sizinle çok şeyi konuşmak istemiyordum. Burada herkes devletin adamı olduğu için az şey konuşmam gerektiğini biliyorum. Ama şimdi size çok şey anlatmak istiyorum. Yanımızda kimse olmasa daha iyi olur elbette. Sosyal hizmet görevlisinin odasına giden gelen oluyor. Bir de o uzmana güvenmek istesem de içimden gelmiyor. Çünkü o da burada çalışan herkes gibi devletin bir adamıdır ne de olsa..."

Ben cezaevine girerken ailesiyle karşılaşmıştım. Babası heyecanla yanıma gelip; "Onun nesi var, hasta olmuş..." demişti.

"Boğazlarımdan rahatsız oldum dedi" bunu sorunca. "Önemli bir şeyim yok" diye de ekledi.

Dışarıda iken sıkça gittiği internet kafeden bahsetti. O yere gitmemi, o yerin sahibiyle konuşmamı istedi. Arkadaşlarıyla en çok buluştuğu yer orasıymış. O yerin sahibinin kendini iyi tanıdığını, kendisiyle ilgili onunla sohbet etmemin iyi olacağını özellikle vurguladı.

Önceki hafta verdiği bilgilere ek olarak, "Biz kırk kişilik bir gruptuk. Her mahallenin ayrı sorumlusu vardı. Ama sonuçta hepsi bana bağlı idi. Beni hepsi dinlemek zorunda idi" dedi." Bunlar, onun sanal dünyasının ürünleriydi elbette.

Bunun üzerine kendisine; "Liderler suç eylemini bizzat yapmaktan ziyade yaptırırlar. Sen niye kendini buralara

sürükleyecek bir fiilin içinde oldun" dedim. O yürekliliği onlar gösteremedi, ama birimizin o küstah adama haddini bildirmesi gerekiyordu, o da ben olmak zorunda kaldım. Başka türlü liderliğime inancı nasıl devam ettirebilirdim ki?" diye cevap verdi.

Daha önce çizerek önemine işaret ettiği bir ifadeyi alalım;

"... kutsal bir amacın kimliğini kişiliklerine katmak yoluyla yeni bir güven, değer ve övünme duygusuna sahip olmak..."

"Aslında üvey anneme zarar vermeyi de tasarladığım anlar oldu, ama çocuklarını düşündüm. Onlar ortada kalacaktı. Zorluk çekeceklerdi. Üvey de olsa onlar kardeşimdi. Özellikle Cengizhan'ı düşündüm. Onu seviyorum. "

Başka bir soru sordum; "Sen çok kitap okuyan, zeki birisin. Öğrenciliğinde başarılı olduğunu öğrendim. Neden fikir yoluyla mücadele etme seçeneğini kullanmadın?"

Güldü.

"Beni bu halimle, yani küçük birisi olarak kim dinler ki?" diye ilginç bir karşılık verdi.

—Üniversiteye girince kendini dinletecek fırsatlar ve ortamlar bulurdun.

"Hayır, ben sabırsız biriyim. Kafama takılanı yapmayı seviyorum" diye kendi hakkında yeni bir nitelemede bulundu.

Kitap tespitlerine bakıyorum; "İki çeşit umut vardır. Bu umutlardan birinin patlayıcı bir madde gibi etkisi vardır. Diğerinin etkisi ise disiplin ve sabır telkin edicidir. Bu iki umut arasındaki fark, bunlardan birincisinin hemen sonuç verecek nitelikte olması, ikincisinin ise uzak gelecekte gerçekleşecek bir umut olmasından ileri gelir."

Sanık birinci yolu seçmişti. Bunu da görüşmemizde açık olarak ifade ediyordu ve bu ifade iki ay önce okuduğu kitapta

altını çizdiği satırlarla da doğrulanmış oluyordu. Dıştan görünen sessiz, sakin yapının arkasında aceleci ve fırtınalar esen kişilik özellikleri olduğu ayrıca kendisine daha önce uygulanmış bulunan psikolojik testte de (Cornell Index) belirlenmişti.

Bütün bu anlattıkları belki de, basının, toplumun ve daha başkalarının ısrarla, "bir örgüt var, bu bir örgüt işidir" yaklaşımının onun zihninde oluşturduğu fantezi bir ihtiyacı karşılıyordu. Ya da kendi dünyasının zihinsel örgütüne, veya örgütlerine karşılık geliyordu. Hayal dünyasının çok zengin olduğu ve çok inandırıcı bir duruş sergileyebildiğini kabul etmek zorundayız. Kaldı ki cezaevi şartları her insanda bu şekilde farklı zihni yönelişlerin oluşmasına doğal zemin hazırlar. Ve bazen hükümlü ve tutuklular, kendi hayal dünyalarına gerçekmişler gibi zamanla kendileri de inanırlar. Bu onların bulunduğu ortam ve özgürlük ötesi şartlara dayanma gücüyle, daha önemlisi kişilik özellikleriyle ilgili bir şeydir.

Cezaevi şartları her ilk girende bir şok meydana getirir. Ama bu şokun davranışa yansıma sırası, zamanı ve biçimi zanlının oraya giriş nedenine, yaşına, özgüvenine, dayanıklılığına ve o günkü ruh haline bağlıdır. Ama bir yakınını öldüren ya da yaralayanların, çocuk yaşta olanların, yüz kızartıcı suçtan geldiği için tepki görenlerin işi daha zordur.

Biz yine kitap terapisine dönelim; "Bir şikâyetin en şiddetli olduğu zaman, şikâyet konusunun ortadan kalkma ihtimalinin belirdiği zamandır. Büyük devrimden önceki Fransız toplumu üzerinde araştırmalar yapan Tocquevilla, şu gerçeğe ulaştığında şaşırmıştı; 1789 Devriminden sonraki dönemlerin hiç birinde ulusal refah, devrimden önceki 20 yıl zarfında arttığı büyük hızla artmamıştı. O halde hayat şartları daha iyiye gittikçe Fransızlar kendi durumlarına daha az tahammül eder olmuşlardı.

"İnsanları isyana teşvik eden şey fiilen çekilen sıkıntı değil, daha iyi şeylerin tadını almış olmaktır. Hoşnutsuzluğun derecesi, istenilen amaca ulaşılacak mesafe ile ters orantılıdır.

Birçok şeye sahip olduğumuz halde, daha fazlasını istediğimiz zamanki hayal kırıklığımız, hiçbir şeye sahip olmayıp bazı şeyler istediğimiz zamanki hayal kırıklığından daha büyüktür. Lüks şeyler elde etmeye çabalarken, zaruri şeyleri elde etmeye çabalarken olduğumuzdan çok daha cesur hareket ederiz."

Cezaevinden çıktıktan sonraki yaşantısını soruyorum. "Buralarda durmayı düşünmüyorum" diyor. Bu ifadenin arkasındaki sebebi sormuyorum. Elden geldiğince az soru sormakla yetinen bir konumda tutuyorum kendimi. Genellikle cezaevinde bulunan hiç kimse çok soru sorulmasından hoşlanmaz. Bunun orada olan insanların ruh halleriyle ve ortamın özellikleriyle ilgisi vardır.

"Buradaki herkes devletin adamıdır" ifadesini göz ardı etmemek gerekir. Cezaevinde, insanlar normalden daha endişeli, daha şüpheci, daha kaygılı ve daha tetikte yaşarlar. Ancak yeterli güven oluşunca, insanlar arasındaki yakınlık ve dayanışma, dışarıda olandan daha güçlü olur.

"Mutlak İrade" kitabıyla ilgili çizilen yerlere bakıyorum. Kitap dini motiflerle dolu olduğu halde çizilen yerler daha çok bilimle ilgili ifadelerden oluşuyor. Bilim, Din, Felsefe üçgeninde bocalayan bir beyinle, çelişkiler, çatışmalar yaşadığını düşünmek için giderek daha fazla nedene ulaştığımı görüyorum. Kitap çizim tercihlerinin sarığın algı durumunu, ruh halini anlamada ciddi katkısı olabileceğini varsayıyorum.

"Ünlü bilim adamı Pascal, küçük yaşta kendini gösteren bir deha örneğidir. Henüz on iki yaşında iken... "

"Pascal... 25 yaşında iken kendisini felsefi ve dini düşüncelere adadı."

"Matematikte dahi olan Pascal, vahyi, ruhsal gücü ve imanı savunarak, 'Gerçeklik yalnız akılla değil, gönül gözü ile görülür. Gönül gözünün de kavrayıcı, bilici bir gücü vardır. Olayı gördüler ama nedeni göremediler.' İşte Tanrı (Allah olarak üzerinde düzeltme yapılmış) ile bilim arasında gerçek bir diyaloğun doğum sancısının çekildiği günümüzde, diyalogun başlatıcıları arasında önemli bir yere sahip olan Pascal'ın sergilediği "inanç", geometri kurallarına dayanmaktadır."

"İnsan, Tanrı için yaratılmamışsa mutluluğu Tanrı'da bulmasının gereği nedir? İnsan Tanrı için yaratılmışsa Tanrı'ya karşı direnmenin anlamı nedir? Bilimin azı Tanrı'dan uzaklaştırır, ama çoğu O'na götürür." (B. Pascal)

Başka bir kesit başka bir düşünüre ait çizilmiş; "Yavaş yavaş, gerçeğin üstü örtülü ve erişilmez olduğunu, onun geçici olarak inandırıcı bir serap biçiminde düşen gölgesini, ancak algıladığımızı anlamaya başlıyoruz. Peki ama örtünün altında ne var?" (Guitton)

"Düşünceyle eylemin çatışma ve çakışmasını sonsuzlukla çarpıp boyutlarını tüm evrene yaymayı başardığın an bir hiç olduğunu anlayacak ve mutlak iradeye benlik karıştırmaksızın teslim olabileceksin."

Sayfalar sonra çizilen tek cümle; "Kendimi normal insanlara yabancılaşmış hissediyorum."

Normal insanları normalin ötesine çekmeye çalışma var ortada. Brian Fay'ın; "Sosyal Bilimler Felsefesi" adlı eserinde şöyle deniyor;

...tıpkı bireylerin sistematik olarak hataya düşebilmeleri gibi, onların yaşam biçimleri de bazı özyanlış-anlayışlara ya da "yanlış bilince" dayanıyor olabilir. Gruplar, tutarsız, özyıkıcı ya da yanlış inanç, istek ve eylem kalıplarını kurumsallaştırabilirler.

Daha da kötüsü, bu tür kalıplar, aktörlerin (davranıştaki kişilerin) elindeki terimlerle açıklanamayan şeyler olabilir. Bu şekilde özde sınırlı ve yetersiz bir anlam sisteminin tuzağına düşmüş bulunan aktörler, kendileri hakkında ya da toplumsal hayatlarının içkin biçimde düşkırıcı olduğu durumlar hakkında bilgi sahibi olmayabilirler.

Hatta aslında tuzağa düşmüş olduklarını algılayamayabilirler. Dolayısıyla onların kim olduklarını ve ne yaptıklarını tarif ve tavzih etmek için, onlarınkinden farklı bir kavram sisteminin kullanılması gerekiyor. ...Bu anlamda yaşamsal nokta, açık ve örtük içerik arasındaki ayırımdır. Bir etkinliğin açık içeriği, bu etkinliğin aktörünün, kendi bakış açısından anlaşılan anlamıdır. Örtük içerik ise, sadece aktörün bakış açısının aşılmasıyla ulaşılabilen gerçek anlamıdır. Açık içerik, örtük içeriği gizler."

"Mutlak İrade" kitabı çizimlerine göz atmaya devam edelim;

"Her olayda olduğu gibi, sanal dünyadaki başarılarla gerçek dünyadaki başarısızlıklar ruhsal bir fenomendir. Ruha ulaşılamadıktan ve DNA çözülemedikten sonra, yapılan her türlü deney ve araştırmaların hiçbir önemi ve caydırıcılığı bulunmamaktadır... Madem bilim ve teknolojiyle her şey gözetleniyor ve izleniyor, neden kötülüklerden, elem ve kederden arındırılmış adaletli ve barışçıl bir düzen kurularak dünya yaşanabilecek bir hale getirilemiyor, insanlar ehilleştirilemiyor ve olabilecekler önceden fark edilip gerekli önlemler alınamıyor?"

Sonra yine, "Mutlak İrade" kitabında uzun bir aradan sonra çizilen tek iki cümle;

"Kâinatta tesadüfe, tesadüf edilemez." Sokrates

"Felaketlerin başlıca kaynağı, ölçüsüz arzularımızdır." Diogenes

Üç sayfa arayla, özellikle seçilen cümleler arasına konan bu iki ifadenin, çok genç birisi için yan yana benimsenmesini normal bir bakış biçimi saymak zor görünüyor.

Yine çok uzak aralıkta ama ardı ardına çizilmiş iki ifade;

"Bir şeyi ezberlemektense, her türlü cezayı çekmeye razıyım." Einstein

"İnsanların düşünmekten kaçınmak için başvurmayacakları yol yoktur." Edison

İki önemli düşünür, iki ayrı önerme, iki farklı bakış. Bizim eğitim sistemine baktığımızda başından sonuna kadar bir ezbercilik yaşandığını görüyoruz. "Düşünmelisiniz, yaratıcı olmalısınız, gözlem, araştırma yapmalısınız" diyen eğitimcilerin bile derslerde, sınavlarda ezbercilikten öteye pek de bir şey yapmadıklarına tanık oluyoruz.

Edison mu, yoksa Einstein mı haklı?

Zor bir soru! Geçelim.

"Kesin İnançlılar" terapisine dönelim;

"Modern çağda hayal kırıklığına uğrayanların artması ve bireylerin kitle hareketleri tarafından kolayca etkilenmeleri nedenlerinden biri de belki el sanatlarının azalmış olmasıdır. Kişilerin yaratıcı güçleri azaldıkça, bir kitle hareketine katılım eğilimlerinin gittikçe belirli bir şekilde arttığını görmek ilginçtir. Burada, faydasız benliğinden kaçıp kurtulmakla, kitle hareketlerine duyulan yakınlık arasındaki bağlantı açıkça görünür. İçindeki yaratıcılığın gittikçe kuruması nedeniyle gerileyen yazar, sanatçı ve bilim adamı, er geç ateşli vatanseverler, ırkçılık simsarları ve mukaddesatçılar kamplarından birine sürüklenecektir."

Suça itilmiş çocuklarla ilgili araştırmaların ortaya koyduğu bulgulara baktığımızda; okulu sevmeme, okuldan kaçma,

başarısızlık, uyumsuzluk, sosyal-kültürel-sportif etkinliklerden uzak kalış ... gibi sonuçlarla karşılaşıyoruz.

Sanığın, öğrenci olduğu lise birinci sınıftaki bir dönemin yasal devam tablosu; 40 gün devam, aralıklı olarak 48 gün devamsızlık. Okulu sevmeme, etkinliklere katılmama, başarısızlık vb. nedenler. Ve tüm bunların yarattığı anlamsızlık ve amaçsızlık duygusu.

Sayfalar boyunca işaret yok ve sonra çizilen tek bir cümle; "çoğunluğu gerçek bir suçluluk duygusu taşımayan halka bir kurtarıcının müjdelerini vaaz veren Amerikan din adamının işi ne kadar zor."

Bir dip not cümlesi; "Kuzey Amerika Kızılderililerinin en savaşçı olanları, beraberlik duygusunu en güçlü olarak taşıyanlardı."

Değişik sayfalarda tek tek çizilen cümleler yer alıyor kitapta;

Şimdiyi kurtarmak amacıyla geçmişe karşı savaşmaya davet edilen kişiler, şimdinin nimetlerinden yararlanma imkânlarını feda etmeye hazır olmalıdır.

Yaşayan köpek, ölmüş aslandan daha iyidir. Yaşayanlar öleceğini bilir, fakat ölüler hiçbir şey bilmez... Ve ölülerin bu gökyüzünün altında yapılan hiçbir şeyden artık alacak payları yoktur.

Değersiz görülen ve ziyan olan yalnız biz değiliz, fakat içinde yaşadığımız bu zamanda en başarılı ve mutlu olanlarımızın da hayatı değersizdir ve ziyan olmaktadır.

"Olmayan şeyler", gerçekten "olan şeyler"den daha yücedir.

Etkili bir din, doğaya, sağduyuya ve zevk almaya karşı olmalıdır.

Kendinden nefret eden bir kişinin aklı, kutsal bir fermanı daha iyi anlayabilir.

Aşırı bir komünistin faşistliğe, aşırı yurtseverliğe ve aşırı dindarlığa dönmesi, aklı başında bir liberal olmasından daha kolaydır.

Dinsiz kişi inanç sahibi kişidir; dinsizlik onun için bir dindir.

Terörist aşırı milliyetçilik ile vatan hainliği arasında çok kısa bir mesafe vardır.

Ordu, şimdiki düzeni desteklemek, korumak ve yaymak için bir araçtır. Kitle hareketi ise şimdiki düzeni bozup yıkmak için gelir.

İnsanda, kendini aşağı görme duygusu, düşünülebilecek en haksız ve en caniyane hırsları yaratır. Çünkü o, kendini suçlu bulan ve kusurlu olduğuna kendini ikna eden gerçeğe karşı, öldürücü bir nefret duyar.

Propaganda, en çok hayal kırıklığına uğramış kişiler üzerinde başarılı olur.

Liderin bir anda ortaya çıkması sadece tesadüfler zincirinin sonuncu halkası gibi görünür.

İtaatsizlik, canilikten, iffetsizlikten, hırsızlıktan ve namussuzluktan daha büyük bir günahtır. (Luther)

Devrimi yapan kendini beğenmişlikti, özgürlük sadece bir bahaneydi.

Gerçek eylem adamı bir inanç adamı değil, bir kanun adamıdır.

Bir insan hiçbir zaman, nereye gittiğini bilmediği zamanki kadar uzun yol gidemez.

Bir kitap terapisinin, kişinin duygu, düşünce ve inanış özellikleri hakkında sağlayacağı bilgiler çoğu kez, bir yüz yüze görüşmeden elde edilenlerden daha fazla ve daha derinlemesine olabilir. Zira her yüz yüze görüşme, kullanılan yöntem ne olursa

olsun zorlukları vardır. Danışanın kendini gerçek anlamda açık olarak ifade etmesinde, açmasında her zaman çekinceleri, engelleri olabilir.

Yüz yüze olmanın zorluğu, kendini başkalarından saklama eğilimi, bilinçaltının birey tarafından örülmüş duvarları, o anki psikolojik ve fizik ortam, danışmanla danışan arasında her zaman bir sıkıntı yaşatır. Oysa, geniş zaman periyodunda bir kitabın okunması, kişinin bilinçaltını ortaya doğal bir yolla koyması yönünden son derece elverişli görünmektedir. Bu yöntemde, bir diğerine göre tavır alma, savunmada olma, beden dili etkilenmeleri ve diğer dış faktörlerden yönlenme söz konusu değildir.

Danışmalar önceden planlanan zaman diliminde yapılır. Danışanın o günkü görüşmeye ne kadar hazır olup olmadığı hiçbir zaman tam olarak bilinemez. Bu zorluk karşısında yapacak fazla bir şey yoktur. Kitap ise, istenildiğinde okunabileceğine göre kişinin duyuş, düşünüş, inanış özellikleri açısından daha doğal bir seyir vardır. Kişi bir kitap okuma sürecinde bir bakıma kendi kendisiyle iletişim halindedir ve arada başkalarının olmadığı bir ruh âleminde yol almaktadır.

Birey uzun bir kitapta, gayret etse de, bir kendini saklama tavrını sonuna kadar koruyamaz. Öte yandan kitap terapisi yoluyla elde edilecek verilerle, doğrudan görüşmelerden elde edilen veriler birleştirilebilir; bu yolla, farklı ortamlarda kişinin kendini ifade etme yaklaşımları arasında çelişkiler olup olmadığı da rahatlıkla ortaya konabilir.

03.05.2006 Trabzon E Tipi Cezaevi

Neden bilmiyorum ama Hitler'in; "Siyasi Vasiyetim" kitabını özellikle okumak istemişti ilk haftalar. Hemen arkasından annesi kitabı alıp kendisine iletmiş, o da okumuştu. Kitaptan çizdiği yerlere göz atıyorum;

"Zengin ve rahat olmak isteyen bir millet, toprağına bağlı kalmak zorundadır."

"ABD hakikaten bir ucubedir. Çünkü bu ucube olmasaydı, anası Avrupa yakasını Bolşeviklikten kurtarmaya ümitsizce çalışırken, Yahudi Roosevelt tarafından idare edilen Amerika Birleşik Devletleri, sanki daha iyi bir şey yapamıyormuş gibi, efsanevi gücünü Asya'nın bu barbarlarının emrine bırakmazdı."

"Bir Alman alın Kiev'e yerleştirin, mükemmel bir Alman olur. Miami'de yerleştirin, onu yozlaşmış bir insan, yeni bir Amerikalı yapmış olursunuz."

"Nasyonal-Sosyalizm'in en büyük faydası, Yahudi sorununun herkesten önce gerçekçi bir şekilde ele almasıdır... Yahudi, erimeyen ve erimeyi reddeden bir yaratıktır."

"Herkesin ırkının gururunu taşıması ve bunun diğerleri için bir hakaret olarak değerlendirilmemesi normaldir."

"Bizim ırkçılığımız, Yahudi ırkından başka hiçbir ırka karşı tecavüzkâr değildir."

"Bir Alman'ı Amerika Birleşik Devletlerine yerleştirin. O, bir Amerikalı olur. Oysa Yahudi nereye giderse gitsin Yahudi kalır. Yaradılışı gereği Yahudi hazmedilmeyen bir varlıktır."

"...Fransa öyle bir orospudur ki, asla bizi aldatmaya, bize hakaret etmeye, bizimle alay etmeye ara vermemiştir... Ne Fransa'yı ne de Fransızları asla sevmedim... Fransa Yahudi politikası yapmaya mahkumdur."

"... Ne yazık ki hayatın kanunları, eşit olmayanlara eşitmiş muamelesi yapılmasının yanlış olduğunu göstermiştir... Fakat önemli olan ihtiraslar değil olaylardır."

"İtalya daima nerde bulunursa, zafer oradadır" derdim. Hâlbuki "zafer nerede ise İtalya oradadır" demek gerekiyormuş.

"İnsan Yahudilere kapılınca, zengine kapılıyor demektir. Bu yolda Yahudi'nin zenginliği ile beraber onun en Makyavelist niyetlerine de kapılmak kaçınılmaz bir sonuç doğurur."

17 Mayıs 2006, Çarşamba Trabzon E Tipi Cezaevi

"Duruşma Sonrası İlk Görüşme"

Beni görünce mutlu oldu, çünkü önceki hafta Ankara'ya gideceğimi ve cezaevine bu hafta gelemeyeceğimi söylemiştim. Duruşmadan bahsetti. "Dört saat sürdü duruşmamız. Ben kendime göre tasarladığım bir ifade verdim. Çünkü mahkeme öncesi avukatım yanıma gelmedi. İkinci avukat da mahkeme günü benimle görüşmek istemişse de bu mümkün olmamış."

Sonra şöyle devam etti: "Davada tanık olarak konuşan Emirhan pek de lehime olmayan ifadelerde bulundu. Çok heyecanlandı; eli ayağı titriyordu. Babam da duruşmadan çok etkilenmiş haldeydi ve ağlıyordu. Kendisine sorulduğunda;

"Ben bir şey bilemem, söyleyecek bir şey yok." diye cevap verdi. Papazın yardımcısı olan tanık mahkemeye gelmemişti. İddianamede ifadelerinden bahisle hüküm kurulan iki tanık ayrı bir ortamda dinlendi. Can güvenliği nedeni ile o şekilde olmasını istemişler. Biz duruşma salonundan çıkartıldık, ama sonradan avukattan öğrendiğime göre benimle ilgili daha yumuşak ve zararsız ifadeler kullanmışlar."

"Emniyet sorgusu mu, yoksa duruşmama mı daha zordu" diye sorduğumda, duruşmanın daha kolay olduğunu, çünkü emniyet sürecinde uykusuz bırakıldığını söyledi. Ama mahkemenin kendisini heyecanlandırdığını da özellikle belirtti.

İfadesinde papazın misyonerlik faaliyetlerinde bulunduğunu; Hıristiyanların Peygamberimizin karikatürünü gazetelerde yayınladığını; papazla bu konularda konuşmaya çalıştığını ama onun kendisini terslediğini ve onu kovduğunu; bundan

dolayı daha sonra oraya silahla gittiğini; amacının sadece papazı korkutmak olduğunu; fakat papaz kendisine sert davrandığından sadece onu korkutmak için silahı ondan yana doğrulttuğunu ve eliyle gözlerini kapatarak hedefe bakmaksızın ateş ettiğini; sonrasında çıkıp gittiğini anlattığını, söyledi.

Tanımadığı tanıklarla gerçekte iddianamede belirtildiği gibi diyalogu olup olmadığını sorduğumda, "Evet, kilisenin avlusunda onlarla karşılaştım. Papazla yapmayı tasarladığım münakaşaya tanık olmamaları için onları oradan gitmeye zorladım. Bunu, silahı onlara göstererek yapmak istedim. Onların silahın gerçek olmadığını söylemeleri üzerine mermileri çıkartıp emin olmaları için kendilerine gösterdim. Onlar da bunun üzerine orayı terk ettiler."

Silahla ilgili boyutu değerlendirdiğimizde, "Önceden olduğu gibi silahın ağabeyime ait olduğunu söyledim. Zaten bunu verdiği ifadelerde ağabeyim de kabullenmişti." dedi.

Kendisine silahın on altı mermi alabildiğinin doğru olup olmadığını sordum. "Evet, ama fazla mermi yoktu silahta. Aslında papazın yardımcısını da vuracaktım. Çünkü o papazın yeğeniyle evlenebilmek için dinini terk edip Hıristiyan olmuş Trabzonlu birisi. Ama papaz vurulduğunda baktım o düşüp bayılmış. O durumda ona ateş etmek içimden gelmedi. Kiliseyi terk ederken karşılaştığım Azeri kadına beni engelleyeceğini sandığım için silah doğrultum. O çok korkup panik olunca, ben de "Görev tamamlandı, Allahuekber!" diye bağırıp havaya ateş ederek oradan uzaklaştım."

Olay günüyle ilgili bu son söyledikleri, mahkeme ifadelerinin dışında bana fazladan olarak anlattıklarıydı. Olay günüyle ilgili anlattıkları her seferinde birbirine benzese de sanki eksik kalan, anlatılamayan bir şeyler var gibiydi. Sanırım o gün, yani cinayet günü tam olarak hangi duygu ve düşüncelerle hareket

ettiği konusunda kendisi de kararsızlıklar yaşıyordu. Özellikle annesinin Papazın vurulduğunu ve öldüğünü televizyon gösterdiğinde, kendisiyle birlikte haberleri seyreden sanığın başını iki eli arasına alıp; "Demek ki öldü, adama üzüldüm, cüsseli de birisiymiş. Ben şimdi mahvoldum" şeklinde ifadeler kullandığını belirtmesi birçok bakımdan düşündürücü bir boyut gibi geliyor.

Okuduğu kitapları soruyorum. Önce bir takvim yaprağını kullanarak yazmaya çalışıyor, sığmaymca temiz bir dosya kâğıdı kendisine uzatıyorum, o kağıtta yazmaya yeniden başlıyor. Bitirince, "Bu listeden anneme de verirseniz sevinirim; benden istemişti de" diyor. Uzun bir liste ortaya çıkıyor.

Liste şöyleydi; (Önce ortaokul dönemi)

Allah'ın Askerleri

Komünist Rusya

Darwin'in Yalanları

Nasyonalizm ve Alman Milliyetçiliği

Bilimde İslam

Siyonistlerin Sonu

Peygamber Efendimizin Üstün Ahlakı

Şeriat ve Laiklik

Sosyalizm

Bilimin Üstünlüğü

İslam Devrimcileri

Emperyalizmin Çöküşü

Siyonizm ve Emperyalizm

Kapitalizm ve Dış Politika

Markisizim ve İslam

Lise döneminde okuduklarını ise şöyle sıralamıştı;

Komünizm ve Sosyalizm

Türkiye ve Dış Politika

Atatürk ve Kemalizm

Ülkücülük ve Türk Milliyetçiliği

Alparslan Türkeş ve Türk Milliyetçiliği

Ateizmin Sonu

Komünizm Sistemi ve İslamiyet

Laiklik ve Kemalizm

Darwinizm ve Marksizim

Ekoloji

Genetik Bilimi

Mantık ve Aristo

Hizbullah

Cihat ve Şeriat

Kapitalist Sistem

Materyalizm ve Ateizm

Kesin İnançlılar

Mutlak İrade

Hitler, Siyasi Vasiyetim.

Bilim Teknik Dergileri

My Cihat

Gerçekten de şaşırtıcı bir listeyle karşı karşıyayız. Eğitim sistemimizin en büyük başarısızlıklarından biri öğrencilere okuma alışkanlığı veremeyişidir. Öğretmenlerimiz bir türlü okumayı sevdiremezler çocuklarımıza. Birçok okulda öğrencilere hararetle

kitap almaları, okumaları tavsiye edilir; bu doğrudur. Ama veli okula gelip tavsiyeci öğretmene; "Ben çocuğuma hangi kitapları alayım, ne okusun" dediğinde ise, çoğu zaman bildik bir cevapla karşılaşılır; "Okusun da ne okursa okusun!"

O zaman sonuç yukarıdaki gibi olur. Birçok kitap, ama zamansız okunmuş birçok kitap. "Kaş yaparken göz çıkarmak" deyimi aklıma geliyor. Kafa karışıklığından öteye kafayı karmakarışık edecek bir kitap listesi. Cephanelik gibi. Hele 13,14,15 gibi yaştaki birisi için.

13.06.2006 Trabzon E Tipi Cezaevi

Görüş günü olduğu için cezaevinin önünde ve içinde yoğun kalabalık var. İçeri girmek, yakınlarıyla görüş yapabilmek için bekleşen insanlar; meraklı, endişeli, hüzünlü bakışlarla sağı solu süzüyorlar. Ana kapıdan içeri girerken bir yandan da bu insanları gözlemlemeye çalışıyorum. Yüksek duvarların arkasına düşen umutlar, hasretler, endişe ve korkular. Değişen hayat akışları, sayısız öyküler.

Cezaevinde ceza çekiyor olmak ayrı ve zor bir durumdur. Stres tablosunda en başlarda kaynak durum olarak gösterilen tutukluluk, sadece cezaevine gireni değil arkada kalanları da perişan eden bir durumdur. Hükümlü-tutuklu yakını olup, her hafta bir dizi kural içinde ve bir sürü demir kapıyı aşıp ziyaret görevini yerine getirmek maddi manevi zorlukları olan bir süreçtir.

Bir uluslararası nitelikteki kongreyi düzenleme fikri, Papaz Cinayeti çalışmaları içinde düşündüğümüz ve tereddüt etmeden uygulama kararı aldığımız yeni bir proje idi. Okullarda şiddet son zamanlarda ülkenin en önemli sorunlarından biri haline gelmiş bir olguydu çünkü. Diğer yandan Trabzon son iki yılda yaşanan ilginç şiddet olaylarına sahne olmuş, şehrin imajı yurt ve dünya düzeyinde ciddi bir şekilde zedelenmişti.

İki üniversite öğretim üyesinin cinayete kurban gitmesi, milli futbolcu eşlerinin araba ve işyerlerinin kurşunlanması, cinayetlerin emniyet istatistiklerine göre iki kat artmış olması ve özellikle uluslar arası boyut kazanan bir cinayetin, Papaz Cinayetinin ilimizde işlenmiş olması. Bunlar özellikle son bir yılda Trabzon'un adını olumsuzluklar şehri olarak hafızalara kazımıştı. Bu bir sosyolojik olguydu ve herkesi rahatsız ediyordu.

Batı ülkelerinde, önemli toplumsal nitelikli olaylardan sonra ciddi araştırma ve çalışmalara girişilir. Bu yönüyle, "Okullarda Şiddet ve Çocuk Suçluluğu" kongresinin Trabzon'da benim de yönetiminde olduğum dernek tarafından planlanmış olması çağdaş bir tavır özelliği taşıyor. Bu yolla ilimizde üst düzey bir bilimsel etkinlik yapılmış olacak, onlarca bilim adamının fikir ve önerileri bir arada tartışılarak özellikle "okullarda şiddet" konusunda toplumsal çözüm yolları bulunmasına ışık tutulmuş olacaktır.

12.07.2006 Trabzon E Tipi Cezaevi

"Üçüncü duruşmadan bir gün öncesi"

Yaklaşık bir aydır görüşmedik. Görüşme odasına saçı en kısa biçimde kesilmiş olarak, genelde takındığı sessiz bir tavırla giriyor. "Hoş geldin" diyorum; kucaklaşıyoruz ve oturuyor. "Çay mı, ıhlamur mu içersin?" soruma karşılık, her zamanki gibi, "Ben bir şey içmem" cevabını veriyorsa da, ben ikimize ıhlamur söylemesi için dışarıda bekleyen görevliyi gönderiyorum.

"Altı aya yakın oldu buradasın, şimdi kendini cezaevinde nasıl hissediyorsun?" diye sorarak konuşmanın başlamasını sağlıyorum. Her haline ve her hareketine dikkat ediyorum. Bazen başını önüne eğiyor, bazen yüzüme bakıyor. Önceki görüşmelere göre sağa sola şüpheli ve tedirgin bakışları yok denecek kadar azalmış durumda. Sonra konuşmaya başlıyor;

"Şimdi daha zor geliyor bana cezaevinde olmak. Canım sıkılıyor, ailemi özlüyorum. İlk geldiğimde tam ne olduğunun bilincinde olmadığımı anlıyorum şimdi. Rahat görünmem ondan ötürü idi. Diğer yandan fazla içerde kalmam sanıyordum; çünkü yaşım küçüktü. Durum sandığım gibi değil anlaşılan. En son görüşmemizde avukat, 'sekiz sene ceza yersin' dedi ve bu benim moralimi epey bozdu. Ben her şeye rağmen aileme karşı rahat ve neşeli görünmeye çalışıyorum. Onların morallerinin daha da bozulmasını istemiyorum."

Basında kendisi ve olay hakkında çıkan yazılar üzerine konuşuyoruz. Konuşmalarında, onu misyonerlik yapanlara karşı düşman duygular beslemeye bazı kişilerin sürüklediğine dair gazetelerde yazılanları doğrulayan şeyler söylüyor. Hüseyin Şafak ve benzer kişilerle İslam düşmanlığı konularında çokça konuştuklarını ifade ediyor. Mustafa Zail gibi başkalarının da olduğunu ama bu konularda fazla konuşmak istemediğini söyleyerek suskunlaşıyor.

Neden konuşmak istemediğini soruyorum; "Boş ver, bunlar karışık işler" diyor. Esrarengiz tavırları seviyor ve böyle olması için bazen gayret sarfettiğini de hissedebiliyorum.

Sonra birden Papaza ait olduğunu belirttiği ifadeleri gözlerimin içine kararlı ve biraz saldırgan bir bakış fırlatarak sıralıyor peş peşe. "Ben buraya dinim için çalışmalar yapmaya geldim. Avni Aker (Trabzon Futbol Sahası) dolusu Hıristiyan yapmadan bir yere gitmeyeceğim." Bunlar, papaz tarafından söylenmiş sözlermiş.

Papaza ait olduğunu söylediği cümleyi iki kere tekrar edip konuşmasını sürdürdü; "Adam sadece dini için çalışmıyor, bizim dinimize dil uzatıyordu. Benim girdiğim birçok ortamda bunlar konuşulan şeylerdi. Bu konuda herkes rahatsızdı ve kimse pek bir şey yapamıyordu. Gençlerin para karşılığında

Hıristiyanlığa özendirilmesine, Hıristiyanlaştırılmasına nasıl izin verilebiliyor?"

Görevli ıhlamurlarımızı gecikmeli de olsa getiriyor. Ben hemen yudumlamaya başlıyorum. Ona, iç dercesine bakmam onun bu konudaki sakin ve sonradan sunulanı içme tutumunu değiştirmiyor. Bir süre kendi halimize oturuyor, konuşmadan içeceklerimizi yudumluyoruz. Arkasından yeni bir olaya geçiyoruz.

Samsun'daki Papaz bıçaklanması olayını hatırlatıyor, bu konuda neler düşündüğünü soruyorum. Gizli bir tebessüm hali beliriyor yüzünde ve, "Ne oluyor, bir akım mı başlattım ben, diye geçti aklımdan" diye karşılık veriyor.

Uzayıp giden bir sessizlik yaşanıyor odada. Ben onun konuşmasını, ya da soru sormasını istiyordum. Ne var ki o uzun süre susmayı yeğledi. Belki de yeni bir papaz saldırısı yaşanmış olması ve bu konuda konuşmamız ona geçmişi hatırlatmıştı. Ya da aklından anlayamadığımız başka şeyler geçiriyordu. Kestirmek zor.

Koğuştaki rahatını soruyorum. "İyidir. Benim için konan özel koruma devam ediyor. Bu şekildeki özel uygulama yapmaları da, işin doğrusu hoşuma gidiyor. Böyle devam edilmesi arzu ettiğim bir şeydir."

Görüşmem gereken başka hükümlü-tutuklular olduğunu, konuşmamızı bitirmem gerektiğini söylüyorum. "Olsun, ben gideyim" diyerek hemen ayağa kalkıyor; tokalaşıp yine geldiği o sakin tavırları içinde odadan ayrılıyor.

19.07.2006 Trabzon E Tipi Cezaevi

Odaya sakin ve rahat giriyor. Beni görünce tebessüm ediyor. Oturuyor ve hemen konuşmaya başlıyoruz. Çünkü bugün terapi isteyen hükümlü-tutuklu sayısı fazlaca. Terapilerden olumlu

sonuç alanların sayısı arttıkça başvuranların sayısında da çoğalma gözleniyor.

Babasıyla görüştüğümü, kendisinden bahsettiğimizi anlatıyorum. Bundan memnun olduğunu belirtip, internet kafe sahibiyle görüşüp görüşmediğimi soruyor. Bu konuyu defalarca sorduğunu hatırlıyorum. Fırsat olmadı görüşemedim diyorum. Söz konusu kişiyle görüşmem gerektiğine artık daha fazla inanmaya başlıyorum. Çünkü neden bunu ısrarla istediği konusunda hiç bir fikrim gerçekten yok.

Daha önce konuşmuş olsak da, bazı konularla ilgili sorular soruyorum. Ve sorduğum sorulara tereddüt etmeden, beklemeden inanmış cevaplar alıyorum.

- Yaptığına pişman mısın?

"Hayır, niye olayım ki?"

- Yani geri dönmek mümkün olsa yine aynı olaya girer miydin?

"Evet, ama farklı olurdu."

- Nasıl yani?

"Kaçardım, yakalanmazdım."

- Peki, neden kaçmadın?

"Ailem izin vermedi, bırakmadılar gitmemi."

- Ama sen pek de gizli davranmayıp, Kilisede karşılaştıklarına silahı gösterip, tehditlerde bulunmuşsun.

"Gitsinler diye yaptım. Bir de olanların bilinmesi lazımdı. İnsanlar neden yaptığımı bilmeliydi. Sonrasında olaydan ders alınması lazımdı."

- Peki, bu şekilde cezaevinde olmayı göze alarak yine de yapar mıydın? Yani şimdi olay öncesine geri dönüş olsa?

"Yine yapardım. Misyonerlik yapılıyordu, hem de tehlikeli bir şekilde. Vatikan o adamı özellikle göndermişti. Önemli birisiydi o."

- Ama daha önceleri başka Papaz görevliler de, aynı çalışmalarda bulunmuş burada.

"Onlardan haberim yok."

- Yeni gelenler aynı çalışmaları yapmayacak mı? Ne değişecek?

"Artık kolay değil. Önce Trabzon, sonra Samsun'da olanlardan sonra cesaretleri yetmez."

Sorulardan sıkılmış olacak ki birden konularla ilgisiz bir soru soruyor; "Abdulsamet acaba aradı mı ağabeyimi?" Abdulsamet'in kim olduğunu soruyorum, sadece tebessüm ediyor ve bir cevap vermiyor. Üzerine gitmiyor, bir süre sessiz kalınmasına meydan bırakıyorum.

Sessizliği, geçen hafta yapılan duruşmaya sözü getirerek bozuyoruz. Avukatından yakınıyor yine. Baştan beri istemediği avukatla neden devam edildiğini anlamadığını ifade den sözler sarf ediyor. Duruşmada eski ifadesine ilaveten yeni şeyler söylediğini, 27 Temmuzdaki duruşmada davanın karara bağlanma olasılığının fazla olduğunu söylüyor.

17.09.2006 Trabzon E Tipi Kapalı Cezaevi "Kongre Oturumu"

Yaklaşık bir buçuk aylık aradan sonra cezaevine, "Okullarda Şiddet ve Çocuk Suçluluğu" Uluslararası Kongresinin son (10.) oturumu çalışması için giriyorum. 11 kişilik bir bilim adamı grubu ve bu çalışmaya gönüllü katılan çocuk ve genç hükümlü-tutuklular.

Oturumda bilim adamları ile gençler arasında ilginç diyaloglar yaşandı. Genellikle orada oluşlarını değerlendirmeye çalışıyorlardı. Onca gencin cezaevine sürüklenmesiyle ilgili

eğitim boyutunun çok ön plana çıkması bilim adamlarını şaşırtmıştı.

Okul idarecilerinin ve öğretmenlerin sertliğinden, cezalandırıcı tutumlarından ve yüzlerinin gülmemesinden yakmıyorlardı. Birisi okuduğu ortaokulda yaşadığı bir olayı şöyle anlattı;

"Sehven arkadaşımın yüzünün çizilmesine sebep olmuştum. Sekiz öğretmen birden beni dövdü. Biri bırakıp biri alıyordu. İkisi üçü birden vuruyorlardı. Yaşadığım acıların ötesinde şoke olmuştum. Acı, korku, heyecan her şey birbirine karışmıştı zihnimde. Dünyanın sonu geldi sanmıştım. Ellerinden kaçamadım. Yorulana, usanana kadar dövdüler beni. O günden bu yana herkese ve her şeye karşı büyük nefret oluştu içimde. Her fırsatta okulun malına zarar verdim, diğer öğrencilere zarar vermeye çalıştım ve insanlara zarar vermek için elimden geleni yaptım. Şu an aradan birkaç yıl geçti ama öfkem hala devam ediyor. Kendimi normale döndüremiyorum. Öğretmenlerden nefret ettiğim için okulu bıraktım. Elimden gelse hepsini öldürürdüm."

Bir başka gencin hikayesi farklıydı; "Burada olmamın nedeni ailemin birileriyle düşman olmasıdır. Yetişirken başka bir aileye karşı düşmanlık duygularıyla doldurdular içimi ve büyüyünce o günün (hesap gününün) geldiğine karar verdim ve buradayım. Ben okumak istiyordum. Burada olmak benim kararım değildi. Sizi aileniz dünyaya getirir ve onların dediğini yapmak zorundasınız. En azından bu bizde böyle. Ve ben buradayım."

O. A. da oturumda, rehber öğretmenlerle ilgili daha önce söylediği söze (rehber öğretmenleri hiç sevmiyorum; çünkü onlar beni dinlemediler) açıklık getiriyor. Sorunları olduğu için rehber öğretmene başvurduğunu, ancak rehber öğretmenin "senin bir şeyin yok" diyerek onu odasında dışarı çıkardığını anlatıyor.

Oturumun bir yerinde konu, okullardaki sıra dayağı cezasına geliyor. Oturuma katılan gençlerin büyük bir çoğunluğu, (%85) okudukları okullarda sıra dayağında dayak cezasıyla karşı karşıya kaldıklarını belirtiyorlar. Ancak ben oturuma katılan (daha yaşlı nesil durumundaki) bilim adamları üzerinde mini bir anket yapıyorum ve hepsinin öğrenci iken sıra dayağında dayak yediği ortaya çıkıyor.

Oturuma katılan hükümlü ve tutukluların, dışarıda birçok gencin bıçak taşıdığını ve uyuşturucu kullandığını açıkça ifade etmeleri de ürküten gerçeklerdi. Genellikle öğrenci iken fazla devamsızlık yaptıklarını, bu hususta hem ailenin hem okulların gevşek bir yapıda olduğunu, bu rahatlığın kendilerini kötü ortamların ve eylemlerin içine düşmelerinde ayrıca etkili olduğunu anlattılar.

19.09.2006 Trabzon Ağır Ceza Mahkemesi "Duruşma"

Mahkemece çağrılmam üzerine sanığın yargılanma sürecine 'bilirkişi-tanık' olarak katıldım. Ne de olsa sanıkla en çok görüşen ve ona cezaevi dışından en yakın olabilen kişi bendim. Ancak bu çağrının 7 ay sonra ve savunmanın isteği üzerine gerçekleşmiş olması bana tuhaf gelmişti.

Salondan ayrılmak üzere iken mahkeme başkanının "Mahkemenin gizlilik kararı vardır. Konuşulanların dışarı çıkmaması gerekir" uyarısıyla karşılaşıyorum.

Bu bilinen bir durumdu. Uzun bir ifade olduğunu belirtmeliyim. Her söz tutanaklara geçirilmişti. Mahkeme heyeti söylediklerimi titizlikle dinlemişti.

Gördüğüm kadarıyla mahkeme salonunda en sakin görünen O. A. 'nın kendisiydi. Orada bir konuk gibi duruyordu...

"MAHKEME KARARI SONRASI GELİŞMELER"

10.10.2006 Trabzon E Tipi Cezaevi

Mahkeme nihayet bir karar veriyor. Sanığın toplam 18 yıl 10 ay 20 gün hapsine 250 YTL para cezasına...

Ağır Ceza Mahkemesinin sanık hakkında karar vermesinden yaklaşık üç saat sonra cezaevine gidiyorum. Saat; 14.30 ve dışarıda birden sağanak bir yağmur başlıyor. Hani bazen öyle olur ki, her şey ürkütücü gelmeye başlar insana; işte öyle bir gün. Onun adına endişeliyim ama yine de sanığı çağırıyorum öncelikle. Böyle anlarda kişilerin şoka girme, ağır depresyon geçirme olasılığı fazladır. Kaldı ki ortada ağır bir mahkûmiyet ve 16 yaşında bir çocuk vardır.

Görüşme odasına gülerek geliyor. Ancak tedirginliği, heyecanı beden dilinden açıkça okunuyor. Ellerini ayaklarını oynatarak konuşuyor. Özellikle, "Ben şimdi ne yapacağım..." ifadesini konuşma boyunca birkaç kez tekrarladığına dikkat ediyorum.. Cezaevine ilk geldiği zamanki ruh halini yansıtıyor. Sık sık etrafı inceliyor. Belli ki, kararın şokunu atlatamamış üzerinden.

Avukatına çok kızdığını özellikle vurguluyor. Verilen cezanın ağır olduğunu, bu kadar fazla ceza alabileceğini hiç düşünmediğini ifade ediyor. Kendisini, rahatlatıcı ve teselli edici konuşmalara sürüklüyorum. Uyum sağlamaya çalışıyor. Gözlerimin içine bakıyor. Zaman zaman gülüyor. Rahat görünmek için çaba sarf ediyor.

Mutlaka çocuk ıslahevine gitmek istediğini söylüyor. Bu konuda konuşuyoruz. Gitmekle gitmemek arasındaki olumlu, olumsuz boyutları düşünmesini, anlamasını sağlamaya çalışıyorum.

Yeniden en başa dönerek bazı şeyleri sorguluyoruz. Pişman olmadığını ısrarla söylüyor. Üzüntüsünün ailesinden ayrı kalmak olduğunu vurguluyor. Yoksa diyor, "insan bir şekilde

içerde de dışarıda da inandığı biçimde yaşar. Ben kendimi buraya alıştırdım. İnandığım şeyler burada da benimle ve ben zor olsa da burada da yaşıyorum işte..."

"Yeğenlerimin küçüklüklerini sevemeyeceğime üzülüyorum. Muhammet Ali, Ömer, Suude, Dilan. Ben çıkınca onlar büyümüş olacaklar... Bu üzücü..."

Annesinin, babasının karar sonrası ne yaptığını, nasıl olduklarını ısrarla soruyor. Ve sonra ekliyor; "Benim iyi olduğumu onlara söyle. Ben iyiyim..."

Bütün bunları söylerken yüzünde sanki yılların bezginliği, yorgunluğu, tükenmişliği vardı. Ama güçlü görünmeye çalışıyordu. Sanki yüzündeki ifadeleri okuduğumu anlıyor ve; "Uykusuz kaldım bütün gece. Duruşmayı kafama taktım ve bir türlü uyuyamadım; sabaha kadar yatakta bekledim. O nedenle yorgunum, açım. Yemek yemeyi unutmuşum."

Oruç olup olmadığını soruyorum; "Hayır" diyor.

En başlara dönüyoruz. "Sen, aileni fazlaca seven birisin. Peki, neden böyle bir olaya kalkışırken evdeki bir silahı almayı tercih ettin? Bu davranışının aileni sıkıntıya sokacağını düşünmedin mi" diye soruyorum.

Samimi cevaplar veriyor. Tamam diyor; artık olan oldu ve en ağır cezayı aldım. "Doğrusu o zamanki ruh halim içerisinde ailemle ilgili gelişebilecek durumları asla düşünemedim. O silahı ağabeyimde gördüğüm andan itibaren hoşlanmıştım ve evdekilerin haberi olmadan silahı gizlice alıp dolaşıyordum her yerde.

"Ama senin silahları asla sevmediğini tüm ailen söyledi" dediğimde cevabı ilginç oluyor; "Onlar sadece benim tiklerimle ilgiliydi. Beni bu olay olduktan sonra fark etmeye başladılar. Tiklerime kafayı takmıştı hepsi. Yok niye öyle, yok niye böyle... Beni hep sinir ettiler. **Beni fark etmeleri ve anlamaları için herhalde bu olayın olması gerekiyordu. Bilmiyorum...**"

"Bu olaya yönelişinde okuduğun kitapların mı, yoksa yönlendirici birilerinin mi rolü var" sorusunu soruyorum. Bir süre düşünüyor; "İkisinin de. Bazı insanların dinle, dünyadaki Müslümanlık aleyhindeki gelişmelerle ilgili çok çarpıcı konuşmalarından etkilendim. Ama okuduğum kitaplardan da çok etkilendim. İki tarafın etkisi de fazladır. Ama kitaplar daha çok etkili oldu..."

"Neden olayı göstere göstere işledin, ıssız, sessiz bir yolunu düşünmedin mi" dediğimde ise tereddüt etmeden; "Kilisede bile kendilerinin vurulabileceğini bilirlerse o zaman bütün papazlar korkarlar. Ben bir amaç için bir olay işledim. Amacım, olayın açıktan yapılmasını gerektiriyordu. Papaza neden saldırdığımın bilinmesi gerekiyordu."

Kendisine bu yönde fikir aşılayan kişilerin neden kendisiyle birlikte hareket etmediklerini, olaya onlar da gerçekten inanıyor idiyse niye kendini bu işe yalnız göndermeye razı olduklarını soruyorum; sadece susuyor. Ama düşüncelere dalarak uzun bir susuş oluyor bu...

Papazı vurabileceğini birilerinin bildiğini, ancak o gün, o şekilde hareket edeceğini hiç kimsenin bilmediğini belirtiyor özellikle.

"Annemin babamın, söylenmesi gereken her şeyi söylemelerini istiyorum artık. En ağır cezayı aldım. Daha çekinecek ne var ki? Ben şimdiye kadar söylemediklerimi de onlara söyleyeceğim ve herkes bazı şeyleri öğrenecek..."

Sanki kendinden çok uzak bir yerlerdeydi. Kendisi, kendini arıyor gibiydi. Kendisiyle, arasında kalın duvarlar, derin uçurumlar, geçilmez dağlar ve en acımasız düşmanlar vardı sanki. Sanki ümitsizliğin korkunç kollarına bırakmış gibiydi tüm varlığını...

Onun içinde bulunduğu gerçek durum neydi? Bunu ancak ve ancak bir o bilebilirdi...

İTALYAN PROFESÖRLE GÖRÜŞME

Prof. Dr. Luigia BİNDA Hanım, Gürcistan'dan bir uluslararası sempozyumdan dönerken yarım günlüğüne konuğumuz oluyor. Küresel Yolda PAPAZ CİNAYETİ kitabı üzerinde yoğun olarak çalıştığım bir döneme rastlaması sebebiyle, konuğumuz olan İtalyan Profesörle daha çok papaz cinayeti merkezli konuşmalar yaptık.

Konu üzerindeki görüşleri şöyleydi; "İtalya'daki insanlar bu cinayetin arkasında aşırı İslamcı bir grubun olacağına inandı. Ancak suçu işleyenin bir çocuk olması, insanların meseleyi bilinçsizce bir hareket olarak nitelendirmesine yol açtı. Ayrıca papazın iyi bir insan olduğu şeklindeki yaklaşımlar da İtalya halkının meseleyi artık unutmaya başlamasına sebep oldu."

Katoliklerin kiliseye fazla gitmediğini belirtti. Bunun nedeni olarak da, Kilisenin ikinci Dünya Savaşından sonra siyasete fazla bulaşmasını gösterdi. Katoliklerin yaşadığı ülkelerde Papaz Cinayeti kitabının özellikle ilgi göreceğini belirtti.

Çocuğun neden böyle bir şey yapmış olabileceğini değişik biçimlerde sordu. Üretilen teorilere karşı tutarlı sorular sordu. Belirsizlikleri anlayabileceğini hissettirdi. Papazların (özellikle misyonerlerin) önemli, değerli kişiler olduğunu belirtti. Bu algı kiliseye gitmeyenler için de doğrudur. Misyoner demek ona göre; kendini insanlara yardıma adayan, dolayısıyla dinini de benimsetme görevini yürüten kişidir.

Papazın annesinin çocuğu affettiğini bildiğine dikkat çekti. Dünyanın değişik yerlerinde papaz öldürmeler oluyor. Özellikle Afrika ülkelerinde buna zaman zaman rastlanıyor. Türkiye'de 500 seneden bu yana ilk kez bir Katolik papaz öldürülmüş olabilir.

Trabzon insanının olayla ilgili neler düşündüğünü, papaz hakkında neler söylendiğini sordu.

Bu konuda kitap yazan birisi olarak değişik boyutlarda ne düşündüğümü sordu. Papaza karşı nasıl bir bakış açısı içinde bulunduğumu özellikle sordu. Trabzon halkının papaz hakkındaki düşüncelerini sordu. Çocuğun ruhsal dengesinin nasıl olduğunu sordu. Türk medyasının meseleye nasıl baktığını sordu.

Trabzon ilinde çocuk suçlarıyla ilgili bilimsel bir kongrenin yapılacak olması (özellikle bir olayın ardından) ilgisini çekiyor. Böyle bir tutumun bilimsel açıdan önemli olduğunu, sosyal sorunlara gösterilen hassasiyetin bir göstergesi sayılabileceğini belirtti.

Kitabın düşünülen bölümleri, çalışma boyutlarını paylaştığımda, ilginç ve doyurucu buldu. Avrupa ülkelerinde de ilgi ile okunabileceğini tahmin ettiğini söyledi. Kitabın iyi yazılması şartıyla bu görüşünü ortaya koyduğunu ayrıca ekledi.

Yaklaşık 4 saat süren sohbetimizde İtalyan konuğumuzun papaz cinayeti hakkında çok fazla soru sorması not etmem gereken bir hususu. Anlaşılan olayı uzun uzadıya ele alan konuşan sadece bizler değildik. Konunun küresel boyutu, papazın İtalyan olması, Vatikan İtalya bağlantısı, Luigia Hanımın meseleye çok yakın oluşunun nedenleriydi. Mutlaka diğer İtalyanların da.

Yine konuşmalarından dikkat çekici bulduğum, konuk bilim insanının hüküm vermeye değil, anlamaya, irdelemeye, bilmeye yönelik duruşunu ısrarla koruyan bir tutum içindeydi.

Konuğumuz olayla ilgili düşüncelerini şu son sözlerle ifade ediyordu; "Özellikle Afrika ülkelerinde çok sayıda papaz öldürülüyor. Bu olayın İtalya insanı açısından olağanüstü bir yönü yoktur. Ancak insanların böyle bir olayın Türkiye'de olması ve neden meydana geldiği yönüyle ilgili meraklara sahiptirler."

İnsanların davranışlarına itici güç sağlayan gerçek örgütler olabileceği gibi, "zihinsel örgütler" de olabileceğini kabul etmek zorundayız. Özellikle çağımızın zorlanan ve yalnızlık duygularıyla içine kapanan bireyleri, gerçek yaşantıda elde edemediği grup aidiyetini kendi iç dünyasında kurguladığı düşünsel alanlarda yaşamaya çalışmaktadır. İşte tam da bu noktada zihinsel örgüt boyutu ortaya çıkmış oluyor.

"Zihinsel örgüt" özellikle içine kapanık bir bireyin, gerçekte ortada olmayan bir eğilimin, inanışın, ideolojinin, davanın bir elemanı olarak kendini algılaması ve o duyguyla eyleme geçebilme gücünü kendinde bulması durumunu anlatır.

Her örgüt, elemanlarının o grubun normlarına göre inanışlar ve eylem yeteneği geliştirmeleri yönünde zemin sağlar. Etki, eğitim ve ilişki ortamları sunar. Örgütün varlığı, bir süreci ve bireylerin en azından belli bir süre bu sürece katılımını gerektirir. Bu gerçek örgütler için böyledir. Ancak zihinsel örgütün kendi realitesi vardır. Birey bilgi, gözlem veya doğrudan yaşantılar yoluyla öğrendiği, deneyimlediği yaşantılardan hareketle zihin dünyasında bazı birlikler, gruplar örgütler oluşturabilir. Aslında bu bir şekilde hepimizde vardır. Bir filmi birlikte seyreden insanları düşünün.

Kötü adamın kötülüğünü yaptığı bir sahnede izleyenlerin birlikte öfkelenmelerini, gerilmelerini yüz ifadelerinden anlayabiliriz. Ve yine kötü adamın elinden masumu (kurbanı)

kurtarmak üzere ortaya çıkıp harekete geçen filmin iyi adamı herkesi rahatlatır; dahası oradaki seyirciler iyi adamla birlikte en azından duygu olarak kötü adamın üstüne çullanırlar. Oradaki seyircilerin çoğu aslında iyi adamla birlik olup kötü adama saldırmışlardır. Ama bu eylem zihin boyutunda kalmıştır.

Beynin biyo-psiko-fizyolojisi üzerinde yapılan çalışmalar beyin hücrelerinin, özellikle geçmişte yaşanan kötü anıları depoladığını ortaya koymuştur. Depo edilen her olayın işgal ettiği alanda birçok insanın da yer aldığını düşünebiliriz; iyi ya da kötü rolde. Böyle bir durumda kötü olanlara karşı zihnimizde sürekli bir intikam alma duygusu taşıyor olabiliriz; ya da yardım gördüğümüz, iyilik gördüğümüz kişilere karşı sempati, sevgi, yakınlık duyguları besleyebiliriz.

Rakip ya da düşman konumunda bulunan birisinin çok farklı zihin depolarımızda defalarca yer aldığını düşünelim. Bu onu içsel dünyamızda, zihnimizde defalarca cezalandırmaya kalktığımız anlamına gelebilir. Dahası cezalandırdığımız anlamına gelebilir. Belki de birey bu cezalandırma işini kendisi gibi başkalarınca mağdur edilmiş, incitilmiş birileriyle birlikte güç birliği kurarak gerçekleştirir. Gerçek hayatta benzer sorunları olanların daha iyi dost olduklarını hatırlayalım. Örneğin, ailesiyle sorunları olan bir genç, aile sorunları yaşayan başka gençlerle daha kolay sırdaş, dost olur.

Buna en tipik örnek cezaevlerinden yazışmalardır. 20 cezaevi üzerinde yapılan bir araştırmaya göre (Solak, 2007), hükümlü-tutuklular ortalama ayda 4-5 mektup yazmaktadırlar. Yani 2007 Eylül ayı itibariyle cezaevlerinde bulunanların sayısı yaklaşık 85 bin ise; bu, ayda yaklaşık 400 bin giden mektup demektir. Tabi ki, bir o kadar da gelen mektup vardır.

Cezaevlerinde mektup en önemli iletişim aracıdır. Yazılan mektupların ise yaklaşık %40'ı başka koğuştaki, ya da başka cezaevindeki mahkûmlara gönderilmektedir. Yine bu yüzdeyi

ayrıca analiz ettiğimizde görüyoruz ki, benzer sorunu olanlar birbiriyle yazışıyor.

Sanal ortam üzerinden oluşturulan gruplarda da aynı özellik vardır. Aşk çatışmalarıyla başı dertte bir gencin, anne baba tartışmaları ya da ailenin ekonomisiyle ilgili bir grupla işi olmaz. Anlam arayışına girenlerin normal dışı gruplara (metalcilik, satanizm...gibi) yönelmeleri ve o çizgide birbirlerini anlamaları tesadüfi değildir.

Dünyanın kendilerine adaletsiz davrandığına inanan kişilerin kötülüklerde buluşması kolay olur. Bu buluşmalar bazen gerçek örgütlere, bazen de zihinsel örgütlere dönüşür. İkisi arasındaki fark dışarıdaki insanlar için anlamlıdır; örgüttekiler için değil. İşte bu nokta, durup düşünülmesi gereken yerdir...

Meseleye biraz daha farklı pencerelerden bakalım. Örneğin; cinnet geçirip birilerini, özellikle amirlerini öldüren kişilerin bu eylemleri rastlantısal değildir. Kişi zihninde zaten defalarca katil olmuşsa, bunun bir kere daha olması an meselesidir. Zihninde onlarca defa saldıran birinin gerçekten katil olmasının anlamı, sadece bir kere daha saldırmaktır. Neill'e göre; "Rakiplerini hayalinde öldüren kişiyle, gerçekten öldüren suçlu arasındaki fark sadece bir derecedir." Buna göre zaten çoğumuz eylemsiz suçlularız.

Hayatında asla bir insan öldürmeyi düşünmemiş birinin katil olma olasılığı yok denecek kadar azdır. Birden fazla kişinin katili olan insanlarla yaptığım samimi görüşmelerde ortaya konan ortak yaklaşım şudur; "İlk insanı öldürmek zordur, sonrası çok kolay gelir. İlk insanı öldürmenin ilk şartı ise, daha önce birilerini öldürme işini zaten zihninde defalarca yaşamış, yapmış olmaktır." Fazla iddialı hatta ürkütücü gelebilir ama zihninde defalarca öldüren, gerçekten öldürebilir...

Ayrıca belirtmeden geçilmemesi gereken başka bir husus da şudur; 'Nefsi müdafaa duygularının sağladığı eyleme geçmede haklılık inanışı' insanı daha cesur, daha güçlü yapar. İnanışın davranışa dönüşmesi, adalet duygularının rencide olduğu, tahrip edildiği yer ve durumlarda çok daha kolay olur.

Fransa tarihinde hiç unutulmayan hukuk olaylarının başında belki de, 1835 yılında işlenen, "Bir Aile Cinayeti" gelir. R. Pierre adlı 20 yaşındaki bir genç, annesini, kız kardeşini ve erkek kardeşini hunharca öldürür. Uzun süren mahkeme tutanaklarından alınan, katilin bazı ifadeleri şöyledir;

"Üçü de babama eziyet etmek üzere anlaşmışlardı. Annem babama sürekli eziyet ediyordu; bu durum beni Tanrı'nın adaletinden şüpheye düşürüyordu.

...Gerçeği söyleyeceğim; bu işi babamı zor durumdan kurtarmak için yaptım. Karısı olduğundan beri sürekli olarak, başına bela kesilen, onu mahveden, onu bazen intihar etmeye niyetlendirecek derecede üzen kötü bir kadından kurtarmak istedim babamı. Kız kardeşimi de öldürdüm; çünkü annemin tarafını tutuyordu. Erkek kardeşimi ise anneme ve kız kardeşime olan sevgisi nedeniyle öldürdüm."

Katil, başka bir anlatımda annesiyle ilgili olarak şunları söyler;

"...Şimdi annemin kendi ana babasıyla birlikte geçirdiği yaşantıyı anlatacağım. Her gün annesiyle münakaşa ediyordu; annesine, onu aşağılama amacı taşıyan sözlerden başka tek bir kelime etmemiştir. Sürekli olarak binlerce farklı konularda birbirlerini suçluyorlardı. Bütün bunlara, onları birbirleriyle görmüş olan herkes şahitlik edebilir."

"Annem babamı herkesin ve bizim yanımızda aşağılardı; onu bunaltmak annemin en hoşuna giden şeydi. Babamın çektiği çileler, beni her zaman derinden yaralıyordu. Bu acılara dayanmakta zorlandığım bazı günlerde, kendi kendimi öldürmeyi bile düşündüm.

...Babamı, kendilerine karşı silah kullanmam gereken kudurmuş köpeklerin, ya da barbarların eline düşmüş birisi olarak görüyordum. Babamın huzur ve mutluluğunu mahveden bir kadının yaşamasına izin vermem doğru değil, diye düşünüyordum.

Bütün bu duygu ve düşüncelerle olayı planladım; bilerek ve isteyerek yaptım."

Tarihin derinliklerinden gelen, bir anne ve kardeş katilinin ibret dolu haykırışları. Hayat felsefemizin çocukluk döneminden başlayarak şekillendiğini bilmek zorundayız. İnsan birdenbire kendisi olmaz. Herkesin bir kişilik hikâyesi vardır. Herkesin adalet duygularını yerle bir etmiş yaşantıları olabilir. Herkes yıkılan kalelerinin enkazının ağırlığı altında ezileceği bir günle karşılaşabilir.

Felsefe, zihinsel, düşünsel, duygusal alışkanlığı kolaylaştıran bir araçtır. Zihinsel ve duygusal doyum hakkını koruma, nefsi savunma ve varlığını sürdürme sürecine bir kere girdi mi, kişinin geri dönüş yapması oldukça zordur. Özellikle inanılan bir sonuç elde etmeden... Çünkü böyle bir durumun zihinsel örgüt normlarına göre anlamı; yenilmişlik, yıkılmışlık ve hiçliktir. Hiçlik noktasında ise, en ağır saldırganlık durumları bile, birey için artık doğal bir reflekstir. Ve bu sınırdan sonra en olmadık şeylerin yaşanması an meselesidir. Aile içi katliamlar, anne cinayetleri, eş cinayetleri... gibi.

İş hayatı zarar gören ya da sona erdirilen birisinin cinneti, oradakilere (özellikle sebep teşkil edenlere) yönelik saldırıya dönüşürken, lüks bir kumarhanede tüm servetini kaybeden birinin saldırı hedefinde kendisi olabilir. Kumar düşkünlüğünü cezalandırma adına, kişinin kafasına dayadığı silahın tetiğini çektiğine tanık olabilmekteyiz. Aslında birinin kendini kurşunlama mantığı ile, diğerinin amirine saldırı mantığı aynıdır; adaletsizliğe, haksızlığa isyan...

Kumara kişi kendi oturur ve o masada tüm servetinin yok olmasının sebebi kendisidir. Bunun arkasından gelen hesap sormanın adı, intihardır. Normal insan doğasından sorarsak; sırasında kendisini infaz edebilen ego, öbür taraftaki zalime neden acısın? Tuhaf sayılan cinayetlere bu ve daha farklı perspektiften bakabilirsek, aslında olup bitenlere çok da şaşırmamak gerektiğini daha kolay anlayabiliriz. Bizde de ortaya çıkmaya başlayan seri cinayetler ise; egonun infaz arzusunun zincirleme doyum refleksine girmesiyle açıklanabilir. Her şey defalarca, önce zihinde yaşanır ve sonra bir kere daha yaşanır; hepsi bu. Yüzlerce kez hayalinizde öldürürsünüz ve sonra sadece bir kez daha öldürürsünüz...

Duygusal gelişim boyutunda hem ailelerde, hem de okullarda ciddi sıkıntılarımız var. Çocuğun yaşının gerektirdiği -yani gelişim düzeyine uygun- ilgi, sevgi, hoşgörü, yakınlık, sağlıklı iletişim kaç anne-baba tarafından verilebilmektedir? Çağdaş insanın yoğun insan ilişki trafiği, televizyon ve diğer meşgul edici araçlar, aile içindeki anlamlı yakınlıkları ciddi biçimde sekteye uğratmaktadır. Bu eserde hikayelerine yer verilen kişilerin, kendilerini genellikle yalnız ve çaresiz hissettiğini anlıyoruz.

Rahip Cinayeti sanığının dört yaşlarında bulunduğu bir sırada babanın evden ayrılmasının yarattığı bilinçaltı fırtınaların gücünü bilemiyoruz. Ancak ciddi duygusal zorlanmalar, kişilik sarsılmaları yaşanmış olduğunu varsaymak zorundayız. Tam da bu sırada ikinci anneden yeni bir erkek kardeşin dünyaya gelmesi bir çocuğun algısıyla, ansızın babanın elinden alınmış olmasıyla eş değer sayılabilir.

Neill; "Bir Eğitim Mucizesi" adlı eserinde şu çarpıcı cümleyi kurar; *"Bir çocuğun isteğine engel olundu mu, çocuk nefret eder. Üç yaşında akıllı bir çocuğun elinden oyuncağını ansızın alırsam, çocuk becerebilse beni öldürür."*

Neill şöyle devam eder; *"Suç açıkça nefretin ortaya konmasıdır. Çocuklardaki suçluluğun incelenmesi, niçin çocuğun nefrete itildiğinin incelenmesi sorununa gider. Suç işlemek bir benlik yaralanması sorunudur."*

Anlatılanlara bakıldığında, bu dönemde anneye aşırı bağlılık, anneyi korumak için okuldan kaçarak eve gelmeler, ailedeki parçalanmanın yarattığı endişeden kaynaklanabilecek yönelişlerdir. Gerçek hayattaki yalnızlığı ortadan kaldırmanın bir çocuk için en kestirme yolu, kendi hayal dünyasına sığınmaktır. İşte bu durum tam da zihinsel örgütleri besleyen alt yapıyı sağlar.

Küçük ağabeyinin anlattığı gibi, daha ilkokulda oynadığı komutancılık ya da polisçilik oyunları, güçlü görünme ihtiyacını karşılamak içindir. Komutan ve askerleri... Güvenlik sağlanmıştır. Baba yok ise, ben varım.

Ne adına ve niçin olursa olsun, önemli biri olma yolundaki hırs. Kendine göre dünyalar kurma ve oraya sığınma kişilik özelliği. Çok rahat inandırıcı senaryolar üretebilen bir tutum. Yaptığını zihninde bir yerlere oturtmuş olması ve genellikle pişmanlık duymayan bir duruş. Yani sanık, ne eylem öncesinde, ne eylem sırasında ve ne de sonrasında yalnız değildir. Zihin dünyasında ona inananlar, onu destekleyenler, kısaca dava arkadaşları onunladır.

Yarattığı içsel örgütü adına, örgütünün davası adına ne yaptıysa yapmıştır. Bu nedenledir ki; belki de sıradan bir olay, sorgulamalar sırasında sanığın ortaya koyduğu bir sürü senaryo (ki çoğu başkaca insanların da varlığına işaret etmektedir) sayesinde içinden çıkılmaz bir bilmeceye dönüşmüştür. En azından böyle bir görüntü ortaya çıkmıştır.

Geçen yıl bir anne katili genç, sanal grubundakilerle internet üzerinden bir anket yapmış ve şu soruyu sormuştu;

"Annemi nasıl öldüreyim?"

Bu ifade normal insanlar için ürkütücü bir soru anlamı taşısa da annesiyle sorun yaşayan gruptakilerin, anket sorusuna normal cevaplarlar verdiğini görüyoruz. Çoğunluk; "Keserek öldür" diyordu ve genç de öyle yaptı; **Annesini keserek öldürdü.**

Rahip Santoro'yu öldüren sanık, tutukluluğunun sanırım ikinci ayında; "Ailem beni cezaevine düştükten sonra fark etmeye başladı. Onlar için artık önemliyim: beni sevdiklerini hissediyorum" demişti.

Bu bakış tarzı bana, papaz cinayetini öğrendiğim çalışma ortamını yani, düşünce eğitimi seminerini hatırlatıyor:

Katılımcılara şöyle bir ödev vermiştim; "Hepiniz en yakınında yaşayan kim ya da kimler varsa, eve gittiğinizde düşünün; bir haftada onun varlığını gerçekten hissederek ortalama kaç dakika gözlerinin içine bakarak iletişim kuruyorsunuz?"

Ertesi gün derse başladığımızda bu konuda ilk sözü bir hanım almıştı ve hararetli bir şekilde şunları söylemişti; "Hocam sizden şikâyetçiyim. Çünkü sizin ödeviniz (eşi olan yanındaki erkek öğretmeni göstererek) bu adamla beni boşanma noktasına getirdi. Ödev sebebiyle anladık ki biz haftada sadece 5 dakika kadar birbirimizin yüzüne bakarak iletişim içinde oluyoruz. Oysa bu adam nişanlı iken bir yerde oturduğumuzda saatlerce gözlerimin içine bakarak beni dinlerdi."

Orada bulunanların bakışları doğal olarak aile içi iletişimi sorgulanan öğretmen arkadaşa çevrilmişti. "Öyle mi hocam?" dedi birisi. "Evet, maalesef sonuç buydu. Eşim haklı. Ama bu bize iyi bir ders oldu. Ailedeki ilişkilerimizi gerçekçi bir şekilde gözden geçirme fırsatı bulduk" şeklindeki itiraf ve değerlendirme cümleleri, muhtemelen seminerdeki herkesin gerçek durumunu yansıtıyordu. İşte bu birbirinden manevi anlamdaki uzaklaşmalar

kişileri kendi dünyalarını kurmaya zorlar. Kitap çizimlerinde insan ilişkileri, iletişim ve algı konularını öne çıkardığını hatırlarsak, sanığın bu yönlerde açık ya da bilinçaltı alanda ciddi sıkıntılar yaşadığını söyleyebiliriz.

Özellikle sanığın annesinin değerlendirmeleri ilginçtir; "Ben hep oğlumu iyi tanıdığımı düşünmüşümdür. Demek yanılmışım; kafasının içindeki dünyayı tanıyamamışım."

Oysa anne, anlatımlarının başka bir yerinde oğluyla kendisi arasında çok sıkı yakınlığın, çok özel bağın, telepatik bir içsel birliğin olduğunu söylemişti. Annenin bu tespitleri oldukça önemlidir. Her aile bu sözlerden kendine özgü mesajlar almalıdır. Çocuklarımızı aslında ne kadar tanıyoruz?

Çocuklarınız sizin çocuklarınız değil.

Onlar, kendi yolunu izleyen Hayat'ın oğulları ve kızları.

Sizin aracılığınızla geldiler ama sizden gelmediler

Ve sizinle birlikte olsalar da sizin değildirler.

Onlara sevginizi verebilirsiniz ama düşüncelerinizi değil,

Çünkü onların da kendi düşünceleri vardır.

Bedenlerini tutabilirsiniz ama ruhlarını hayır,

Çünkü ruhlar yarındadır, siz ise yarınları düşlerinizde bile göremezsiniz.

Siz onlar gibi olabilirsiniz ama sakın onları kendiniz gibi olmaya zorlamayın,

Çünkü hayat geriye dönmez, dün ile de bir alışverişi yoktur.

Siz yaysınız, çocuklarınız ise sizden çok ilerlere atılmış oklar.

Okçunun önünde kıvançla eğilin...

Halil CİBRAN

Her aile çocuklarını doğru eğitme, doğru anlama konularında zorluklar yaşar. Ailelere, ihtiyaç duydukları desteklerin verilmesi mutlaka sağlanmalıdır. Nasıl çocukları aşılama işini üstlenen sağlık kuruluşları varsa, eğitsel, psikolojik ve sosyal yardım işlerini de üstlenen kuruluşlar olmalıdır. Bütün kişilik arızalarının temeli gidip ilk çocukluk yıllarına, yani aileye dayanıyor. Aile hem psikolojik, hem sosyolojik, hem de felsefi olarak en önemli yerdir. Ailelerin ihtiyaç duyduğu, eğitsel, psikolojik ve sosyal desteği vermek, sosyal devlet olmanın en önemli şartıdır.

Çocuk suçluluğu konusu, en son polisi ilgilendiren sosyal bir gerçekliktir. Bu mesele önce ailenin ve okulun, yani eğitimin meselesidir. Ama gel gör ki, 200 bin nüfuslu bir ilde suça karışan çocuk sayısı hızlı bir artışla son üç yılda 500'ün üzerine çıkıyor. Beş yüz çocuğun üç yılda işlediği suç sayısı ise, 900 civarında. Ve bunların önemli bir kısmı okulda okuyan ya da okul çağında çocuklar. Ve bu çocukların yaklaşık üçte biri, başka birini bıçaklamış.

Eğitimin başında olanların bir kısmı bu gerçeği görmezlikten gelmeyi yeğliyor. "Suç, polisin işidir" anlayışındaki Milli Eğitim Bürokratları ve okul idarecileri çoğunlukta. Ama tablo giderek daha karmaşık hale geliyor. Okullarda şiddetin azalmasını okul polisleri, okul komiserleri ya da özel güvenlik elemanlarıyla sağlama yolu, sadece geçici bir polisiye çözümdür.

Çocuklarımız hangi çevrede, hangi insanlarla ne adına neler yapıyor? Örneğin, Rahip Cinayeti sanığı, ailesine göre hep okula gitmişti; çünkü okula gitmek üzere evden ayrılmıştı. Okul yönetimine göre de, okulda olmayan bir öğrenci evinde, ailesinin kontrolü altındadır. Yani okulla ev arasında ciddi bir boşluk vardır ve bu boşluk çocuğu yutmuştur. Çevre çocuğun hayatına alıp götürmüştür. Okul çaresizdir, aile çaresizdir. Daha acıklısı okul da, aile de, olayın çok ötelerinde kalmıştır.

Tüm okullarda her ay, her dönem, her yıl hangi suçlar ne kadar işlendi sayılmalı kayda geçirilmelidir. Emniyet birimlerine günde 25 kavga ihbarının yapıldığı bir şehrin okullarında, acaba bir günde kaç kavga durumu yaşanmaktadır? Çocuklarda saldırganlık eğilimleri azalmakta mı, yoksa artmakta mıdır? İstendik davranışlar mı yoksa istenmedik davranışlar mı giderek ağır basıyor?

İnternet-Kafeler, ideolojik ortamlar, çeteler, köşeciler, çocukların zihinsel örgüt yapılanmalarını besleyen, güçlendiren çöplüklerdir. O yerlerde, ne ailenin, ne okulun, ne de başka bir kurumun denetleme adına varlığını bulamıyoruz. Çocuklar çevrenin insafına terkedilmiştir. İşte bu noktada Aile-Okul işbirliğine ihtiyaç vardır. Çocukları izleme, kollama, koruma kurullarına, sistemlerine ihtiyaç vardır. Bunlar olması, oluşturulması zor şeyler değildir. Okulların çocukları özellikle devam yönünden izleme kurulları olmalı, ama toplumun da eğitimi-okulları izleme kurulları oluşturulmalıdır. Cezaevlerini İzleme Kurulları olmasına izin veren bir sistem neden okulları daha kapalı, girilmez tutuyor? Eksikliğin, aksaklığın tam da nerelerden ve kimlerden doğduğunu doğru anlamış olursak, doğru çözümler üretebiliriz.

Yeni nesiller, demokrasinin, insan haklarının, iyi yaşamanın, çağdaş eğitimin ne olduğunu bir şekilde duydular, gördüler, öğrendiler. Bu iyi bir şey. Ama kötü olan, bizlerin aile olarak, okul olarak, eğitimci olarak, idareci olarak bekledikleri ortamları ve insan ilişkilerini, öğretim programlarını, öğretim yöntem ve tekniklerini ama daha önemlisi demokrasi kültürünün gerektirdiği yaşama biçimini onlara bir türlü sunamayışımızdır. İşte en büyük çelişki burada başlıyor.

Aile içi çatışmalar ve aile içi şiddet çocukları, gençleri, açık ya da kapalı kişilik bozukluklarına sürüklüyor. Haksızlıkların

bilinçaltında oluşturduğu karanlık köşeler, özellikle buluğ dönemiyle başlayan bedensel ve ruhsal değişim sürecinde bireyi duygusal çatışmalara, zorlanmalara, saldırganlık ve şiddete doğru itmeye başlıyor. Hayatla, aileyle, çevreyle, toplumla bir hesaplaşma başlıyor. Bir anlam arayışı başlıyor. Ve tehlike başlıyor...

Çevresel yaşantının çocuğumuza neler verip ondan neler aldığını bilmeliyiz. Bu öncelikle yine ailenin sorumluluğudur. Ama kurum ve kuruluşlar bu sorumluluğu aile ile değişik biçimlerde paylaşmalıdır.

Okulların sadece bilgi yükleme fonksiyonuna ağırlık veriyor olması, çocukların, gençlerin evde başlayan duygusal yalnızlıklarının daha da artmasına sebep olmaktadır. Hayat alanı genişledikçe yalnızlık duygusunun ağırlığını daha çok hisseder insan. Gençlerin belli bir yaşta eve geldiklerinde kendi odalarına kapanmaları, onların duygusal yalnızlığının bir göstergesi olabilir. Bu tavrın aşırı boyutlara ulaşması ise, genci sanal âlemlere doğru sürükler.

Sanığın tam da böyle bir ruh haliyle yaşadığına dair birçok kanıt var. Sanık, bir öğrenci ve bir dönemde okula gitmediği gün sayısı gittiği gün sayısından daha fazla. Kendi ifadesiyle; "Okula gider gibi yapıyor ama gitmiyordum. Sokağa inince evden görünmeyecek şekilde yolun diğer yanına geçip ters yöne (meydan tarafına) gidiyordum. Bir gün annem; 'okula gelip durumuna bakacağım' demişti ve çok korkmuştum. Neyse ki gelmedi."

Milli Eğitim Bakanlığı'nda görev yapan bir bakanlık müfettişi; okullardaki genel denetimsizlik ve okul disiplin kurullarının çalışmayışını şiddeti doğuran sebepler arasında sayıyor. Liseleri sadece 240 bakanlık müfettişinin denetleyebildiğini hatırlatan müfettiş, liselerin 10 yıldan bu yana genel denetimden geçmediğini vurguluyor. Müfettiş şöyle konuşuyor: "Okul disiplin

kurulları çalışmıyor. Müdürler başarısız görünmekten çekindiği, okulunun lekeleneceği gibi bir endişeden dolayı olayları örtbas ediyor.

Disiplin kurullarının görmesi gereken işleri, eli sopalı birileri üstlenirse çocukların ve gençlerin adalet duyguları rencide edilmiş olur. Disiplini şiddetle kurma yolu seçilirse, çocukların saldırganlık dürtüleri kamçılanır, şiddete eğilimleri artar.. Bu, şiddetin şiddeti besleyeceği bir kısırdöngü olarak sürer gider. Gücü yetenin diğerini alt ettiği bir toplumda suçu azaltamaz, şiddeti önleyemezsiniz.

Zihinlerdeki örgüt gerçek örgütlerden daha tehlikelidir. Okul önündeki polislerle dış örgütlere karşı koyabilseniz de, zihinlerdeki örgütlere asla uzanamazsınız. Hangi silah kendini inanarak ortaya koymuş bir insandan daha tehlikeli olabilir?

Çocuklara ve gençlere kendilerini ifade etme özgürlüğünü verebilmeliyiz. Onları iç dünyalarına, esrarengiz zihin alanlarına sığınmaktan alıkoymanın daha etkili bir yolu yoktur. Yasakları azaltmalıyız. Bütün tehlikeli şeyleri yasaklamak çocuğu ya bir kukla ya da patlamaya hazır bir barut fıçısı yapar. Her ikisi de ruh sağlığı bozukluklarına yol açar ve her ikisi de tehlikelidir.

Bir üretim toplumu olamadık. Üretim kültürünü insanlarımıza veremedik ve veremiyoruz. Halen bir tören toplumu, şekil toplumu, tüketim toplumu görüntüsü veriyoruz. Bu nedenle birçok şeyin düşmanlığı kolay kışkırtılabiliyor. Din düşmanlığı, felsefe düşmanlığı, kültür düşmanlığı, devlet düşmanlığı, hatta bilim düşmanlığı.

Sanık, din adına böyle ağır bir olaya girmiş olabilir mi? Yani sadece din adına; ondan daha dindarları varken. Bir ara ateist olmuş, hatta Hıristiyanlığa yaklaşmış birisinin din adına cinayet işleme olasılığı yok denecek kadar az görünüyor. Kaldı ki, kendisi iyi inanan bir Müslüman, cana kıymaz. Ve annesinin deyimiyle; kendi aklına yatmadan bir şeye yönelmesi zor birisi var ortada.

Misyonerlik gücünden ötürü papazın hedef seçildiğini düşünelim. Sanığın doğal yapısı Trabzon insanı için de geçerlidir. Kafasına uymayan bir şeye yaklaşmaz. Bunu herkes böyle bilir.

Bir papaz kimleri nasıl Müslümanlıktan Hıristiyanlığa geçirir? Ve kaç kişiyi? İslam dininin kolay vazgeçilir, Trabzon halkının kolay kandırılır olduğu anlamını taşıyacak olan böyle bir inanış geçerli, mantıklı, etkileyici görünmüyor. Karşı dinden olanları korkutmak gibi eski çağlar için anlam taşıyabilen bir bakış açısı ise, belki en az inandırıcı olanıdır. Avrupa devletlerinin hiç birisi gücünü din adamlarından almıyor ve gücünü din adamlarının emrinde kullanmıyor. Bu da herkesçe bilinen bir şey.

Sadece olaylara değil kavramlara da ideolojik bakıyoruz. İnsandan, toplumdan hareket etmek "ortak payda" olmalıdır. O zaman, didişmek, itişmek, saldırmak için nedenlerimiz azalır; belki kalmaz bile. Farabi, yaklaşık bin sene öncesinden; "Bilimin, dinin ve felsefenin ortak gayesi insanların mutluluğunu arttırmak olabilir. Böylece din bilime, bilim felsefeye, felsefe dine, aykırı olamaz" der.

Felsefeye, neredeyse bu dünyadaki herkes kendine göre bir anlam yükler. Bu hem iyi hem kötü bir şey. İyi, çünkü en insani özgürlük alanını böylece felsefe sunuyor bize. İnsanın elinden alınamayacak tek gerçek özgürlük, kendi dünyasınca düşünebilmesi serbestliğidir elbette.

Filozof Seneca, zalimliğiyle ün yapmış imparator Neron'un (Seneca'nın eski öğrencisidir) idam fermanı kendisine getirildiği zaman, o da buyruğa uyarak vücudundaki atardamarları dört yerden keser ve ölümü beklemeye başlar. Bu sırada yaptığı şey metanetli davranmak ve çevresinde bulunan dostlarını sakin olmaları konusunda uyarmaktır. Çünkü o, insanın inandığı yolda her şeye hazır bir şekilde dimdik yürümesini savunurdu.

Seneca felsefeyi daha çok, arzu edilen ile gerçeklik arasındaki çatışmayı ortadan kaldırmak konusunda insanlara yol gösterecek bir disiplin olarak tanımlar. Hepimizin hayatın gerçekleri ile kendi gidişimiz, tercihlerimiz arasında çelişkiler, sıkıntılar yaşarız. Belli ki, bugün cezaevlerini dolduran onca insan, böyle bir yol ayrımında bir kazaya uğramıştır; felsefi bir kaza. Her şey, önce beyinde başlar...

Felsefenin tüm insanlığın hayatından kaldırılmasını savunanlar da var; onu çocukluktan başlatalım diyenler de. Felsefe doğru ve tutarlı düşünmenin yollarını öğrettiğine göre ikinci görüşün alkışlanması gerektiğini düşünüyorum. Her çocuk yedi yaşına gelinciye kadar, çevresindeki insanlara sorduğu binlerce soruya doğru cevaplar alabilse, hayat yolunda içine düşebileceği belaların, kazaların çoğundan kendini kurtarabilme şansını yakalamış olurdu.

Ne yazık ki, 12 yaşına gelinceye kadar bizim kültürümüzde bir çocuğa, 145 bin kere yapma, etme, konuşma, koşma, sorma, gülme... tarzında şiddet cümlesi kuruyoruz.

O zaman, "bu çocuklar deli doğmuyor; onları biz deli ediyoruz" diyecek kadar ağır bir özeleştiri yaparak bir yerlerden yeniden başlamak gerekmiyor mu?

İKİNCİ BÖLÜM

ÇOK SIRADIŞI BİR OLAY

"Bilge Köyü Katliamı"

04.05.2009 tarihi, Mardin Bilge Köyü katliamının yaşandığı gün olarak insanlık kayıtlarına geçti. İnsanlık diyorum, çünkü olay sadece ülkemizde değil tüm dünyada infial yarattı. Dünya basını haberi;

"Modern Türkiye'deki en büyük katliam" şeklinde verdi.

05.05.2009 tarihli dünya medyasına bakalım:

Reuters: Türkiye'nin güneydoğusunda bir düğünü basan otomatik silahlı dört kişi çoğu çocuk ve kadın 44 kişiyi öldürdü. Pazartesi gecesi meydana gelen saldırı Avrupa Birliği adayı modern Türkiye'nin tarihindeki en büyük katliam olarak tarihe geçti. İçişleri Bakanı Beşir Atalay olayın bir terör saldırısı olmadığını, iki aile arasındaki kan davasından kaynaklandığını açıkladı. Haber tüm ayrıntılarıyla yer alırken, düğünü basan kişilerin köy korucusu oldukları belirtildi. Reuters'in haberinde, Türkiye'de 57 bin köy korucusunun bulunduğu, tartışmalı köy korucusu uygulamasının 1985'te başlatıldığı ve bu kişilerin devlet adına öldürme yetkisine sahip oldukları da belirtildi.

AP: Güneydoğu'da maskeli dört kişi otomatik silahlar ve el bombalarıyla bir düğün törenini basarak çoğu çocuk ve kadın 44 kişiyi katletti. Saldırıda gelin ve damatla birlikte 6 çocuk da

hayatını kaybetti. Türk İçişleri Bakanı Beşir Atalay saldırıyla ilgili 8 kişinin gözaltına alındığını söyledi. Atalay ilk incelemelerde olayın bir terör saldırısı olmadığını, aileler arasındaki husumetten kaynaklandığını belirtti.

Mardin Belediye Başkanı Mehmet Beşir Ayanoğlu'nun Chanel 24 televizyon kanalına yaptığı açıklamaya da yer veren AP, Belediye Başkanı'nın saldırıdan kurtulan iki kişiyle görüştüğünü de belirtti ve "İki maskeli kişinin düğün evini bastığını anlatan görgü tanıkları, akrabalarının cansız bedenlerinin yanına yatarak kurtulduklarını anlattılar" ifadesini kullandı.

AFP: Fransız haber ajansı, İçişleri Bakanı Beşir Atalay'a dayandırarak verdiği haberde, düğün baskınında 6'sı çocuk, 16'sı kadın toplam 44 kişinin öldürüldüğünü belirtti. Saldırının bir terör olayı olmadığı, iki aile arasındaki bir husumetten kaynaklanmış olabileceği ifade edildi.

Der Spiegel: Türkiye'nin güneydoğusunda maskeli dört kişi el bombaları ve silahlarla bir düğünü basarak 40'tan fazla kişinin ölümüne neden oldu. Türk yetkililer saldırının kan davasından kaynaklandığını belirtiyor. Türk İçişleri Bakanı Beşir Atalay olayın bir terör saldırısı olmadığını açıkladı. Katliam sonrası 8 kişi gözaltına alındı.

Bild: Almanya'nın en yüksek tirajlı gazetesi Bild haberi internet sayfasında 'Düğün töreninde katliam' başlığıyla verdi. Haberde Türkiye'nin güneydoğusunda bir köyde 4 maskeli saldırganın otomatik silahlarla gerçekleştirdiği katliamda 44 kişinin yaşamını yitirdiği belirtildi. Haberde İçişleri Bakanı Atalay'ın olayla ilgili 8 kişinin gözaltına alındığını duyurduğu da vurgulandı.

Türkiye medyasında ise Mardin Bilge köyü Olayı; 96.600 kere yer aldı. (Google Arama Sistemi)

Olaydan bir hafta önce; "Eğitim Yoluyla Şiddetin Azaltılması ve Suçun Önlenmesi Projesi"ni, Mardin Valiliği HEGEM işbirliği ile bu ilde başlatmıştık. Ne kadar isabetli bir çalışma içinde olduğumuzu bu olay sonrası daha çok hissettik.

Olayın yaşandığı tarihten birkaç gün sonra bizzat Mardin'e gidip, saha çalışmalarını, derneğimiz adına başlattık. Köyde manzara ürkütücüydü. Basından izlemekle bizzat alanda yaşananları yerinde görmek arasında mutlaka duygu ve düşünce farkı oluyor.

Normal mantığa uymayan, aklın normal işleyişini çok zorlayan sıra dışı bir olay vardı ortada. Yıllarca şiddet çalışmış olmak bile, bu manzara karşısında zorlanmamızın, yorulmanızın ağırlığını azaltmıyordu.

Peş peşe, günlerimi o köy ve çevresinde geçirdim. Bize katılan bilim insanları, uzmanlar, resmi ve resmi olmayan her çeşit ilgililerle konuştuk; akıl yürüttük. Ortada gerçekten kendine mahsus bir olay vardı. Öncesiz ve muhtemelen sonrasız; özel bir olay.

Öldürülenlerin yakınlarıyla, sanıkların Mazıdağı Fosfat Tesislerine yerleştirilen aile elemanlarıyla defalarca görüştüm. Ama daha da önemlisi Çorum Cezaevinde **faillerle görüştüm.**

Her üç tarafta ortak bir duygu vardı; ŞAŞKINLIK.

Bilge Köyünde ve Fosfat Tesislerinde kalanlarda en güçlü ikinci duygu: KOKU ve BELİRSİZLİK.

Üçüncü derecede ise, KİN, ÖFKE ve İNTİKAM duyguları vardı.

İfade etmek gerekir ki; cezaevinde 12 kişilik sanık grupla yaptığım yaklaşık 2,5 saatlik görüşmede beni en çok yoran, sürekli susan ve hala depresyonda olduğu yüzünden okunan 14 yaşındaki çocuğun özel durumuydu.

Öğrenci olarak okulunda, sınıfında, dersleriyle haşır neşir bir durumda olması gereken bu çocuğun, bir kapalı cezaevinde ve böyle bir manzaranın içinde işi neydi?

Bu soru; aile için, kurumlar için, yasal mevzuat için ve insani değerler için, ama daha önemlisi tüm toplum için ağır bir soru idi. Acıklı, üzücü, düşündürücü ve izahı zor bir tablo vardı ortada.

Cezaevinde, kaldıkları koğuşta görüştüm sanıklarla. Hal hatırdan sonraki birkaç cümlenin içinde; "Bu işin kara kutusu benim" dedi, Şıh Mehmet. Onca insanın bir arada öldürülmüş olmasına şöyle bir ifadeyle açıklık getiriyordu; "Eğer yeterince güçlü kin ve öfkeyle parmağınız bir kere tetiğe gittiyse, artık o elinizi durduramazsınız. Beynin verdiği ilk emirden sonra, **parmağınız elinizin, eliniz öfkenizin kontrolüne geçmiş demektir. Yaşanan budur; anlasanız da anlamasanız da."**

Yaklaşık 2,5 saat en çok konuşan Şıh Mehmet'ti. Ancak bu konuşmalar sırasında üç ayrı zaman diliminde gözlerinden pınar gibi yaşlar akan da yine oydu. Dört aydır bu olayın taraflarıyla defalarca görüşme içinde oldum ve gözlemleyebildiğim ortamlarda ilk ağlayan erkek Mehmet Çelebi idi. Demek ki nerede ve ne halde olursa olsun; insan, önce insandır.

Tetikler çekilmiş, geride 44 ölü bırakılmıştı. Ayrıca 102'si çocuk onca mağdur insan, akıl almaz bir perişanlığa sürüklenmişti. Sanık yakınlarını ziyaret edişimin birindeydi: Bayanlardan daha yaşlı olan birisinin sözleri beynime balyoz gibi inmişti. Şöyle sitem ediyordu hapse gidenlere: ***"Niye yaptılar bilmiyorum ama, bizi bu dünyada üstü açık mezara koydular. Böylesi hayatta kalmak ölmekten daha ağır..."***

Aynı grupta bulunan bir genç de; "Benim üzerimdeki bu kazak, vurulan dayımın oğlunundur. Onların, ölenlerin bazıları da bizden birinin elbiseleri içinde kurşunlandılar. Dün birlikte oturup çay içtiğimiz insanların, şimdi bizden birilerinin kurşunlarıyla mezarda olduğuna inanmak zor" diyordu.

Olay sonrasında bölgede bir dizi* bilimsel etkinlik içinde bulunduk; il ve ilçelerde şiddet üzerine bilgi paylaşımı ve beyin fırtınası toplantıları yaptık. Çok değişik mesleklerden bölge insanın katıldığı bu çalışmalardan ortaya çıkan belli başlı görüşler aşağıdaki biçimde özetlenebilir;

Bölgede, aşiret kültürü hâkimdir.

- Aşiret kültürü, özellikle dış tehdit ve tehlikeler karşısında bireyleri çok güçlü bağlarla birbirine doğal bir şekilde kenetler. Bu durumu şöyle izah etti oradaki bir konuşmacı; "Bir alanda aslanlarla sırtlanlar kavgaya tutuşmuş olsa oraya dışarıdan yeni gelen bir aslan, asla sırtlanların yanında yer almaz."

- Böyle yapılanmış zihinlerle yaşayan insanlarda, öfke, nefret, çatışma anında akıl, vicdan, insaf, din devre dışı kalır.

- Hırslar. ve menfaatler davranışlarının yönünü ve gücünü şekillendiriyor.

- Bu kültürün kendine has kanun ve kuralları vardır. Bunlar daha çok resmi normlarla örtüşmeyen özelliktedirler.

- Kısasa kısas anlayışı vardır. Gerginlik ve çatışma durumlarını resmi hukuk sürecine taşınmak ayıp sayılır. Çok sayıda çocuk yapmak ama özellikle erkek çocuk sahibi olmak güçlü olmanın önemli bir yolu olarak görülür.

- Kızlar hiçbir şekilde mirasta pay sahibi değildir.

- Doğu, tüm tarihinde aşiretler eliyle yönetildi. Bu anlayış bugün de belli bir şekilde devam ediyor. Yani bu bölgede tarihten gelen bir yönetsel boşluk var.

- Bölgenin hukuk dağıtma anlayışı kendi kurallarına göre işler. Pratikte yerel mahkemeler vardır. Bunlar; a) Haki, b) Örfi, c) Şeri olmak üzere sınıflanır. Haki uygulamasında Cemaat (aşiret) liderinin ne diyeceği, Örfi usulde aşiret kanunlarının ne emrettiği esastır. Şeri yöntem ise dinin kurallarına göre hüküm

verilmesidir. Bu nedenle bu bölgede şahıslar arası davalara adliyelerde fazla rastlanmaz. Resmi mahkemelerde var olan davalar daha çok basit ticari davalardır.

- Geçmiş yaşantılarına bakıldığında, bölgede uzun dönemler "Mahkûmlar Grupları" bulunduğu görülür. Bu gruplarda her köyden birkaç kişi bulunurdu. Gruptakilerin ortak özellikleri yasayla başı derde girmiş ve aranan insanlar olmalarıydı. Devlet gücü bölgede arttıkça bu gruplar Suriye'ye geçtiler.

-Bölge insanında, resmi adalet sisteminin her zaman güçlüden yana olduğuna dair güçlü bir inanış vardır. O nedenle yaşanan ihtilaflarda okumuş insanlara, hukuk bilen kişilere görüş sormaz; sorunları kendi anlayış ve yöntemleriyle halletme yoluna giderler.

- Farklı sülaleler, aşiretler birbirine karşı bir denge içinde yaşarlar. İhtilaflar daha çok aynı sülale, aşiret içinde yaşanır. Aşiret içi çatışmalar, öldürmeler daha çok üçüncü halkada, yani amcaoğulları arasında oluyor. Bu durumu, Bilge Köyü olayındaki sanıkların kimlikleri göz önüne alındığında yine hissediyoruz.

- Aşiret çatışmalarının en önemli sebebi liderlik yarışı, arazi anlaşmazlıkları ve rant paylaşımıdır. Bunlara bazen namus meselesinin eklendiği de olur.

- Cehaletin ağırlaştırdığı haset, kıskançlık ve fesatlık, gerginliklere en çok yol açan, çatışmaları körükleyen duygulardır.

- Erzurum'un bir ilçesinde görev yapmış bir mülki amir o yöre sakinlerine; "Neden sizler de Lazlar gibi arıcılık yapmıyorsunuz?" diye sorduğunda aldığı cevap şöyle olmuş: "Hayır bu olmaz; çünkü biz birbirimizin arısını yakarız."

- Bu kültürde her şey güç dengeleri üzerinedir. Gücü sağlayan ise para, silah ve daha kalabalık sülale, aşirettir.

- Tarafların çatışmalarında barış ancak iki taraf da güçsüz kaldığında gelir. Cinayet sonrası bir rahatlama yaşanır. Acıma,

üzülme, pişmanlık gibi duygular pek hissedilmez. Çünkü bu bölge insanı gururuna çok düşkün bir tavır sergilemeyi sever. Özellikle toplu halde iken asla gururlarından taviz vermek istemezler; tek tek ise çaresizdirler. Yani gerçek gücü cemaat, aşiret dayanışmasında bulan bir kültür var.

- Gerilim, çatışma durumunda kişilerin tarafsız kalma hakkı yoktur. Bir yanda yer alma kültürel bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu bölgede örgütlerin kolay taraf toplamasının altındaki bir neden de budur. "Ya bizdensin, ya bize karşısın. Bize karşı olmanın cezası ise ölümdür" sloganı gerçekte de bölgede yaşayanlar için zorlu anlamlar taşır.

- "Diğer köy" dışlaması hayatlarında etkili bir yere sahiptir. Çoğu zaman hayatlarındaki en fazla sorunlar komşu köylülerden gelir. Başkasınca çocuklarının kulağının çekilmiş olmasına bakılır; çocuğun ne yaptığı sorulmaz bile. Çok şey para üzerine olduğu için çocuğun dövülmesi bile bir alacak meselesi yapılabilir.

- Yukarıda sıralananların çoğu doğu kültüründe ortak öğelerdir. Bölgede tarihten gelen bir silahlanma kültürü vardır. Bu da cemaat halinde bir talan zihniyeti doğurmuştur. Çoğu durumda zorbalık övünülen bir özelliktir.

- Cemaat, aşiret türü düşünce biçimine sahip olduklarından bu insanların toplu hareketlerde eyleme geçme hız ve kararlılıkları çok fazladır. Zihni süreçleri çoğu kez davranışları otomatik olarak neredeyse bir refleks niteliğinde belirleyebilmektedir.

BİLGE KÖYÜ OLAYINA YÖNELİK TESPİTLER:

Gözlemlerimiz sonucunda önce insani bir şok yaşadığımızı hepimiz bir şekilde ifade ediyoruz. Zor bir durum.

Olayın ardından en zor durumda kalanlar elbette çocuklar ve kadınlar. Onların söz hakkı yok; onlar alınacak her şekildeki karar ve uygulamaların insafına terk edilmiş durumdu.

Köydeki ilk görüntü; ortam bir savaş alanını andırıyor. Herkeste telaş, korku, kaygı, endişe. Fail tarafa (zanlıların tutuldukları yerdeki ortamlarına) gidince de durum aynı. Daha da çok korku, kaygı, endişe ve belirsizlik.

Mağdur tarafa olan ilgi, yakınlık, yardım bu yanda yok. Oysa burada da 58 çocuk var. Üç yetişkin erkek ve diğerleri kadın.

Her iki taraftakilerde en çok göze çarpan ortak duygu; şaşkınlık. Ötesi yok gibi. Olayı yaşayanların üzerindeki şok hali devam ediyor. Kimse henüz kendine gelememiş durumda. Ama herkes elden geldiğince güçlü durmaya çalışıyor. Bunlardan biri de ilköğretim okulu öğretmeni. Ancak her şey göründüğünden de kötü. Güçlü görünmeye çalışan öğretmen de aslında hala bir şokta ve ayakta zor duruyor.

Olay alanında çocuklara terapi yapılmasında ısrar edilmiş olması ciddi bir hata. İl Sosyal Hizmetler İl Müdürü olay sonrası özellikle 0-7 yaş arası yaklaşık 40 çocuğu Mardin İl Merkezinde rehabilite etmeyi önermiş ancak bu görüş nedense kabul edilmemiş. Oysa kendi mevzuatı ve Çocuk Koruma Kanunu İl uygulamaları ona böyle bir karar yetkisini fazlasıyla vermekteydi.

Mağdur taraf ileri gelenlerinden biri; "Başımıza böyle bir olayın gelmesine komşu bazı köylüler sevinmiştir" ifadesini kurmuştu. Bana tuhaf gelen bu ifadeye komşu köy önderlerine sorduğumda; "Hayır, bu olaya komşu köylülerden sadece bazıları değil hepsi sevinmiştir" şeklinde karşılık vermesi çok düşündürücüydü. Sonrasında sanık yakınlarından yetişkin bir erkeğin (Fosfat Tesislerinde) aynı doğrultuda onay sözleri geldi. Hatta daha fazlasını hem bana ve hem de oraya gelen heyettekilere söylemesi ilginçti. Ayrıca şunları eklemişti;

"Biz o köye dışarıdan geldik. Sonradan köyün yerlileriyle 1994 yılında aramızda vurgun oldu ve onlar köyü o zaman terk etmek zorunda kaldılar. Biz onların ağaçlarını kesip sattık. Hayvanlarına, mal mülk her şeylerine el koyduk. 24 yıldır köye, atalarının mezarlarına bile gelmelerine izin vermedik. Bizi onların ahı tuttu diye düşünüyorum. Diğer köylülere de yaptığımız haksızlıklar vardır." (20.05.2009 Mazıdağı)

Aynı gün uğradığımız Bilge Köyünde öğretmen de, tüm bu hususta söylenenleri bulunduğu köyü ve köylüleri sevdiği halde teyit ediyordu.

Olaydan iki hafta sonra mağdur taraftakilerle ve sanık yakınlarıyla çok yönlü konuşmalar sonrasında en belirgin olarak tespit edilen şey; insanlar ciddi bir ölüm korkusu yaşıyor olmasıydı. Bunu mağdur taraf üyeleri; "Yürürken birkaç adımda bir arkamıza dönüp bakma ihtiyacı duyuyoruz. Birilerinin bizi de öldüreceği duygusunu yaşıyoruz" şeklinde ifade ediyorlardı.

Sanık yakınları; "Biz burada güven içinde değiliz. Bizi birilerinin öldürmesinden çok korkuyoruz. Gece uyuyamıyor her saat başı yataktan fırlayarak kalkıyoruz çoğumuz.

Bizi nereye götüreceklerse götürsünler buradan. Bizim gidecek yerimiz yok. Başka şehirlerdeki yakınlarımız; Bizden en az 200 km. uzakta olsunlar! diye haber gönderiyorlar. Çocuklarımız okula gidemiyor ve perişanlar" diye yakınmalarda bulunuyor.

Her iki tarafta da ikinci hafta sonunda psikolojik yardım diye bir şey kalmamış. Bu yardımlar zaten genel olarak mağdurlara verilmekteydi. Kızılay adına kurulan çadır sökülüp götürülüyor; ancak valilik her iki tarafa yiyecek yardımına gerektiği şekilde devam ediyor.

CEZAEVİNDE TERÖR HÜKÜMLÜLERİYLE TOPLANTI

Cezaevi iş atölyelerinde çalışan 7 terör hükümlüsü ile şiddet üzerine iki saat süreyle konuşuyoruz. Bazı ortak tespitleri şöyle sıralanabilir:

"Burada uzun uzun düşündükten sonra her şeye daha farklı bakma noktasına geldik. Bizi buralara sürükleyen en önemli faktör doğup yaşadığımız aile ortamlarıdır. Hep şiddet görerek büyüdük. Kendimizi bize değerli hissettirecek meşru hiçbir yol yoktu. Cehalet, kalabalık aile ortamları, ezilmişlik hep bizleri öfkeli yaptı. Bizdeki gözü karalık daha çok kaybedecek bir şeyimiz olmamasındandı. Bize daha çok şiddetin daha çok kahramanlık olduğu felsefesi aşılandı hep."

Ortak son sözleri olarak şiddetin temellerinin aile ortamlarında atıldığını ifade ettiler. Ailelerin çocuk yetiştirmedeki yanlışlıklarını da genel eğitimsizliğe bağladılar. Bölge kültürü, devlet uygulamalarındaki hataların önünde sorumlu tutuldu.

Hükümlü tutuklu çocukların çoğu okulu bırakmış ya da okula hiç gitmemiş olanlardı. Çok kardeşli olmalarını, eğitimsiz ailelerden gelmelerini, devletin onlara karşı uygulamalarına tepkili olduklarını suça sürüklenmelerine neden olarak gösteriyorlardı. Tamamı aile ve okul ortamlarında şiddet gördüklerini beyan etti. Cezaevindeki çocukların beyanlarına göre, fiziksel şiddete uğrama durumu ailede %100, okulda %100. Sözel şiddete uğrama durumu; ailede %100, okulda %100. Bu oranlar TBMM Şiddet Araştırma Komisyon Raporu verilerinin yaklaşık %30 üzerindedir.

Cezaevlerinde atölyelerde çalışma ve sosyal etkinliklerde görev alma hususunda istekli idiler. Önemsenme, adam yerine konma arzuları açık bir özellik olarak göze çarpıyordu.

İL ve İLÇE TOPLANTILARI

Şiddet konusu üzerinde bilgi paylaşımı toplantılarında en dikkate değer bulduğum şey salondakilere uyguladığım ankete verilen cevaplardı. Tüm salonlarda yaklaşık 1200 büyük çoğunluğu bölge insanı ankete katıldı.

Anket neticelerine göre, ailesinde fiziksel şiddet görenlerin oranı; %98, sözel şiddet görenlerin oranı %100 idi. Bu oranlar okudukları okullara göre de yaklaşık aynıydı. Okuduğu okullarda fiziksel şiddet görenlerin oranı %97, sözel şiddet görenlerin oranı ise; %99 idi. Bu oranlar TBMM Şiddet Araştırma Komisyonu Rapor verilerinin çok üzerindedir.

Toplantı içinde ve toplantı sonunda küçük gruplarla yaptığımız değerlendirmelerde bölge insanının şiddeti tam olarak tanımadığı, sadece yaralama ve öldürmeyi şiddet olarak algıladığı; aile büyüklerinin dövmesinin bile normal sayılıp şiddet olarak algılanmadığı gerçekleri vurgulandı.

Bilge Köyü olayını abartılı bulmakla beraber, böyle olayların olabileceği kanısı çoğunda ön plandaydı. Toplantılara katılanlardan birçoğu, şartlar oluştuğunda bu bölgedeki çoğu insanın benzer davranışları rahatlıkla gösterebileceğini ifade ettiler. Hatta aralarından birisinin çıkışı çok şaşırtıcıydı. "Ben görevi insanları yaşatmak olan bir doktorum. Ancak ben de bir hırs, öfke sırasında birçok insanı ve orada olduğu gibi bir bebeği bile kurşuna dizebilirim."

Bilge Köyü Olayı benzeri durumların geçmişte bölgede çokça yaşandığı görüşü öne çıkıyordu. İnsanların o bölgede böyle ağır bir tabloyu soğukkanlılıkla karşılaması düşündürücüydü.

Olayın yaşandığı köydeki çalışmalarımı izleyen o çevrenin insanı bir rehber öğretmen beni kenara çekip; "Hocam siz buradaki insanların ağır duygusal zorlanmalar yaşamış olmasını bekliyor ve onu anlamaya çalışıyorsunuz sanırım. Bu beklenti

burası için doğru değildir. Bu insanlar acıya, zorluklara alışıktır ve dayanıklıdırlar. Böyle metanetli olmalarına siz şaşırmayın ve başka bölge insanının böyle olaylara gösterdikleri tepkileri burada aramayın" şeklinde açıklamalarda bulundu. İşin doğrusu beni günlerce yoran, uyku düzenimi bozan bu tabloya, olaydan mağdur olmuş insanların başka türlü bakıyor olabilmeleri oldukça şaşırtıcıydı.

BİLİM İNSANI, BÜROKRAT ve UZMANLARLA SİVİL BEYİN FIRTINASI TOPLANTILARI

Beyin fırtınası toplantıları 14-15 Mayıs 2009 günlerinde, farklı üniversitelerden bilim insanları, yerel yöneticiler, bürokratlar ve sivil toplum kuruluş temsilcilerinin katılımıyla üç ayrı oturum şeklinde yapıldı.

KATILANLARIN GÖRÜŞLERİNDEN BAZI KESİTLER:

- Bölgenin eğitim düzeyi düşüktür; bunun yükseltilmesinin yolları bulunmalıdır. Karma okulların yanında kız okulları ve yurtları daha fazla kız çocuğunun okula çekilebilmesi açısından yararlı olabilir.

- Toprak reformu çıkartılamaması, tapu-kadastro çalışmalarının zamanında ve adaletli bir şekilde yaygınlaşmaması bölgede sürekli çatışma nedeni olmuştur. Bilge Köyü olayının da başka nedenler yanında böyle bir boyutu olduğu anlaşılıyor.

- Yakın akraba evlilikleri dışa karşı bir güçlülük sağlasa da iç anlaşmazlıkların giderek birikmesine ve daha sonra da patlamalara yol açarlar. Bu olayın böyle bir yönü olduğu açıktır. Zanlılarla mağdur taraf akrabadır ve zanlı taraf diğer yandan daha çok kız alan durumdadır.

- Aşiretlerde 3. Kuşak çatışmaları rant bölüşümü ve liderlik çekişmeleri yüzünden çokça yaşanır. Bu olayın böyle bir yönü olduğu açıkça görünmektedir.

- Her sıra dışı olay sonrasında olduğu gibi Bilge Köyü katliamı sonrasında da bir karmaşa ve bilgi kirliliği yaşanmıştır. Bunda olay yeri güvenlik çemberinin dar tutulması, basınla ilişkilerin nasıl ayarlanacağının belirsizliği, basın görevlilerinin çocuk ve insan haklarına göre davranmamaları etkili olmuştur.

- Olayın feodaliteyle, aşiret kurallarıyla, töreyle ilgisi görülmemektedir. Bunun yerine belli süreyle oluşan öfke birikiminin patlamaya dönüşmesi vahşet denen bir olayın meydana gelmesine sebep olmuştur.

- Devlete güvensizlik, kendi adaletini kendi sağlama kültürü cehaletle birleşince tablo böyle ağır olmuştur.

- Bölge insanında zaten var olan genel şiddet kültürü bu köyde zamanla insanları birbirine ötekileştirmiş ve aralarmdaki akrabalık bu insanların birbirine karşı ağır kin duyguları beslemelerine engel olamamıştır.

- Akraba olan iki taraf eski yıllarda da bu boyutta olmasa da benzer vurgun olaylarının içinde olmuşlardır. Özellikle köyün esas sahipleriyle çatışıp onların köyden uzaklaşmalarına sebep olmuşlardır. Gidenlerin bıraktığı mal, mülk kelenler arasında her zaman bölüşme sorunları yaratmıştır.

- Silah kültürü ve sahipliği bu ve benzer olaylarm yaşanmasını kolaylaştırmaktadır. Zihinsel yönden öldürmeye yakın olan insanların belli nedenler doğduğunda davranışa geçmeleri oldukça kolaydır.

- Kadın, sosyal yaşantıda söz hakkına sahip değildir ve bu da erkek dünyasının sertliğinin devamının bir nedeni olarak durmaktadır.

TÜM ÇALIŞMALAR SONRASI GENEL ÖNERİLER:

Kadınların sürekli şiddete maruz kaldığı ve çocukların şiddet görerek büyüdüğü her çevrede sıra dışı şiddet olayları yaşanması riski vardır. Şiddet kültürünün doğallaştığı bölgelerimiz başta olmak üzere benzer olayların yine yaşanması olasılığı çok yüksektir. Bu açıdan kurumlar her yönüyle hazırlıklı bulunmalı, kurumlar arası işbirliği kültürü böyle olaylar olmadan geliştirilmelidir.

Bilge Köyü Olayı kendine has bir olaydır. Önceki bir olayın tekrarı değildir ve sonradan bu olayın bir tekrarı yaşanmayacaktır. Böyle bakarak, özellikle medya yoluyla toplumda infial yaratılması doğru değildir. Bu çeşit olaylar sonrası "İl koordinasyon Kurulu" devreye girmeli; bu kurul üyelerinden oluşturulacak kriz çözüm ve bilgilendirme birimi (komisyonu) aynı zamanda toplumun olayla ilgili doğru bilgi almasını da sağlamalıdır.

Çocuk Koruma Kanunu gereği, ilgili kuruluşlar böyle durumlar karşısında rollerini doğru oynamalıdırlar. Bu açıdan ülkemizin her bölgesinde "ÇOCUK EĞİTİM KAMPÜSLERİ" (Terapi Köyleri) acilen kurulmalıdır.

Mardin İlinde olaydan önce başlatılan; "Eğitim Yoluyla Şiddetin Azaltılması ve Suçun Önlenmesi Projesi"ne ve özellikle AİLE EĞİTİMİ SEFERBERLİĞİ çalışmalarına kararlı ve etkili bir şekilde devam edilmelidir.

Başta nüfus planlaması olmak üzere, sağlık ve sosyal hayatla ilgili yaygın bilgilendirme kampanyaları başlatılmalıdır. Bu bağlamda okullar uygun zamanlarda birer Aile Eğitim Merkezi haline dönüştürülmelidir. Şiddet, ancak yaşamın değerli kılınması eğitimiyle önlenebilir. Bu anlayışla, sistemin bireye verdiği değer ve bunun gerçek hayata yansıması önemli tutulmalıdır.

Bölge çocuklarının her türlü masrafları devletçe karşılanmak üzere, değişik illerde ve yatılı olarak okumaları özendirilmelidir.

Bölgede güçlü bir sosyal bilimler üniversitesi kurulmalıdır.

Terör sorunu, Kürt Meselesi gibi sıkıntılar bölgede birçok olumsuzluğun üstünü örtmüş olup söz konusu konularda çözüme yaklaştıkça bazı sıra dışı olaylar, birçok hesaplaşma durumu ve şiddet olayı yaşanabileceğinden önleyici önlemler geliştirilmeli, özellikle sivil odaklı çözümler acilen üretilerek yaygın ve etkin bir biçimde devreye sokulmalıdır.

Bu bölgede hizmet üretmeleri için ülke düzeyinde sivil örgütler özendirilmeli ve devletçe desteklenmelidir.

Bölgede İnsan Hakları, Çocuk Hakları, Kadın Hakları ve demokrasi bilinci her yolla geliştirilmelidir.

Bilge Köyü olayı sonrası mağdur duruma düşen tüm çocuklar en kısa zamanda devlet korumasına alınmalı, önce psikolojik tedavileri yapılmalı ve sonra eğitimlerine devam etmeleri için her fırsat sağlanmalıdır. "Çocuk Koruma Kanunu" bu olay sonrası acilen ve doğru olarak işletilmelidir.

Tüm ülkede ama özellikle kalkınamamış bölgelerimizde "Okulöncesi Eğitim" ve "Aile Eğitimi Seferberliği" birlikte yürütülmelidir.

Öğrenci sayısı 200'ün üzerindeki tüm okullara Aile Danışma Merkezleri kurulmalı, bu merkezlerde mutlaka psikolog, sosyolog ve sosyal hizmet uzmanları yer almalıdır.

Bölgenin tamamında devlet adaleti ön plana çıkartılmalı, güvenlik zafiyeti tamamen ortadan kaldırılmalıdır.

Toplumda demokrasi kültürünü geliştirmek, şiddetle ilgili farkındalık duygularını yaratmak için bölgede sürekli ve yaygın sosyo-kültürel etkinlikler yapılmalıdır.

Mardin İli, İlçeleri ve köyleri için sosyal risk haritaları çıkartılmalı, bu çalışma tüm diğer iller için de yapılmalıdır.

İlgili tüm kurumlara (eğitim, sağlık, sosyal hizmetler, adalet, asayiş, belediye...) sosyologlar alınmalıdır. Toplumun gelişimi ve değişimi sosyolojik olarak araştırılmalı, ihtiyaç duyulan çözümler zamanında üretilmelidir.

Yerel yönetimler, ailelere eğitsel ve sosyal destek hizmetlerine daha aktif katılmalı, belediyelerce Aile Araştırma, Danışma ve Eğitim Merkezleri kurulmalıdır.

Sosyal sorunların teşhisi, çözümü konularında bürokratlar mutlaka sürekli olarak bilim insanlarıyla birlikte iş üretmeli, üniversiteler bu yönden toplumla daha yakınlaşmalıdır.

Bilge Köyü Olayının ve benzer olayların gerçek sebepleri bulunmalı, edinilen gerçek bilgiler toplumla zamanında paylaşılmalı, başta devlet yetkilileri olmak üzere, sorunlara ön yargılarla ve ideolojik değil, bilimsel yaklaşılmalıdır.

SHÇEK, RAM gibi kuruluşların kadroları güçlendirilmeli, okullardaki rehber öğretmen açığı giderilmelidir.

TBMM Genel Kurulunda oybirliği ile kabul edilen Şiddet Araştırma Komisyonu Raporundaki öneriler, tüm mülki amirler ve ilgili genel müdürlükler tarafından ivedilikle yerine getirilmelidir.

18 yaş altı yirmi dört milyon çocuğu olan; ancak, Cumhuriyet Dönemi boyunca ciddi bir çocuk politikası olmayan ülkemizde etkili bir "ÇOCUK BAKANLIĞI" veya "ÇOCUK VE AİLE BAKANLIĞI" acilen kurulmalıdır.

BİR TERÖR HÜKÜMLÜSÜYLE CEZAEVİ GÖRÜŞMELERİ

"Şemdin SAKIK:
18 yılını şiddet yolunda, dağda geçirdi.
Şimdi Diyarbakır E Tipi Cezaevinde
terör hükümlüsü olarak bulunuyor."

NOT: Bu bölümde akıcılığın bozulmaması için hükümlüye yöneltilen sorular, azaltılarak ve anlatımlar belli ana başlıklar altında yorumsuz olarak (olduğu gibi) verilmiştir.

ŞEMDİN SAKIK, KİMDİR?

1959'da, Muş Merkez İlçe'ye bağlı Zengök Köyü'nde; yarı feodal, yarı komprador, yarı köylü, yarı şehirli; bir kesimi zengin, bir kesimi fakir, fertlerinin bazıları orta düzey tahsilli, bazıları okur-yazar olmayan; kimi kibar, kimi saygısız olmak üzere kozmopolit aile ortamında; üç karısı olan sorumsuz bir babanın ve her zaman diğer iki kuması tarafından ezilip horlanan çaresiz bir annenin oğlu olarak dünyaya gelmişim.

Çocukların şefkat ve sevgi görmediği, kucaklanmadığı, okşanmadığı, zayıfların dışlandığı, Kürt toplumunun özeti sayılabilecek bir aile ortamı... Huzursuzluğun, kavganın, haksızlığın eksik olmadığı; dayağın sıradanlaştığı, sorunların çözümünde tek geçerli yöntemin şiddet olduğu bir ortam... Eğitim, hoşgörü, sevgi ve yardımlaşmanın egemen olduğu atmosferde değil; çelişki, çatışma ve cinayetlerin eksik olmadığı; komşu aşiretlerin hepsiyle kan davalı ve kavgalı; aşiret geleneklerinin geçerli olduğu bir ortam...

Dillere destan olan Ermeni Katliamı'nı, Zengök'ün etrafında verilen Osmanlı-Rus muharebesini, Kürt isyanlarının kanlı bastırılışını, aşiret kavgalarında yüzlerce kişinin nasıl öldürüldüğünü dinleyerek ilk eğitimimi aldım. Aşiretlerin silahlı çatışmalarına; birbirlerinin ot, saman, tütün, ev gibi hayati varlıklarını ateşe vermelerine, hayvanlarını talan etmelerine tanıklık ederek büyüdüm. Herkesin bir, iki veya üç silaha sahip olduğu, silahların susmadığı bir ortamda, silah sesleri arasında, ama açlık ve yoksulluğun kol gezdiği ortamlarda hayatı tanıdım.

Güçsüzün dışlandığı, horlandığı, en temel haklarından mahrum bırakıldığı gerçeğini bizzat yaşayarak öğrendim. Aydınlanma ve zenginlik değil; güçlü olma ve bu gücü kullanma isteğiyle yetiştim.

Görünürde sakin, uysaldım; siliktim, içe kapanıktım. Özünde, iç dünyam okyanuslar gibi anaforlarla doluydu. Bana

atılan her tekme, her laf, her kem bakış, göle atılan taş gibi iç dünyamı dalgalandırıyor, her dalga iz bırakıyordu ruhumda. Uysaldım; bu uysallığım, eğitimin insana kazandırdığı ağırbaşlılık ve olgunluktan değil; güç getirememekten kaynaklanıyordu. Güç getiremediğimde köşeye çekilir, yalnızlığıma sığınır ve derin sessizliğe gömülürdüm.

Böyle bir halet-i ruhiyeyle lise çağına eriştim.

Çok zor koşullarda da olsa liseyi bitirip üniversite sınavlarına girdim, Van Eğitim Enstitüsü'ne girmeye hak kazandım. Muş'un zenginlerinden olan babam, üvey evlat muamelesi yaptı; tahsilimi tamamlamama yardımcı olmadı, sadece maddi imkânsızlıktan dolayı öğrenime devam edemedim...

Dağlarda, her günü roman konusu olabilecek yoğunlukta geçen on sekiz yılın dökümünü kusursuz ve eksiksiz yapmak için ne gerekli kelime hazinesine, ne de yeterli hafızaya sahibim. Hele de her saniye farklı yaşanan duyguları yakalayıp kelimelere dökmek, çok daha imkânsızdır. Bununla birlikte, hayata olan sorumluluğun bilinciyle hareket edeceğim; acı geçmişi tekrar hissetmek ve yaşamak pahasına da olsa yaşadıklarımı özetlemeye çalışacağım.

Hâlâ geçmişi savunur konumda olsaydım, elbette ki bazı noktaları açıkça ortaya koymakta zorlanırdım; çünkü geçmişin tarafıydım Ancak şimdi o geçmişe taraf değilim. Tarafsız olduğum için de zihnen özgürüm. Ancak zihnen özgür insanlar objektif olabilirler. Objektif davranacağım; basmakalıp söylemlere itibar etmeden, gerçekleri klişelerle kirletmeden, sloganlara sığınmadan yaşadıklarımı ve tanıdıklarımı anlatmaya çalışacağım.

Dağlarda geçirdiğim 18 yılın hikâyesi hakkında çok şey söylendi ve yazıldı. Yazılanların bir bölümünü okudum; anlatımları ise neredeyse her gün dinliyorum. Bazıları gerçeğin ta kendisi, bazıları doğru-yalan iç içe, bazıları da tümüyle

kurgu. Çoğunlukla yapmadığım ve yaşamadığım şeyler bana mal edilirken, neden o dağlara sürüklendiğim ve oralarda nasıl yaşadığım konusunda çok şey örtbas ediliyor.

İNSAN NEDEN DAĞA ÇIKAR?

Hâlâ, neden dağlara çıktığımı ben de tam olarak anlamış değilim. Belki de, dolu bardağın içindeki su damlaları kadar çok neden var. Bazılarını belki şöyle sıralamak mümkün;

- Aile ortamında uğradığım haksızlık ve ayrımcılıktan kaçış,
- Haksızlık yaptıklarına inandığım herkesten intikam alma arayışı,
- Ezilmişliğin acısını çıkarma istemi,
- Zor'un her şeye kadir olduğuna olan inanç,
- Tahsilime devam etme imkânı bulamama ve buna tepki,
- Sistemin dışına itilmişliğimi hissetmem ve "ben de varım" diyebilme arzusu,
- Toplumda yer edinme dileği,
- Yoksulluk,
- Kişi başına düşen yıllık milli gelirin 400 Amerikan Doları olduğu sefalet ortamı,
- Ermeni Katliamı ve kanlı Kürt İsyanları hakkında anlatılanların bellekte bıraktığı derin izler,
- Kürtlerin Irak'ta silahlı mücadele vermesinin yankıları,
- Kürtçe yayın yapan Erivan Radyosu'nun propagandaları,
- CHP ya da "Kara Oğlan Ecevit" halkçılığının etkileri,
- Yeni değer olarak lanse edilen sosyalizmin çekiciliği,
- Dünyanın değişik bölgelerinde verilen halk savaşlarının başarılı sonuçlarının verdiği güven,

- Sınıf savaşı ve öğrenci hareketlerinin etkileri,
- Askerlik yapmak istemeyişim,
- 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi sonrasında gelişen operasyonlar sonucunda on binlerin tutuklanması,
- Neredeyse her köylünün meydan dayağından geçirilmesi,
- Tutukluların ağır işkencelere tabi tutulması, çok ağır cezalara çarptırılmaları...
- Dönemin darbe liderinin, "onları asmayıp da besleyelim mi?" sözü ve daha bilince çıkaramadığım birçok neden; yani sayısız neden.

Aslında düşünülmüş, tartışılmış karar süreci yaşamadım. Doğrusu, kendimi dağlarda buldum. "Bir de baktım ki dağdayım" demek daha doğru tanımlama olur.

BUNLARDAN EN BELİRLEYİCİ OLANLAR NELERDİ?

Toplumsal, siyasal ve ekonomik rüzgâr beni dağlara sürükledi, ama üç temel neden dağa çıkışımda belirleyici rol oynadı.

Birinci neden ailevi sorunlardı:

Babamın üç karısı vardı. Birinci karısından korkuyordu, bu karısını evin hanım ağası yapmıştı. Üçüncüsüne düşkündü, onu da evin prensesi yapmıştı. Annemi ise kaçırıp evine getirdiği ilk günden itibaren hizmetçi olarak çalıştırmıştı.

Babam, üvey annelerimi ve üvey kardeşlerimi Avrupa; beni, öz kardeşlerimi ve annemi Afrika ya da Nazi kampları standardında yaşatıyordu. Daha doğrusu onlar yaşıyor, biz sürünüyorduk. Annemi otuz yıl boyunca ahırda, tarlada, ormanda, yaylada ve aklınıza gelebilecek bütün ayak işlerinde çalıştırıp güçten düşürdükten sonra, bir gün biz dört çocuğuyla birlikte kapı dışarı etti. Hem de hiçbir şey vermeden. Ne evimiz ne de

tarlamız vardı. Ahır, samanlık, kiler gibi yerlerde barınıyor, köylülerin hayır yemekleriyle karnımızı doyuruyorduk. Hayâ yerlerimizi gizleyecek kadar giyinebiliyor, açlıktan ölmeyecek kadar beslenebiliyorduk.

İş bulup çalışmak; annemi ve kardeşlerimi geçindirmek için çalmadık kapı bırakmadım. Maalesef kişi başına dört yüz dolar düşen Muş'ta kalıcı bir iş bulamadım.

Biraz para borç edindim, otobüse atlayıp Ankara'ya gittim. Belki iş bulabilirim umuduyla genel müdürlükleri kapı kapı dolaştım. "Evet" dediler, sigara paketlerinin üzerine yazdılar, hepsi o kadar; somut adım atmadılar.

Nasıl ki okuyup meslek sahibi olma hayallerim suya düştüyse, bir biçimde şehirde iş hayali de yüzüme kapanan kapılara çarptı; köye dönmek zorunda kaldım. Köye yerleşip tütüncülük yaptım, ormanlarda çalıştım; daha doğrusu çalışmadığım iş kalmadı.

Ben istisna mıydım? Hayır. Dağlara gelen gençlerin öz geçmiş raporlarını bizzat incelerdim. Dağa çıkışların temelinde aile içi sorunların birinci sırada geldiğini görmüştüm. Babalar birden fazla evlilik yapmış, en önemlisi de kadın ve çocuklar erkeğin keyfi uygulamalarına maruz bırakılmıştı. İnsanlar, sırf aile cenderesinden kurtulmak için dağa kaçıyorlardı.

Dağa çıkışımın en önemli ikinci nedeni de Kürtçülüğümdü:

Kitap okuyarak, araştırma-inceleme yaparak, anne ve babamın telkinlerine dayanarak Kürtçü olmadım. Aslında rahat bırakılsaydım; Kürt, Türk ya da Ermeni olmam o kadar umurumda değildi, ama rahat bırakılmadık.

Daha okula adımımı attığım ilk günde Türkleştirilmeye çalışıldım. Benden, beni ben yapan dilimi ve Kürtlüğümü inkâr etmemi istediler. Türkçe bilmediğim için dayak yedim. "Kürt yoktur, kart-kurt vardır" diyerek soyumu inkâr ettiler.

Aşağılamak için "kıro" dediler. Kürtçe konuşmayı ve Kürtçe şarkı söylemeyi yasakladılar. Türkçe bilmeyenlere öteki muamelesi yapıp horladılar; geri kalmışlıkla, cehaletle özdeşleştirdiler, selam vermeye bile değer bulmadılar. Öyle bir baskı uygulanıyordu ki, ailem evde Kürtçe konuşmayı yasaklamak zorunda kaldı. Yasak ancak üç gün sürdü, o üç günde sağır ve dilsizler gibi el kol hareketleriyle meramımızı anlatmaya çalışıyorduk, maymunlara dönüşmüştük.

Bu yaklaşıma tepki gösterdim; güçsüz bir çocuk olduğum için tepkimi içimde biriktirdim; dışarıdan uysal görülüyordum, iç dünyam ise isyan halindeydi.

Lise yıllarındaydı, "Arap Şemo" isimli bir kitap okuyordum. Bu isimden de etkilenmiş olmalıyım ki, ders sırasına "Kürt Şemo" kazıdım. İsmim önüne Kürtlük sıfatı getirdiğim için dayak yedim, disiplin cezası aldım. Bir de bu cezaya tepki olarak kökümü aramaya başladım. Ondan sonra da günde bir saat Kürtçe yayın yapan Erivan Radyosu ve Soranca yayın yapan Bağdat radyosunu dinlemeye, Irak yönetimine karşı silahlı mücadele veren peşmergeleri izlemeye koyuldum.

O gün bugündür Kürtleri hedef alan her söz ve davranış Kürtçülüğümü besledi. Kürtlerden bir kesimin ihanetine uğramama rağmen, hâlâ Kürde yapılan her haksızlık beni yaralıyor, doğrudan bana yapılmış gibi acı veriyor, Kürtçülüğümü daha da derinleştiriyor.

12 Eylül Darbesi sonrasında köylerde ve cezaevlerinde uygulanan devlet zulmü ise üçüncü neden olarak rol oynadı.

O yıllarda PKK'ye sadece sempati duyuyordum, henüz aktif militanı değildim. Zaten gelişen operasyonlar sonucunda örgüt tasfiye sürecine girmişti. Militanların çoğunluğu tutuklanmış, geriye kalan üç yüz kişilik grup yurtdışına kaçmıştı. Cezaevlerine konulanlar arasında akrabalarım da vardı.

Dayıoğlu Celal Salgut Elazığ Askeri Cezaevi'ndeydi. Görüşüne gidenler, "Allah düşmanımı bile oraya düşürmesin, oraya düşen yandı, işkencenin her çeşidi uygulanıyor; aç ve soğukta bırakılıyorlar..." diyerek başlarlardı yakınmaya.

Özellikle Diyarbakır Askeri Cezaevi'nden gelen haberler tüyler ürperticiydi.

Bugünkü gibi iletişim imkânları gelişkin değildi; söylentiler dilden kulağa yayılıyordu. Kim ne işitiyorsa, kendisi de bir şeyler ekleyerek başkasına aktarıyordu. Cezaevlerinde ne olmuşsa bire bin eklenerek yayılıyordu; söylentiler hemen herkeste infial yaratıyordu. Ben de ise, "ölürüm ama teslim olmam" düşüncesine dönüştü. Biçare biçimde dağa sığındım. İki yıl boyunca, tek başıma ormanlarda gizlenerek barındım. Teslim olmayı göze alamadığım için, hayatımın en büyük acılarına katlandım...

ŞEMDİN SAKIK HANGİ GÖREVLERDE BULUNDU?

Lise'yi okuduğum yıllarda, hem Barzani hareketinden hem de Türkiye genelinde gelişen "sol" hareketten etkilendim. O sıralarda, yörede etkin faaliyet yürüten KAWA örgütüyle ilişkilendim. Derneğe gidip geliyor, bildiri dağıtıyordum.

1978'de, Muş Lisesi önünde, sağcı-solcu kavgalarının birinde, Ülkücülerin saldırısını püskürtmek amacıyla, yanımda taşıdığım tabancayla birkaç el havaya ateş açtım. Olaya müdahale eden polisler tarafından fark edildim, sığındığım ahırda yakalandım. Kaba dayak eşliğinde emniyete götürüldüm, çok geçmeden sakladığım tabancayı da bulup getirdiler. İki günlük nezaret ve soruşturmadan sonra, çıkarıldığım mahkeme tarafından tutuklandım, Muş Hapishanesi'ne konuldum.

Bugünkü cezaevleriyle kıyaslandığında, yarı kapalı cezaevi kadar rahat olmasına rağmen, yine de orada geçirdiğim üç ay, üç yıl kadar uzun ve yıpratıcı geçti. Tahliye olduğum gün; "ölürüm

de bir daha hapishaneye düşmem" diyerek, ardıma bakmadan çıkıp gittim.

Tam da o sıralarda, Apocuların Siverek-Hilvan-Batman Bölgesi'nde aşiretlere, Diyarbakır'da Kürtçü örgütlere, Elazığ'da Ülkücülere, Dersîm'de solcu örgütlere karşı geliştirdikleri saldırı haberleri geliyordu. Bu örgüt, Muş şehir merkezi, kaza ve köylerinde de yeni yeni varlık gösteriyordu.

Aslında, solcuları ve Kürtçüleri hedefleyen bu örgütte mesafeli duruyordum. Karşısında mücadele verme gücüm olmadığı için "şeytan görsün yüzlerini" deyip fersah fersah kaçıyordum. Meğer kaçmak da her zaman çare değilmiş; arayıp buldular, ne yaptıysam yakamı bırakmadılar. İyi niyetimden ve o dönemde yaşadığım bazı çelişkilerden de yararlanarak beni ikna ettiler.

Birkaç görüşme sonrasında, kendime zaman tanımadan örgüt militanı gibi hareket etmeye başladım: Köylere gidip propaganda yapıyor, örgüt birimleri arasında kurye olarak çalışıyor, örgüt adına yardım topluyor ve örgüt silahlarını koruyordum. Bu dönemdeki görevlerim bununla sınırlıydı.

12 EYLÜL ve ŞİDDET

12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'nin hemen ardından, operasyonlar ivme kazandı. Darbe öncesinde uygulanan Sıkıyönetim döneminde örgütsel kriz yaşandı. Örgüt, militanlarını kırsal alana çekmesine rağmen bu operasyonlara dayanamadı. Kent ve kırsal alandaki militanların çoğu tutuklanıp hapishanelere konuldu. Onlarca militan girdikleri silahlı çatışmalarda öldürüldü. Kurtulanların çoğu köşelerine çekildiler. Örgüt hızla çözülme sürecine girdi; bölgedeki faaliyetleri sona erdi; birkaç ay içinde yörede militan kalmadı.

Muş yöresinde, biraz tesadüf, biraz da aldığım tedbir sayesinde bir ben kurtuldum, ben de dağa çekildim. Kapı kapı

dilenerek karnımı doyurmaya, köşe-bucak kaçarak güvenliğimi sağlamaya çalıştım. Yaklaşık iki yıl boyunca, Muş Güneyi olarak bilinen dağlık ve ormanlık coğrafyada gizlenerek barındım, hatta bu yıllarda başka alanlarda barınamayan bazı örgüt militanlarını barındırdım, başka bölgelere geçmelerine yardımcı oldum.

1982 baharında, Muş'un Varto İlçesi'ne bağlı Rakasan Köyü'ne gittim. Üç-beş örgüt militanı oralarda kalmıştı; onlar vasıtasıyla örgütle yeniden ilişki kurdum. Örgüt, kalan son grubu yurtdışına gönderiyordu; beni de bu gruba katmaya karar verdiler.

Gizliden Bingöl'ün Solhan ilçesine gittim. Gece yarısı fotoğrafçıyı evinden alıp dükkâna götürdüm. Üstü örtülü tehditlerle fotoğrafımı çekmesini istedim. Bu riskli işi yapmamak için çabaladı, ne yaptıysa yakasını elimden kurtaramadı, vesikalık fotoğrafımı çekmek zorunda kaldı. İki gün sonra fotoğrafları alıp döndüm, sahte kimlik yaptırdım. Belirlenen gün için tren bileti temin ettim. Rayların bozuk olduğu, bu nedenle trenin yavaş geçiş yaptığı yerde gizlendim. Tren yavaşlayınca trene atladım, Elazığ üzerinden Diyarbakır'a geldim.

Suriye'ye gidecek grup henüz toplanmadığı için bir hafta kadar Diyarbakır'da oyalandım. Oluşturulan gruba katılarak Mardin'e gittim. Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı bir köyde, buğday tarlasında iki gün kaldık. 5 Haziran 1982 de, kaçakçıların öncülüğünde sınıra gittik; gizlice sınırı geçmeye çalışırken fark edildik. Sınır muhafızlarıyla çatışarak Suriye'ye geçtik.

Suriye Kürtleri arasında faaliyet yürüten örgüt militanları bizi aldılar, Şam'a götürdüler. Örgüt evlerinden birisine alındım. İkinci gün Öcalan ziyarete geldi. İlk kez kendisini görüyordum. Benimle tokalaştıktan sonra, "bu ölüyü niye getirmişsiniz? Bu nerede militanlık nerede!" diye çıkıştı yanındakilere.

Üç gün sonra Bekaa Vadisi'ndeki kampa gönderildim. Yaklaşık on beş günümüz geçmişti ki, İsrail'in Lübnan'ı işgali neticesinde Bekaa Vadisi boşaltıldı. Hala eğitimlerini tamamlamamış militanlarla birlikte Lübnan'ın kuzeyindeki dağlara doğru yola çıktık. Bindiğimiz kamyon mayına çarptı, aynı anda çapraz ateş altına alındı. Yola döşenen patlayıcının ateş almaması, saldırganlara anında karşılık sayesinde birkaç hafif yaralı dışında zayiatımız olmadı.

Lübnan Kuzeyi'nde, yerleştiğimiz dağlarda bütün zamanımız sığınak kazmak, nöbet tutmak, Lübnan'ın güneyinden kuzeyine taşınan FKÖ'nün kartuşa roketlerini ve diğer cephanelerini araçlara yüklemek, indirmek, mağaralara taşımak, temizlemek ve istiflemekle geçti. Geceli gündüzlü çalışıyorduk, karnımızı doyurma karşılığında çalışıyorduk, daha doğrusu karnımızı doyurmak bile sorundu. Yine de bize verilen bütün görevleri kusursuz yerine getirmek zorundaydık, zira adamların yanında paralı asker olarak barınıyorduk; aybaşı beş yüz Lübnan lirası maaş alıyorduk. Tabii ki bu parayı olduğu gibi Şam'a gönderiyorduk.

Bir an önce Türkiye'ye dönüp 12 Eylül rejimine karşı savaşmak temel arzumdu. Örgüte yazdığım raporda, yeterince eğitim aldığımı, bir an önce Türkiye'ye gidip savaşa katılmak istediğimi belirttim. Önerime olumlu cevap aldım, aynı yılın sonbaharında Suriye'ye döndüm. Böylece örgüt kamplarında en kısa süreli eğitim alan kişi unvanını aldım.

Lübnan'dan ayrıldıktan sonra Suriye'nin Kürt bölgesinde bulunan Derik şehrine geldim. Burada örgüt evine yerleştim. Sözde Lübnan'da askeri eğitim almıştım, burada da siyasi eğitimimi tamamlayıp Türkiye'ye dönecektim. Üç ay süresince siyasi eğitim adına örgüt yayınlarını okudum. Bazen de Kürt köylerini dolaşıp propaganda çalışmalarına katıldım, yardım topladım.

22 Mart 1983'te, Türkiye-Suriye sınırını geçmek isterken, sınır güvenliğini sağlayan askerlerin ateşi altında kaldık. Çıkan çatışmada dört ölü, beş yaralı verdik. Grup içinde yara almayan üç-beş kişiden biriydim, bazı arkadaşlarımla Suriye'ye geri döndüm. Koşullar olgunlaştığında tekrar sınıra vurduk. Bu sefer de çatışma çıktı ama sınırı geçmeyi başardık. Türkiye topraklarında on sekiz gün yürüyerek; Çîyayê Bizina, Gabbar, Çirav, Besta, Kato ve Tenin dağlarını takiben, Haftanîn bölgesine gittik.

ŞİDDETLE YAŞAMAK NASIL BİR ŞEY?

Savaşın en aktif araçlarından olan silahlı unsurlar, kimi zaman yarı, kimi zaman tam hareket halinde olmak zorundadırlar. Ateş, sayı ve alan denetim üstünlüğünü elinde bulunduran taraf, zaman zaman barınaklardan yararlanabilse bile, tek savunması gizlilik olan savaşçılar barınak kullanamazlar. Hele hele içinde hareket edilen toplumsal zemin aleyhte ise, bu durum büsbütün geçerlidir ve daha da hareketli olmak zorundadırlar. Zamanın çoğunu mevzilerde, sığınaklarda, yollarda, arazinin kuytuluklarında geçirmeye mecburdurlar. Yağmur, kar, rüzgâr, soğuk ve sıcağın altında yaşamaya mahkûmdurlar. Tıpkı kurtların sapa ve ücra köşelerde yaşadıkları gibi, onlar da öyle istedikleri yerde değil, karşı tarafın uğramadığı, hâkim olamadığı yerlerde barınırlar.

Tek savunma aracı gizlilik olan bir savaşçı olarak, dağda kaldığım yıllarda bütün gece ve gündüzleri, ayları ve yılları, yılların her dört mevsimini dışarıda geçirdim. Şam'da kaldığım toplam dört-beş ay dışında, etrafımda duvar, başımda dam görmedim. Yiyecek almak için uğradığım köy evlerinde bile geceyi geçirmeyi göze alamadı: Kimi köylünün eşiğinden içeri adım atmak karakola girmek kadar zordu, kimi köylü ise bizi içeri alıyor, hemen ardından en yakın karakola haber salıyordu.

Kapı aralığında ya da pencerede durarak, "ekmeğini al ve git" deyip bizi kovanlar da vardı. Çoğunlukla karanlıkta vardığım köy evlerinden ekme alıp gecenin karanlığında kaybolurdum.

Eski zaman hikâyelerinde betimlenen eşkıyalar gibi, benim de on sekiz yıl boyunca hep mağaralarda kaldığım düşünülür. Oysa en soğuk ve yağışlı kış gecelerinde bile mağaraları kullanamadım: Zira her mağaranın koordinatı, biçimi, kullanılıp kullanılmadığı asker tarafından biliniyor, üstelik sürekli kontrol ediliyordu. Mağaralarda barınmak köylülere ve çobanlara görünmekti, bu ise ihbar edilmekti. İhbarlar ise özellikle üç beş-kişilik gruplar halinde dolaştığımız dönemde çoğunlukla tasfiyemizle sonuçlanırdı.

Yayla evlerini, ücra köşelerdeki ahırları, değirmenleri, samanlıkları, doğal kovukları ancak birkaç saatliğine kullanırdım. Üstünde dam, etrafında duvar bulunan hiçbir barınakta sabahlamazdım. Çok zorunlu kalmadıkça bu yerlere uğramadan geçerdim; zira buralar birer tuzaktı, buralara giren sağ çıkmazdı çoğunlukla.

1980'li yıllarda, deşifre eder diye bir parça naylon bile üstüme atmadım. Yaptığım sığınaklarda bile kalamazdım; ya işim gereği, ya da deşifre olduğu için terk edip giderdim. 19907lı yıllarda da, lüks sayılabilecek barınağım naylon çadırımdı; onu da her yerde ve her zaman kuramazdım.

Sıcak barınak sadece hayallerimde kaldı.

Şehirlilerin villaları, sarayları, daireleri; köylülerin ahşap ya da toprak evleri; çobanların kepenekleri, kurdun-kuşun, börttü-böceğin inleri, kovukları, delikleri; kabukları, derileri, tüyleri vardı... Bütün canlılar bunaltıcı sıcağı, dondurucu soğuğu, karı-yağmuru, sıcak ve kuru barınaklarında karşılarken; kara kışların kar ve tipisini, baharların ve güzlerin bitmek bilmeyen yağmurlarını dışarıda karşılardım. Yaz sıcağının

kavuruculuğunda gölge bulmayı lüks sayardım. Birkaç ağaç arasını, kaya altlarını, dere yataklarını içeri sayardım. Bir kovuk bulup yağmur ya da kardan birkaç saatliğine korunabildiğim zaman dünyalar benim olurdu.

Barınaklardan uzak kalmak zorundaydım, çünkü her barınak birer tuzaktı.

İşte bir örnek:

1981–82 kışında, Şen Yaylası'nda Hasan isimli arkadaşımla birlikte boş yayla evinde barınıyorduk. Yağışlı gecede, bacadan eve girmiş ve geçen bir ay boyunca hiç dışarı çıkmamıştık. Bütünüyle kara gömülen bu yapıda barınarak bahara çıkmayı ummuştuk. Gece yaktığımız ateşte ısınarak, gündüz ise birkaç eski kilimle örtünüp günleri geçiriyorduk. Daha yeni ve tecrübesiz olduğumuz için, yaktığımız ateşin damdaki karı erittiğini, onlarca yapı içinde bu yapının damında kar kalmadığını, bunun da avcıların ya da yolcuların dikkatini çekebileceğini düşünememiştik.

Bir gün, evin etrafında önce ayak, ardından da mekanizma seslerini duydum. Ellerindeki silahların namlusuna mermi sürerek, "kimsiniz, ortaya çıkın ve teslim olun!" çağrısında bulundular. Bizi kuşatanların köylüler olduğunu anladım, ama bizim için o dönemde her köylü asker kadar tehlikeliydi: İsterse öldürür, isterse bağlayıp askere teslim edebilir, en iyi niyetlileri ise ihbarda bulunabilirlerdi.

Neyse ki, köylüler tanıdık çıktılar da, mıntıkalarından uzaklaşmamızı istemekle yetindiler. Yoksa devletten ödül almak için ikimizi de oracıkta kurşuna dizebilirlerdi.

Bu olay sonrasında kendi kendime verdiğim kararın gereği olarak bir daha boş evlerde kalmadım. İşte, bu kararın ne kadar isabetli olduğunu gösteren başka bir örnek:

1994'te, Kars'ın Kağızman İlçesi'nin Çemçê Dağı'ndaydım. Haziran ay'ı olmasına rağmen hâlâ hava sert ve soğuktu. Bir gece ansızın kar yağmaya başladı. Arkadaşlarım beni uyandırıp, "Heval, yüz metre aşağımızda boş ev var. Kalk oraya gidelim. Orada sabahlayıp tekrar bu kayalığa geliriz" derlerken, bir yandan da gitme hazırlıkları yapıyorlardı.

"Ben gelmeyeceğim; zira boş evlerde kalmama kararım var. Bana kalırsa siz de gitmemelisiniz. Naylonlarımızı üzerimize çeker sabahlarız" dedim onlara ve ekledim, "ama ısrarlıysanız gidebilirsiniz..."

O soğukta uyumayı göze almadılar. Çekip gittiler. Hâlâ buzları çözülmemiş evde ateş yakıyorlar. Ateşin etrafında balık istifi uykuya dalıyorlar. Yayla evi ısındıkça buzlar çözülüyor, gevşiyor ve ardından da toprak dam olduğu gibi üzerlerine çöküyor. Sadece dışarıda nöbet tutan kişi kurtuluyor.

Kurtulan arkadaş gelip bize haber verdi. Koşa koşa olay yerine gittik. Gecenin kör karanlığında enkazı el yordamıyla deşerek arkadaşlarımızı aradık. Bir ölü, iki yaralı, beş sağ çıkardık.

İşte bir örnek daha:

Aynı yılın Ekim ayında, Serhat Bölgesi'nden Dersim Bölgesi'ne geçtim. Yanımda götürdüğüm yirmi beş kişiyle birlikte alana ulaştım. Alana ulaşır ulaşmaz bir sonraki grubun, kullandığım güzergâhı takip ederek Dersîm'e gelmesini istedim. "Aman ha, açık açık hareket etmeyesiniz, boş mezra ve yayla evlerini kullanmayasınız" diyerek uyarıda bulundum. "Olur, Heval!" dediler ve yolla çıktılar.

Ovaları, çıplak yaylaları, tehlikeli bölgeleri aşıp Pülümür'e ulaşıyorlar. Yağmurdan korunmak için boş mezra evine sığınıyorlar. Ateş yakıp çay yapıyorlar, yemek yiyor ve ateşin etrafında uyuyorlar. O sırada yoldan geçmekte olan askeri devriye, evin

bacasından duman yükseldiğini görüyor, sessizce eve yanaşıyor; önce nöbetçiyi öldürüyor, evi kuşatıp top atışına tutuyor. Ev, militanların üzerlerine çöküyor; militanların hepsi enkaz altında kalarak can veriyorlar. Yirmi beş kişilik gruptan kurtulan olmuyor.

Neredeyse her gün yaşanan bu olaylar yıllar önce verdiğim kararın doğruluk ve yerindeliğini teyit ediyordu. Bu nedenle özellikle bu kararımda hiç taviz vermedim, titreyerek sabahlamayı göze almayı, sıcak bir barınağa tercih ettim.

Aldığım katı tedbirler fizikken yaşamamı sağladı, hala yaşıyorsam bir de bu tedbir sayesindedir. Bununla birlikte hep dışarıda kalmak ruhumda onarılmaz yaralar açtı. Çıplak kalma, açıkta yaşama duygu ve düşüncelerimde derin tahribatlar yarattı.

İnsanı hayvanlardan farklı kılan bir olgu da, insanın doğaya karşı etkin savunma tedbirleri geliştirmiş olmasıdır. İnsan; **sıcaktan, soğuktan, kardan ve yağmurdan korunmayı başardığı** için beyin faaliyeti gelişti, diye düşünüyorum. Bunu kendi pratiğimden biliyorum; soğuk, sıcak, ıslaklık öncelikle düşünce kapasitemi düşürüyordu.

Vahşi doğanın kucağına itilmiştim: Kâh ıslanıyor, kâh üşüyor, kâh donmayla yüz yüze kalıyordum. Bu durum ruhiyatımı olumsuz etkiledi, kendimi eğitme olanaklarını tümden ortadan kaldırdı: Bir bulut parçası, rüzgâr esintisi, kar kristali, yağmur damlası düşünceme yön veriyor, karar üzerinde etkili oluyordu.

Soğukların ya da sıcakların anında etkilediği zorlu yaşama katlandım.

Yaşamıma iklim koşulları ve arazi yapısı yön veriyordu.

Sadece her yerde beni didik didik arayan askerlere karşı değil, bir de en büyük güç olan doğa güçlerine karşı mücadele ediyordum.

Kış arifesinde, kuşlar sürüler halinde sıcak bölgelere, yani güneye göç eder ve özellikle turnalar çığlık çığlığa ok gibi göğün derinliklerinde süzülürlerken, "onlar gittiler sıcak bölgelere, ben kaldım bu karda-kışta" diyerek hayıflanır, her sürünün gidişi yalnızlığımı artırırdı. "Ben de bu kuşlar gibi karlı dağları terk etme şansına sahip olsaydım" diyerek, onlardan biri olmak ve onlarla birlikte o dağlardan uzaklaşmak isterdim. Bu isteğim her kışa girişte yenilenir ve güçlenirdi. Sadece kuşlara değil, toprağın derinliklerine inip oralarda barınan farelere, yılanlara, kurtçuklara, tilkilere de öykünürdüm. Barınağını yanında taşıyan kaplumbağayı bile kıskanırdım. Tavuk kümeslerini, keçi ve koyun ahırlarını kullanıp, birkaç saati geçirdiğimde, "neden bu canlılar kadar şanslı olmadım" derdim, hemen ardından "halk için katlanılmayacak fedakârlık yoktur" deyip kendimi teselli ederdim.

Sağanak yağışları bir ağacın köküne sığınarak karşıladığımda, "buna da şükür" derdim. Yağmura, kara, dondurucu ayaza, rüzgâra karşı bedenimi, yumruklarımı, dişlerimi sıkmaktan, ıslak elbiseler içinde titreyerek sabahlamaktan başka seçeneğim yoktu.

On sekiz yıl gibi ömürlük sürede, dağların bütün karı ve yağmuru üzerime döküldü. Nerede bir bulut parçası varsa, sürüklene sürüklene gelip dağların doruklarına takılır, orada yoğunlaşır, önce rahmetle yağar, sonra öfkeyle üzerime dökülmeye başlardı. Dağların zemheri soğukları bedenime çivilenir, iliklerime sinerdi. Rüzgârlar, fırtınalar, boranlar adeta üstüme üstüme gelirdi.

"Gerilla üşümez" deyip teselli bulmaya çalışmama rağmen yine de üşüyordum. Hep üşüyordum! Sadece bedenim değil ruhum da üşüyordu. Sanki soğuk ruhumda ve bedenimde

depolanıyordu. Öyle derinlemesine üşüyordum ki, güneş bile ısıtmak için yeterli gelmiyordu. Çoğu zaman soğuktan başka bir şey düşünemiyordum. Hâlâ üşümeye devam ediyorum. Hâlâ soğuktan korkuyorum.

Birkaç günlüğüne de olsa, dam altında barınamadım. Bu mahrumiyet, barınak sahibi her canlıyı kıskanma nedenine dönüştü. Bu duygu zamanla büyüyerek, "neden onlar sıcak barınaklarda yaşıyorlar da, ben değil?" diye sormaya başladım. "Ben onlar gibi olamıyorsam onlar benim gibi olsunlar" diyerek hareket ettim. Bana göre, onlar da barınaksız olabilirlerdi. Bu yaklaşım, zengin-yoksul çatışması gibi doğallaştı. Barınağı olanla olmayanlar arasında örtülü bir mücadeleye dönüştü. "Bizim olmayan başkasının da olmasın" denilerek, barınaklara karşı gizli düşmanlık gelişti.

Ne zaman, bana göre lüks sayılan bir yapı görsem, orada barınan insanlara öfkelendim; "Ben yağmurda, çamurda sürüneyim, onlar lüks yalılarında günlerini gün etsinler! Öyle mi? Bunun hesabını ödettireceğim..." diyerek diş biledim. Farkında olmadığım bu düşmanlık öyle bir boyuta vardı ki, nerede üst üste iki taş kalmışsa, orayı yerle bir etme istemine, "evlerini başlarına yıkalım" sloganına dönüştü. Bu slogana uygun hareket edildi. Dağ Komandoları kadar ev yakmadıysak, bu başka nedenlerden kaynaklandı.

DAĞLARDA HANGİ ZORLUKLAR VARDIR?

1984–85 kışında, bir gece, iki arkadaş Muş'un Varto İlçesi'nden Diyarbakır Bölgesi'ne doğru yol alıyorduk. Hedefimize ulaşmak için Şerafettin Dağı'nı aşmamız gerekiyordu. Dağın eteğinde bulunan Selakan Köyü'ne geldik. O gün hava yağışlı, dağ dumanlıydı. Gün akşama dönmüş, karanlığa saatler kalmıştı.

Aklı başında insan, bu koşullarda, açık havada bile yol şaşırtan bu dağı aşmaya kalkışmazdı. Gençliğin abartılı özgüvenine sahip olduğumuz halde, biz de dağa vurmaya çekindik. Köyde kalıp sabah yola çıkmaya karar verdik, ne var ki köylüler bizi evlerine almadılar. "Ahırda sabahlar, şafak söker sökmez çeker gideriz" dedik, bu önerimizi de kabul etmediler. Ot yığınlarının arasında kalmamıza bile izin vermediler. Israrlarımıza karşı, "ya gidersiniz ya da sizi karakola şikâyet ederiz" dediler.

Tehditlerinde ciddiydiler; köyde kalmakta ısrar etmek ya yakalanmak ya da çatışmada ölmek anlamına geliyordu. Geri dönmek zaten her açıdan imkânsızdı. Dağda donma ya da boğulma riski olsa da yolumuza devam etmekten başka seçeneğimiz yoktu.

Yola çıktık, karda bata-çıka ilerlemeye çabaladık. Bir saat kadar yürüdük, yüz metre mesafe alamadık, zira lekensiz yürünmüyordu. Dönüp köylülerden leken istedik. On kat fiyat ödeyip bir çift aldık. Tekrar yola koyulduk; ben lekenli olduğum için bata-çıka yol alabilsem de, arkadaşım baldırına kadar kara batıyor, yerinde çakılıyordu. Bir çift lekenle yol alamayacağımızı tecrübe edince tekrar köye döndük. Yalvarıp yakarıp, elimizdeki paranın tümünü verip bir çift leken daha aldık.

Yine yürümeye başladık. Çok geçmeden sis bulutları içinde kaybolduk. Yükseklere çıktıkça sis yoğunlaşıyor, görüş mesafesi düşüyor, rüzgârın şiddeti daha da artıyordu. Artık ne olursa olsun yürümek zorundaydık; geri dönüşü olmayan bir yola girmiştik.

Sadece yürüyorduk, nereye gittiğimizi bilmiyorduk; belki doğru, belki yanlış gidiyorduk, belki de etrafımızda dolanıp duruyorduk... Neyse ki, bir süre yürüdükten sonra iz gördük. İzler gittiğimiz yönün tersine gidiyordu. "İşte bu iyi" diyerek sevindik. "İzleri takip eder bir yerleşim birimine varırız" diyerek bu izler üzerinde yürümeye başladık. Ne var ki, bir süre sonra

takip ettiğimiz izlerin bize ait olduğunu fark ettik: Meğerki geldiğimiz yöne doğru yürüyor, etrafımızda dolanıp duruyormuşuz.

O an, şans, sevinç, umut ve güven adına ne varsa, hepsi tersine dönüverdi. Korku beynimi, yüreğimi ve tüm ruhumu sardı. Nasıl ki, zora düşen insan sahte dostları tarafından terk edilip kaderine bırakılıyorsa, bedenimdeki enerjinin de o biçimde ayrıldığını hissetim. Giderek şiddetlenen rüzgârın vınlaması, karanlığın çökmesiyle birlikte görüş mesafesinin yitmesi, rüzgârın savurduğu kar tanelerinin ağzımı, burnumu tıkayıp nefes almamı zorlaştırması direncimi daha da kırdı. Feleğin çarkı ters dönmüştü; bir anda her şey aleyhimize dönüştü. Bu çıkmaza çözüm üretemeyince panikledim. Hızlı düşünmeye, erken pes etmemeye çalıştım...

Kar ıslattı, rüzgâr buz kesti. Elbiseler yavaş yavaş dondu, üzerimde kaskatı kesildi, üzerimde ne varsa buzdan giysilere dönüştü. "Acaba elbiselerimi çıkarıp atsam daha mı iyi olur?" düşüncesine kapılacak kadar üşüdüm. Parmak uçlarım karıncalandı, üşüdü, titredi; titreme giderek şiddetlendi, el ve kollara, ayak ve bacaklara ulaştı, bedenimin tümüne yayıldı. Sonra, içime işledi; eklem, kemik ve iliklerime kadar indi. Üşümenin, titremenin ulaşmadığı uzuv kalmadı. Vücut ısısı giderek düştü, geriye cenaze kadar soğuk, robot gibi yavaş ve mekanik hareket eden beden kaldı. Her yerim üşüyor, her yerim titriyordu.

Çok geçmeden titreme, daha sonra üşüme de durdu; artık ne titriyor, ne de üşüyordum. Peşi sıra hareketlerim ağırlaşmaya başladı: Parmaklarımdan başlayan ağırlaşma kol, bacak ve gövdeme yayıldı. Kan akışı sağlansın, donma engellensin diye parmaklarımı oynatmaya çalışıyordum, ama beyhude; parmaklarımı oynatamıyor, ellerimi açıp kapatamıyor, kollarımı kaldırıp indiremiyordum artık. Parmaklarım, el ve kollarım heykelinkinden farksızlaşmıştı. Hareket anlamında sadece bacaklarım çalışıyordu.

Neredeyse tüm duyu organlarım işlevlerini yitirmişti: Kulaklarım daha az duyuyor, gözlerimse artık daha az görüyor, önümü bile görmekte zorlanıyordum. Programlanmış robot gibi, bacaklarım beni bilinmeze götürüyor, hepsi o kadar. Ağzımı açıp kapatmakta zorlanıyorum; ağzımı kapalı tutmak istiyorum, yüzüm öyle gerilmiş ki ağzımı kapatamıyorum, mağara kapısı gibi açılmış.

Rüzgâr, tünelden esercesine içime doluyor, dilimi kurutuyor, dişlerimi sızlatıyor. Burnum da kulaklarım gibi cansız; ne koku alıyor ne de akıyor; sadece içime soğuk taşıyor. Artık hiçbir şey hissetmiyorum. Penisim salyangoz gibi kabuğuna çekilmiş. Beynim işlevini yitirmiş, düşünemiyorum, muhakeme yapamıyorum. Hareketlerimi bilincim değil de, yaşam dürtüsü ya da bazı alışkanlıklarım yönlendiriyor. Can havliyle çırpınıp duruyorum, çaresizliğim içinde debeleniyorum.

El ve ayak parmaklarımda başlayan hoş bir sıcaklık kol, bacak ve bedenimin tümüne yayılıyor; içimi gıdıklayıp, tatlı uyku kılıfına bürünüp gözlerime siniyor. O hengâme içinde uyku basıyor, karşı konulması imkânsız uyku arzusu bedenimi sarıyordu. O an mışıl mışıl uyumak istiyorum; hem de o buzdan soğuk karın üstünde, o jilet gibi rüzgârın altında, o her tarafı kuşatan ölümün kucağında... Bu konuda yeterince bilinçli biri olmasam, ölüm uykusu olduğunu anlamaz, kucak açar ve kendimi bu tatlı ölümün kucağına bırakırdım. Bir daha uyanmamak üzere uykuya dalardım.

Doğayla iç içe büyümüş biri olduğum için, dağ fırtınasının boğucu ve dondurucu etkisini biliyordum. Doğanın bu tuzaklarına karşı yeterince donanımlıydım; onlarca insanın bu uykunun çekiciliğine dayanamayıp uykuya daldıklarına, bir daha uyanmadıklarına hem tanık olmuş hem de çokça duymuştum. Sarıkamış'ta donan doksan bin askerin hikâyesini

de okumuştum. "Bu tuzağa düşmeyeceğim" diyerek ayak direyişimi sürdürdüm.

Derken daha fazla hareket, daha fazla yaşama tutunma ve şans sayesinde tünelin ucu göründü: Aşağı doğru yürüdüğümü fark ettim.

Böylesi durumlarda aşağı doğru inmek dağın felaketinden kurtulmaya başlamaktır. İndikçe hava yumuşadı, görüş mesafesi arttı, üstelik köpek havlaması duydum. Sonra, sonsuz kar deryası görünümü veren Muş Ovası göründü. Derken Şeyh Şabedîn'ın torunlarına ait mezraya ulaştık.

Defalarca uğradığımız ev sahibi, dağı aşıp geldiğimize inanamadı, "vah, vah" çekip etrafımızda dolanıp durdu. "Yol ver de içeri girelim, ısınalım" dediğimde, "ne yapıyorsunuz, kendinizi öldürmek mi istiyorsunuz? Bu halinizle içeri girerseniz derhal can verirsiniz" deyip hemen içeri girmemize izin vermedi. Önce soğuk su getirtip elimizi yüzümüzü, ayaklarımızı yıkadı, ovdu.

Üzerimizde donan elbiselerimizi, kâh düğmeleri koparark, kâh yırtarak çıkardı, soğuk suyla duş almamızı istedi. Üstüne üstlük, dışarıda, karın içinde o buz gibi soğuk suyla duş aldık. Bizi içeri aldığında sıcak odada ısınacağımızı sanmıştık... Öyle yapmadı. Aksine, bizi depo olarak kullandığı soğuk bir odaya aldı. "Sizi sıcak odaya alırsam derhal can verirsiniz, bir süre burada kalmalısınız ki vücudunuz sıcağa alışsın, birden bire sıcağa girerseniz şok geçirebilirsiniz" diyerek bizi bu soğuk odada bekletti.

Bir süre sonra, parmaklarım, kollarım, boynum ve dudaklarım yavaş yavaş hareketlenmeye, üşümeye, titremeye başladı. Artık duyu organlarım çalışıyor, hissediyor ve narkozun etkisinden yeni çıkmış hasta gibi acı duymaya başlamıştım.

Kendimize geldikten sonra, bizi şömineli odaya aldı, yine ateşin yanına yaklaşmamıza izin verdi; "yine de ateşe fazla sokulmayın, bırakın ısı yavaş yavaş bedeninize yayılsın, yoksa parmaklarınız yanar" deyip uyardı. Tavsiyelerine uyarak donma tehlikesinden kurtulduk.

DAĞLARDA UYKU OLMAZ

Dağda kaldığım yıllarda; derin, deliksiz, yeterli, düzenli ve keyifli uyku alamadım; yaşam için su-ekmek kadar gerekli olan uyku ihtiyacını hiçbir zaman tam olarak karşılayamadım. Yıldızlar titreterek, güneş terleterek, toprak damar tutulması (kulunç) yaparak, ıslaklık krampa dönüşerek, rüzgâr çuvaldız gibi batarak uyutmazdı.

Yorganım güneş, yıldızlar ya da bulutlardı; biri yakar, diğeri dondurur, öteki ıslatırdı. Bazen parka, bazen kefiye, bazen de bulup buluşturduğum bez parçasını kullanarak güneşin yakıcılığından, yıldızların iğne gibi batan ayazından, ıslatan bulutlardan, jilet gibi kesen rüzgârdan, kar ve yağmurdan korunmaya, bir parça uyku almaya çalışırdım...

Döşeğim; ilkbaharın çamuru, yazın sert toprağı, sonbaharın küf kokan yaprakları, kışın ise kar'ıydı. Bazen taşta, bazen çamurda, bazen ağaçta, bazen üzerine birkaç ağaç dalı serilmiş karda, bazen ot-saman yığınları arasında uyumaya çalışırdım. Keçi yatağı büyüklüğünde bir yer bulmak ve oracıkta kıvranıp uyumak lükstü benim için.

Üzerinde kıvranıp yatmak için ot, yaprak, keçe, deri gibi yumuşak bir şey bulamadığımda da, ayakkabımı kalçamın altına yerleştirir, toprakla temasımı keser ve uyumaya çalışırdım; zira toprak, bazen rutubetiyle, bazen sertliğiyle mıh gibi batardı: Ya uyutmaz ya da uykuyu kâbusa dönüştürürdü.

Yastığım; ya leş kokan ayakkabılarım, ya ter kokan sırt çantam, ya kaya parçası, ya da kolumdu. Kolum uyuştuğunda, bu kez diğer kolumu kullanırdım. Kaya parçasına bırakılan baş ne kadar rahat ederse, ben de o kadar rahat uyurdum.

Boylu boyunca uzanıp uyuma şansım hiç olmadı; zira ne yatağım rahattı ne de güven içindeydim. İnsan güven içinde olmayınca savunma pozisyonunda uyumak zorundadır; her zaman, her tehlikeye karşı savunma pozisyonu alarak uyumaya çalışırdım. Düşmana karşı savunma söz konusu olduğunda; gözlerimi, kulaklarımı açık tutarak, her an her şey olabilir beklentisiyle uyumaya çalışırdım. Soğuk, sıcak ya da yağışlı havaya; ıslak ya da sert toprağa karşı savunma söz konusu olduğunda; dizlerimi karnıma çeker, kendimi tortop yapar, vücudun toprağa ve havaya temasını en aza indirerek uyumaya çalışırdım. Sadece düşman olarak gördüğüm insanlara karşı değil; soğuğa, sıcağa, yağışa, rutubete, böceklere ve her türlü tehlikeye karşı savunma pozisyonu alırdım; ısı kaybını önleyen ve bedeni tehlikelere karşı koruyan pozisyonda uyurdum. Kirpi gibi kendimi tortop ederek uyumalıydım ki, börttü-böcekten, yılandan-akrepten korunabileyim. Havalar ne kadar soğuk olursa olsun, buz kesen silahımı kucağımda tutarak uyurdum ki, düşman tehlikesiyle karşılaştığımda silahımı kullanabileyim.

Yağmurlu, rüzgârlı ve soğuk gecelerde ya taşa oturur, ya da sırtımı ağaç gövdesine dayar; başımı dizlerime bırakarak pineklerdim. Bir o yana bir bu yana dönerek, her tarafım uyuşmuş halde sabahlardım. Bazı geceler hiç uyutmazdı, o bitmek bilmez gecelerden on dakikalık uyku koparmayı büyük kazanım sayardım.

Çoğu zaman sayıklayarak uyanırdım.

Uyutmayan, uykuyu kâbusa dönüştüren nedenler sınırsızdı: Böcekler, arılar, sinekler(özellikle sivrisinekler) ve bitler aylarca

yıkanmamış elbiselerime ve oradan da tenime saldırır, ısırır, emer, uykumu harap ederlerdi. Helikopter uçuşları, top atışları, operasyonlar, çatışmalar, davetsiz misafirler, beklenmedik gelişmeler uykuyu orta yerinden bölerdi. Aşırı yorgunluk, açlık, korku, cepheden gelen kayıp veya başarı haberleri tansiyonumu yükseltir, göğsümü sıkıştırır, bir daha uyutmazdı. Uyumaya çalıştığımda da, karabasana dönüşüp üstüme çökerdi.

İnsanın sıcacık odası ve kuş tüylü yatağı olsa da, iyi uyuyamadığı geceler olabilir. Çok ciddi sorunları olmasa bile, aniden ortaya çıkan nahoş bir durum insanı gece boyu ya da birkaç saat uykusuz bırakabilir. Hemen her insan uykusuz kalma halini sıkça yaşamıştır.

Uykusuz geçen gecenin sabahında insan, bedenen, ruhen ve fikren rahat olabilir mi! Tabii ki hayır! Sıkıntılı, asabi ve sendeleyerek güne başlar... Uykusuzluk o insanın bedenini ağırlaştırır, ruhunu sıkar ve gün boyu verimsiz kalmasına yol açar.

Ben, 6572 sabaha ya uykusuz ya da yarı uykuyla başladım... İstisnasız arazide barınan her savaşçının sabahı da böyle başlar.

Bir gece uyku almayan insanın günlük yaşamı ağır sarsıntıya uğruyorsa, on yıllarını yarım ve sığ uykuyla geçiren bizlerin ruh ve bedenleri sağlıklı kalmış olamaz. Sağlıklı düşünce üretmemiz, duygu inceliği ve davranış zarafeti göstermemiz beklenemez.

Yıllarca doğaya, düşmana ve kendime karşı olduğu gibi, uykusuzluğa da direndim, ama bu direnişin bedeli çok ağır oldu: Sinir sistemim bozuldu; sakin mizaçlı kişiliğim süreç içinde asabileşti, uysal kişiliğim saldırganlaştı...

Uykusuzluk aynı zamanda fiziğim üzerinde de kalıcı tahribatlar yarattı: Cildim erken yıprandı ve kırıştı, olduğumdan daha yaşlı gözüktüm. Daha otuz beşli yaşlarımdayken, gözümde bitkinlik, gözaltında torbacık, alnımda çizgiler, yüzümde kırışıklar oluştu.

TAŞTAN YUMUŞAK HER ŞEY YEDİM

12 Eylül 1980 Askeri Darbesi ertesinde dağa çekildikten sonra, iki yıl yalnız başınaydım. Yakalanmamak ve açlıktan ölmemek tek amacımdı: Sürekli yer değiştirerek, gizlenerek, zor koşullara katlanarak yakalanmamaya, taştan yumuşak ne bulduysam onu yiyerek açlıktan ölmemeye çalıştım.

Bu yıllarda yalnız ve silahsızdım. Üstelik çok sıkı biçimde aranıyordum. Bana kapı eşiğinde bile bir parça ekmek verenler anında tutuklanıyordu; korku belası bütün kapıları yüzüme kapatmıştı, çoğunlukla dayandığım kapıdan eli boş dönüyordum, bazen bir parça ekmek alabilmek için saatlerce yol alıyor, her gece birkaç kapı çalıyordum.

Yine de yiyecek sorununu çözemiyordum.

Dağda topladığım ot ve mantar, yük vagonlarından tren yoluna düşen şeker pancarı, ağaç dallarından topladığım ceviz ve palamut, bağ-bahçelerden çaldığım sebze ve meyvelerle, yolculardan ya da çobanlardan aldığım ekmek kırıntılarıyla idare ediyordum. Buğday başakları toplayarak, bazı otların kökünü çıkararak ve taştan yumuşak ne varsa yiyerek hayatta kalmaya çabalıyordum. Bir elimde tuz, diğer elimde ot... Bir nevi otlanarak midemi doldurmaya çalışırdım.

İlkbaharda pancar, mantar ve ot kökleriyle; yaz mevsiminde sebze, meyve ve yemişlerle; sonbaharda köylülerin hasadından çaldıklarımla beslenirdim. Kış mevsiminde ise, depoladığım yiyeceklerden ve kış uykusuna yatmış ayı gibi kendimden beslenirdim: Açlık en çok kış mevsiminde zorlardı: Çünkü doğa nimetlerinden mahrum kalır, insanlara ulaşıp ekmek almak ise adeta imkânsızlaşırdı.

Sonraki yıllarda bir arkadaşım olmuştu. Artık, hem iki kişi hem de silahlıydık. Hani "bir elin nesi var, iki elin sesi var"

derler ya, hem iki kişi hem de silahlı olmamız ekmek kapısını bir miktar aralamıştı. Artık çobanlara ya da mezra evlerine yaklaşıp yiyecek alabiliyor, sırt çantamda birkaç ekmek ve biraz küflü çökelek bulundurabiliyordum. Bu kadarı da önceki yıllara göre bolluk sayılırdı, ama hâlâ doyma yoktu.

Yıllarca çökelek ve kuru ekmekle idare ettim. Çantamda kuruyup taşlaşan bu ekmeği ve "imansız" dediğimiz çökeleği ancak pınara vardığımda yiyebiliyordum; çünkü kuru ekmek ve kuru katığı su ile yumuşatmadan yiyebilmek imkânsızdı. Yemesi zor, dışarı atılması daha zordu. Tuvalet ihtiyacı işkenceye dönüşürdü.

Ekmek; bazen darı, bazen arpa, bazen mısır, bazen kepek, bazen de buğdaydandı; bazen mayasız, bazen tuzsuz, bazen pişmemiş, bazen yanmış, ama her zaman kuru ve bayattı. Her zaman azdı. Bazen de hiç yoktu.

Katık; çökelek, keşk (güneşte kurutulmuş çökelek), sîrik (yabani sarımsak ve çökelek karışımı yiyecek) ve peynirdi. Hepsi de vitaminsiz, proteinsiz ve yağsızdı. Hepsi de birbirinden kuru ve boğucuydu. Hepsi de köylülerin deyimiyle imansızdı, dermansızdı; saman yemekten farksızdı. Sadece mide doldurur, karın şişirirdi. Ne var ki, çoğu zaman bu yiyecekleri bulmak bile zordu.

Yıllar sonra yiyecek bulma imkânım bir miktar daha arttı. Artık otururak bir şeyler yiyebiliyordum. Diz üstü sofraya kavuşmuştum. Bir dizime ekmeği, diğerine katığı bırakarak yerdim. Tabii ki, hiçbir besleyici değeri olmayan bu yiyecekleri yedikten bir saat sonra yeniden acıkırdım. Çay henüz lüks sayılırdı, diz üstü soframa henüz girmemişti; sadece köylerde bulunurdu, ancak bir eve konuk olduğum zaman çay içebilirdim. Sıcak yemek mi? Onunla haftalar, aylar sonra buluşabilirdim.

O kadar uzun zaman yarı aç-yarı tok kalırdım ki, metabolizmam bozulurdu, yediğim yemekler bir süre sancıya, daha sonra kusma ya da ishale dönüşürdü. Yağlı yemekler yediğimde vücudumun muhtelif yerlerinde yağ bezeleri, yüzümde sivilceler oluşur ve bazen de alerjiye dönüşürdü.

Midemiz, karnımız ve özellikle gözlerimiz öyle acıktı ki, birbirimizi birer arkadaş değil, yiyeceklerimizi paylaşan fazladan boğazlar olarak görüyorduk çoğu zaman.

Aç karınla uyur, yürür, yük taşır, mevzi-sığınak kazar, çatışır, saldırır ya da kaçardım. Açlık grevine, ölüm orucuna, Müslümanların bir aylık ramazan orucuna benzemeyen; aylara, yıllara yayılan ve iliklerime kadar hükmeden bir açlık...

Ta uzaklarda, köylülerin bacalarından tüten dumanları gördüğümde, aklıma ilk gelen, ateşin üstünde kaynayan çay ya da çorba olurdu. O evlerde pişen yemekleri hayal edip dururdum. Hayallerim annemin yaptığı ya da düğün evlerinde yediğim yemeklerle süslenir, rüyalarım yemek ve sofralarla bezenirdi. Burnum öylesine hassalaşmıştı ki, köylerin yakınlarında gizlendiğimde ya da geçip gittiğimde, yemek kokusunu kilometrelerce uzaktan alırdım. Siyasi amaç için dağlara çıktığım halde, siyasi sohbet ve değerlendirmeleri bir tarafa bırakmış, yemek üzerine konuşmaya başlamıştım.

Açlık ruhumu esir almış, bedenimde kalıcı etkiler bırakmıştı: Öncelikle gözlerimdeki fer sönmüş; o büyük gözler önce buğulanmış, sonra yuvalarına gömülmüştü. Günlerce bir şeyler yiyemediğimde göz kapaklarım morarır, yanaklardaki canlılık yerini ölüm solgunluğuna bırakırdı. Kâh aç kalarak küçülen, kâh samandan farksız gıdasız yiyeceklerle balon gibi şişirilen midem, zamanla dengesini yitirdiği için artık hazmedemiyordu: Ekşime, yanma, kanama başladı ve ülsere dönüştü. Kusma sıklaştı. İstediğini ya da ihtiyaç duyduğunu veremediğim mide,

küskün çocuk gibi yediğimi kabul etmemeye başladı. Yetersiz ve dengesiz beslenme, soğuğa karşı güçsüz düşürdü; öyle ki, en ufak esintide yaprak gibi titriyordum.

Açlık, birikerek aç gözlülüğe dönüşmüştü. Bazen mide şişse bile gözler doymuyordu. Daha fazla, daha fazla yemek istiyordum. Yemek kültürü yerini oburluğa, doyumsuzluğa ve düşkünlüğe bırakmıştı. Önüme geleni yiyip bitirmek alışkanlık haline gelmişti. Doyma hissini yitirmiştim: Doyum için değil, mide şişirmek için yiyordum. Bazen zehirlenecek boyutlarda yiyordum. Hızlı ve çiğnemeden yemek alışkanlık haline gelmişti.

Özellikle ilk on yılda, derim kemiklerime yapışmıştı. Boynum incelmiş, başım eğilmiş, omuzlarım çökmüştü. İncelmiş, küçülmüş, kırılmıştım. Vücut ağırlığım düzensiz olarak değişiyordu. Sanki yıl yıl küçülüyordum. Kimi zaman, karnımda çukur oluşuyor, düz durmakta zorlanıyordum. Karın boşluğuna taş yerleştirir, üzerine "şûtık" sarar, öyle dik durmaya çalışırdım. Ne var ki, suyla mideyi, taşla karın boşluğunu doldurmak soruna çare olmuyordu. Açlık canavarı içime sinmişti, durmadan bedenimi tırmalar, ruhumu öldürmeye çalışırdı. Bazen takatten düşürür, bazen bayıltırdı: Gözler kararır, baş döner, dizler titrer, beyin kapanırdı. Bütün dünya sislenir, renksizleşir ve etrafımda dönmeye başlardı. Diş etleri sızlayarak, "ben acım" der gibiydi. Mide garip sesler çıkararak haykırırdı. Kemikler, eklemler ve kaslar akut ağrıyla itirazını dillendirirdi. Cilt solarak, kırışarak, büzülerek açlığını dışa vururdu.

Açlıktan korktuğum kadar hiçbir şeyden korkmadım.

Neyse ki, yıllar sonra kapılar daha fazla aralanmış, yiyecek bulma imkânı artmıştı. Diz üstü sofram, taş üstü sofraya dönüşmüş, soframdaki suyun yerini çay almıştı. Artık günde bir sefer, fabrika bacaları kadar krom bağlamış, içi dışından daha

çok kararmış demlikte kaynatılan çay içebiliyordum. Bu yeni bir durum, yeni bir dönemdi. Artık kuru ekmeği ve boğucu katığı rahat yiyebiliyordum, ama açlık devam ediyordu.

Bir gün olsun sofradan tok kalktığımı, yediklerimden lezzet aldığımı hatırlamıyorum.

Açlık, bana verilmiş en ağır ceza gibi hükmünü icra ediyordu: Bedenimi ve ruhumu incitiyor, yıpratıyor, yaralıyordu. Bünyemi zayıflatıp hastalığa açık hale getiriyordu. Psikolojimi alt üst ediyor ve yaşam karşısında biçare bırakıyordu: Beni ben yapan bütün fonksiyonlarımı işlevsiz kılmıştı; görme, hissetme, duyma, düşünme yetim darbe almıştı.

Açlık! İyi ve güzelin Azrail'i, her türlü kötülüğün yaratanı...

Her geçen gün, boğazımı sıkan açlık mengenesi beni ahlak dışı yollara sürüklüyordu: Köylülerin bağ ve bahçelerini talan etmek, hayvanlarını çalmak, çobanların ekmeğini ve katıklarını zor kullanarak almak, yollara barikat kurup yolcuları soymak, sadece biraz yiyecek almak için köy basmak zorunda kalıyordum. Açlık; bana hırsızlık, talancılık, soygunculuk yaptırıyordu.

At, eşek ve katırları kesip yemek zorunda kaldığım dönemler bile oluyordu.

Yabani hayvanların hepsine av gözüyle bakıyordum: Yılan, kaplumbağa, kurbağa, böcek, çekirge, domuz, dağ keçisi, tavşan, kuş gibi hayvanlar mönümün vazgeçilmez seçenekleriydi. Leş yemek zorunda kaldığım anlar bile oluyordu. Bazen et obur, bazen ot obur, bazen kemirgenler gibi besleniyordum. Bir gözüm ağaç dallarında, diğer gözüm otlar arasında yemiş arar dururdum. Her operasyon sonrasında, askerlerin konakladığı yerlere gidip konserve kutuları ve ekmek unutup unutmadıklarını kontrol ederdim.

Bu trajik ve dramatik vaka yıllarca yaşandı; özellikle ilk on yılım hep böyle geçti.

Un-şeker-yağ, silah-cephane-para kadar değerliydi; "verin bana bir torba un, bu ülkenin altını üstüne getireyim" dedirtecek kadar önemliydi.

1990–1993 yılları arası ise, değişik nedenlerden dolayı yiyecek sorununu çözmekte nispeten fazla zorlanmıyorduk. Ekmek ve katık sorununu önemli ölçüde çözmüştük. İstediğimiz kadar ekmek yapıp yiyebiliyorduk. Katığımız da yeterlileşmişti. Çorba, helva, bulgur ve pirinç pilavı da yapabiliyorduk. Salça bile mutfağımıza girmişti. Kendimize gelmeye, kilo almaya başlamıştık.

Ancak, bu bolluk dönemi uzun sürmedi.

"Dağları Issızlaştırma Konsepti" temelinde binlerce köy boşaltıldı, bu biçimde yiyecek kaynaklarımız kurutuldu. Dağların şurasına burasına gömdüğümüz un-şeker torbaları da tükendikten sonra, tekrar açlık günleri geri gelmişti. Birkaç günlük yiyecek bulmak için günlerce yol yürümek ve ovalara inmek zorunda kalıyorduk. Köylere girip birkaç günlük erzak çıkarabilmek, karakol ele geçirmek kadar zorlaşmıştı. Artık, üç-beş kişi değil binler açtı, artan sayı ve gıda ambargosu erzak sorununu daha da ağırlaştırıyordu. Silahlarımız, paramız, yiyecek bulmak için geliştirdiğimiz sınırsız yöntem yiyecek sorununu çözmeye yetmiyordu.

Neyse ki ulu liderimiz vardı! Biz, bu trajediyi kara Afrikalılardan daha katmerli boyutta yaşarken, yemeği birkaç dakika geciktiğinde, çeşitler beşin altına düştüğünde, tadını ve lezzetini beğenmediğinde küplere binen, yediği önünde, yemediği arkasında olan büyük(!) şefimiz, 'dâhiyane' çözüm önerileri sunardı:

"Basın kazayı! Otoritenizi kurun! Otoritenize karşı çıkanı ezin! Tonlarca yiyeceği kamyonlara yükleyip o dağlara çıkarın! Bu sizin bir yıllık erzak sorunlarınızı karşılar..."

"Ağaçların, otların kökünü kemirin..."

"Bağdat yollarındaki Osmanlı ordusunun askerleri, at dışkıları arasından buğday ve arpa taneleri ayıklayarak beslendiler. Siz onlar kadar yaratıcı olamıyor musunuz?"

"O dağların hepsini size verdim. Daha ne istiyorsunuz! Ben elin ülkesinde bu kadar ekmek yarattım. Siz kendi ülkenizde aç kalıyorsunuz."

Ulu önderimiz böylesi abuk sabuk yöntemler önerirdi, yine de erzak sorunu çözülemedi. Çok sayıda arkadaşım açlıktan ya da açlığın neden olduğu hastalıktan öldü. Güvenlik riski yüksek köylere girmek zorunda kalındığı için, gruplar halinde ölümler yaşandı. Yine de ölüm rahatlıkla göze alınıyordu; zira açlık ölümden daha beterdi; "şehitlik" aç kalıp sürünmeye tercih ediliyordu. Açlık, ölüm dâhil her türlü riski sıradanlaştırmıştı.

Bilinçli ve dengeli beslenmeden uzak, yediğinden içtiğinden tat alamayan, çiğneme yerine yutan, sofraya oturma yerine ayakta atıştıran; ağız dolusu ve hızlı hızlı yiyen, yerken şapırdayan; kâh kaşığı kâh parmaklarını yalayan, yemeğin fazlasını seçerek önüne çeken, tabağını tıka-basa dolduran sofra 'adabı' gelişmişti.

NEREDEYSE HER GECE YÜRÜRDÜM

1980–1990 yıllarında, üzerinde silahlı mücadele geliştireceğimiz araziyi keşfedip tanımak, uygun yerlerde sığınak ve depo yapmak; iaşe, malzeme ve cephane temin etmek, askerden korunmak, örgütsel ağ oluşturmak, halkla ilişki geliştirmek ve eylemsel faaliyetlerin alt yapısını hazırlamak gibi görevleri başarıyla gerçekleştirmenin tek yolu vardı: O da oradan oraya koşuşmaktı.

Bu görevleri başarıyla yerine getirmek için her zaman hareket halinde olurdum. Halk arasında "hareket berekettir" derler ya,

bu özdeyiş tam da benim için söylenmiş gibiydi, zira ne kadar yürüsem o kadar sonuç alma ve kendimi koruma şansım vardı. Bu nedenledir ki, kış ayları hariç (ki bu mevsimde istesem de hareket edemezdim, zira çok riskliydi) bir yerde birkaç gün üst üste kalamazdım. Hep başka bir yere doğru hareket halindeydim. Kâh o dağda, kâh başka dağdaydım. Oradan oraya koşup dururdum. Her gece, neredeyse bazı gündüzler de koşmakla, yürümekle geçerdi.

Yıldızların uzak ve sönük ışığında, mehtapların uzağı yakın yakını uzak gösteren aldatıcılığında, geceleri karanlığa boğan bulutların zifiriliğinde, yön yitirten sisli-puslu-tozlu havalarda, tepeden tırnağa ıslatan sağanak yağışlarda, ayaklarımı yere çivileten çamur deryasında, sırat köprüsünü andıran ince patikalarda, buzlu sularda, kalınlığı metreleri aşan karlarda, boğucu tipilerde, gerisin geriye iten rüzgârlarda yürürdüm. Bazen rüzgâra karşı ve rüzgârı yararak; bazen rüzgârın önünde savrularak; yukarılara tırmanarak, aşağılara yuvarlanarak, uçurumlara tutunarak yürürdüm. Yol vermez derelerde, volkanik dağların her gece bir çift ayakkabı parçalayan keskin kayalıklarında, bacaklarımı kan revan içinde bırakan diken tarlalarında, elbiseleri lime lime eden karaçalılarda, sağa sola savuran rüzgârlı sırtlarda, tepelerin dolambaçlarında, dar vadilerin zifiri karanlığında yürürdüm. Bazen yolumu şaşırıp ters istikametlere, bazen elipsler, bazen zikzaklar çizerek, bazen tazı gibi koşarak, bazen de tosbağa gibi yarı sürünerek yürürdüm. Hep yaya ve bazen de günlerce yalın ayakla, kalınlığı metreleri bulan karlı dağlarda lekenle, sarp ve karanlık arazilerde iple, kimi zaman yaralı, kimi zaman hasta, kimi zaman aç yürürdüm, ama her zaman dağları sırtımda taşımış gibi yorgun-argın, uykusuz ve takatsiz yürürdüm.

Yol: Yorgunluk ve bitmezlik.

Her adım tehlikelerle doluydu: Ülke sınırını geçer gibi bir dizi tedbir alır, öyle geçerdim asfalt yolları; zira yolları kullanmak şurada kalsın, geçmek bile riskliydi. Şose yollarda bile yürümek, risk almak, ölümle kol kola girmekti. Patikalar pusulu, mayınlı ve tuzaklıydı. Zorunlu olmadıkça yolların her türlüsünden uzak dururdum. Yerleşim yerlerini, çobanları, geçitleri, köprüleri, su kaynaklarını dolanarak, tehlike olabilecek her şeyin uzağından yürürdüm. Yine de, defalarca pusulara girmekten, ateş altında kalmaktan kurtulamazdım. Mayınların üstünde, namluların ucunda yürüdüğümü bilerek yol güzergâhımı ayarlardım.

Hakkâri, Şırnak, Siirt, Diyarbakır, Muş, Bingöl, Bitlis, Ağrı, Kars, Erzurum, Dersim, Hatay ve İskenderun dağlarını, ovalarını, tepelerini, derelerini, ormanlarını, yaylalarını bu tarz yürüyüşle dolaştım. Bütün bu araziyi tekrar, tekrar dolaştım. Batman ve Mardin Ovaları'nın çamurunu tekrar tekrar teptim. Suriye, Irak, İran sınırlarını tekrar tekrar geçtim. Lübnan, Irak, İran dağlarını tekrar tekrar dolaştım.

Hiçbir komutan ya da savaşçı benim kadar yürümedi.

Yollar, hem çilem hem de okulumdu. Bu yollarda çok acı çektim, çok şeyimi yitirdim...

Geceler karanlıktı, önümü görmekte zorlanırdım; her yürüyüş düşmelerle dolu geçerdi. Düşerdim, tekrar kalkardım, düşe kalka yol alırdım. Bastığım zeminin azizliğine uğrayarak keskin yamaçlardan tepetakla yuvarlanırdım. Tekrar yoluma devam ederdim. Aç, susuz, yorgun ve sırtımdaki ağır yük altında, yürüyüş uzadıkça çöker, dökülür, yığılıp kalırdım. Bir yudum nefes aldıktan sonra tekrar ayağa kalkıp yürürdüm. Karanlığı yararak yol alırken taşa, oduna, ota takılarak sendeler, tökezlerdim.

Her yürüyüş sonrasında şuramı buramı pansuman etmem gerekse de, çoğunlukla ilk yardım malzemelerim olmazdı. Ellerime, ayaklarıma ve bacaklarıma diken batmışsa iğneyle

ayıklar, çizikler oluşmuşsa suyla yıkar, yara oluşmuşsa kanı temizledikten sonra merhem yerine biraz ağaç sakızı bırakıp suda kaynattığım bez parçasıyla sarardım. Bütün bunları yaptıktan sonra yine yürümeye devam ederdim, zira yolum çok uzundu, hep yürümek zorundaydım.

Çoğunlukla karanlıkla birlikte başlayan yürüyüş, aydınlıkla birlikte son bulurdu. Zaman zaman ıssız arazilerde, ormanlarda ve dağlarda gündüzden yararlanarak da yürüdüğüm olurdu.

Yürüyüşlerde kan ter içinde bir engeli aştıktan sonra, yeni bir engelle karşılaşırdım. Çıktığım her tepenin ötesinde yüzlerce tepe belirirdi. Her zirve hedefi daha da uzaklaştırırdı. Tıpkı Zenon Bilmecesi'ndeki koşucuya benziyordum: Başarı görünürdü, ama ona ulaşmak imkânsızdı.

Yürüdükçe yoruluyor, yoruldukça yol uzuyordu...

İnsanın bir uzvu geliştikçe, başka uzvu körelir. Ben de yürüdükçe bacak kaslarım gelişti...

KIZ KARDEŞİMİN ÖLDÜRÜLMESİ BENİ YIKTI

Toprağa düşen gençlerin çoğunu tanırdım: Kimisiyle birkaç gün, kimisiyle birkaç ay kalmıştım. Yıllarca yanımda kalanlar da vardı. Birlikte katlanmıştık silahlı mücadeleden kaynaklanan acılara ve maddi yokluklara. Bir parça ekmeği, bir tas suyu, bir sigara izmaritini, bir mevziîyi paylaşmıştık. Birlikte yürümüştük yolsuz, mayınlı, tuzaklı, puslu dağlarda. Paylaştığımız sevinçler olmamıştı, ama birlikte ağlamış, birlikte acı çekmiştik.

Ölümün övüldüğü, yaşamın lanetlendiği bir ortamda şartlandırılmama ve dağın kabalaştırıcı etkilerine rağmen, insani duygularımı tamamen yitirmemiştim. Şükürler olsun ki PKK'nin istediği düzeyde robotlaşmamış, istediği tip militan olmayı başaramamıştım. Henüz hayatlarının baharlarında olan, kendilerini bekleyen anne-baba ve kardeşlerinin olduğunu

bildiğim bu gençlerin her birisinin toprağa düşüşü beni derinden etkiliyordu; ölümlerine çok üzülüyordum. Gençler öldükçe üzüntüm büyüyor, kedere dönüşüyordu. Bazı militanlar arkadaşlarını "şehit düştüler, kahramanlık mertebesine ulaştılar, ölümsüzleştiler" deyip adeta gidişlerini kutlarlarken, ben içten içe "o da gitti, onun da annesi, babası yandı" deyip gözyaşı dökerdim.

Silaha bulaşan her insanın bir biçimde öleceğini, parçalanmış bedenle toprağa gömüleceğini, kimisine mezar bile nasip olmayacağını, hiçbir savaşçının bu kaderden kaçamayacağını bilmeme rağmen, yine de yüreğime hükmedemiyordum. Her militan ölümü, gözlerimi doldurur, gözyaşı döktürür, bazen hıçkırıklara boğardı. Arkadaşlarım, "heval, sen komutansın, komutan ağlamaz" deyip beni uyarmalarına rağmen, yine ağlardım. Toprağa düşen her beden ardından intikam yemini eder, bir-iki eylem yapar, daha fazla yol yürür, daha fazla yük taşır, daha fazla çalışırdım. Her ölüm ruhumda yeni yaralar ve izlerle açardı, öte yandan sorumluluk ve görevler yüklerdi. Bir de ölen arkadaşlarımın sırtıma yükledikleri ağır yük altında yürümek zorunda kalırdım.

Beni en çok etkileyen, intikam yemini ettiren kız kardeşim Adife'nin bir çatışmada vurulması olayı oldu:

1984'ün Kasım ayında, yiyecek almak için Zengök Köyü'ne inen arkadaşım, kız kardeşim Adîfe ve kuzenim Murat Seyrek ile birlikte bulunduğum ormana geri döndü. "Bir daha dönmemek üzere dağa geldim, gerillaya katılacağım" diyordu. Gerçek şu ki, sadece yanımda kalmak, yaşadığım sıkıntılara ortak olmak ve ailenin kendisine yaptığı haksızlıklardan kurtulmak için dağa gelmişti. Her şeyden ve herkesten çok sevdiğim Adîfe'nin yanımda olması gönlümü hoş etmişti, ama içinde bulunduğumuz zor koşullara dayanma konusunda kaygılarım da yok değildi. Kararına, "nasıl istiyorsan öyle olsun" diyerek katıldım.

İsteksiz ve kaygılı olmama rağmen onu yanıma aldım, Siirt'tin Sason İlçesi kırsalına gittik, bu alanda bulunan militanlarla birleştik ve üç ay birlikte kaldık.

Yıl 1985'ti. O yılının kışı geç ama acımasızca geldi. "Bahar geliyor" dediğimiz Şubat-Mart aylarında kış bastırdı, hem de son yılların en kara kışı. O yıl, son on yılların en çetin kışı yaşandı. Bulunduğumuz dağlarda kar kalınlığı iki-üç metreye ulaştı. Köylerin şehirle, köylerin birbiriyle, köylerin mezralarla olan bütün yolları kapandı. Kimi köyde komşu komşuya ulaşamıyordu. Hareket imkânı hiç kalmamış, herkes olduğu yere hapsolmuştu.

Sadece kar değil, bir de son yılların en sert soğuğu vardı. Buzul çağını andıran soğuklar hayattı felç ediyordu: Yabani hayvanların çoğu donarak ölmüş, ceviz ağaçları bile o soğuklara yenik düşerek dallarından olmuştu. Hâlâ yaşayan ancak açlıkla pençeleşen keklikler, serçeler çöpleri gagalayarak hatta evlere sokularak yiyecek arıyordu. İnsan dâhil, her canlı felaketle karşı karşıyaydı.

Karakış bizi Sason'un Talori mıntıkasına sıkıştırmıştı. Kürt isyanlarında ihanetçilikleriyle anılan Mala Emerê Mihê mıntıkasında!

O yıl, bu bölgedeki militan sayımız elli kişi civarına çıkmıştı. Tutuklanma, öldürülme ve kaçışlar sonucunda geriye on iki kişi kalmıştık. 08 Mart 1985'te, Talori mıntıkasının bir mezrasında kendi aramızda toplantı yaptık. Toplantıda aldığımız karar gereğince, barınacak yer bulmak amacıyla üç arkadaşımla birlikte gruptan ayrıldım. Ayrılırken, kız kardeşimi çağırıp "Dünya Kadınlar Günü"nü kutlamış, "fazla üzülme, bu karlar kalkar kalkmaz birlikte Muş'a gideriz, anneni görürsün, istersen evde kalırsın" deyip öyle ayrılmıştım.

O gece Diyarbakır'ın Kulp İlçesi'ne bağlı Deştık köyünün yakınında bulunan kayalığa geldik. Bir kaya dibine yerleştik.

Gruptan ayrıldığımız gecenin sabahında, kara kışın her yere sindirdiği ölüm sessizliğini helikopter gürültüsü bozdu: İlk kez, sekiz helikopteri bir arada görüyordum. Bu ilk bile başlı başına ürkütücüydü. Gelip üzerimizden geçtiler. Talori mıntıkasına yöneldiler. Her sekizi de Talori mıntıkasına asker indirdiler. Helikopterler tekrar, tekrar sefer yaptılar, onlarca kez inip kalktılar. Bir süre sonra tüfek, roket ve bomba sesleri... Daha sonra derin, kanımı donduran, olan biten her şeyi anlatan sessizlik çöktü kefen örtülü Talori mıntıkasına.

Bunun ne anlama geldiğini, sonuçlarının nasıl olacağını zaten anlamıştım. Yine de, "belki köylüler, bu kadındır, yanımıza alalım der, elbiselerini giydirip aralarında gizlerler, belki silahsız olduğu için teslim olur, belki yaralı ele geçer, belki karların içine gömülerek gizlenir" diyerek umut etmiştim.

Her tarafı buzlu kaya parçasının önünde tir-tir titreyerek, üç gün önce "annemi özledim, eve gitmek istiyorum" diyen Adîfe'yi düşünerek, onu vuran helikopter sortilerini izlemiş, bedeninde patlayan bomba seslerini dinleyerek dramatik sonu ve akşamı beklemiştim.

Adîfe'siz yaşama mahkûm edildiğimi aynı anda anlamıştım, ne var ki bu gerçeği kabullenmek yıllarımı alacaktı. Belki de hiç kabullenmeyecektim. Doğrusu aradan yirmi dört yıl geçtiği halde hala kabullenmiş değilim.

Karanlık çöktüğünde Kanıka Köyü'nde yoksul bir köylünün evine gittim. Şömineye yaklaşarak içimdeki buzları eritmeye çalışmıştım. Bu arada ev sahibi sofra serdi, sofraya bulgur ve pekmez şerbeti koydu. Gün boyu ağzıma lokma almamıştım, yine de yiyensim gelmedi. Kendimi zorlayarak biraz yemeye çalıştım. Kaşığı ağzıma götürdüğüm anda, TRT radyosunda on dokuz ana haberleri başladı. İlk haber Sason'dandı: "Siirt'tin Sason ilçesi kırsalında, Güvenlik Kuvvetlerinin dur ihtarına ateşle karşılık veren, biri kadın sekiz militan ölü ele geçirildi..."

Elim titredi, elimdeki kaşık düştü. Sanki ruhum bedenimden ayrılmış gibi, her yanım kaskatı kesildi. Boğazım kurudu, boğazımdaki bulgur olduğu yerde kaldı, boğucu bir öksürük tuttu, az daha boğuluyordum ki; arkadaşım pekmez şerbeti içirtti, sırtımı yumruklayarak lokmanın inmesini sağladı. Ellerinde yere serildim. Dağlarda tipiye tutulduğum anlarda görüldüğü gibi, gözüme uyku girdi. Uyumak, uyanmamak üzere uyumak istedim... "Bırakın biraz uyumak istiyorum" dediysem de, "gitmemiz gerek" diyerek uyutmadılar.

Haftalar, aylar sonra topladığım bilgi kırıntılarını birleştirerek şu sonuca vardım: Bir gün önce ayrıldığım sekiz kişilik gurubun bulunduğu köye helikopterle asker indirilmiş. Arkadaşlarım, "köyde çatışma çıkmasın, köylü zarar görmesin" diyerek köyden ayrılıp köy dışındaki değirmene sığınmışlar. Tabii ki, askeri oralara kadar getiren ajan peşlerini bırakmamış. Nerede olduklarını köylülerden öğrenip peşlerine düşmüş. İzlerini takip ederek değirmene gitmişler, onları değirmende kuşatmışlar. Hiçbir kaçış yolları olmayan bu militanları önce havadan bombalamış ve ardından üzerlerine gitmişler.

Askerin de beş kayıp verdiği bu çatışmada, her sekiz militan ölüyor. Cenazeler helikoptere atılıp Sason Jandarma Komutanlığı'nın bahçesine bırakılıyor. Orada üst üste atılıp teşhir ediliyor. Daha sonra, buzlanan cenazeler manivelâlarla sökülüyor, helikoptere atılıp Diyarbakır'a götürülüyor. Bir de burada teşhir edildikten sonra, Diyarbakır Belediyesi tarafından Şehitlik Mezarlığı'nda toprağa veriliyor.

"Adîfe'yi başka diyarlarda bıraktıktan sonra, hiçbir şey olmamış gibi annemin karşısına çıkamam. İntikamını almadan konu-komşunun, dostun-düşmanın yüzüne bakamam. Vicdan azabından kurtulamam. Ancak, intikamını alırsam hem Adîfe hem de annem tarafından bağışlanırım" diyerek yolumu çizmiştim kendi kendime.

Kız kardeşimi kaybettikten sonra içimdeki canavar uyandı, bu canavara boyun eğerek "intikam" yemini ettim. Evet, yanımda ölen her militan ardından "intikam" sözü verirdim, ama hiçbirisi Adîfe'nin ardından verdiğim intikam sözü kadar ciddi olmamıştı. Yanan yüreğimin derinliğinden gelen bir kararlılıkla, onun ölümüne direkt ya da dolaylı neden olan herkesten "intikam" alacağıma ant içtim. İşte o yeminden sonra; geçmiş, gelecek ve hayatın kendisiyle ilişkimi kopardım, bütün köprüleri uçurdum, geri dönüş yollarını tümden kapattım.

Ondan sonra da, artık bir ben, bir de savaş vardı.

Şunu kesin bir dille ifade etmek istiyorum: Ne milliyetçiliğim, ne sosyalistliğim, ne örgüte ve liderine bağlılığım, beni Adîfe'nin anısına bağlılık kadar savaştırmamıştır.

Artık tek hedefim vardı: İntikam almak!

"Şiddet, Aşil'in mızrağı gibidir, açtığı yaraları sağaltır" savıyla hareket etmeye başladım. Kız kardeşimin ölümüne neden olan ihbarcının peşine adam taktık, gittiği Batı Anadolu'da vuruldu, ama bu intikam yanan yüreğime bir damla su bile olmadı.

Gerçek şu ki, Adîfe'nin ölümüyle birlikte çok değiştim. Değişimim ani ve radikal oldu. Bir anda omzumdaki silah değerlendi, bedenimin en değerli parçası haline geldi. Artık silahım en değerli varlığımdı; silahımı zevkle temizler, taşır ve korur oldum. İlk kez silahımın emrine girdim, bütün çalışmalarıma "intikam" güdüsü damga vurdu. Her şeye farklı bakan, sadece "intikam" için yaşayan biri haline geldim. Bir an önce Adîfe'nin intikamını alma istemi, beni an be an kamçılıyordu. Sanki intikamını alsam, yattığı yerden başını kaldırıp, "intikamımı aldın, seni artık affettim" diyecek gibi geliyordu. Kendimi ona affettirmek için intikam almaya çalışıyordum.

Sanki Adîfe'nin cenazesine kelepçelenmiştim: O, attığım her adımda, teneffüs ettiğim her yudum havada, yediğim her

lokma ekmekte benimleydi. Onunla uyur, onunla uyanırdım. Onu unutmamak için özel çaba içindeydim. Sanki hatırlayarak, intikamını alarak, örgüt çizgisinde yürüyerek onu geri getirecekmişim gibi bir hisse kapılmış, onu geri getirmenin beyhude çabasına girmiştim. Çok çabaladım, çok "intikam" aldım, yine de Adîfe'yi kaybetmenin acısı hiçbir biçimde hafiflemedi. Öldürüldüğü gün hangi duyguları yaşadıysam, yıllar sonra da aynı duyguları yaşadım. Hâlâ üzüntülü, hâlâ kederliyim.

Örgüt, bu ilkel ve duygusal yaklaşımımı erken fark etti: İntikamcı kişiliğimi savaş aracına dönüştürmek için Adîfe'nin ölümünü tahrik aracı olarak kullanmasını bildi: Öncelikle Adîfe'yi kahraman bir direnişçi ilan etti, anısına yazılar yazdırıp gazete ve kitaplarda yayınlattı, resmini afişlere basıp dağıttı, ismini türkü ve şiirlerde işledi. Bana dönerek, "Adîfe'ye layık olmalısın, kanını yerde bırakmamalısın, hem onun hem kendin için savaşmalısın..." dedi. Bu sinsice yaklaşımla beni daha ağır sorumluluk altına aldı. Kız kardeşime olan zaafımı kullanmakta usta davrandı.

Silahlı mücadele akrabalarımı, dostlarımı, sevdiklerimi peş peşe alıyordu: 03 Kasım 1992'de, Gaziantep şehir merkezinde, Ağabeyim Abdulsamet Sakık faili meçhul cinayete kurban gitti. Bu olay da, beni derinden etkiledi, çünkü en sevdiğim, saydığım, yardımını gördüğüm ağabeyimdi. Tıpkı Adîfe'nin öldürülmesi olayında olduğu gibi, bu olay sonrasında da daha fazla silaha sarılma gereği duydum. Bu sefer hem kız kardeşim, hem ağabeyim için "intikam" almak zorunda kalmıştım. Kinim, intikam duygum, çabam ve hırsım ikiye katlanmıştı.

Her ölüm öldürmenin gerekçesi oluyordu.

Arkadaş, akraba, dost ve sevdiğim insanların vurulmasından kendimi sorumlu tutuyor ve "intikam" almakla bu sorumluktan kurtulacağımı sanıyordum. Her bir akraba ve

arkadaşımın vurulması, beni eylem yapma zorunluluğuyla karşı karşıya bırakıyordu. Tanık olduğum her ölüm nefrete dönüşüyor ve arkadaşlarımı öldürenleri öldürme yükümlülüğü altına sokuyordu. Her ölümden sonra "yaşam" biraz daha anlamsızlaşıyor, amaç olmaktan çıkıp misilleme yapmanın aracına dönüşüyordu. Akraba ve arkadaşlarımı yitirmem, ölme ya da öldürme tercihiyle karşı karşıya getiriyordu: "Onların intikamını almadan ölmek istemiyorsam öldürmeliyim" diyordum. Böylelikle öldürme, yaşam kültürümün temelini oluşturdu. Kaybettiğim arkadaş, akraba ve dostlarımın sayısı arttıkça, "düşman düşmandır, düşmanın kadını, çocuğu yoktur" mantığına saplandım.

ÖLDÜRÜLMEYİ BEKLEMEK

Yaşamıma ölüm psikolojisi damgasını vurmuştu; ölüm gölge gibi peşimde sürükleniyordu. Başkasını öldürme fikri ve arkadaşlarımın peş peşe toprağa serilişi ölümü hatırlatıyor, ölüm düşüncesini canlı tutuyor, "ne zaman sıra bana gelecek?" sorusunu sordurtuyordu.

Ölüm fikri, korku kaynağıdır. Her şeyi potansiyel düşman görmeye ve karşı tedbir geliştirmeye başlarsınız. Savaş ortamında kaldığınız süre uzadıkça, korkunuz daha da büyür; her şeyden korkar olursunuz. Kaplumbağa hışıltısına, yılan tıslamasına, rüzgâr uğultusuna, gök gürültüsüne, derelerin çağlayışına, cümle canlının her hareketine, savunma pozisyonuna geçerek karşılık verirsiniz.

Her şeyden şüpheleniyordum; çünkü o ortamda hiç dost yoktu. Hareket eden her canlı düşmandı. Sadece canlılar mı, canlı olmayan da düşmandı: Kar, tipi, çığ, sel, ayaz, uçurumlar gibi doğa olayları ise daha büyük düşmandı.

Zaten ölü bir canlı olduğum gerçeğini kabullenmiştim. Artık yaşamın renklerini, zevklerini, kokularını, seslerini,

tatlarını umursamıyordum. Hiçbir gelecek beklentisi olmadan yaşıyordum. Günün birinde eve döneceğime, evlenip çoluk çocuğa karışacağıma, bıraktığım yerden normal yaşama devam edeceğime milyarda bir ihtimal vermiyordum. Dolayısıyla, geleceğim için hiçbir hazırlık yapmıyordum. Sosyal yönlerimi geliştirme, kendimi eğitme gereği duymuyordum. Sağlığımı ve en temel ihtiyaçlarımı karşılamayı bile önemsemiyordum. Fiziki ölüm gelmeden, birçok şeyimi zaten ben öldürmüştüm: Geçmişimi inkâr ediyor, aile, akraba ve çevremi kendimden uzaklaştırıyor, güzel alışkanlıklarımı bir bir kaybediyordum. Geçmişsiz, geleceksiz ve yalnızdım. Rüzgâra kapılan yaprak gibi savrulmuştum, zira kendimi yaşama değil, şerefli ölüme hazırlıyordum.

İpi boynunda idam mahkûmunun, cellâdın harekete geçmesini beklemesi gibi, hep öleceğim anın gelişini bekliyordum. Nasıl yaşayacağımın değil, nasıl kahramanca ölebileceğimin hayalini kuruyordum. "Acaba, ölmeden önce davaya layık bir davranışta bulunabilecek miyim? Acaba son nefesimi verirken yaşasın Kürdistan, yaşasın bağımsızlık, yaşasın yüce önderimiz, diyebilecek miyim?" türünden kaygılarım vardı. Ecel kapıya dayandığında, herkesin "işte böyle ölünmeli" diyebileceği biçimde ölmeliydim. Ölüm ufukta göründüğünde, üstüne üstüne gitmeli, "hodri meydan" demeliydim.

Yine de yaşayan biriydim. Her canlıda olduğu gibi, bende de yaşam dürtüsü, ya da emaresi yer yer kendini gösterirdi. Yaşam istenci ölümden kaçmaya, "kahramanlık" dürtüsü ise ölüme meydan okumaya iter insanı. Koşullar karşısında zorlandığımda ve başarısız kaldığımda ölüm dürtüsü, kısmen başarılı olduğumda yaşam dürtüsü güçlenirdi. Yaşam ve ölüm, savaş meydanına dönüşmüştü manevi dünyamda.

Sağ olarak askerin eline düşmemek için cebimde yedek mermi taşırdım: Bazen parmaklarımda dolaştırıp, "sen mi

beni öldüreceksin?" diye sorduğum bir tabanca mermisi... On sekiz yıl uzun namlulu silahın yanı sıra, bir de tabanca taşıdım. Tabanca taşımamın tek nedeni, gerektiğinde kendimi onunla vurabilmekti.

Zaten ölecektim, ama istenen biçimde ölmeliydim. Ölümü değil biçimini ve nereden geldiğini önemsiyordum. Ölüm gelecekse düşmandan gelmeliydi. Öyle kazaen gelen ölüm bana yakışmazdı. Böyle "rezilce" ölümün gerçekleşmemesi için Allah'a yakarıyordum. En azından yitirdiğim akraba ve arkadaşlarım gibi "kahramanca" ölmeliydim. Ardımdan, "kahramanca şehit düştü, ölümüyle bile büyük hizmetlerde bulundu" denilmeliydi. İstenen biçimde ölmek benim için en büyük onurdu.

ÖRGÜT VE HEDEF OLMAK

1975'te, Öcalan, bu örgütü oluşturmaya çalıştığı sıralarda, bir gün Devrimci Doğu Kültür Ocağı'na gider. "Kürt sorununu çözmek için ne yapmalıyız?" sorusuna cevap bulmak amacıyla düzenlenen tartışmaya katılır. Her katılımcı silahı dışlayan ve legal çalışmaların nasıl geliştirileceğini anlatırken, Öcalan söz alır ve şöyle der: "Biz sömürge ülkenin devrimcileriyiz; sömürge ülkelerde legal çalışma ortamı yoktur, illegal örgütlenme ve silahlı mücadele yöntemi dışında seçenek yoktur... Silahlı mücadele geliştirmek için yeterince kin ve düşmanlık yoksa onu da yaratabilmeliyiz..."

Bu sözler dinleyenleri hayrete düşürür; kimi, "bu adam zırvalıyor", kimi "bu adam delidir" der. Öcalan'ın bir daha derneğe gelmemesi istenir ve kapı gösterilir.

Düşman politikamız bu mantık temelinde şekillendi: Düşman yoksa yarat! Bizim olmayan her şeyi ve bizimle olmayan herkesi düşman görmek politikamızın temelini oluşturdu.

Askeri, "sömürgeci düzenin ordusu" sıfatıyla değerlendirilip birinci düşman ilan etmiştik. Her ne biçim ve düzeyde olursa olsun askerlerle işbirliği içinde bulunan her insana, "işbirlikçi", "hain", **"ajan", "muhbir" diyerek, kara listemize almıştık. Ya devletin** zorlamasıyla, ya biraz para için, ya örgüt baskılarından korunmak için, ya aşiretsel çelişkiler nedeniyle, Köy Koruculuğu'nu kabul eden köylüleri, "düşmanın tetikçileri", "düşman piyonları" ilan ettik; aile, akraba ve mensup oldukları aşiretle birlikte düşmanlar listesine dâhil ettik.

Vergi, yardım adı altında parasal taleplerimizi veya siyasi çizgimize gelmeyi kabul etmeyen Kürt zengin, şeyh, ağa, aşiret reisi ve tanınmış şahsiyetleri; "sömürgecilerin ülkemizdeki dayanakları ve sınıf düşmanlarımız" olarak suçlayıp düşmanlarımızın arasına kattık. "Tek taraflı yayın yapıyorlar... Ordu'nun yan kolu gibi çalışıyorlar..." gerekçesiyle tüm basın mensuplarını hedeflenmesi gerekenler olarak gördük. Siyasi parti ve mensuplarını; **"halkımızın kutsal mücadelesini legal platformlara çekerek yozlaştırmak istiyorlar" diyerek hedeflerimiz arasına** aldık. Yargıçları, "rejimin hukukunu tesis ediyorlar" gerekçesiyle düşman belledik. Öğretmenleri, "Kürt kültürünü asimle etmeye çalışıyorlar" gerekçesiyle vurduk. Turistik tesislere "Türkiye bütçesine katkı yapıp ordunun daha çok silahlanmasını sağlıyorlar" gerekçesiyle saldırdık. Örgütsel yapımıza karşı olan, hatta yer yer örgütsel yapımıza dâhil olmayan tüm örgüt ve siyasal grupları, "sömürgeciliğin uzantıları" suçlamasıyla düşman belledik. Daha da ileri giderek, bizimle dağa çıkmayan **çocukluk arkadaşımızı, ailemizi, akrabalarımızı kara listemize** ekledik.

Sadece dışımızda değil, içimizde de bizi yıkmak isteyen binlerce düşman olduğuna inanmıştık. Bunlara da "içimizdeki hainler" diyorduk. Akraba çevresi devletle işbirliği içinde olanlar, Kürt aristokrasisinden veya burjuvazisinden gelenler,

örgüt içinde uzun süre kaldığı halde hâlâ hayatta olanlar, Öcalan'ı eleştirenler, "silahlı mücadeleyle sonuca varılmaz" diyenler, cinsel ilişkide bulunanlar, insanca yaşamaya çalışanlar, düşünenler, tanınanlar ve kitleler tarafından sevilenler iç düşmanlarımızdan bazılarıydı.

Ekmeğini elinden aldığımız köylüyü, bir sonraki günde düşman bellediğimiz kesimlere selam verdi ya da yardımda bulundu diye düşman ilan ediyorduk.

Komşu ülkelere "sömürgeci", Arap ülkelerine "gerici-yobaz", Batı ülkelerine "emperyalist", Doğu Bloğu ülkelerine "reel-sosyalist-fırsatçı" diyerek, hepsini düşman biliyorduk. Suriye dışında dostumuz yoktu, o da taktiksel dosttu.

Aslında Öcalan'ın parmak uzattığı herkes düşmandı.

Bu ülkede ve hatta bütün dünyada Öcalan gibi düşünmeyen, örgütümüzle hareket etmeyen, Öcalan'a ve PKK'ye canı pahasına bağlı olmayan her insanı bir an evvel bertaraf edilmesi gereken hedef olarak benimsiyorduk. Bizden olmayan karşıtımızdı! Her karşıtımız gece gündüz demeden bizi tasfiye etmek için çabalıyordu (!) Onlar bizi yok etmeden bizim onları yok etmemiz doğal hakkımızdı(!)

Bize göre Kaf Dağı'nın ötesindeki rüzgâr bile ateşimizi söndürmek için esiyordu. Kuşku, kuşku, kuşku... Kuşkular girdabında paranoyaklaşmıştık. İnsanları düşman ilan etmekle yetinmeyip, karı, tipiyi, çığı, sisi, rüzgârı, tozu-dumanı, yağmuru, çamuru, suyu, seli, karanlığı, aydınlığı, soğuğu, sıcağı, dağı, ovayı, dereyi, vadiyi ve cümle doğayı düşman bellemiştik. "Bizim bizden başka dostumuz yoktur" safsatasını yüreğimizin derinliklerine oturtmuş, her şeyin düşman olduğuna ve bu düşmanların her yanımızı sardığına inanmıştık; hem de, hiçbir işbirliğine yanaşmayan, bize yaşam hakkı tanımayan, kökümüzü kazımak

ve bizi ortadan kaldırmak için uğraşan nitelikte, savaşılması ve tümden ortadan kaldırılması gereken düşmanlar(!)

Bu düşmanlara karşı korunmanın tek yolu ise onlara saldırmaktı. Bizden olmayan her kesin düşman olduğu, düşman olan herkesin bize saldırdığı, onlar saldırmadan bizim karşı saldırıya geçmemiz gerektiği safsatası hususunda hiçbir tereddüdümüz yoktu. Zamanında ve gerektiği kadar saldırmazsak, erken kaybederiz anlayışı egemendi. Bu anlayışa göre; eylem yapmak uzun yaşamaktı. Ölenler, zamanında ve gerektiği kadar eylem yapmadıkları, düşmanlarını öldürmedikleri için ölmüşlerdi.

"Bizden olmayan düşmandır" mantığı içinde düşman listesi çıkarılır, bunlar yönelinmesi gereken hedefler olarak belirlenir, militanların önüne konulur ve "eylem yapan Apocudur, PKK'lidir, yurtseverdir, daha çok eylem yapan kahramandır..." denilerek ortalığa salınırdı.

Militanlar, eylemin siyasal sonucuna bakmadan, daha çok örgüte yaranmak, üst kademelere tırmanmak, örgütün ağır yaptırımlarından kurtulmak, "şu militan eylemcidir" dedirterek övgü toplamak için sağa-sola saldırırlardı. Militanlar eylem yaptıkça, bir üst "çok güzel ama daha fazla yapmalısınız" diyerek daha fazlasını isterdi. Eylemin yarattığı etkiye paralel biçimde sorumluluk üstlenirdi:

Eylemler kamuoyunda tepki toplamışsa, "bu eylemler örgüt çizgisini saptırmak isteyen çete işidir, örgüt iradesi dışında gelişmiştir..." denilerek birkaç günah keçisine yığılır ve hatta gerekirse bu militanlar ölümle cezalandırılırdı. Aynı eylem biçimi farklı zaman ve mekânda yine tekrarlanırdı; zira eylem yapmanın en temel amacı korku yaratmaktı, bu ise toplumda en çok tartışılan eylem biçimleriyle mümkündü.

CİNSEL İLİŞKİNİN ÖNÜ ALINAMIYORDU

Cinsel ilişki, insanın en doğal ihtiyaçlarından birisidir: Yeme, içme, dinlenme, uyku, güvenlik kadar temel ihtiyaçtır. Her koşul altında karşılanması zorunludur. Bu görüşümü örgüt saflarında da dile getirmekten hiç çekinmedim. "Cinsel ilişki bir bardak su içmek kadar normal olmalıdır. Aksi takdirde insan bedeninde ve ruhunda doyumsuz açlığa dönüşür, hatta ruhsal sakatlığa kadar varır..." uyarısında bulundum. Daha da ileri giderek, Öcalan'la yaptığım diyalogda, "hepimiz cinsel açlık içindeyiz, bu açlık, diğer tüm açlıkların toplamı kadar tahripkâr rol oynuyor" dedim. Örgüt ise, cinsel ilişkinin örgütün savaşçı karakterine zarar vereceği kaygısındaydı, ilişkilenen kadın-erkeğin ölümden çok yaşamı tercih edeceklerini düşünüyordu. Örgüt bu ilişkiye silahlı mücadele penceresinden, ben ise insani açıdan bakıyordum.

Maalesef hiç esneklik gösterilmedi; militanların bu ihtiyaçlarını karşılamalarına izin verilmedi. Öcalan, örgütün kadın politikasını, "tüm kadınları kendileştirmek istiyorum" ve "hiçbiriniz kadın veya erkekle ilişkilenecek kadar gelişmiş değilsiniz" safsatasına oturttu. Öcalan söz konusu olduğunda tarihte benzeri olmayan haremlikler, militanlar söz konusu olduğunda molla rejimini andıran yasaklamalar... "Hepinizin cinsel ihtiyaçlarınızın olduğunu biliyorum, ama bu ihtiyacınızı donduracaksınız, devrim sonrasına kadar fedakârlıkta bulunacaksınız..." diyordu hazretleri.

Bu kanun temelinde cinsel ilişki, tensel ve hatta görsel temas bile yasaklandı. Kadın-erkek ilişkisinin her türüne "yoz ilişki" denildi, çoğunlukla ölümle cezalandırıldı. Tensel temas, görevden alma ve başka bölgelere sürgün; görsel temas ise eleştiri ve teşhir etmeyle cezalandırıldı.

Bu istek yerine getirilebildi mi? Tabii ki hayır!

Adamın biri dağda çobanlık yapıyormuş. Aylardır köye bile inmemiş. Kadın hasreti yüreğine tak etmiş. Bir gün kaybolan

hayvanlarını aramaya çıkan kızla karşılaşmış: "Fırsat bu fırsat" deyip kızın etrafında fır dönmüş. Kızı yere yatırıp üzerine çıkmış.

Kız olanları annesine, annesi ise babasına söyler, babası çobanı şikâyet eder. Çoban hakkında dava açılır, duruşma günü çoban da duruşmada hazır bulunur. Hâkim davaya konu olan suçu çobanın yüzüne okur. Çabana bu suçu işleyip işlemediğini sorar. Çoban tek cümleyle "hepsi doğru" diyerek hâkimi cevaplar. Hâkim: "Oğlum, kanun nizam olduğunu, suç işlediğini, bunun cezasının ağır olduğunu bilmiyor muydun?" diyerek çobana nasihatte bulunur. Hâkimin konuşmaları çobana tercüme edilir. Çoban ellini havada sallayarak: "Dağda arzular geçerlidir, kanunlar değil" der.

Bu çoban hâkimin kanunlarını ne kadar dinlediyse, örgüt militanları da Öcalan'ın talimatlarını o kadar dinliyorlardı.

Katı uygulamaya rağmen militanların cinsel talepleri hep gündemde kaldı, hep sorun olageldi. Bu temel içgüdü örgüt politikasıyla hep çelişti ve çatıştı. Örgüt saflarında bir-iki yıl kalıp da cinsel ilişkiyle suçlanmayan, bir biçimde tasfiye edilmeyen militan kalmadı. Bu "suçu" işleyen militanlara ağır cezalar verilmesine ve bu ilişkilerin önü alınmaya çalışılmasına rağmen; ilişkilenme girişimleri artarak sürdü. Ölüm, teşhir, sürgün gibi cezalar sonuç vermeyince yeni tedbirler geliştirildi: Haremlik-selamlık yaşantı. Selamlık: PKK . Haremlik: PJK

Öcalan'ın dâhiyane çözüm formülü sayesinde sorun çözülmüştü(!) Artık, kadın-erkek ayrı oturuyor, ayrı yürüyor, ayrı yiyip-içiyor, ayrı eğitim alıyor, ayrı örgütleniyor ve ayrı eylem yapıyordu.

Cinsel yaşamın yasaklandığı bu ortamda çoğu insanın yaşam sevinci de öldü. Yaşama sevincini yitirenlerde hadımlaşma gelişti, kadın erkekleşti, erkek kadınlaştı. Sözüm ona, cinsel ilişki sorunu bu biçimde çözülmüştü; zira erkekleşen kadın, artık

erkeğe ihtiyaç duymuyor, karılaştırılan erkeğin kadına ihtiyacı kalmıyordu(!)

Ne var ki, bazı erkekler erkekliklerini, bazı kadınlar kadınlıklarını öldürmedi ya da bu yönlü çabalarında başarılı olamadılar; birbirlerine ilgi duymaya, bir araya gelmeye, ilişkilenmeye devam ettiler.

İlişki yasaklandıkça cazibesi artarak büyüdü; öyle güçlü bir hal aldı ki, her militan yetkisini, gücünü ve yeteneklerini bu doğrultuda kullanmaya başladı: Örgütsel düzenlemeler, görevlendirmeler, eylemler bu isteme ulaşma amacıyla yapılır oldu, cinsel ilişkiye can feda edilir noktaya gelindi. Cinsel açlık katlandı, erkek için; "bir kadına dokunsaydım da ölseydim" denilecek duruma geldi.

Normal ilişkilerin yasaklandığı bu ortam, normal dışı yönelişlere sürükledi ve değer yargılarımıza sapıklık olarak nitelendirilen ilişkilerin gelişmesine neden oldu.

BİR KADIN SEVDİM, SAVAŞTAN SOĞUDUM

Ben de sevda yaşadım. Bir sevda yaşamak kadar, onu anlatmak da zordur. Çevremdeki insanlar içinde en iyi tanıdığım o kadın olmasına rağmen, en zor ifade edebileceğim anlamlarla donanmış olan da yine o dur. Hiç kimse sevdiği kadını kekelemeden, kızarmadan, heyecanlanmadan anlatamaz.

Yine de cesur olmalıyım.

"İmkânsız" denir bazı aşklar için. Bu tanım tam da PKK ortamı için geçerlidir. O ortamda buluşmak, birlikte kalmak zor olduğu gibi, çoğunlukla ölümlerle sonuçlanırdı. Yine de, sevdiğim kızla ilişki geliştirmekte tereddüt yaşamadım, çünkü sevmiştim... Fitili ateşlenmiş dinamite, pimi çekilmiş bombaya dönüşmüştüm. Bütün orduları dikseler karşıma, kim nasıl durdurabilirdi ki benim ona yürüyüşümü? O hedef ben ok, o yol ben yolcuydum artık.

Acemi hırsızlar gibi girmiştim büyük kalbine...

"Ya kaybedersem" kurgusu ise hep vardı içimde.

Mübarek ismi Laleş'ti. Tılsımlı kolye gibi beni beter hallerden koruduğuna inandığım, hem en güçlü, hem de en zayıf yanım olan Laleş! Adını yıllarca her andığımda dua kutsallığıyla fısıldamak istediğim... Birlikte gelişip gerçekleşmeye kendimi adadığım... Ona dair tüm konuşmalarımda, nereden başlayıp, nerede bitireceğimi bilememek haliyle acemileştiğim... Ömrümün ve ertelenmiş var oluşumun miladı... Düş olamayacak kadar gerçek, gerçek olamayacak kadar düşsel... Hem gerçeğimin kendisi, hem de düşlerimin prensesi... Nurefşan yüzüyle düşlerimi gerçekleşmeye savaştıran... Tarifi imkânsız keder ve sevinç veren... Gözlerimin buğusu, kalbimin kanatları, bilincimin açıklığı... Vazgeçilmezim... Geçilmez çöl, çölde vaha, vahada duru, dingin su... İnsanın içine işleyen güzellik... Laleş, Laleş, Laleş!

Cinnetin sokaklarından cennetin yurtlarına vardığım. Yalnızca ona su'sadığım. Buzul zamanlarımı çözen... Kuytu yalnızlıklarımın her daim efsunu... Şarkım. Birlikte uyuduğum, birlikte uyandığım...

Velhasıl onu anlatabilmek benim için savaşı komuta etmekten daha zor. Ne söylesem eksik kalır, ne yapsam hakkını veremem.

Korku ve kahramanca cesaretle yaşadığım bir aşktı... Amacını aşan engellerle donanmış kavgada, amacı "basit", engelleri devasa bir aşk...

İbadet edercesine sevdiğim...

Bir daha dünyaya gelsem, yine aynı duyguyu yaşamak istediğim. Vazgeçerim onsuz olan her şeyden, ondan asla. Acılarından bile mutluluk fışkıran sevdanın neyine katlanmaz ki insan...

Hâlâ her sabah uyandığımda aklıma ilk gelen odur, onun yüzüdür gözlerime ilişen. Bir fotoğrafı var yanımda, bakarken derinden hissederim, yaşaman erincine ulaşırım; gördüğüm, **tanık olduğum tüm güzelliklerden bir parça bulurum onda.** Besmele çeker gibi anarım adını bir daha, bir daha... Hep ona kavuşma adına yaşarım, çalışırım.

Velhasıl ne söylesem eksik kalır ona dair...

İlk karşılaşmamızda 1992 sonbaharıydı; üniversite eğitimini yarıda bırakarak dağa gelmişti. Onu gördüğüm anda, o güne kadar hiç hissetmediğim duygularla sarındım. Nasıl ki, Adîfe'nin ölümü bende ani, radikal, ölüme ve öldürmeye dönük bir değişim yarattıysa, Laleş de farklı bir dönüşüme yol açtı: Renkleri, börtü-böceği, acıları ve sevinçleri daha yakıcı hissetmeye başladım. Artık ölmeye ve öldürmeye değil, yaşama ve yaşatmaya koşut olarak algılamaya başladım her şeyi. İkinci baharımı, aşktan ertelenmişliğimin acemiliğiyle yaşamaya başladım onunla. **İliklerime kadar savaşa bulaştığım, yüreğimde ölüme dair** anlamlardan gayrı anlamlar barındırmadığım yitik yılların can alıcı noktasındaydım ki, göktaşı gibi ölü dünyama çarpmıştı bu kız. Özelikle savaşa bakışımı hızla değiştirdi; içinde bulunduğum savaş açmazından kurtulmanın yollarını aramaya koyuldum. Savaş için aldığım her kararı, attığım her adımı O'nu gözeterek planlamaya başladım. Ölüme değil, yaşama yol açmanın güç ve kararlılığını O'ndan aldım.

Uzun yıllardır hasret kaldığım bir ifade ilişmişti yüzüme: Gülmek! Sevmek, ölüm ve öldürme kültürüne ağır basıyordu artık: Ölmek ve öldürmek değil, yaşamak ve yaşatmak amacına kilitlendim. Dünyaya, yaşanması gereken yer olarak bakmaya ve her şeyi daha farklı görmeye başladım.

Nasıl ki, milyonlarca yıl önce, dünyamıza çarpan göktaşı bütün dinozorları yeryüzünden sildiyse, dünyama çarpan

bu kadın da, içimde büyüttüğüm Frankeştaynımı öldürdü. İç dünyamda ne kadar barbarlık, vahşilik, yıkıcılık varsa hepsini un-ufak etti. Önce büyük sarsıntı geçiren, sonra toza dumana boğulan dünyamda, eskinin enkazı arasında yeni hayat başladı. Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı. Olmamalıydı, Olmadı da.

O'nu sevdiğim gün insanlaşmaya başladığım gündür. İnsan öldürmekten ve yakıp yıkmaktan alıkoyan yolun ilk taşı o gün döşendi; o günden sonra kişiliğim devrimsel değişim geçirdi. O, vicdan ve duygu olup içime aktı: Çölüme yağmur, karanlık dünyama kutup yıldızı oldu.

Yaşadığım değişimin neden ve sonuçları hakkında hiçbir bilincim yoktu; beni silahlı mücadeleden ve örgütten koparacağını bilmiyordum. Böyle olacağını bilseydim, hiç tereddüt etmeden ilişkiyi keserdim. Kadını davaya kurban ederdim; çünkü uzun yıllardır kendimi gözü karaca kavgaya kaptırmış, kavganın kutsallığına, vazgeçilmezliğine inandırmıştım. Örgüte on iki yılımı vermiştim, bir kadının beni bütün bunlardan koparmasına izin veremezdim.

İyi ki de farkına varmamışım! Bazen farkına varmamak da işe yarıyormuş.

Laleş'le tanıştıktan sonra, o ortamdan kurtulmaya niyetlenmiştim. Niyetli olmak, bu ortamdan kurtulmak için yeterli gelmiyordu, adım atmak gerekiyordu. Peki, nasıl? Tarafların öfke doruklarında dolaştığı, her gün onlarca insanın can verdiği, kişiliğimde yeterince berraklaşmanın sağlanamadığı bir ortamda, silahımı bırakıp dağdan inmeyi hayal bile edemiyordum. Bu hem tehlikeli olur, hem de tasfiyemi doğurabilirdi. Bir de "yılların emeği yerde kalmamalı" saplantısı içindeydim. Bir de Adîfe'nin "intikam"ını alma görevim vardı. Öyle bırakıp gitmekle olmuyordu. Bulaştığım işten yüzümün akıyla(!) çıkma-

lıydım. Bunun da ötesinde, bunca çabadan sonra "hain" ilan edilmemeliydim. Buna asla zemin sunmamalıydım(!)

Bu nedenledir ki silahımı bırakıp kaçmayı göze alamazdım. Başımı alıp gitme yerine silahların susması için örgütü ikna etme çabasına giriştim. Temel olarak bu nedenden dolayı, 1993 yılında, örgüt tarafından ilan edilen tek taraflı ateşkese destek verdim. Silahlı mücadelenin tıkandığını, kayıpların arttığını, bu yöntemle hiçbir yere varılamayacağını, daha başka mücadele yöntemlerine başvurulması gerektiğini anlatıp durdum.

Şimdi geriye dönüp düşündüğümde; iyi ki yeterince akıllı değilmişim, iyi ki yaşadığım bu aşkın sonuçlarını önceden bilmemişim, iyi ki duygularımın ve vicdanımın sesini dinlemişim, iyi ki Laleş'le buluşmuşum, diyorum.

O yıllarda "kadın mı, savaş mı?" ikilemi arasında bocalıyordum. Kişiliğim, bu iki kavramın çatışma alanına dönüşmüştü. Çatışma değişimi hızlandırıyordu.

Bu değişim; kişiliğime, duygu ve düşüncelerime, söylem ve davranışlarıma da yansıdı. Artık, insanların yaşam haklarına saygı gösteren, himaye eden, yaşatmaya çalışan, gülümseyen, dinleyen Şemdin vardı. Burnum kokuları, gözlerim renkleri, kulaklarım sesleri algılıyor, artık, esans ya da kolonya sürüyor, çiçek kokluyor, renklere bakıp yorumluyor, şık giyiniyor ve düzenli müzik dinliyordum. Dilimden yaşam, sevgi ve sosyallik sözcükleri dökülüyordu. Nasıl ölünmesi gerektiğini değil, nasıl yaşanması gerektiğini anlatıyor, araştırıyor ve uyguluyordum. Yıllardır uzaklaştığım sosyal yaşamın bütün gerekleriyle yeniden ilgileniyor, kin ve öfkeyi değil, sevgiyi işliyordum. Şık ve sivil giyiniyor, tarak ve ayna taşıyor, cımbız ve krem kullanıyor, kitap okuyor, kitap yazıyordum. Artık, sadece örgütü değil, aynı zamanda Dünyayı takip ediyor ve yorumluyordum."Şehit" olmanın hayalini değil, nasıl yaşayacağımın planlarını geliştiriyor,

artık mermer taşlı, rengârenk süslenmiş mezara yatmayı değil, mutlu yuva kurmanın hayalini kuruyordum. Komutan olmayı değil, kadına koca, çocuğa baba olmak istiyordum. Geçmişinden dersler çıkararak geleceğe uzanmayla uğraşıyordum.

Değişmiştim ve çevremi de değiştirmeye çalışıyordum.

Zaman içinde yaşam tutkum daha da artıyordu. Bununla birlikte hâlâ ölüm tarlasında bulunuyordum; bu durumda yuva kurmak sadece hayal olabilirdi. Bu hayalin gerçeğe dönüşmesi için yeni bir yaşama yelken açmalıydım. Her sorunun biricik çözümü olarak gördüğüm silahlı mücadele, kurdtuğum hayallerin gerçekleşmesi önünde engel oluvermişti. Yaşamak, insan gibi yaşamak, sevdiğim kadınla yaşamak, hayalini kurduğum yuvayı kurmak için yaşamak, çocuk büyüterek için yaşamak istiyorsam, bu engeli aşmam gerekiyordu. Artık kavgayı değil, iliklerime kadar yaşadığım aşkımı savunmak istiyordum.

Savaştan kurtulmanın bir yolunu bulmalıydım, derken savaşı tartışmaya açtım. Bu tartışma istediğim gibi sonuçlanmadı, ama on sekiz yıl hizmetinde bulunduğum örgütü daha iyi tanımama yardımcı oldu. Tartıştıkça örgüt gerçeğini tanıdım, örgüt gerçeğini tanıdıkça örgütten soğudum, soğudukça uzaklaştım. Kendimi ve sevdiğim kadını korumak tek hedef durumuna geldi.

Öcalan, kişiliğimi çözmüştü. Beni benden daha iyi tanıyordu. Adîfe'nin ölümüyle birlikte "öç" almak için nasıl saldırganlaştığımı, saldırganlaştıkça savaşta muhteşem sonuçlar aldığını fark etmişti. Yine iş başındaydı. Önce beni Şam'a çağırdı. Laleş ile olan ilişkimi kesmem için beni ikna etme çabasına girdi; "kadınlar şeytandır, onlara güven olmaz, insanı arkadan hançerlerler, sana musallat olan Şîlan (Laleş) da onlardan biridir, kişiliğine değil komutanlığına âşık olmuş, sakın bu tuzağa düşme..." deyip durdu. Benden sonuç alamayınca bu kez de Laleş'i Şam'a çağırarak onu benden uzaklaştırmaya çalıştı: "Hiçbir erkek sevilecek kadar olgunlaşmamıştır, hepsi kaba ve hamdırlar.

Hele hele o sevdiğini söylediğin Şemdin var ya, o tam bir feodaldir. Hem kadın düşkünü, hem de kadın düşmanıdır. Diğer birçok kızımız gibi seni de kullanmak istemiştir. Bu gerçeğin bilincinde ol. Kutsal savaş, büyük dava varken, bu erkeklerin peşine düşme..." gibi sözlerle caydırmaya çalıştı. Her ikimizden de istediği cevabı alamayınca, bu kez de farklı bir taktik geliştirdi: Laleş'i çatışmalarda öldürtüp, beni de Laleş'in intikamını almaya mecbur kılmak istedi. Bu nedenle, onu her seferinde gözden çıkardığı militanları sürdüğü Bitlis'e gönderdi. "Git Bitlis Dağları'nda mücadeleyi yükselt, kendini kanıtla, ondan sonra 'erkek seviyorum' diyebilirsin" diyormuş.

Oysa Bitlis Dağları'na gidip birkaç yıl yaşayabilen çok az militan vardı. Hele hele kadınların hiç biri o dağlarda sağ kalmamıştı. Tabii ki, anında bu komplonun farkına vardım. Başlangıçta uzaktan da olsa tecrübelerimi konuşturarak Laleş'i bulunduğu Bitlis Dağları'nda yaşatmaya çalıştım. Fakat yoğunlaşan operasyonlar karşısında uzaktan koruma yeterli gelmedi. İçinde bulunduğu birliğin kuşatmaya alındığını, kuşatmanın her geçen gün daraldığını, birlik yönetiminin bu kuşatmayı yaracak çareler geliştiremediğini gördüm. Çok zor durumdaydım; nasıl karar vereceğimi bilemiyordum: Ya PKK komutanı olarak, ya da Laleş'in sevgilisi olarak karar vermeliydim. Kalbimin sesini dinlediğimde Laleş'i kurtarmak benim için her şeyden daha önemli geldi. Telsiz bağlantısı kurdum, "yanına birkaç arkadaş al, ivedilikle Diyarbakır Bölgesi'ne geç" dedim.

O da talimatım doğrultusunda hareket etti. Neyse ki, sağ-salim gelip Diyarbakır Bölgesi'nde faaliyet yürüten militanlara katıldı. Bir süre sonra, ayrıldığı birlik girdiği çatışmada imha oldu. Bu durum örgütün dikkatini çekti. "Neden Laleş ayrıldıktan sonra birlik imha oldu?" diye sordular. Bu olayda sübjektif niyet aradılar. Ben de "tesadüf oldu" deyip işin içinden çıktım. Aslında tesadüf değil de, Öcalan'ın komplosunu boşa çıkarma

faaliyetiydi. Laleş'i öldürtüp, beni de intikamını almaya itme faaliyetini boşa çıkarmıştım. İkinci bir "Adîfe olayı" yaşamak istememiştim. Ölü Adîfe'yi değil, yaşayan Laleş'i istemiştim. Ölüyle değil, yaşayanla var olmak istemiştim.

BİR PARMAĞIMI ÇİRAV DAĞI'NA GÖMDÜM

22 Mayıs 1986 da, Siirt'tin Eruh İlçesi'ne bağlı Çirav Dağı'nın volkanik kayalıklarında konumlanmıştık. Neredeyse o bölgenin tüm militan grupları bir araya gelmiş toplantı yapıyorduk. Açık hareket ettiğimiz için dağa doluşan köylüler tarafından görüldük, kısa sürede ihbar edildik, anında alanda operasyon gelişti. Sabah saatlerinde operasyon güçleriyle karşı karşıya geldik, çatışma başladı, çatışma saatlerce devam etti, üç ölü, beş yaralı verdik.

Bu yaralılardan biri de bendim.

Çatışma sırasında, dikkatimi önümdeki mevziiye yoğunlaştırmıştım. Bu sırada, gizliden yan tarafıma sızan askerin kurşunlarına hedef oldum. Tüfeğin ön kabzasındaki sağ elimin başparmağı darbe aldı. Tabii ki, tüfeğim de parçalandı ve işlemez hale geldi. Silahsız kalınca kaçıp arkadaşımın mevzisine sığındım. Parmağım yara almıştı, ama kopmamıştı, kan kaybediyordum, acıyordu; buna rağmen kendi kendime "iyi ki tetik çeken parmağım değil, yoksa silahımı nasıl kullanırdım" diyerek sevinmiştim de. Tetik çekmek dışında bir görevi olmadığı için pek önemsemediğim parmağımı paslı bıçakla kesip orada toprağa gömdüm.

Geri çekilirken; belki de ölmemenin sevinciyle, belki de yaralanmanın korku ve şokuyla, belki de hiçbir zaman çözemeyeceğim başka duyguların etkisiyle hızlı hızlı yürüyordum. Şehmuz Yiğit isimli arkadaşım yanıma yaklaşarak, "ne acelen var, bugün olmazsa yarın, yarın olmazsa birkaç ay sonra, bilemedim birkaç yıl sonra vurulacaksın, vurulacağız; ha bugün, ha bir yıl sonra vurulmuşuz ne fark eder?" diyerek bana takılmıştı.

Aynı kişi bir arkadaşına, "çok yaşadın, elini çabuk tut ve erken ölmeye bak, yoksa hain ilan edilmen an meselesi" demişti.

Zaten kendisi de kaza süsü verilmiş bir kaza kurşununa kurban giderek "hain" ilan edilmekten kurtuldu.

ÖRGÜTTEN AYRILMA KARARINDA ZORLANDIM

Farklı yolda yürümeye karar vermek bir süreçtir.

Yol ayrımında olduğum günlerde, ne kadar ideolojik, sınıfsal, dini kalıntı varsa, hepsi somutumda birer kişiliğe büründü. Farklı toplumsal kültür ve gelenekler bedenimde, ruhumda ve bilincimde ayaklandılar. Ruhum eski ve yeninin çatışma alanına dönüştü.

Savaşçı kişiliğim durmadan şöyle seslenirdi:

"Ulan aptal! Ünün, namın bütün cihanı sardı. Büyük bir adam olarak tanındın. Türkiye Cumhuriyeti Devleti gibi büyük bir devlete kafa tuttun. Kürtlerin büyük çoğunluğunun kahramanı oldun. Silahlı ya da silahsız olmak üzere binlerce adamların var. Yıldız sanatçılardan daha fazla hayranların var. Yeni doğan çocuklara ismin veriliyor. Baksana! En büyük komutan olarak anılıyorsun. Otoriten tartışılmıyor. Astığın astık kestiğin kestik. Daha da ileri giderek kavganın teorisini geliştirip kitaplaştırdın. Askeri stratejiler ürettin. Güvenlik sorununu çözdün. Paran ve kadının var. Yaşamın iyileşiyor.

Bre adam! Bütün bunlara sahip olduğun halde neden olduğun yerde durmuyorsun. Baksana! Başını kaldırıp üstüne baksana! Halk sana mı kaldı? Gerçekler sana mı kaldı? Sana ne yanlışları söylemek? Kavganın yanlış ve çıkmazlarla dolu olduğunu ilan edip tartışmaya açmana ve şefinin gözünde kendini küçük düşürmene ne gerek var? Kendini böyle tedbirsizce tehlikeye atmanın mantığı var mı? Bırak, her şey olduğu gibi yatağında akıp gitsin. Kimin nereye toslayacağı seni ne ilgilendirir? Şimdiye

kadar elde ettiğin ganimetlere yaslan. Keyfine keyif katmaya bak! Daha ne istiyorsun? Aklından zorun mu var."

Kişiliklerin en aşağılık olanı beni ikna edemediği noktada, onun izdüşümü olan diğer kişilik, yani eski feodal, aptal Kürt kişiliği devreye girerdi:

"Bre aptal! Bu yolda neleri feda ettiğini bilmiyor musun? Baksana! Hayatının en verimli ve dinamik on sekiz yılını bu yolda ziyan ettin. Dağlarda altı ay süren on sekiz kışı, dışarıda, karın içinde, fırtınalarda ve soğuklarda geçirdin. Hem de sırtındaki lime olmuş paçavralarla. Kurtlar bile barınak bulabilirken, sen sığınacak ağaç kovukları bile bulamadın. Her kış ayak ve el parmakların yanıp tırnakların döküldü. İki böbreğin de bu soğuklarda zedelendi. Sayısız kere tipide ya da soğukta donmaktan kıl payı kurtuldun.

On sekiz yaz mevsimini kavurucu sıcakta geçirdin. Çoğunlukla susuz kalarak kurtlu su içmek zorunda kaldın. Her yaz mevsiminde güneşte yanan tenin pul olup döküldü. Bütün yazları koşarak tükettin. Baharların bütün yağmurları üzerine döküldü. Romatizma olup bedenine yayıldı. Dört mevsimin hiçbir nimetinden yararlanamazken, bütün zorluklarını tattın.

Sadece geçmişi değil, geleceğini de kaybettin.

Sırtında, otuz kiloluk yükü eksik etmeden pusularla dolu yolları, yalın ayaklarla teptin. Bu yollarda milyon kere düştün ve yaralandın. Çizile çizile bedenin haritaya dönüştü. Kanını akıtmadığın taş ve toprak parçası kalmadı. Çatışmadan çatışmaya sürüklenirken, her yanın delindi. Tıpkı kevgire dönüştün.

Ne rahat uyku alabildin ne de karnını doyurabildin. Çoğunlukla aç, susuz ve uykusuz geçirdin yılları. En rahat günün, mide kanamasını yaşamadığın nadir günlerdi.

Kan, ter akıttın zamanın her anına ve dağların her taşına.

Temel insani ihtiyaçların hiç birisini yerine getirmeden, bu mücadeleyi yürüttün. Duygularını, hasretlerini, doğrularını bu mücadele uğruna seferber ettin. Sayısız kere ölmekten kurtuldun. Hastalıklarla boğuştun. Yara bere içinde kıvrandın. Tuzu ilaç beleyerek yaralarına bastırıp, kaldığın yerden yoluna devam ettin.

Canın kadar sevdiğin kız kardeşin Adîfe'yi dağa götürüp ölümüne neden oldun. Saygın ağabeyin Abdulsamet senin yüzünden öldürüldü. Onlarca yeğenin ve kuzenin bu yolda can verdi. Aileni bu dava uğruna terk ettin. Onlarca akraban ve dostun hapishanelere düştü. Köyünü ve köylülerini bu yolda yitirdin. Akrabalarına ve dostlarına büyük zararlar geldi. Köyleri yakıldı. İnsanları öldürüldü.

Sevdiğini söylediğin Kürt insanı sana inanarak bu yola düştü. Tarihinin büyük darbelerinden birisini aldı. On binlerce evladını yitirdi... Bütün bunları unutamazsın. Olmamış sayamazsın. Bunların intikamını almak zorundasın. Aksi takdirde 'ihanetçi' olup çıkarsın. Hem diriler hem de mezar taşları tarafından lanetlenmekten kurtulamazsın. Bu ülke insanının tükürüklerinde boğulursun..."

Bu boğucu kişilik başarısına inanmadığım mücadelede beni yıllarca tutuyor, bir an önce kaçıp kurtulmamı engelliyor, birkaç yıl daha o dağlarda kalıp savaşmama hem kendime hem de çevremdeki insanlara zarar vermeme neden oluyordu.

Bıçak kemiğe ve oradan da iliğe dayandıktan sonra, içimden, kalbimin derinliklerinden gelen sese kulak vermeye başladım. Ruhumda insanlığın çanları çalıyordu. O günden sonra kulaklarım çınladı, başım döndü, vahiye erişmiş insanın huşusuyla kendime geldim. Ruhumda ve benliğimde oluşan vahşetti dehşetle fark ettim. İşte o gün, uçurumlarla dolu, karanlık, ince ve uzun bir patikaya saptım. Patika tehlikeliydi, ama başka da seçenek yoktu.

Neyse ki beni öldürmek için verdikleri zehri ilaca çevirmeyi ve ondan şifa bulmayı başardım, örgüt melanetinden kurtulup öteye uzandım, kendi yolumu çizmeye ve kaderimi belirlemeye başladım ve ilk kez kafamın ve yüreğimin emrettiği doğrultuda yürüdüm.

Beni peşine takan kişilik şöyle sesleniyordu:

"Gel" dediklerinde, o uzun ve riskli yolları tepip gittin."Git" dediklerinde ne kadar tehlikeli olursa olsun gitmekten geri durmadın. "Vur" dediklerinde vurdun, "yık" dediklerinde yıktın, "yak" dediklerinde yaktın. Örgütün eylemsel ve örgütsel çalışmalarında aktif biçimde yerini aldın. Gerektiğinde hamallık, gerektiğinde komutanlık ya da savaşçılık yaptın. Kitaplar yazdın, yüzlerce militan eğittin. Hiçbir riskten ve zorluktan çekinmedin; risk ve zorluk nedir bilmedin. Hiçbir görevden geri kalmadın. Sana verilen her göreve gözü dönmüşçesine saldırdın. Hiçbir karşılık beklemeden kanını, canını, göz nurunu, el emeğini ortaya koydun. Ayaklarını, ellerini, beynini, kalbini ve her yeteneğini birlikte kullanarak hizmet verdin. Örgütün emirlerini yerine getirmek için, o dağ senin bu dağ benim, o ova senin bu ova benim diyerek dağları tırmandın, ovaların çamurunu teptin. Aylar, mevsimler ve yıllar demeden yürüdün, yürüdün, yürüdün. Yol yürümekten dinlenecek zaman bulamadın. Pusulu, mayınlı, tuzaklı, karlı, karanlıklı ve bitmez yolları teptin. Sırtındaki yük altında iki büklüm olduğun halde yine yol almaya çalıştın. En sönük yıldızlara tutunarak uçurumları aştın. Yağmur, çamur, kar, fırtına, soğuk demeden bitmez, görünmez, uçurumlu patika yolları takip ederek sabahladın.

Bu kavganın başarıya ulaşması için elinden geleni yaptın. Her an ölüm huzurunda hazır olda bekledin, ölümü bile göze aldın. Örgütü korumak için canını dişine taktın. Büyük sadelik ve iyi niyetle çırpınıp durdun. İki gece bir yerde uyuma imkânın olmadı, başını yastığa koyamadın; ne yorganın ne de döşeğin

vardı, yastığın taş, yorganın gökyüzüydü. Bazen yavan ekmekle, bazen ot ve ağaç kökleriyle, bazen yapraklarla, bazen solucanlarla mideni şişirdin; ama tokluk hissine her zaman hasret kaldın. Açlık iliklerine ve gözüne kadar işledi. Mağaralarda, ağaç kabuklarında, taş altlarında bile barınama imkânın olmadı. Bazen üstüne atacağın naylonun bile yoktu. Yırtık parkayla tüm kara kışları karşıladın. Neyin varsa hepsini verdin. Sen verdikçe onlar daha fazlasını istediler.

Peki, verdiklerinin karşılığını alabildin mi? Hayır. Aksine örgüt sayesinde yaşadığını iddia ettiler, hırsızlıkla suçladılar. Kendini adadığın halde sahte söz ve davranışlar dışında olumlu bir laf, insani bir davranış göremedin. Saygını, sessizliğini zavallılığına yorumlayıp daha fazla ezdiler. Hizmetlerin arttıkça daha fazla saldırganlaştılar.

Sözüm ona, örgütün yöneticilerinden birisi olmana ve on sekiz yılını örgüt için heba etmene rağmen, gerçekleştirilen beş sözde kongreden, beş sözde konferanstan ve onlarca merkez toplantısından yalnızca bir konferansa katılabildin. Seni toplantıya katacak kadar değer vermediler. Örgüt merkezine çöreklenen uyduruk tiplerinden tutalım, örgüt saflarına yeni katılmış ve henüz örgütü tanıyacak durumda olmayanları bu toplantılara kattıkları halde, seni dışarıda tuttular. Seni dinleme gereği ve tahammülü göstermediler. Bu bir tarzdır, seni etkisiz kılma tarzlarından biridir.

Kürt sorununu silahlı mücadele yöntemiyle çözmeye kalkışmak, Kürt halkına, Türk halkına ve bu ülkeye yapılabilecek en büyük kötülüktür. Bu halkların insan ve maddi değerlerini heba etmektir. Kardeşi kardeşe düşürmek, halkları birbirlerine düşman etmektir. Silahlı mücadeleye kalkışmak birilerinin oyununa gelmektir. Artık zamanı geldi, gerçeği gör ve bu yoldan, bu sevdadan vazgeç.

Baksana! Dönüp arkanda bıraktığın enkaza baksana! Yakılmış, yıkılmış, boşaltılmış binlerce köy ve mezra, yerini yurdunu terk etmiş, yaban ellere savrulmuş milyonlar, viraneye dönmüş haneler, sönmüş ocaklar, milyonlarca işsiz, aç ve perişan insan... Bir somun ekmeği almak için çamur içinde debelenen çocuklar... On binlerce ölü, bir o kadar da sakat... Hapishanelerde çürüyen yüz binler... Bütün bunlar adına mücadele verdiğin halkın başına getirdiklerinin resmidir. Yanlış siyasetin ve silahlı mücadelenin sonuçlarıdır.

Artık eski kişiliğini tanımla, tanı ve yık. Yıkıntıyı temizleyip üzerine yeni bir kişilik inşa et. Mücadeleci kişiliğine güven. Bunu başarabileceğine emin ol. Adım başı eski karşına çıkar, manyetik alan gibi seni kendine çekebilir, ama sen pes etme; zira tek kurtuluş yolun budur. Var olmak istiyorsan ancak böyle var olabilirsin. Normallik, vasatlık ve sıradanlık lüksün yoktur. Korkakça hareket etme. Yeni başlangıçlardan, yeni çocukluk dönemlerinden korkma. Birkaç kez bebeklik yaşama gücün vardır.

Yeter artık! Kendini kandırmaya son ver. Zararın neresinden dönersen kardır. Halkını seviyorsan doğru olanını yap. Kendini düşünüp halkına acı vermeye devam etme. Aşağılık Şemdin'i dinleme. Fanatik Şemdin'in ajitasyonlarına aldırma. İçinde hâlâ bir parça vicdan barınıyorsa, kalbinin sesini dinle. İnsanlığına yaslan. Kendine dön. Kalan yaşamını insana, kardeşliğe, güzele, iyiye, doğruya ada..."

HER ŞEYİMİ KAYBETTİM, DAĞDAN İNDİM

"Dağa çıkmasaydın bu kadar ünlü olmazdın" diyorlar. Böyle ün batsın! Kan dökmekle, yakıp yıkmakla anılan ve övülen Şemdin olmaktansa; kuru ekmeğe muhtaç Şemdin olmayı tercih ederim. Hayatımı insanca yaşamadıktan sonra; ünü, şanı ne yapayım? Verin bana bir günlük insanca yaşam, vereyim size her şeyimi.

Aslında ün denilen şey üstümde ağırlık olarak duruyor, ruhumu ağırlaştırıyor.

Üstelik kötü bir ün edindim. İnsanlardan selam almak, gözlerimin içine bakmalarını ve tokalaşmalarını sağlamak pek kolay olmuyor. En yakınlarım bile, herhangi bir konuda benimle fikir ayrılığına düştüklerinde, geçmişimi yüzüme vurmaktan çekinmiyor ve hatta karşılaştıkları her sorunu geçmişimle ilintilendirip beni sorumlu tutuyorlar. Daha da ötesi, geçmişim kâbusa dönüşüp uykumu paramparça etmeye devam ediyor; ya çatışmada, ya bir sorgulamada, ya yaralı ya kaçarken uyanıyorum.

Örneğin; Öcalan "her tarafı dökülüyordu, elinden tuttuk adam ettik, komutan yaptık, başımıza bela kesildi..." diyormuş. Öyle ya! Bilmeyen de, "bu zatın hazır ordusu vardı, Şemdin'i alıp başına komutan atadı" diye düşünecek. Gerçek öyle mi? Kesinlikle hayır! Dağa çıktığımda dağ boştu, iki yıl boyunca yalnız başıma dağda dolaştım, sonraki yıllarda da bir ya da iki kişiyle faaliyet yürüttüm. Dağlardaki arkadaşlarımı ben topladım, imkânlarımı da ben yarattım. Bütün her şeyi yalnız başıma, yoksulluk ve zorluk içinde mücadele ederek elde ettim. Dolayısıyla Öcalan'ın "onu komutan yaptık" söylemi büyük bir yalandır.

Gerçek şu ki; o değil, ben gerillayı dağlara oturttum.

Dağlarda geçirdiğim on sekiz yıllık mücadele sayesinde Öcalan Şam'da, PKK'nin köhnemiş üst düzey yöneticileri yurt dışındaki örgüt kamplarında, hiçbir yetenek ve özellikleri bulunmayan bazı Kürt siyasetçiler de Ankara'da yaşama, hem de suya sabuna dokunmadan yaşama imkânı buldular. Bu gerçeği kendilerine hatırlattım, ama bir türlü kabullenmediler, sözden anlamadılar. Ben de dağdan inerek Öcalan'ı Şam'dan, verdiğim silahlı mücadelenin rantıyla semiren Kürt siyasetçileri ise o şatafatlı yaşamdan mahrum bıraktım.

İyi ettim!

Silahını bırakmış bendenize bir hücreden başka bir şey reva görmeyen devletin bir yetkilisi de; "Almanya'da değil Türkiye'de olduğuna dua et! Orada olsaydın Balder Manyof militanları gibi bir gecede canından olurdun" tehdidinde bulundu. "Kendimi iyi tanırım; eğer Almanya'da doğsaydım hiçbir şiddet eylemine karışmaz, hapishaneye düşürecek bir suç işlemezdim, belki de Alman Devleti'nin üst düzeylerinde görev yapıyor olacaktım" diyerek karşılık verdim.

Çalışkan bir insandım. Dağlara verdiğim emeği hangi alana verseydim dudak uçuklatan, hayranlık uyandıran başarılara imza atardım. Örneğin; on bir yıldır bulunduğum hücrede on kitap yazdım. Binlerce sayfalık makale kaleme aldım. Hem de ekonomik sıkıntılar içinde... Hem de bir idam mahkûmu olarak...

Dağlardan hiçbir şey almadım, aksine o dağlara çok şey verdim... Öyle iddia edildiği gibi dağlarda adam olmadım, aksine biraz adamlığım varsa onu da dağlarda bıraktım. Dağlarda yaptığım hiçbir şeyden yararlanamadım; ben çalıştım başkası semirdi. Zaten her savaşçının kaderidir, bu.

Galiba savaşın bir özelliği de budur; kimi savaşır, kimi savaşın ortaya çıkardığı ranttan beslenir.

Çıktığım dağlarda neler yitirdiğimi bir ben bilirim: Ana dilim Kürtçe, resmi dilim Türkçe ve çok az bildiğim İngilizce giderek daraldı, dağlılaştı ve sonunda birkaç askeri kavram yığınına dönüşerek; meramımı anlatamayacak kadar yoksullaştı. Kelime dağarcığım öyle yoksullaştı ki, duygu ve düşüncelerimi dillendiremez oldum. Ya da çok konuşan ama boş konuşan, kullandığı kelimelerin anlamını bilmeyen bir üslup gelişti.

Dilini yitiren her şeyini yitirmiştir; zira insan peşi sıra düşünme ve hissetme kabiliyetini de yitirir.

Bir dostum, "kahramanlık kimliğini yere düşüren adam" başlığı altında bir yazı kaleme almış. Dağdan inmekle değil, dağa çıkmakla kimliğimi kaybettim. Silaha yapıştığım günden itibaren kalemimi düşürdüm... Bir insan olarak çıktığım dağlardan, robotlaşarak indim. Vahşi dağların hayvanlaştırıcı, ilkelleştirici ve kabalaştırıcı etkisiyle öylesine yoğruldum ki; varsa bir parça sosyal kişiliğim, onu da oralarda bırakıp döndüm. Şu anda; insanlarla ilişki geliştirmeyi, sohbet etmeyi, dans etmeyi, halay çekmeyi, üç-beş kişilik masada yemek yemeyi, normal insanlar gibi uyumayı başaramıyorum. Ne sanatsal yeteneğim ne de kültürel ve sosyal birikimim kaldı... Bir çocuk gibi her şeye yeniden başlıyorum.

Ah keşke kayıp sadece sağlığım, düşünsel ve duygusal yapımla sınırlı kalsaydı: Dağa çıkardığım kız kardeşim Adîfe'yi Sason Dağları'nda bıraktım. Henüz yirmisine basmamış gencecik bedeniyle birlikte kırık kalbimin bir parçasını Diyarbakır'ın Şehitlik Mezarlığı'na gömdüm. Zor günlerimde, destek olan ağabeyim Abdulsamet faili meçhul cinayette kurban gitti. Yeğenlerim; Müfrit, Senan, Ramazan ve Murat'ı bu mücadelede kaybettim. Onlarca genç akraba, dost ve arkadaşım hayatlarını bu yolda kaybettiler. Onlarca akrabam ve dostum çatışmalarda yaralanıp sakat kaldı. Köyümde, Toktaşlar ailesinden beş kişi evleri içinde yakıldılar. Mensubu olduğum Badikan Aşireti'nin lideri Hacı Salih Akdeniz de aralarında olmak üzere yüzlerce insan öldü.

Kardeşlerim hapishanelere düştüler; müebbet hapis cezasına çarptırıldılar. Çeyrek asırdır mahpus damı bizsiz kalmadı. Hâlâ iki kardeş hapishanedeyiz; bana idam, Kardeşim Arif'e de iki müebbet hapis cezası verdiler. İki kardeşim ve iki yeğenim gıyaplarında verilen müebbet ağır hapis cezasından dolayı yurt dışında yaşamak zorunda kaldılar.

Kırk hanelik köyüm boşaltıldı, yakıldı, ateş almayan yapılar bombalandı. Ormanlarımız, ekin tarlalarımız, meyve-sebze bahçelerimiz tahrip edildi. Köyün çeşmeleri bile tıkatıldı. Köyümde ve köyümün çevresinde hayat belirtisi gösteren her şey yok edildi. Her ağacında anılarımın izi olan meşe ve ceviz ormanları yakıldı.

Köylülerin tarım ve hayvancılık yapmaları ve hatta bu topraklara uğramaları yasaklandı. Muş şehir merkezindeki iş yerlerimiz kapatılarak çürümeye terk edildi. Benimle direkt ya da dolaylı ilişkide oldukları düşünülen hemen herkes siyasi, ekonomik ambargo altına alındı. Akrabalarımın her bir ferdi Anadolu'nun ve ya dünyanın farklı yerlerinde yaşamak zorunda bırakıldı. On sekiz yıl sonra, geriye sakat, yetim ve dul kadınlarla dolu, maddi varlığını yitirmiş, dağılmış ve henüz yaralarını sarmamış bir aile kaldı... Bir de, bazı asalak üvey kardeşlerimin savaşın rantından sağladıkları haksız kazanç...

Kısacası; dağa çıktıktan sonra, kişilik, duygu, düşünce ve yeteneklerimi yitirdim; önce kendimi, sonra çevremi kaybettim. Geçmişim, bugünüm, geleceğim, sağlığım, kişiliğim, umutlarım, hayallerim; ailem, akrabam ve dostlarım...

ŞİDDETİ KÖRÜKLEYEN FAKTÖRLER

Toplumun her ferdi, ülkede yaşanan her olumsuz gelişmeden ve özellikle şiddet olaylarından, kavgalardan, savaşlardan, isyanlardan dış güçleri sorumlu tutma alışkanlığına sahiptir: Bu mantığa göre;

- Osmanlı İmparatorluğu'nu dış güçler dağıttı,
- Cumhuriyet döneminde yapılan her dört darbenin arkasında dış güçler vardı,
- 1970'li yıllardaki sağ-sol olaylarını dış güçler başlattı,
- Ermeni örgütlerinin Türk diplomatlara saldırılarını dış güçler organize etti,

- PKK'nın eylemlerini dış güçler örgütledi.
- Türkiye'de iktidar olan her parti dış güçlerin desteğini alarak iktidara geldi, iktidardan düşmelerinde dış güçler rol oynadı.
- Her cinayetin, hastalığın, ekonomik krizin arkasında dış güçler arandı.
- "Depremleri dış güçler mi tetikledi?" tartışmasını bile yaptılar. Benzer paranoyakça teorileri işleyen kitaplar bestseller listesine girdi. Dış güçleri sorumlu tutan her görüş taraftar buldu.

İleri sürülen ve neredeyse herkesin doğruluğuna inandığı bu iddia ve komplo teorilerine cevaben, "hayır, bunlar doğru değil, dış güçler iç işimize karışmadı, gelişmeleri yönlendirmeye çalışmadı" denilemez, ama aynı zamanda, "dış güçlerin yardım ve kışkırtmaları olmasaydı bu ülkede savaş olmazdı..." gibi safça tezler de ileri sürülemez. Durum o kadar siyah-beyaz; ya o, ya bu değildir. Ne her taşın altında dış güçleri arama ne de onları pir-u pak görme yaklaşımı doğrudur.

Gerçek, dış güçlerin müdahalesi olsa da, olmasa da bu ülke tarihi, her seferinde başarısızlığa uğrayan isyan ve savaşlarla yazıldı. Bütün bu isyan ve savaşlar kanla bastırıldı, büyük acılarla sonuçlandı. Verilen her savaş ve kalkışılan her isyan için bir dizi bahane üretildi, ancak her savaş ve isyan esas olarak topluma egemen olan şiddet alışkanlığından beslendi. Dış güçlerin kargaşayı körükleme amacıyla taraflardan birini desteklemesi, şiddetin daha tahripkâr rol oynamasında etkileyici oldu, ama hiçbir zaman belirleyici olmadı. Dolayısıyla, "dış güçlerin kışkırtmaları olmasaydı bu ülkede savaş olmazdı" iddiası maddi temelden yoksundur.

Örneğin; Afgan toplumunun kendi kendisiyle, komşu devletlerle, süper güçlerle savaşması için dış güçlerin kışkırtma

yapmasına gerek yoktu; zira durup dururken savaş ilan edecek kadar geri, feodal, yoksul bir toplumdu.

Zenginlik ve refah seviyesine ulaşmış, her bireyi iş ve meslek edinmiş bir toplum; isyana kalkışmaz ve sorunlarını şiddet yöntemiyle çözmez; zira bu yöntemlere gerek duymaz. Böyle bir toplum, ne kavga etmesini bilir ne de kayıp vermeyi göze alır. O her şeyini emekle kazanmıştır; emekle kazanılmış her mal ve eğitilmiş her insan daha çok değerlidir.

İsyandan isyana, kavgadan kavgaya, savaştan savaşa sürüklenmiş ve bu maceralar dizisi sonucunda ölüm, yıkım ve acıya alışmış bir toplum her zaman, her türlü kavgaya açıktır. Bu toplumu savaştan alıkoymak, medeni toplumu savaşa sokmak kadar zordur.

Gerçek; çokça suçlanan Suriye, Irak ve İran devletleri PKK'nin oluşumunda rol oynamadılar, PKK'nın ortaya çıkışı bu ülkelerin bilgi ve iradesi dışında gerçekleşti. Bu örgüt, komşu ülkelerde ve hatta Türkiye'nin şu ya da bu bölgesinde değil, başkent Ankara'da oluştu. 1968'den itibaren kampuslarda başlayan ve giderek Doğu mitingleri tarzında gelişen hareketin devamı olarak şekillendi, tamamıyla Türkiye'ye has bir oluşum olarak ortaya çıktı. Özellikle 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'nden sonra yurt dışına çekilmek zorunda kalan örgüt militanları, varlıklarını sürdürmek için bu ülkelerin desteğine ihtiyaç duydular.

Söz konusu güçler kapılarına gelen bu kavga aracını rekabet ettikleri, gelişme ve güçlenmesini istemedikleri Türkiye'ye karşı kullanmak istediler. Örgütü, zafer kazandırmayacak, ama aynı zamanda tasfiyeden kurtaracak düzeyde desteklediler: Ne ileri düzeyde gelişmesini ne de tasfiye olmasını istediler; kendilerinin de Kürt Sorunu olduğu için her zaman var olmasını ama denetlenir konumda kalmasına dikkat ettiler. Türkiye'ye karşı kullanılan bir koz olarak var olmalı, ama zafer kazanacak kadar güçlenmemeli.

Bu ülkeler, isyan hareketine barınak, silah, iletişim ve ulaşım imkânı; rahat çalışma olanağı ve her türlü lojistik destek sağladılar. Sunulan bu destek sayesinde örgüt toparlandı ve toparlanan örgüt savaşı uzun süreli kılmayı başardı. Bu ülkelerin desteği olmasaydı, yurt dışına çekilen militanlar toparlanıp tekrar Türkiye'ye gelemez, sönmeye yüz tutmuş çatışma ortamını tekrar alevlendiremezlerdi.

Suriye, bu savaş aracını Dicle ve Fırat sularının paylaşımı doğrultusunda isteklerini kabullendirmek, Hatay Sorunu'nu çıkarları doğrultusunda çözmek, Türkiye'nin gözetim kule radarlarını etkisiz kılmak, Türkiye'yi tehlike olmaktan çıkarmak ve kendi Kürt Sorunu'nu küllendirmek için kullandı.

İran, örgütü, Türkiye'nin Doğusu'nda çıkarılacak kargaşanın yardımıyla, Türkiye'nin enerji güzergâhı olma ihtimalini ortadan kaldırmak, güvenlik gerekçesiyle doğal gaz ve petrol boru hatlarının İran'dan geçmesini sağlamak, Türkiye'nin "laik" yönetimini güçsüz kılmak, köktenci rejimini Türkiye'ye dayatmak, kendi Kürt Sorunu'nu arka plana itmek, Örgüt militanlarını kendi askerleri gibi İran-Türkiye sınırını korumak için kullandı.

Irak, gecikmeli de olsa örgüte el attı. İran ve Suriye politikalarını uyguladı. Bu örgütü, Irak Kürtlerine ve Türkiye'ye karşı kullandı.

Türkiye'nin diğer komşuları da bu silahı, istihbarat kaynağı olarak kullandılar: Çoğunlukla örgüte verdikleri destek karşılığında, hayati önemde gördükleri bilgiler aldılar.

Ülkenin bütün dış politikasını PKK ye endekslenince, örgütü kullanmayan güç kalmadı. Aynı zamanda bu örgütü "terör örgütü" ilan etmeyen devlet ve örgüt de kalmadı. Hem "terörist" dediler hem de desteklediler.

CEZAEVLERİ VE ŞİDDET

Dayıoğlu Celal Salgut Elazığ Askeri Cezaevi'ndeydi. Sadece eşi ziyaretine gidebiliyordu. Her dönüşünde "Allah düşmanı bile oraya düşürmesin... Oraya düşen yandı; orada işkencenin her çeşidi uygulanıyor. Zavallılar aç ve soğukta kalıyorlar..." sözleriyle başlar, gözyaşları eşliğinde saatlerce dil dökerdi. "Ah keşke Allah bir an önce kocamdan emanetini alsaydı da bu kadar işkence görmekten kurtulsaydı" diye eklerdi.

O dönemde bugünkü gibi iletişim imkânları gelişkin değildi; bire bir bilgi alma olanağı yoktu, söylentiler dilden dile dolaşıyordu; kim ne işitiyorsa, kendisi de bir şeyler ekleyerek bir başkasına aktarıyordu. Dilden dile dolaşan işkence ve kötü muamele insanın tüylerini diken diken edecek boyutlarda anlatılıyordu. Bu durum hemen herkeste korku ve endişeye yol açıyordu.

Özellikle Diyarbakır Askeri Cezaevi'nden gelen haberler tüyler ürperticiydi; burada yapılan işkenceler köy cemaatlerinde saatlerce anlatılırdı. "Bu cezaevine düşenlerin tek kurtuluşu ölümdür" cümlesiyle bitirirlerdi konuşmalarını.

Diyarbakır Askeri Cezaevi'nde ne mi olmuştu? Cezaevi yönetimi düzen ve disiplini sağlama adına bazı uygulamalara gitmiş; her uygulama tutuklu ve hükümlülerin tepkisine yol açmış, tutuklu ve hükümlülerin direniş adına gösterdikleri tepki kaba uygulamaları daha da ağırlaştırmış...

Bir taraf "direniş" diğer taraf "direnişi bastırma" adına kavgayı tırmandırmışlar. Derken, bu cezaevinde gelişen direnişi bastırmak devletin bir numaralı sorunu haline gelmiş. Tutuklu ve hükümlülere bir şeyler kabul ettirilirse, dışarıdaki bütün sorunlar çözülecekmiş gibi davranılmış. Ne var ki evdeki hesap çarşıya uymamış; özellikle bu cezaevi tutuklu ve hükümlüleri ıslah etme alanı olmaktan çıkıp iki hasmın mevzilendiği bir savaş alanına dönüşmüş...

Onlara göre tutuklu ve hükümlüler disiplinsiz, bilinçsiz ve dağınıktılar; bir an önce disiplin altına alınmaları, bilinçlendirilmeleri ve kurallı yaşama alıştırılmaları gerekiyordu. Dolayısıyla hücre yaşamının her saniyesini disipline etmeye çalıştılar. Bu insanların kendi başlarına kalıp muhasebe yapmaları için bir anlık zaman tanımadılar. Siz cahil kalmışsınız diyerek onları kurslara katılmaya zorladılar; kalplerini kazanmadan beyinlerine bir şeyler sokmaya çalıştılar. Kurallı yaşam adına A'dan Z'ye hemen her konuda yönetmelikler geliştirip dayattılar. Onları kendi kalıplarına yerleştirmek için çok çabaladılar, çok uğraştılar, ama yöntem yanlış olduğu için hiçbir sonuç alamadılar. Sadece örgütün bile beklemediği bir direnişin ortaya çıkmasına neden oldular.

Yaklaşık on yıl sürdürdükleri işkence ve kötü muamele yöntemiyle tek bir tutukluyu bile istedikleri doğrultuda ıslah edemediler. Aksine bu cezaevine düşen sıradan gördükleri işkenceler neticesinde örgüte sempati duymaya başladılar, kamuoyunda hiç tanınmayan örgüt militanları buradaki ortam sayesinde efsaneleştiler.

O yıllarda ormanlarda gizleniyordum; bazen ekmek almak için köylere inerdim, benimle iki kelime konuşan hemen herkes "aman ha, ne yapıp edip kendini yakalatmayasın, o zindanlara düşen bir daha çıkamıyormuş... Özellikle Diyarbakır zindanı çok berbatmış, uygulanmayan tek bir işkence türü yokmuş... Oradaki insanlar bir an önce ölmek için Allah'a dua ediyorlarmış..." deyip kendimi koruma tembihinde bulunurlardı. İnsanlardan bu sözleri dinleye dinleye "ölürüm ama teslim olmam" noktasına geldim. Tam iki yıl boyunca, tek başıma ormanlarda gizlenerek barındım. Hayatımın en büyük acılarına katlandım, ama teslim olmayı göze alamadım.

Diyarbakır Askeri Cezaevi'nde olup bitenler sadece beni değil, hemen herkesi bir biçimde etkiledi. İnsanlar, Diyarbakır'ın orta yerindeki Bağlar Semti'nin ortasında bulunan soğuk boyalı bloklara baktıklarında hayalet, çatısındaki kırmızı kiremitlere baktıklarında kan görmeye başladılar. Bu cezaevi giderek bir sembole dönüştü: İşkencenin, kötü muamelenin, insanları aşağılamanın, intiharların, direnişlerin sembolü...

Öncelikle akrabaları içeride olan aileler bu durumdan etkilendiler; hızla devletten kopup örgütün sempatizanları haline geldiler, kendi aralarında örgütlendiler. Özellikle Diyarbakır Askeri Cezaevi'nde olup bitenlere duyulan tepki dalga dalga topluma yayıldı.

PKK, devlet adına yapılan işkenceyi kendini haklı çıkarmanın bir fırsatı olarak gördü; bu fırsatı hem halkı yanına çekmekte hem de militanlarını özellikle devlete karşı şartlandırmakta kullandı. Sempatizanlarına, "tercih sizindir, gidip zindanlarda mı çürümek istiyorsunuz, yoksa direnerek hayatta kalmak mı istiyorsunuz?" sorusunu yöneltmesi yeterliydi. Diyarbakır Askeri Cezaevi söz konusu olduğunda insanlar ölümü göze alır, ama teslim olmayı düşünmezlerdi. Bu faktör çoğumuzun dağlarda kalmaya devam etmesinde önemli rol oynadı.

Dahası, örgüt Diyarbakır Askeri Cezaevi'ni militan yetiştiren bir okul olarak da değerlendirdi. Bu cezaevini, kimi yerde "Mazlum Doğan Akademisi", kimi yerde "Direnişin Kalesi", kimi yerde "Zulmün Zindanı" olarak isimlendirdi. Gerçekten de en önemli kadrolarını burada yetiştirdi.

Özellikle Diyarbakır Askeri Cezaevi'ndeki uygulamaların yarattığı infial, hoşnutsuzluk ve kendi kendine oluşan örgütlenmeler nedeniyle örgüt tasfiye olmaktan kurtuldu. Sadece tasfiye olmak da değil, aradan geçen yirmi yedi yıl boyunca burada olup bitenleri kullanarak militanları motive etti. Hata denilebilir ki,

şu anda bile örgüt, Diyarbakır Askeri Cezaevi'nde olup bitenleri kullanmaya devam ediyor. Dahası, şu anda örgütü yöneten lider kadrosunun büyük çoğunluğu, o dönemde Diyarbakır Askeri Cezaevi'nde işkence görenlerden oluşuyor. Örgütün en büyük kanlı eylemlerine imza atanların büyük çoğunluğu bu cezaevinde kalanlardır.

Örneğin 25 Mayıs 1993'te, Elazığ-Bingöl karayolunda yolunda 33 silahsız askeri otobüslerden indirip kurşuna dizen Zeynel kod isimli Celal Barak Diyarbakır Askeri Cezaevi'nde yapılan işkencelerin hemen hepsine maruz kalan ve on yıl Diyarbakır Askeri Cezaevi'nde hapis yatan bir militandır. Şu anda örgütün üst düzey yönetiminde yer alan ve örgütün bütün finans kaynaklarını kontrol eden ve aynı zamanda örgütün infazcısı olarak da bilinen Rıza Altun bu kişilerden bir başkasıdır.

Diyarbakır Askeri Cezaevi'ndeki işkencelerden geçen yüzlerce militan, cezalarını bitirip tahliye oldukları gibi Şam yolunu tuttular, hemen hepsi silahlı mücadelede yerlerini aldılar ve cezaevine düşmeyenlere oranla daha radikal tutum takındılar.

Kesin biçimde söylüyorum ki, cezaevlerindeki bu yanlış uygulamalar olmasaydı örgüt bu kadar taban toplamaz, bu kadar güçlenmezdi. Bu kadar kan ve gözyaşı akmazdı.

ŞİDDET KÜLTÜRÜ

Şu anda sürmekte olan çatışmalı ortamın yaratılmasında, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne vatandaş olan herkesin sorumluluğu var: Türk-Kürt, sağ-sol, aydın-cahil, köylü-şehirli, dinci-laikçi, silahlı-silahsız... neredeyse her kesimden insan, bu savaşa dolaylı ya da doğrudan katkıda bulundu. Kimisi sözle, kimisi eylemle bu ateşi körükledi. Kimisi örgüt, kimisi diğer güçlerin şiddetinden medet umduğu için bu ortamın sürgit devam etmesini istedi.

Bu toplumun derinliklerine, kılcal damarlarına sinen ve kök salan şiddet kültürü sayesinde, atılan her savaş sloganı yankı buldu; barışçıl ve legal örgütler peşi sıra tasfiye olurken, illegal ve şiddet örgütleri tutundu. Terör estiren ya da kışkırtanların daha fazla palazlandığı, alkışlandığı, el üstünde tutulduğu ve *"bu ülkede kurşun yiyen de atanda kahramandır"* denilerek desteklendiği bu toplumda, şiddet kültürü kök salmada engelle karşılaşmadı.

"Bu ülkenin koşulları farklıdır, şiddet olmazsa sorunlar çözülemez" denildi. Şiddet meşrulaştırılıp kutsandı ve hep kavga ortamı yaşatıldı. Bu toplumda; şair, yazar, aydın, hoşgörülü ve barıştan yana tutum takınan her nitelikli insanın önü kesildi, başarısızlığa uğratıldı, hapishaneye ya da mezara gönderildi. Tüm nedenlerden dolayı bu ülkeden kavga eksik olmadı. Kısacası, herkes duruşuyla, davranışıyla, beklentisiyle katkı yaptığı için, bu kavga çeyrek asır sürdü ve hâlâ devam etmektedir. Ne Kürtler, ne Türkler, ne Devlet, ne Örgüt, ne komşu ülkeler ve ne de Dünya politikalarını belirleyen egemen güçler masumiyetlerini korudular. Şiddet ortamının gelişip bir ülkeyi yakacak boyutlara varmasında neredeyse herkes bir rol oynadı.

Barışçı mücadele veren kişilerin tasfiye edilmesi Devlet ve Örgüt'ün buluşma noktası oldu. Bu kişiler şiddet yanlıları tarafından tasfiye edildi; hem de taraflardan yükselen "barış" ve "kardeşlik" sloganları adına.

Kürt Sorunu'nun çözümünde barışçıl yöntemlerin değil, şiddetin ön plana çıkmasında toplumsal şekillenme belirleyici rol oynadı: Toplum, şiddete yatkın olduğu için bu uğursuz yöntemi temel almakta tereddüt göstermedi. Karakterleşen şiddet, Devlet ve Örgüt'ün irrasyonel politikaları, ilkel güdülerin beslediği inatlaşmalar bu kavganın derinlik ve yaygınlık kazanmasında etkin oldular.

Kürtler, son iki yüzyılda, her seferinde yenilgiye uğramalarına rağmen, kimi kaynaklara göre 29 kez, kimisine göre daha fazla isyana kalkıştılar. Bütün bu isyanların başarısızlık ve katliamla sonuçlanması, hedefe ulaşmada bir arpa boyu yol alınmaması, şiddetle bir yere varılamayacağı gerçeğini anlamalarına yetmedi. Bu isyanların kanlı sonuçları, sorunların şiddetle çözülemeyeceği gerçeğini anlatamadı. *"29 kez isyan ettik, gerekirse bir o kadar daha isyan ederiz"* denilip, her isyanın kanlı sonu yeni bir başkaldırının başlangıcı yapıldı.

Bu isyanları her seferinde kanlı bir biçimde bastıranlar ise, şiddete şiddetle karşılık verilerek sorunların çözülemeyeceğini anlamadılar. Her şiddetin yeni bir şiddet dalgası doğuracağını göremediler. Baskıcı ve aşırı tepki politikasını esas aldılar. *"Sizi 29 kez yenilgiye uğrattık, bir daha başkaldırırsanız bir daha yenilgiye uğratırız"* diyerek, tehditler savurdular, halkların sadece şiddetle susturma yoluna gittiler.

Bu toplum, "mücadele" dendiğinde, ya *isyan* ya da *isyanı bastırma* anladı; bu anlayışla hareket ederek tarihini yazdı. İsyanlar çıktı, isyanlar bastırıldı, kan döküldü, yerleşim birimleri yakıldı, milyonlar sürgün edildi ama, uğruna bu kadar bedel ödenen sorunun çözümünde *bir arpa boyu* yol alınmadı. Başarısız olan da, başarılı gibi gözüken de bu yöntemde değişikliğe gitmedi, her seferinde kaybettiren bu yöntemde ısrar edildi; silahtan, şiddetten ve ayaklanmadan uzak durulmadı. Kavgacı özelliğin, bilim çağında hiç bir işe yaramadığı görülmedi ve hatta bu karakterle övünüldü.

Her savaş ya da isyan sonrasında, çocuğun eline kalem yerine silah tutuşturan babanın arka beyninde, tetikçi yetiştirme düşüncesi daha çok yer edindi. Çocuğun özgür ve üretken birey olmasını sağlama yerine, kim için olursa olsun tetikçi olmasını öncelik ve ivedilikle istedi. Kız evlatların önemsenmemesi ve

daha çok erkek çocuk istenmesi bu mantığın ürünü olarak şekillendi. Daha çok erkek, daha çok şiddet gücü olarak algılandı.

Başka bir nedenle değil, bir silahşora daha sahip olmak için erkek çocuğa sevinçle kucak açıldı. Kız çocuk başlık parası karşılığında satılmasına rağmen, yine de erkek çocuk istendi; zira, şiddetin erkek işi olduğu düşüncesi köklü ve güçlüydü. Erkek, savaşçı olur düşüncesiyle kadına tercih edildi. Kız evlat, beklendiği kadar şiddet aracı olamadığı için, *"olsa da olur olmasa da"* muamelesi gördü. Bu anlayış, toplumda ortak saplantı olarak kök saldı. Bu toplumun erkek çocuğa verdiği önem, savaşa verdiği önemin göstergesi oldu.

Bir toplumda, ebeveynler, erkek çocuğa sahip olmayı istedikleri kadar, kız çocuğa da sahip olmak istiyorlarsa ve böyle ebeveynler toplumun çoğunluğunu oluşturuyorsa, bu toplumda savaşçılık özellikleri aşılmaya yüz tutmuş demektir.

"Bence en büyük kötülüklerimiz küçük yaşımızda belirlemeye başlar ve asıl eğitimimiz bizi emzirip büyütenlerin elindedir. Çocuk bir tavuğun boynunu sıkar, kediyi, köpeği oyuncak edip yara bere içinde bırakır; anası da ona bakıp eğlenir. Kimi baba da, oğlunun müdafaasız bir köylüyü, bir uşağı öldüresiye dövdüğünü, bir arkadaşını kurnazca ve kahpece aldattığını gördüğü zaman, bunu yiğitlik belirtisi sayarak sevinir. Oysa bunlar zalimliğin, zorbalığın, dönekliğin asıl tohumları, kökleridir; çocukta filizlenirler, sonra alışkanlığın kucağında alabildiğine büyüyüp gelişirler. Bu kötü yönsemeleri yaşın küçüklüğüne ve işin önemsizliğine bakarak hoş görmek tehlikeli bir eğitim yoludur." (Montaigne)

Şiddet egemenlikli aile ortamında; erkek kadını, baba ve anne çocuğu, erkek evlat kız kardeşini, büyük küçüğü azarlar, döver, hak-hukukunu görmezden gelir; taciz ve tehdit eder, baskı altına almaya çalışır, hakaretler yağdırır. Özellikle kadın ve çocuk siste-

matik olarak fiziki, sözlü, bedensel, cinsel ve ekonomik şiddete maruz kalır. Bu aile ortamında, ailenin küçüğü ya da kadını olmak, aslanlar sofrasına düşmek gibidir; zira, burada *orman kanunu* geçerlidir: Üst altı, güçlü zayıfı ezer; her şey öncelikle güçlünün olur.

Bu aile ortamında, erkek çocuk sadece suç işlediği için değil, bir de *"bağışıklık kazansın"* diye dövülür. Erkek çocuğun kız kardeşini dövmesine, *"deneyim kazansın"* ya da *"erkektir yapar"* diye müsaade edilir. Dayak kimi zaman stres atmanın, kimi zaman otorite sağlamanın, hatta saygınlık kazanmanın aracı olarak da kullanılır.

Geleceğin savaşçı erkeği sadece aile içi kavgayla yetiştirilmez; bu, birinci aşama olarak görülür. İkinci aşamada; erkek çocuk komşu çocuğunun üzerine saldırtırlar. Çocuk kavgaya sürülerek, kavgacı özellik kazanması ve deneyim edinmesi hedeflenir. Her ebeveyn, çocuğun girdiği kavgada üstün gelmesini sağlamak için elinden geleni yapar. Girdiği kavgada üstün gelen ve başkasını döven çocuğuyla övünür. Konu-komşuya ne kahraman yetiştirdiğini göstermek ister. Şiddet kültürünün egemen olduğu bu ortamda, sokakta arkadaşlarından dayak yiyen çocuk, eve döndüğünde baba, anne ve abisinden de dayak yer. Kız kardeşi için alay konusu olur. Ona yemek yerine ceza verilir.

Komşu çocuğunu dövememiş olması ve üstelik ondan dayak yemesi hem onun hem de ailesinin onuruna leke sürer. Bu çocuk istenmez, böyle çocuğa ebeveynlik yapmaktansa çocuksuz kalma yeğlenir. Ancak, kavgada baskın gelen bir erkek çocuk sahibi olmak övünç kaynağı olur. Dayak yiyen ya da kavgadan kaçandan ancak utanç duyulur. Zira, bu toplumda dövüşmek erkekliğin sembolü, saldırganlık dürtüsü ise erkekliğin doğal davranışı olarak algılanır.

Bu nedenledir ki, anne ve babalar çocuklarına kavga yöntemlerini öğretmeyi görev bilirler. Onları, çocuklarla oynamaya değil, kavga etmeye gönderirler. Kavgacılığı gelişkin çocukları ödüllendirir ve bu yönlerinin daha da gelişmesini isterler. Komşusunun camını, arkadaşının kafasını kıran çocuğa *"geleceği parlaktır"* derler. Bu çocuk, ailesi tarafından desteklenir, şımartılır, el üstünde tutulur. Neyin doğru, neyin yanlış olduğunu anne ve babanın yaklaşımından çıkaran çocuk, bu yaklaşımı temel alarak şekillenir: Şiddet uygulamanın doğru yöntem olduğuna inanarak büyür.

Şiddete yatkınlık böyle döllenir. Ebeveynlerinden mesaj alan çocuk, bütün enerjisini daha iyi bir kavgacı olmaya yoğunlaştırır. Çocuğun kavgacılığı geliştikçe gelişir; yıllar içinde onlarca kişiyi döver, onlarca kişiden dayak yer, kafasında kırılmadık, bedeninde çizilmedik yer kalmaz. Böylelikle, şiddet uygulama eğilimi gelişirken, diğer yetenekler körelmeye yüz tutar. Şiddetin her derdin devası olduğuna inandığı için, düşünce ekseni kavgacılık temelinde oluşur, hiçbir tahsilin döndüremeyeceği bir yola girer, hangi yüksek okul mezunu olursa olsun içindeki şiddet dürtüsü hep canlı ve güçlü kalır; bu kişilikte, kas sistemi harekete geçer, beyin gücü devre dışı kalır.

"... o gün, komşu çocuğundan dayak yemiş, kafam kırılmıştı, ağlayarak eve gelmiştim. Annemin yaramı sarmasını beklerken, o da bana vurmaya başladı, söylemedik laf bırakmadı. Elime bir taş vererek, 'gidip öcünü almazsan seni eve almayacağım' dedi. Ben de gidip o taşla çocuğun kafasını kırdım. İlk dersimi böyle aldım. O gün bu gündür, kafamı kırdırtmamak için çabalıyorum. Birilerinin kafamı kıracağını sezdiğim an, onlardan önce davranır, karşı saldırıya geçerim... İlk okula başladığımda tek amacım subay olmaktı. Uzun süre bu hayalle yaşadım. Sonra gördüm ki, biz Kürtlere ordu içinde yer vermiyorlar. Baktım ki olmuyor, kalktım bu örgütü kurdum. Bir daha kafamı kırdırtmamak için

bu örgütü kurdum. Siz de kafanızı kırdırtmak istemiyorsanız benim gibi yapacaksınız. Onlar kafanızı kırmadan siz onlarınkini yaracaksınız. Güçlü olacaksınız. Belki de annemden aldığımı ve işime yarayan tek ders buydu."(Abdullah Öcalan)

Dayak kundakta başlar: Acıkan ya da altını kirleten çocuğun ağlaması dayakla durdurulmaya çalışılır. Emekleme sürecine giren çocuğun fazla kırıp dökmemesi için yine dayak korkutma aracı olarak kullanılır; ergenlik çağındaki çocuk yine dayakla terbiye edilir. Çocuk şaplakla sevilir, yumruk-tekmeyle cezalandırılır... Böylelikle yaşamın her anına sinen dayak insan ilişkilerinin temel parçası olarak algılanır ve dayaksız bir yaşam olmaz düşüncesi gelişir.

Aileden edindiği bu kültürle sokağa çıkan çocuk, ya birini döver ya da birinden dayak yiyip evine döner. Her tanışma kavgayla başlar, her arkadaşlık kavgayla sona erer. Böylelikle her çocuk oyun oynamaktan, arkadaşlık kurmaktan önce kavga etmeyi öğrenir. Bu nedenle, toplumda çocuk kavgaları yaygın olur.

Çocuk kavgaları aile kavgalarına, aile-kabile kavgaları köy kavgalarına, köy kavgaları aşiret kavgalarına, aşiret kavgaları mezhep ya da milli kavgalara doğru kartopu gibi büyüyerek gelişir. Birbirini tetikleyerek büyüyen bu kavgalar isyan ya da savaşa dönüşür. Bütün bu kavgalar her türlü yıkıma mal olmasının yanı sıra, bir de şiddet kültürünün kök salmasına neden olur.

Köy ve kent varoşlarındaki çocuk oyunlarında her zaman çokça şiddet vardır: Güç gösterisinde bulunmak için güreş tutulur. İki çocuğun kapışması görmeye ve eğlenmeye değer oyun görülür. Bir yandan çocuğunu komşu çocuğun üzerine saldırtır ve bir yandan da çocuk kavgasını köy kavgasına dönüştürür. Su ve toprak paylaşımı kavgayla yapılır. Su, toprak, mera,

orman... paylaşımı için, her yıl ölüm ve yaralanmalarla son bulan sayısız kavga olur. Kan dökenin kanı dökülür ve kan davaları kartopu gibi yol aldıkça büyür, yıllara, on yıllara yayılır.

Mera, tarla ve ekilenler silahla korunur, kavgayla paylaşılır. Ekin-hasat mevsiminde şiddet köye, aşirete, sokağa yayılırken, kış mevsiminde aile içi kavgaya dönüşür. Özellikle kış koşullarının ağır yaşandığı bölgede, bütün bir kış aile içi kavgalarla geçer. Bu kural devlet ve örgüt için de geçerliliğini korur. Bu iki örgütlü güç, yaz-güz mevsimini birbiriyle, kış mevsimini kendi içiyle kavga ederek geçirir.

Şiddet tutkusuna hayvanlar da alet edilir: Horoz, köpek, boğa, deve ve akla gelecek her hayvan kavgaya tutuşturulur ve zevkle izlenir.

Çocuğun şiddetle eğitilmesi ya da şiddete maruz kalması aile ve sokak ortamı ile sınırlı kalmaz. Okulda da; yaramazlığın, kirliliğin, tembelliğin, devamsızlığın cezası dayak olur. **Çocuğun her hatası, eksikliği dayakla cezalandırılır. Minik elleri sopayla,** pembe avuçları silleyle, poposu tekmeyle tanışmayan çocuk kalmaz.

Bir süre sonra anne ve babanın yerini öğretmen alır. O da çocuğun iyiliği için(!) dayak atar. Böylece, çocuk, dayağı eğitimin bir aracı ve parçası olarak algılar; eğitimin başarısını dayağın dozuna bağlar. Elbette günü geldiğinde kendisi de döverek, söverek, iterek, kalkarak yaşamaya çalışacaktır çocuklar da. Eğitim için dövüldüğüne inanan çocuk, büyüdüğünde barış için **savaşa gitmekten çekinmez.**

Öyle ya, eğitimin aracı dayaksa, neden barışın aracı savaş olmasın(!?)

Bu mantıkla yetiştirilen çocuk, büyüdüğünde, bir başkası üzerinde hakimiyet kurmak ve bunu da kaba güçle yapmak ister. Şiddetin her kapıyı açtığına inanarak büyüyen çocuk, işi sokak

ya da mahalle çetesi oluşturmaya vardırır. Oyun arkadaşı yerine, vurucu-kırıcı çocukları yanına alarak çetesini oluşturur. Bu çeteyi, hem denetimini oluşturmada hem de sesini duyurmada kullanır; çetesini oluşturduktan sonra kıyasıya kavgalara girişir. Bu kavgalar, genellikle taşlı, sopalı ve bıçaklı olur; zira bu çocuk, henüz babası gibi silah kullanacak kadar büyümemiştir, ama o günü iple çekmektedir.

Kız çocuk genellikle bu evrelerden geçmez, toplum ölçülerine göre silik bir kişilik olarak yetişir: Önce ailede, sonra yakın çevrede her türlü baskıya maruz kalır. Şiddet uygulama suçu işlemediği için şiddetin mağduru konumuna düşer ve hep sürünür. *"Altta kalanın canı çıksın"* muamelesi görür. Bu nedenle, hep güçlü olmayı ve bu gücü kullanmayı arzular. Erkeğin kaba kuvvetine özenir, öykünür, onun gibi olmak ister. Kendi kendine, *"ah keşke erkek doğsaydım"* deyip kadınlığına hayıflanır. Güç olma isteği, kız çocuğun içinde birikir, önü alınmaz arzuya dönüşür ve patlama gününü bekler.

Ortam oluştuğunda, kadın silik erkekten, silik erkek en benim diyen erkekten daha çok şiddet uygular.

Dayak ve azarla büyütülen her çocuk şiddet potansiyeli olur.

Kavgadan geçilmeyen çevre, şiddet eksenli kültür, savaşa fetva çıkaran din, *"atalarımız böyle akın etti, şöyle fethetti, şöyle denize döktü..."* edebiyatıyla başlayan ve biten eğitim, dayağın ve küfrün eksik olmadığı yetişme tarzı... çocuğun dürtülerini hangi yolla ortaya koyacağını belirler.

Lise ve üniversite çağına gelmiş genç, şiddet ortamını tetikleyen ideolojilerin yanı sıra, bir de saldırgan dürtüleri körükleyen alkol ve uyuşturucuyla tanışır. Artık mahalle çetesini yetersiz görür ve bir üst örgütlenme aşamasına geçme gereği duyar. Kimisi şiddet örgütü kurar, kimisi bu örgütün tetikçisi olur. Nerede bir silahlı örgütlenme varsa oraya kapağı atar.

Kimi zaman sağ-sol, kimi zaman Türk-Kürt, kimi zaman dinci-laik, kimi zaman Sünni-Alevi mücadelesi adı altında şiddet üretir. Sağcılığın, solculuğun, milliyetçiliğin, laikliğin, dinciliğin ne olduğunu bilmeden, şiddete başvurmanın getiri ve götürüsünü hesaplamadan her türlü şiddetin aracı olur. Evde, sokakta, ilk ve ortaokul sıralarında edindiği kavga deneyimlerini yeni yöntem ve araçlarla zenginleştirip uygulamaya başlar. Taşlı, sopalı, tekmeli, silleli, bıçaklı kavga yöntemlerine, küçük ateşli silahların kullanımını da ekler. Yaralamalarla yetinmez, öldürmeye başlar.

Öyle ya, artık *erkek* olmuştur; birkaç *kelleye* sahip olması gerekmektedir(!)

Sözel şiddet artık silahlı şiddet boyutuna varmıştır.

Özetle; aile ortamında döllenen şiddet, küçük bir çocuk olarak bahçeye çıkar, ergenlik çağını mahallede, sokakta ve kampüste tamamlar, kışlada olgunluk çağına ulaşır ve en son dersini burada alır. Tüm bu evrelerden geçen şiddet, kişiliğin belirgin özelliğine dönüşür, kültürleşir.

Bu kişilik, şiddeti her türlü siyasal, ekonomik hedeflere ulaşmanın aracına dönüştürür. Böylece, kışkırtılmaya yatkın bir kişilik şekillenir. "Ha" denildiğinde vuran, "vur" denildiğinde öldüren kişilik tamamlanır. Dünya genelinde tarihe karışan sağ-sol kavramı uğruna bile şiddete başvuran, ölen ve öldüren bir kişilik yetişir.

Söz konusu kişiliğe hitap eden kitle iletişim araçları; ilişki kurma ve bu temelde başkasını anlama imkanı sunması gerekirken, TV ve radyo kanallarında yayınlanan haber ve tartışma programları ölüm-öldürme olay ve söylemleriyle dolar. Kalkınma, yaşam standartlarını yükseltme, kültürel çalışmaları geliştirme, sanatsal faaliyetlere özendirme programları yerine şiddet içerikli programlar yayınlanır. Erkek egemenlikli toplumu

tatmin eden programlar esas alınır. Kültür-sanat içerikli filmler yerine şiddet sahneleriyle dolu filmler gişe rekorları kırar. Kavga içerikli kalitesiz programlar belgesellere tercih edilir. Şiddet görüntülerini ekrana taşıyan TV kanalları daha çok reyting yapar. Kavgalı tartışma programları ve vurdulu-kırdılı diziler daha çok izleyici toplar. Bu programların dinleyeni, alkışlayanı daha çok olur. Çünkü şiddete tapan toplum umduğunu bu programlarda bulur.

Bu ruh hali, insanın içinde var olan doğal şiddet dürtüsünden değil, şiddetin genlere sinmesinden ve kişilik özelliğine dönüşmesinden kaynaklanır. Şiddet dürtüsü, insanın hayvanlarla ortak bir özelliği halini alır. İnsan, bu dürtüden uzaklaştıkça insanlaşır. Her canlı, sadece yaşamını idame etmek için şiddete başvurur; şiddet bağımlısı insan ise, üstünlük sağlama ve hatta zevk almak için şiddet uygular. Bu noktada, şiddet bağımlısı insan en vahşi hayvandan daha vahşi ve tehlikeli olur.

Şiddet kültürü temelinde şekillenen toplum, suç örgütleri için potansiyel kitle tabanı olur. Bu gerçeği fark eden örgütler, şiddet yöntemini esas alarak taban toplamayı benimserler. Birkaç kurşun sıkmanın, bir torba laf etmekten daha fazla etkili olacağını düşünerek hareket ederler. Köy baskınları, faili meçhul cinayetler, mezar evleri... bu mantık doğrultusunda somutluk kazandı. Şiddeti esas alan her örgüt, dört bir yandan militan, savaşçı ve tetikçi toplarken pek de zorlanmadı.

Barışçıl mücadele yöntemi esas alan hiçbir örgüt tasfiye olmaktan kurtulamaz. Bu nedenle *"Tencere yuvarlandı kapağını buldu"* misali, bu ülkede, tam da bu topluma uygun silahlı örgütler ve şiddet içerikli politikalar oluştu, hayat buldu. Eline silah alan örgüt kurdu, hamasi slogan savuranlar iktidar oldular. Aile, sokak, okul, kışla ortamında şiddetle tanışan, bütünleşen bireyi silahlı organizasyonlara katmak için ciddi uğraş verme gereği kalmadı; zira, bir çağrı, binlerce insanı silahlandırmaya

yetti. Silahsızların *sesi*, silahlıların *borazanı* arasında duyulmaz oldu. Toplumun bu savaşçı özelliği tüm silahlı örgütler ve devletler tarafından istenildiği gibi kullanıldı.

Soljenitsin'den bir alıntı vermek istiyorum: "Şiddetin ayrı bir varlığı olmadığını asla unutmamalıyız... Şiddet daima riyakârlıkla iç içedir. Şiddetin tek sığınağı riyakârlık, riyakârlığın tek desteği de şiddettir. Şiddeti bir kez olsun yöntem olarak seçen bir adam, riyakârlığı da prensibi olarak seçmek zorundadır."

Bu ülkede şiddet uygulayan ya da maruz kalan her insan başkalaşıma uğradı: Kiminin bedeni, kiminin ruhu derin yara aldı. İster dağda, ister kışlada olsun, silâh altına alınan herkesin ruhu ve bedeni yaralandı.

Şiddeti, bireysel ve toplumsal sorunların biricik çözüm yöntemi gören birey, insanı insan yapan her türlü değerden koptu: Eğitimden, öğrenimden, kültürden, sanattan, beceriden, ekonomiden, siyasetten, sosyal yaşam etkinliklerinden, geçmişten, gelecekten, topraktan, aileden, çevreden, toplumsal gelenek-göreneklerden... Kişilikten, benlikten, maneviyattan ve sahip olunan insani değerlerin hepsinden... Bir silah kapıp dağa çıkan da, onu yakalamak amacıyla operasyonlara katılan da bu kopuşu yaşadı. Kimi az, kimi çok, ama herkes yaşadı. Bütün değerlerden kopan bir kişilik şekillendi.

- Sivil yaşamdan, renklerinden ve lezzetinden kopan bir kişilik...
- Kendisine, ailesine, topluma yabancılaşan bir kişilik...
- Yabanileşen, yabancılaştığı her şeye "öteki" diyen bir kişilik...
- "Öteki"ye itiraz etmeyi, eleştirmeyi ve karşı çıkmayı görev bilen, hatta yaşam gerekçesi sayan bir kişilik...
- Her şeye itiraz eden, her şeye saldıran; karşısına çıkan her sorunun üzerine şiddet yöntemiyle giden, dolayısıyla diyalog yöntemine büsbütün yabancılaşan bir kişilik...

- Zaman içinde şiddeti alışkanlık haline getiren, yaşamsallaştıran bir kişilik...
- Başlangıçta araç olarak kullanılan şiddeti giderek amaçlaştıran, şiddeti sadece şiddet için uygulamaya başlayan bir kişilik...
- Şiddet uygulamaktan zevk alır bir konuma gelen; el, kol, kulak, bacak kafa kesen; cenazelerle oynayan, cenazelere basarak objektiflere poz veren bir kişilik...
- İnsan olmanın temel özelliklerini yitirmiş, kanlı geçmişin ağırlığı altında ezilmiş, yeni bir sayfa açma gücü, kararlılığı ve cesareti kalmamış, yaşam-ölüm çizgisinde sürünen bir kişilik...
- Silâhaltına alındığı ilk yıllarda; ilkel, cahil, kaba dağ köylüsüne benzeyen; daha sonraki yıllarda da sağa-sola saldıran canavar bir kişilik...
- Yaşamayan, eğlenmeyen, soyunu sürdürme çabasına bile girişmeyen, hiçbir özelliğinden yararlanılamayan, önüne gelene zarar veren, hep tüketen, hep yakan-yıkan bir kişilik...
- Karanlık, karmaşık ve abartılı dünyasında kalmakta ısrar eden; kâh ağlatan, kâh kedere boğan, kâh umutsuzluğa sürükleyen hastalıklı bir kişilik...
- Felsefi bakış açısı kalmamış bir kişilik...
- Şunun bunun dümen suyunda çırpınan biri olduğu halde kendini filozof sanan bir kişilik... Kendisine ait tek bir sözü olmadığı halde kendini düşünür sanan bir kişilik...
- Hiçbir ilkeye sahip olmadığı için her rüzgâra göre yön belirleyen; bazen sürünen, bazen yuvarlanan, her zaman yüz üstü düşen biri olduğu halde kendini lider sanan kişilik...
- Bir üstünün her dediğini yapan kul-köle bir kişilik olduğu halde, özgür olduğunu sanan bir kişilik...

- Derinlikli, kapsamlı, objektif değerlendirme yapamayan bir kişilik...
- Birkaç slogan ve klişe sözle kendini avutan; şiddet ortamının yüzeyselliği, darlığı ve önyargılarıyla dolu bir kişilik...
- Şiddet ortamının karanlığında debelenirken fezada uçtuğunu sanan bir kişilik...
- Ancak kuyu dibindeki kurbağanın bakış açısına sahip olabilen, ormanın tümünü göremeyen, dünyanın nereye doğru yuvarlandığını tahmin edecek öngörüye sahip olamayan bir kişilik...
- Kendine özgü bakış açısı olmayan; olaylara, olgulara bir üstünün penceresinden bakan, "efendim" dediği kişi ya da güç ne derse onu tartışılmaz doğru kabul eden, kötü bir papağan gibi tekrarlamayı düşünme sanan, başkalarının sözlerini "fikirlerim" diyerek sahiplenen bir kişilik...
- Haysiyetten, özsaygıdan, şereften, erdemden, gururdan, saygıdan, sevgiden, dürüstlükten dem vuran, ama hiçbirisinin gereklerine bağlı kalma dürüstlüğü gösteremeyen bir kişilik...
- Hem narsist, hem ölüm sever bir kişilik... Birkaç klişe sözü ve birkaç sloganı teori sanan; bilimsel analizlerle değil, klişe ve demode sloganlarla çepeçevre kuşatılan bir kişilik...
- Çok ama boş konuşan, bazen de yalan-yanlış ve dört köşe konuşan, hep büyük ve soyut konuşan; ayrıntıya ve somuta hiç inmeyen ama kullandığı kelime ve cümlelerin anlamını bilmeyen bir kişilik...
- Dinlenilip dinlenilmediğini, onay görüp görmediğini önemsemeden konuşan bir kişilik... Hedef belirleyecek düşünce ve iradeye sahip olmadığı halde yığınlara önderlik yapabileceğini sanan bir kişilik...

- İdeolojik akımların tek bir tanesini araştırmamış, incelememiş ve derinliğine anlamamış; hiçbir ideoloji hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan, hatta kitap okuduğu bile görülmeyen bir kişilik...
- Sosyalizmi bilmeden sosyalist, kapitalizmi okumadan kapitalist, dini bilmeden dinci, milliyetçiliği anlamadan milliyetçi kesilen bir kişilik...
- İdeologlardan daha fazla kapitalizmi, sosyalizmi, milliyetçiliği, faşizmi, liberalizmi bildiğini iddia eden bir kişilik...
- Hiç bir konu hakkında yeterli donanıma sahip olmadığı halde, her şeyin uzmanı olduğunu sanan ve öyle geçinen bir kişilik...
- Sürekli yanılan ve yanıltan bir kişilik...
- Bilgi kırıntısı edinmediği halde fikir sahibi olduğunu sanan bir kişilik...
- Bu kişilik; fikren donanımsızdır, tek sermayesi düzenbazlığıdır, boşluğunu dalaverelerle doldurarak ayakta durur. İyi niyetleri istismar ederek, insani zaafları sömürerek, zorluklardan fayda sağlamaya çalışarak yaşama tutunmaya çalışır. Ağlarını örer ve en yakın arkadaşının bu ağa takılmasını bekler. Tuzağına girene acımasız davranır.

Savaş kişiliği, acımasız ve kalleştir.

Kimseye güvenmez: Herkesi; öteki, rakip, hasım, kendisine karşı savaşanlar cephesi olarak görür. Dört bir yandan düşmanlarla kuşatıldığını, her insanın kendisine tuzak kurduğunu düşünür. Tuzakları komplo kurmakla boşa çıkaracağına inanır. Bunun için, durmadan komplo teorileri üretir, tuzaklar planlar. Gerektiğinde tuzak kurar, gerektiğinde ayak kaydırır, gerektiğinde pusuya düşürür.

İyi bir arkadaş olduğuna inandırmak için bir torba süslü laf püskürtür, bir dizi sahte davranış sergiler ve sonunda inandırır.

Bir arkadaş edindiğinizi sandığınız, yardımına ihtiyaç duyduğunuz bir anda son darbeyi kendisi vurur. Verdiği sözler, ortak hukukunuz onun için anlam ifade etmez.

Üretim-tüketim dengesi bozulmuştur: Var olanı gasp edip tüketmeyi akıllılık, çalışarak üretmeyi aptallık görür. Çalışanı küçümser, çalıp-çırpana hayrandır. Kendisi de onlar gibi erkenden, kolayından köşeyi dönmek ister. Şiddet yöntemiyle elde edemediğini siyasetle, siyasetle ulaşamadığını mafyavari yöntemlerle, çeteleşmeyle, hırsızlıkla elde etmeye çalışır. Bazen hem savaşçı, hem siyasetçi, hem mafya ya da çete başı olarak karşınıza çıkar.

Yıllarca, temel ihtiyacını karşılayamadığı için, her yönüyle aç biridir; boğazı, midesi, cinselliği, bedeni ve ruhu açtır.

Şiddet girdabındaki insan hiçbir zaman gerektiği kadar su, gıda, temiz hava, uyku alamadı. Bu durum bedenin erken yaşlanmasına ve düşünme yetisinin körelmesine neden oldu. Komplike sorunlar karşısında kafa karışıklığı yaşayan küçük, dar, dağınık bir kişilik şekillendi. Unutkan, dengesiz, ölçüsüz bir kişilik... Aynı anda hem kul, hem köle, hem köylü, hem ağa olabilecek bir kişilik... Acılar içinde yaşamayı güçlülüğün göstergesi gören, kahramanlık havalarına giren, her şeyi halk için yaptığına inanan, halktan kendisi karşısında el-pençe durarak bunun karşılığını ödemesini bekleyen ve normal yaşamın ölçülerini küçümseyen bir kişilik...

- Şiddet uyguladıkça korkaklaşan, korkaklaştıkça korku salan savaş kolik kişilik...
- Öldürmeyi, yakıp-yıkmayı, gasp ve talan etmeyi, oburca tüketmeyi alışkanlık haline getiren kişilik...
- Vakti zamanında yaşamı değil, ölümü öğrendiği için yaşam karşısında zorlanan kişilik...

Bu kişiliğin kendisine en çok güvendiği alan şiddet ortamıdır. Durmadan barıştan dem vursa da, özünde istediği kavgalı, gürültülü ortamdır; zira her insanın kanlı-bıçaklı olduğu, sislipuslu ortamda daha çok var olacağını, daha fazla söz söyleyebileceğini düşünür. Ölüm ve yıkımın olduğu ortamda kendisine iş bulacağına inanır. Elinden gelse bir an bile silahları susturmaz.

Yaşama sanatsal değil, mücadeleci ruhla yaklaşır. Ona göre, yaşam koşmaktır, mücadeledir ve başarıdır; başarı ise, rakipleri geride bırakmak, bir biçimde alt etmek ve mümkün olan en üste yükselmektir. Yükselmek ise, başkasının omuzlarına ya da cenaze piramitlerinin tepesine çıkmaktır. Tepede görünmek, dinlenmek, alkışlanmak en temel arzusudur. Ayaklarının altında kaç cesedin, kaç ah'ın, kaç vah'ın, ne kadar gözyaşının, ne kadar acının olduğu önemli değildir. Önemli olan bir üste tırmanabilmektir.

Bu yarı insan, yarı hayvan, yarı ölü, yarı diri kişilik kendisini yarı tanrı görür. Tepeye çıkmakla tanrıya daha yaklaştığını sanır.

Şiddet sarmalı yıllara sarktıkça, bu hastalıklı kişiliklerin sayısı katlanarak arttı. Bu hastalık toplumun kılcal damarlarına kadar yayıldı; içten içe kemirmeye, toplum bünyesinde onarılmaz yaralar açmaya, toplumsal gelişme önünde en büyük engel olmaya başladı.

ŞİDDET VE BOŞALTILAN, YAKILAN KÖYLER

Güvenlik gerekçe gösterilerek, 1993'de 2000, 1994'de 1500, 1995'de 243, 1996'da 68, 1997'de 23, 1998'de 30, 1999'da 30 köy ve mezra boşaltıldı. Köy boşaltmalara 1984 yılında başlandığını ve hâlâ devam ettiğini göz önünde bulundurursak, bu rakamın dört-beş bin civarında olduğunu söyleyebiliriz.

Bu tasarruf; ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel, ekolojik, demografik tahribata ve hatta insani yıkıma yol açtı. Sadece bu

nedenle, bu ülke, hiçbir zaman dökümü yapılamayacak büyük maddi-manevi kayba uğradı. Ekonomist, sosyolog ve siyasetçilerin bilânçosunu çıkaramayacakları bir kayıp yaşandı.

"Bu kadar süre içinde köyü terk edin, yoksa..." denilerek köyler boşaltıldı.

Kimi evi yakıldığı için, kimi devletin ya da örgütün tehditlerine maruz kaldığı için, kimi örgüte ya da devlete tetikçilik yapmayı ret ettiği için, kimi hayvancılık yapamadığı ya da tarlasını ekemediği için köyünü terk etmek zorunda kaldı. Köylüler çoğunlukla ani fermanlarla, zorlamalarla köylerinden çıkarıldılar. Hiçbir hazırlık yapmadan, nereye gideceklerini bilmeden yollara düştüler. "Köyünüzden çıkın da nereye giderseniz gidin" denilerek köylerinden edildiler. Bazı yerleşim yerleri boşaltılmadan, eşya ve hayvanlarıyla birlikte ateşe verildi. Köylüler, alevler içinde yanan, kara duman bulutları altında kalan evlerinin yakılışını izleyerek ayrıldılar. Doğup büyüdükleri bu yerlerin kül yığınına dönüşünü izleyerek ayrıldılar. Yıllarca uğraşarak, alın teri dökerek biriktirdikleri her şeyin küle dönüşmesini seyrederek ayrıldılar. Kimi köylü birkaç parça öteberi yanına alarak, kimi köylü her şeyini bırakarak ayrıldı ata toprağından.

Boşaltılan, ancak yakılmayan köyler de oldu: Buralarda da yapılar sahipsiz ve bakımsız kalarak bir iki yıl içinde çöktüler. O güzelim köyler kısa sürede birer viraneye döndüler. Terk edilen evler, ağıllar, samanlıklar, kümesler, tandırlıklar ve daha değişik yapılar şiddetli ve sürekli hazan yağmurlarına, ilkbahar rutubetine, yaz sıcağı yangınlarına ve ağır kış koşullarına yenik düştüler. Bağlar, bahçeler, tarlalar, birer ziyareti andıran görkemli ceviz ağaçları, gökleri delercesine uzanan kavaklar, her şey ama her şey bir vardı bir yoktu, oldu gitti.

Sahipsiz ve bakımsız kalan her şey kısa süre içinde yok olup gitti. Bağ ve bahçelere yatırılan insan emeği sel sularına kapılıp

derelere aktı. Köylerden kaldıysa bazı izler, onlar da yıkılan evlerin viraneleri arasında yetişen otlar, çalılar arasında kaybolup gitti. Lamba ışıklarıyla dağların yamaçlarına ve vadilerine sinen katmerli karanlığı delen bu köyler karanlığa gömüldüler. Köyler boşaltıldıktan sonra, çok geniş bir arazi parçası yıldızları sönmüş uzay gibi karanlığa gömüldü: Şömineler tütmez, kandiller yanmaz, çoban ateşleri görünmez oldu.

Ekim 1993'de, bir grup arkadaşımla birlikte Kozmê tepesine geldim ve Rus-Osmanlı savaşından kalma bir sipere yerleşip köyümü izledim.

Güzelim köyün bütün ormanları, çayırları, meyve bahçeleri yakılmış, evleri yıkılmış; ceviz ağaçları kesilmiş, hayvanları kaçmış, insanları kovulmuş, her yer yangın ertesi siyahla örtünmüş ve mezar sessizliğine gömülmüştü. Yaşayan ve yaşatan her şey ateşe verilmiş, yanmayanlar bombalanmış ve geriye kül yığınlarından başka bir şey kalmamıştı.

Dürbünümü her kırk hane üzerinde tek tek gezdirdim, bir duvar bile ayakta kalmamıştı. Tarlalara baktım, hiçbirisinde ekin yoktu, bazı tarlalar ezilmiş, bazıları yakılmıştı. Köyü kuşatan meşe ormanları da dürbünümle taradım; ayakta kalan, yangından nasibini almayan tek bir ağaç göremedim. Bir bataklıkta hareketlenen birkaç domuz dışında tek bir canlıya rastlayamadım.

Köyümün yıkılması beni de yıkılmıştı; derin bir kedere, üzüntüye boğulmuş, bir süre sonra kalkıp geldiğim yere geri gitmiştim.

İşte o gün, tarafı olduğumuz bu savaşın ulaştığı her yeri yeri yaktığını görmüş ve Kürt sorununun çözümünde umut bağladığım şiddet yönteminin yıkıcılığını yeni yeni anlamıştım. Belki de ilk kez o gün, bu iş şiddetle olmaz fikri beynimde kuluçkaya yatmaya başladı,

Aslında köyünden kopan köylünün uzaklara gidecek mecali yoktu. Başlangıçta gidebildikleri kadar gittiler ve ulaşabildikleri yerlerde kaldılar. Çoğunlukla, geçmişte uğrayıp alış-veriş yaptıkları, bu nedenle aşina oldukları kasabalara yığıldılar. Oralara yerleşip tutunma çabasına giriştiler, ancak çok geçmeden, güvenlik gerekçe gösterilerek oralarda da kalmalarına izin verilmedi. Dağlara yakın kasabalarda barındırılmayan göçmen köylüler bir daha göçe zorlandılar, oraları da terk ederek şehir merkezlerine doluştular. Bu büyük iç göç; dağ köylerinden ova köylerine, köylerden nahiyelere, nahiyelerden ilçelere, ilçelerden şehirlere, Kürt şehirlerinden Batı metropollerine doğru aktı.

Göç etmek zorunda bırakılan kimi köylüler çullarını bile alamadan, kimileri sırtlarında taşıyabildikleri kadar, kimileri eşek ya da katır yükü kadar, en şanslı olanları ise öteberisini traktöre yükleyerek bilinmeze uzanan yollara düştüler. Bir yerlere ulaştıklarında günlük yiyecek bulamayacak kadar yoksullaşmıştılar. Dolayısıyla gittikleri yerlere beraberlerinde yoksulluklarını da götürdüler.

Başlangıçta göçe zorlananların sayısı birkaç yüz aileyle sınırlıyken, savaşın gelişimine paralel olarak yollara düşenlerin sayısı milyonları buldu. Milyonlarca insanın yaşadıkları yerleri terk etmesiyle başlayan iç göç, başlangıçta özellikle Kürt şehirlerini tıkabasa doldurdu. Şehir, hiç hazır olmadığı halde yabancısı olduğu yeni bir sınıf, yeni bir kültür ve yeni bir yaşam tarzıyla karşı karşıya geldi. Hem alt yapıları hem de idari yapıları zaten yetersiz olan şehirler, yüz binlerce göçmenin getirdiği yük altında kaldı. Zaten kentleşme sorunları olan bu şehirlerin kentleşme sorunları üçe, beşe katlandı. Çözümsüz kalan sorunlar büyüdü, karmaşıklaştı, kaotik bir hal aldı. Her bir kent, çarpık kentleşme, işsizlik, barınma, sağlık, alt yapı, kapkaç, gasp, organize suç, kaçakçılık, şiddet gibi sorunlarla yüz yüze geldi.

Toprağından, keçisinden, evinden kopan köylünün daha fazla kaybedecek bir şeyleri kalmamıştı. Çulsuz kalan köylünün yitirme korkusu da yitip gitti. Artık ne kaybedecek üç beş keçisi, ne de bir iki parça tarlası vardı.

Korkusuz köylü ne yapar? Elbette ki şiddetin radikal unsuru haline gelir.

İşte bu köyle, genellikle büyük kentlerin kenarlarında kaçak yapılaşma yoluyla mahallesini, semtini kurdu. "Varoş" denilen yerleşim alanları oluşturdu. Yokluk ve yoksulluk içinde yaşamaya mahkûm oldu.

Evet, köylü köyünde de yoksuldu, ama en azından geçinebiliyordu. Dahası yoksuldu, ama yoksulluğun farkında değildi. Köylülerin hepsi benzer durumda oldukları için, yoksulluğu gözüne batmıyordu. Gittiği şehirde, zenginlerin şatafatlı yaşamlarına tanık oldu. İlk kez zengin-yoksul arasındaki derin uçurumu gördü. Köyünde değil, göç ettiği bu kentlerde yoksulluğunun farkına vardı. İçinde bulunduğu sefil yaşamın boyutunu ancak kıyaslama yaparak öğrendi. Gelir ve paylaşım adaletsizliğine tepki duymaya başladı. Kendisinin yoksul oluşundan zenginleri ve devleti sorumlu tuttu.

Zenginlere duyulan tepki kısa sürede öfkeye; öfke düşmanlığa, düşmanlık şiddete dönüştü. Şiddet örgütleri bu öfke potansiyelini değerlendirmede gecikmediler: Sınırlı bir propaganda çabasıyla bu kitlenin her bir neferini birer savaşçı ve tetikçi haline getirmede, birer piyon olarak kullanmada zorlanmadılar. Büyük şehirlerde kol gezen mafya şebekeleri, suç örgütleri, çeteler, kaçakçılar bu kesimleri şiddet aracı olarak kullanırken; ırkçı, milliyetçi, şoven siyasi partiler ise oy deposu olarak değerlendirdiler. Bu kitlenin sisteme olan tepkisini istismar edilip durdular.

Şunu bilmeliyiz ki, köylü köyünden ayrıldı, şehre gitti, ama köylülüğünden kopamadı. Köy yaşamının bütün alışkanlıklarını beraberinde gittiği yere götürdü. Dolayısıyla şehirlerin sosyal-kültürel yapısına yabancılık çekti: Yenidünyaya uyum sağlayamadı, şehir yaşamının bütün etkilerine direndi, farklılıklarla ve kendisine yabancı gelen her şeyle çatıştı. Kentle bütünleşmeyi reddederek gettosunu kurdu ve her kentte birkaç "kentköy" oluşturarak, buraları kent yaşamına direnme kaleleri olarak kullandı.

Taşranın yerini gecekondu kavramı aldı, gecekondular zaman içinde büyüyerek kentleri kuşatan surlara dönüştü. Şehirlerin etrafında; plandan, alt yapıdan, yönetimden mahrum kentköyler oluştu. Şehir yöneticileri ve sakinlerinin hesaplarında olmayan bu gelişme, kısa süre içinde ciddi sorunlar yumağına dönüştü: Yönetilemez, hizmet götürülemez çarpık kentleşme önü alınamaz bir çığ gibi gelişti. Her geçen gün ağırlaşan bu sorunun çözümünde hem geç hem de yetersiz kalındı. Kangrene dönüşen sorunların ortaya çıkardığı ve beslediği çelişkiler yoğunlaştı, keskinleşti ve çatışmaya dönüştü.

İçe kapanma, saf tutma, karşı tarafa direnme güçlendi. Şehirli-köylü, zengin-fakir, göçmen-yerli çelişkisi, çatışması ve uzlaşmazlığı baş sorun haline geldi. Ne şehir sakinleri göçmen köylüye kucak açtı, ne de göçmen geldiği yere uyum sağlama çabasına girişti: Şehirli, yaşadığı yerin etrafına maddi-manevi setler oluşturarak korunma yoluna gitti ve bu biçimde göçmenlerin şehir merkezine girmesini engellemeye çalıştı. Köylü ise; geleneğinden, tabularından ve yaşam alışkanlığından taviz vermeyerek, değişip uyum sağlamaktansa, çevresini değiştirip kendisine uyumlu hale getirmeye çalıştı.

Bu büyük kitle kayması, Batı Anadolu'nun ekonomisini krizlere sürükledi, yaşam kalitesini ve güvenliğini tehlikeye düşürdü, güven ve huzur ortamını baltaladı, şehir kültürünü

yozlaştırdı, sosyal dokusunu bozdu ve bir dizi siyasal sorunlara yol açtı. Şiddetin Batı Anadolu'ya yayılmasına ön ayak oldu. Bu alanlar, zaman içinde operasyon, eylem, çatışma ve kitle gösteri alanlarına dönüştü.

Batı Anadolu'da geçinemeyen bu insanlar, dalgalar halinde ülke sınırlarına dayandılar. Bir kere topraklarından kopmuşlardı, bir yerde tutunamıyorlardı; uzaklara, daha uzaklara gitmek istediler. Zengin olma umuduyla dış dünyaya açılmak üzere yollara düştüler. Huzur, güven, özgürlük ve zenginlik kıtası Avrupa, göçmenlerin birinci hedefi haline geldi. Üç-beş bin dolar biriktiren herkes insan tacirleri vasıtasıyla sınırları geçmeye çalıştı. Denizlerde ya da mayın tarlalarında yüzlerce ölü bırakarak gittiler. Gittikleri yerlere açlık, yoksulluk, hastalık, cehalet, töre cinayetleri, namus davaları, köhne ve kapalı ilişkileri, yobazlıkları, gerilikleri beraberlerinde götürerek gittiler. Ne kadar sorunları varsa hepsini birlikte götürdüler. Gittikleri yerlerde köylerini kurdular ve oralarda da sorun kaynağı olmaya devam ettiler.

Dış dünyaya açılan göçmenler, şiddet örgütleri için savaşçı deposuna dönüştüler. Avrupa'ya göçen her yoksul aile, şiddet örgütlerine bir iki çocuğunu verdi. Dağlara çıkarılan gençlerin önemli bir bölümü Avrupa'dan getirildi. Avrupa'ya yerleşen göçmen kitlesi örgütlerin gösteri ve yürüyüş eylemleri için bulunmaz bir fırsat sundu.

Bilindiği üzere, özellikle 1993–94 yıllarında, köylerin boşaltılması sonucunda, Şırnak-Hakkâri köylerinden kaçan köylülerin on beş bin kişilik bölümü Irak Kürdistan'ına geçip, BM'in desteği ve gözetimi altında Mahmur Kampı'na yerleşti. Bu kitlenin gıdası ve barınma ihtiyaçları BM tarafından sağlanırken, örgütlenme ve yönetimi PKK'nin denetimindeydi. Bu kampta yaşayan her insan örgütün birer çalışanı, büyüyen her çocuk ise örgüt savaşçısı oldu. Örgüt, her yıl yüzlerce savaşçısını bu kamptan

almakla sınırlı kalmayıp, bu kampı lojistik destek, siyasi çalışma alanı olarak da kullandı.

Yine şehre giden köylü aile-aşiret ilişkilerinden ötesini bilmiyordu. Bu insanların milliyetçilik duyguları örgütün değil, şehir yaşamı sayesinde gelişti. Daha uzaklara gidenlerin ve daha büyük şehirlere yerleşenlerin milliyetçilikleri o oranda radikalleşti. Örneğin; Avrupa ülkelerine yerleşen göçmenler İstanbul'a yerleşen göçmenlerden, İstanbul'a yerleşen göçmenler Diyarbakır'da yaşayan göçmenlerden daha milliyetçi, daha şiddet yanlısı kesildi. Yine köyündeki köylü dindardı, ama dinci değildi. Dini siyasete alet etme fikri aklından geçmezdi. Ne zaman ki topraktan koptu, ondan sonra dinci kesilmeye başladı. Göçmenler, topraklarında kalan insanlardan daha dinci kesildiler. Siyasallaşan dinin piyonu olarak kullanıldılar. Dinin en radikal yorumunu yapmaya, tarikatlarda örgütlenmeye başladılar. Köylü siyaset nedir bilmezdi, ama ne zaman ki köyünden koptu, işte ondan sonra siyasetle ilgilenmeye başladı. Topraklarında kalan insanlardan daha fazla siyasallaştılar.

Dolayısıyla köylerin boşaltılması; milliyetçiliğin, radikalizmin ve ideolojik yapılanmaların kök salmasında önemli rol oynadı. Köyünden kopan her insan, bir biçimde şiddetin aracı durumuna geldi.

Göçmen köylünün çocukları yoksulluk içinde, her geçen gün daha da yoksullaşarak ve açlığa mahkûm kalarak büyüdüler. Bu durum, ekonomik-sosyal ve kültürel çelişkileri daha da derinleştirdi, amansız düşmanlığa dönüştürdü. Her şeyden mahrum büyüyen bu çocuklar; kapkaç, hırsızlık, gaspçılık, tetikçilik, tinercilik, dilencilik ve fuhuşa yönelip, her türlü suça bulaştılar. Bu yolla hem kendi, hem de babalarının intikamını aldılar. Unutulmasın ki, bu ülkede her geçen gün suç oranının ikiye katlanmasında, başka nedenlerin yanı sıra, köyleri yakılan ailelerin yeni

yeni büyüyen çocuklarının intikam alma arayışlarının da büyük bir payı vardır. Siz bizim köyümüzü yakıp hayatı zehir zıkkım ettiniz, biz de sizin şehir yaşamınızı bozacağız, dercesine hareket ediyorlar. Son yıllarda genç PKK'liler, denilen bir kesimin varlığını duyar olduk, işte bu insanlar büyük çoğunlukla köylerinden kovulan insanların çocuklarıdırlar.

Neyse ki şehirlerde suç oranında patlama yaşandıktan sonra sorunun farkına varıldı. Çözüm yolları ve araçları tartışılmaya başlandı. Kimi, "yeni ceza yasalar çıkaralım, çocuk cezaevleri inşa edelim...", kimi, "bütün sokak çocuklarını toplayıp bir adada karantinaya alalım...", kimi, "ıslah merkezleri, bakım evleri, yetimhaneler, çocuk esirgeme kurumları açalım..." dedi, ama hiç kimse sorunun kaynağına inmedi, suç patlamasının köy boşaltmalardan beslendiğini, bu kaynağın kurutulması gerektiğini söylemedi.

Köyler boşaltılmasaydı, şiddet dağlardan ovalara, kırsaldan kasaba ve şehirlere, Doğu Anadolu'dan Batı Anadolu'ya, Türkiye'den Avrupa ülkelerine yayılmayabilirdi. Belki de, dağlarla sınırlı kalır, marjinalleşir, yozlaşır ve zaman içinde tükenirdi. Köylerin boşaltılması, şiddetin durdurulması için alınan radikal kararlardan birisi olmasına rağmen, sonuç itibarıyla şiddeti yayan ve körükleyen bir işlev gördü.

Köye Dönüş Projesi ise başarılı olamadı. Evet; zorla yerlerinden edilen, yıllarca yaban ellerde sürünen köylü, Köye Dönüş Projesi çerçevesinde geri dönmeye zorlandı. Eh, aklınıza estiğinde "köyünü boşalt diyeceksiniz" aklınıza estiğinde "köyüne geri dön" diyeceksiniz. İşte bu olmaz. Köylü bu faşizan yaklaşıma direndi; zorla söküldüğü, yakılan-yıkılan köyüne dönmeyi kabul etmedi. Şehirde kalıp intikam almayı, köye dönüşe tercih etti. Şiddetin parçası olarak, kendisine zehir edilen yaşamı başkalarına zindan etmeyi, intikam almanın bir yolu olarak gördü.

Kaldı ki, köye dönüşü teşvik edecek tedbirler de alınmadı. Adamın zararı üç beş torba çimento ve biraz keresteyle sınırlı değildi ki! Dahası köylerine dönmeye ikna olan birkaç köy, bir süre sonra tekrar boşaltıldı. Yani adama bir da köyünden çıkarılmayacağı garantisi verilmedi ki!

TUTUKLAMALAR VE ŞİDDET

Örgütlere lojistik destek verdikleri iddiasıyla gözaltına alınıp ağır sorgulardan geçirilen insanlar, hiçbir 'ıslah' edici özelliği olmayan hapishaneye konuldular. İdeolojilerden bihaber hapishaneye giren bu insanlar, kazanımcı olmayan politikalar ve örgütlerin eğitim çalışmaları sonucunda, yardım ve yataklık suçlamasıyla girdikleri hapishanelerden militan olarak, militan oldukları iddiasıyla girdileri hapishanelerden ise, örgüt yöneticisi olarak çıktılar.

Hapishaneler 1980'li yıllarda, tüm ideolojik örgütlere eleman yetiştiren birer merkez haline geldi. Öyle bir aşamaya gelindi ki, Örgüt, Diyarbakır Askeri Hapishanesi'ne, "Mahsum Korkmaz Akademisi" adını verdi. Örgütün üst düzey yöneticiliğini yapacak onlarca, örgüt yönetiminin değişik kademelerinde görev alacak yüzlerce yönetici kadro bu hapishanede yetişti.

Örneğin; 1980–1982 yıllarında, operasyonları atlatan 300 militan yurt dışına çıktı. PKK'nin Türkiye sınırları içinde çalışma yürütecek militanı kalmadı. Bu boşluğu hapishanelerde bulunan militanlar doldurdu: Başta Diyarbakır Askeri Hapishanesi olmak üzere, hapishanede bulunan örgüt militanları açlık grevlerine, ölüm oruçlarına ve intihar eylemlerine giderek mücadeleyi sürdürdüler. Tutuklu militanların bu eylemleri, yurt dışına çıkan militanların eğitim alıp, silahlı mücadeleyi sürdürmek üzere Türkiye'ye geri döndükleri tarihe kadar devam etti. Lübnan'da eğitilen, örgütlenen, silahlanan militanlar Türkiye'ye dönüp eylemlere başlamalarıyla birlikte, hapishanelerde bulunan

militanlar, eğitim ve siyasal çalışmalara yöneldiler. Her dönem farklı çalışmalar yürüterek şiddetin tırmanmasında rol oynadılar. Aslında PKK yanlış politikalarla yönetilen Diyarbakır Askeri Hapishanesi'nde canlandı

Yine; Hizbullah'ın binlerce militanı tutuklanıp hapishaneye konulduktan sonra, Örgüt daha da radikalleşip, kitleselleşti; bir yandan hapishane şartlarından yararlanarak eğitimlerini sürdürürken, bir yandan da kitle tabanı oluşturdular. Bir anlamda, içerdekilerle dışarıdakiler arasında iş bölümü yapılmış oldu: Dışarıdakiler örgütlenme, içerdekiler eğitim çalışmaları yürüttüler.

DHKP-C ve diğer irili-ufaklı Türkiye Sol hareketleri hapishanede bulunan kadrolarıyla açlık grevlerine, ölüm oruçlarına gittiler. Benzer eylemleri hapishanelerin dışında da geliştirmeye çalıştılar. Uzun bir eylem sürecine rağmen, dışarıdan gerekli ve yeterli desteği alamadı. Bir kez daha hapishanelerin insanları ölüme sevk eden özelliklere sahip olduğunu ortaya koydu. 19 Aralık 2000'de, 'Hayata Dönüş Operasyonu'yla tam bir trajediye dönüşen bu müdahale, yüzden fazla insanın hayatını kaybetmesi ve bir o kadarının da sakat kalmasına yol açtı.

Türkiye hapishaneleri, hiçbir zaman şiddetin durdurulmasında iyi bir yöntem izlemedi. Aksine şiddetin tırmanmasını sağlayan insan ve psikolojik destek yaratan alanlar olarak rol oynadı.

PKK bile, "Devlet denilen aygıtın gücü cezaevlerinin sayısıyla belli olur. Bizde artık devlet olduğumuzu iddia ediyorsak, ceza evlerimizi kurarak göstermeliyiz. Caydırıcı cezaevleri kurmalıyız..." diyerek, nerede bir mağara gördüyse, oraya birkaç kişi sokuşturup önüne nöbetçi dikti. "Devletleşmenin ilk adımıdır" dediği bu hücrelere ajan-işbirlikçi suçlamasıyla topladığı zavallı köylüleri ve örgütün disiplin kurallarını ihlal eden militanları

doldurdu. Bir şekilde buralardan kurtulan köylüler, köylerine varır varmaz "Köy Korucusu" olurken, kurtulan militanlar ise ilk fırsatta Örgüt'ten kaçtılar. Örneğin, ben de örgüt 'hapishanesi'nde bir buçuk yıl kaldım, fiziki ve psikolojik işkenceler gördüm. Kurtulduktan on beş gün sonra da örgütten ayrıldım.

Gecikmeli de olsa, hapishanelerin şiddete kaynaklık eden mekânlar olduğu Devlet yöneticileri tarafından görüldü. Hapishanelere özgü sorunların koğuş sisteminden kaynaklandığı düşünüldü. Nedenlerin doğru tespit edilmediği için, mimarı yapının değiştirilmesiyle sorunun çözüleceği sanıldı. Koğuş sisteminden oda, hatta hücre sistemine geçildi, ama ciddi bir iyileşme gözükmedi. Oysa sorunlar salt hapishanelerin fiziki şartlarından değil, yönetim politikalarından kaynaklanıyordu. Sorun, cezalandırmayı öne çıkaran mantığın uygulanmasından kaynaklanıyordu, hapishaneler, hiç bir kişi ve grupları 'ıslah' etmeye ve şiddeti durdurmaya katkı yapmadı.

Hem kendi, hem de ilişkide olduğum insanlar özgülünde, hapis cezasının insanlar üzerindeki etkilerini izleme olanağı buldum ve şu sonuca vardım: Gerek 12 Eylül Darbesi'nin hapishanelerdeki vahşet ortamında, gerekse son yıllarda bir dizi reforma tabi tutulmuş hapishanelerde olsun, gerçek anlamda 'ıslah' edilmiş ve 'topluma kazandırılmış' insan sayısı yok denecek kadar azdır. Aksine, hapiste kalma süresi uzadıkça, insanın ya tümden çöktüğünü ya da önü alınamaz bir kin ve öfkeyle dolup taştığını gözlemledim ve kısmen de yaşadım. Bu anlamda, hapishaneler 'suçluyu cezalandırma' alanı olarak işlev görmüş olabilir ama 'ıslah' etme işlevi görmemiştir. 'Islah' etme alanı olarak sunulan bu mekândan geçen her birey bir daha ve bir daha suç işliyor, çünkü burada suçtan arınma çalışması değil, itaate zorlama çalışması yürütülüyor.

ŞİDDET VE PİŞMANLIK

Psikolojik ya da politik nedenlerden dolayı örgütlerinden ayrılan ya da tutuklandıktan sonra pişmanlıklarını belirten, tekrar topluma ve normal yaşama dönmek istediklerini söyleyen insanlara "itirafçı" denildi.

Örgütlerinden kaçan ya da ayrılan bu insanlar Devlet'e "sığındılar" ama sürekli ve çözümleyici bir yaklaşım sergilenemedi. Şiddetten bunalıp kaçan eski militanlar, ya operasyonlara götürülüp yeniden şiddete bulaştırıldılar ya da cezaevlerinde yüz üstü bırakıldılar. Kullanılıp kullanıp bir tarafa atıldılar. Hiç bulaşmadıkları suçların sorumlusu olarak gösterilip kamuoyu nezdinde teşhir edildiler. Durum böyle olunca örgütlerden ayrılmalar adeta durdu; zira ayrılanlar ayrıldıklarına pişman edildiler. Bu insanların çok azı normal yaşama geri dönerken; kimi tetikçi, kimi mafya, kimi çete, kimi kontra, kimi iftiracı, kimi tekrar örgütçü oldu. Kimi kapkara iç dünyalarına yuvarlanırken, kimi akıl hastanesine kaldırıldı; kimi de savunmasız kalarak örgüt tarafından öldürüldü.

Yani, hapishaneler ne örgütçüleri ne de itirafçı mahkûmları topluma kazandırabildi.

İnsanın yaptığı işin hata ve gittiği yolun yanlış olduğunu anlayıp pişmanlık duyması ve bu yanlıştan ayrılması bir erdemdir. Buna; Hıristiyanlıkta "günah çıkarma", İslamiyet'te "tövbe etme", sosyalizmde "özeleştiri" derler. Örgütlerden ayrılanlar da benzer biçimde, "yaptıklarıma pişmanım" deyip, kendilerine göre yanlışlarından döndüler.

Doğru yaptılar, ama şiddetin her iki tarafı da elbirliği yapmışçasına bu insanları kötülemek için kıyasıya bir çaba sergilediler. Örgütler, örgüt adına işlenen suçların tümünü bunlara yıkmaya çalışırken, Devlet ise bu insanları topluma kazandırma yerine tetikçi olarak kullanmayı tercih etti.

Kim nerede ne suç işlediyse itirafçılar üzerine atıldı; zira onların kendilerini savunma imkânları yoktu. Kendilerini savunamayınca da atılan çamurlar içinde boğulma noktasına geldiler. Pişmanlık duyanlar, pişmanlık duyduklarına pişman edildiler.

Oysa duyulan tiksintinin gerçek muhatapları şiddetin yanlış olduğunu görüp yaptıklarından pişmanlık duyanlar değil, iki elin parmak sayısı kadar bir grup kendini bilmez bireydi.

Anekdot:

Örgüt militanlarından biri silahını bırakıp dağdan iniyor, güvenlik kuvvetlerine teslim oluyor. Dağda geçirdiği yıllardan ve bulaştığı şiddetten dolayı pişman olduğunu, ülkeye verdiği zararı telafi etmek istediğini, bundan böyle güvenlik kuvvetlerine her türlü yardımda bulunacağını beyan ediyor. Gerçekten de verdiği sözün gereği doğrultusunda hareket ediyor, kendisinden istenen her şeyi yapıyor: Örgüt hakkında ne kadar bilgi sahibiyse hepsini deşifre ediyor, erzak, mühimmat, sığınak yerlerini gösteriyor, hatta güvenlik kuvvetlerinin önüne düşüp operasyonlara bile çıkıyor...

Verebileceğini verdikten, yapabileceğini yaptıktan sonra cezaevine konuluyor. Bu arada duruşmaya çağrılıyor. Örgüt saflarında yaptığı her şeyi samimiyetle mahkeme heyetine anlatıyor: "Evet, ben suç işledim; geç de olsa yanlış yaptığımın farkına vardım ve silahımı bırakıp dağdan indim. Aylardır güvenlik kuvvetlerine yardımcı oluyorum...

Örgüt içinde yaptıklarımın cezalandırılması yasal bir zorunluluksa, devlet için yaptığım hizmetin ceza indirimine dönüştürülmesi de yasal bir gerekliliktir... Yaptığım hizmetle Pişmanlık Yasası'ndan yararlanma talebinde bulunuyorum" açıklamasında bulunuyor.

Hâkim savcıya dönüyor, savcı başını olumsuz anlamda sallayıp:

- Sanık samimi değil, kendini cezadan kurtarmak için pişmanlık duyduğunu söylüyor. Zira güvenlik kuvvetlerine yardımcı olduğuna dair bir belge de yoktur. Dolayısıyla sanığın müebbet hapisle cezalandırılmasını talep ediyorum.

Sanık:

- Eğer güvenlik kuvvetlerine yaptığım yardıma ilişkin belge yoksa yasadan istifade edemeyişimin tek nedeni buysa, yardımcı olduğum güvenlik kuvvetlerinden bir rapor almam için bana biraz zaman verin.

Sanığın talebi kabul ediliyor ve rapor getirmesi için mahkeme ileri bir tarihe erteleniyor. İtirafçı sanık yardımcı olduğu güvenlik kuvvetlerinden rapor istiyor. Verdiği bilgileri ve yaptığı çalışmaları içeren bir belge hazırlayıp kendisine gönderiyorlar. Bu raporu yanına alıp duruşmaya çıkıyor, raporu mahkeme başkanına arz ediyor. Hâkim raporu okuduktan sonra savcıya gösteriyor, o da sadece göz gezdiriyor:

- Bu rapor yetersizdir, düzmecedir, üstelik elden gelen rapor geçersizdir, diyerek tekrar sanığın pişmanlık yasasından yararlandırılma talebinin reddini istiyor.

Sanık, tekrar söz alıyor:

- Eğer sorun buysa, biraz daha zaman tanıyın, güvenlik kuvvetleri raporumu resmi kanaldan size iletsinler. Raporun düzmece olmadığını da size kanıtlayacağım.

Duruşma tekrar ileri bir tarihe erteleniyor. Söz konusu raporun bir nüshası resmi kanallardan mahkemeye ulaştırılıyor. Duruşma günü sanık tekrar hâkim karşısına çıkarılıyor.

- Sayın başkan, sayın savcım, sayım mahkeme üyeleri; raporda yazılanların hepsi gerçektir, hatta daha fazla hizmette bulundum, eğer inanmıyorsanız buyurun bu fotoğraflara bakın,

diyerek Cudî Dağı'nda operasyona katılırken asker ve komutanlarla birlikte çektiği bir deste fotoğrafı mahkeme başkanına uzatıyor.

Her şeyi en iyi biçimde anlatan fotoğraf karelerinin savcıyı ikna edeceğini beklerken, savcı bir sürpriz daha yapıyor:

- Başından beri sanığın samimi olmadığını, sadece kendini kurtarmak için pişmanlık belirttiğini, söyledim. Sanığın gizli tutulması gereken fotoğrafları mahkeme heyetine göstermesi bile samimi olmadığının bir kanıtıdır. Dikkat ederseniz adam kendini kurtarmak için güvenlik kuvvetlerinin gizli belgelerini bile deşifre edebiliyor. Sanığa ayrıca bu suçtan dolayı dava açılmasını talep ediyorum, diyerek son noktayı koyuyor.

İtirafçı sanık:

- Bre zalim, tabii ki kendimi düşüneceğim, cezam insin diye bu kadar hizmette bulundum, bundan daha doğal ne olabilir, diyerek bağırıyor, savcıya saldırmak istiyor, lakin anında derdest ediyorlar.

Müebbet hapis cezası alıp cezaevine dönüyor.

Bilgi vermek, yer göstermek ve hatta operasyonlara çıkıp çatışmalara katılmak, pişmanlık yasasından yararlanmak için yeterli gelmiyor.

ŞİDDET VE KORUCULAR

15–21 Temmuz tarihlerinde Beytüşşebap'ın Cevizağaç Köyü'nde bir Süryani ailesinin düğünü vardı. Altı gün altı gece süren bu düğünün görüntüleri medyada yayınlandı ve etrafında bazı tartışmalar gelişti...

Ne var ki, nereye doğru yuvarlandığı belli olmayan güzel ülkemin dar görüşlü ve sığ düşünceli 'akil' adamları ve onlardan bin kat daha dar görüşlü ve sığ bakışlı medyamız; düğünde ortaya çıkan tablonun bütününü görmek, okumak, yorumlamak,

bundan çok önemli bazı dersler çıkarmak yerine, düğünde sıkılan kurşunlara takıldı. "Efendim, altmış bin mermi atılmış, bu mermiler devletin depolarından çıkmış, bu ne savurganlık, kim buna izin verdi?" türünde eleştirilerde bulundular.

Cehaletin bu kadarına da pes doğrusu!

1980'li yıllarda söz konusu bölgede gerilla faaliyeti yürütüyordum. Bölgeye gittiğimiz ilk yıllarda bu aşiretler ekonomik olarak çok yoksuldular. Ortalama her evin bir silahı vardı, ama askerliğin A'sını bilmiyorlardı. Dahası tek sorunları yaşamlarını idame ettirmek ve namus adına cinayet işlemekti. Aşiretler hem birbirleriyle hem de kendi içlerinde kan davalıydılar, Hatta aşiret yapısı çözülmeyle yüz yüze gelmişti...

Ne zaman ki o bölgede devlet ile PKK arasında çatışmalar gelişti, ne zaman ki devlet ve PKK bu aşiretlerden medet ummaya başladı, işte ondan sonra can çekişen aşiret yapısı canlanmaya, toparlanmaya ve yıldan yıla güç toplamaya başladı.

Ne mi oldu? Devlet örgüt militanlarını köylerine ve giderek mıntıkalarına sokmasın, diye aşiret liderleriyle anlaşarak her köye on silah verdi. Zaman içinde bu silahların sayısını yirmiye, otuza çıkardı. Daha sonraları bir köyde ne kadar erkek varsa hepsini silahlandırdı ve maaşa bağladı. Zamanla kadınlar bile silah almaya başladılar. Her köylü ailesi yaptığı üretim ve sınır kaçakçılığının yanı sıra, bir de iki-üç maaş alarak ekonomik güç kazandı. Silahlar ise köylünün askeri düzen ve disiplin içinde yaşamasına ve askeri hiyerarşi içinde örgütlenmesine yol açtı. Dahası bu köylüler bölgede asayişi korumakla görevli yetkililer tarafından askeri eğitime alındılar. Ekonomik sorunlarını çözmüş ve askeri bir güce dönüşmüş olan bu aşiretler bulundukları yerlerde bir nevi derebeylikleri oluşturup iktidarlarını kurdular. Son dört-beş yılda Irak'ta yaşanan gelişmeler neticesinde Barzani ile sıkı ilişkiler kuran bu aşiretler bir de siyasal nitelik kazandılar.

Yöredeki aşiretler artık birlik görüntüsü sergiliyorlar. Bilinir ki her birlik, güç olmak için yapılır. Güç, kullanılmak için elde edilir. Daha büyük güç, daha büyük hedefler ve daha büyük amaçlar için elde edilmeye çalışılır.

Ordulaşan koruculuk sistemi nelere yol açabilir?

1990'ın son aylarında, Saddam rejimi Basra Körfezindeki krizle uğraşırken, korucuların ani bir hareketle Saddam'ın Irak'ın Kürt bölgesindeki bütün karakollarını ele geçirdiklerini, bu bölgeyi tümden Saddam güçlerinden temizlediklerini biliyoruz. Kürt yönetiminin denetimindeki topraklar için KDP altmış-yetmiş yıl mücadele vermiş olabilir, ama son hamleyi korucular yaptılar, son noktayı onlar koydular. "Cahş" denilen aynı korucular şu anda Irak Kürdistan Federasyonu'nun yönetim kademelerinde yer alıyorlar.

Birileri aşiretleri küçümseyebilir, onları ortaçağ kalıntısı olarak değerlendirebilir... Kim ne derse desin, aşiret yapısı Ortadoğu'nun toplumsal gerçeğidir ve Kürt toplumunun orta direğidir. Bir de bu aşiretler ekonomik güç kazanmış, muazzam boyutta silaha ulaşmış, bu silahları hâkim savaşçılar yetiştirmiş, aşiretin her üyesi askeri örgütleme sistemi içinde örgütlenmiş ve bunlar kendi köylerini, kasabalarını, mıntıkalarını korumaya başlamışlarsa işte o zaman söz konusu aşiret yapılanmasına daha farklı anlamlar yüklemek gerekebilir. Hem aşiret içinde hem de aşiretler aralarında süregelen çatışmalara son vermiş ve baş düşmanları PKK'nin bir uzantısı olan DTP ile buluşuyorlarsa, Barzani ile periyodik olarak görüşüyorlarsa, aynı zamanda Türk devletinin bölgedeki varlığını kendilerine muhtaç duruma getirmişlerse, bu noktada söz konusu yapılanmaya siyasi oluşum da diyebiliriz. İşte bu noktada bunlara sıradan aşiretler gibi yaklaşım gösterilemez. Bu yeni bir durumdur...

Koruculuk sistemi bir süre PKK'ye karşı devletin beklediği rolü oynadı ve eğer PKK bugün elli-altmış binlik silahlı militan gücüne sahip değilse bunda koruculuk sisteminin büyük bir katkısı oldu. Silahlı mücadele süreci uzadıkça ve Kürt sorunu kökten hal edilemeyince, özellikle aşiret etrafında örgütlenen korucular devletin denetiminden çıktılar, özerkliklerini ilan eden birer güce dönüştüler. Nasıl ki devlet adına kanunsuz işler yapmayı kendilerine görev edinen ve bu bölgede binlerce faili meçhul cinayet işleyen bazı insanlar bir süre sonra büsbütün devletten kopup devletle karşı karşıya geldilerse, galiba aynı durum korucular için de geçerlidir.

Bugün devlet istese de bu sistemi dağıtmak kolay olmayacaktır. Evet, maaşlarını kesebilir, verdiği silahları da toplayabilir, hatta bazılarını işledikleri suçlardan dolayı tutuklayıp cezaevlerine atabilir... Yıllardır şu veya bu biçimde ekonomik güç toplayan ve silah depolarına ulaşan bu on binlerce korucunun, gelinen aşamadan sonra artık devletin maaşına ve silahlarına ihtiyaçları yoktur. Kendileri isterse devlete binlerce silah verebilecek güçtedirler. Devlet her şeylerini alabilir, ama onlara verdiği askeri eğitimi ve kazandırdığı savaşçılıklarını geri alamaz.

Sonuç olarak şu tespiti yapmak istiyorum: Irak sınırındaki Kürt aşiretlerin bu denli silahlanmaları ve birlik görüntüsü vermeleri Türkiye'nin PKK'den daha önemli bir sorunu haline gelmiştir. Devlet, PKK'den çok bu oluşumla mücadele etmek zorunda kalacaktır, zira bu oluşum her türlü suçu işleyebilecek potansiyele sahiptir...

ŞİDDET VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Dağa çıkışların engellenmesi ve dağdan inişin sağlanması çözüme katkı yapar. Hem Genelkurmay Başkanlığı hem de Hükümet yetkilileri tarafından, dağa çıkışların engellenmesinde başarısız olunduğu, yeni tedbirler alınarak dağa çıkışların

engellenmesi gerektiği açıklamaları yapılıyor. Her kim sürüp giden şiddet ortamına ilişkin bir şeyler söylemek istiyorsa, "dağa çıkışları engellemeliyiz" diyerek başlıyor konuşmaya... Çoğu kimsenin dağa çıkışların nasıl engelleneceği hususunda bir fikre sahip olmadıkları hemen her cümlelerinden anlaşılıyor: Gençlerin dağa çıkışlarının nasıl ve hangi proje dâhilinde engelleneceği bir türlü ortaya konulamıyor.

Bu konuda gerçeğe yakın değerlendirme Genelkurmay Başkanlığı'ndan geldi: "Devlet terör örgütünün insan kaynaklarını kurutamadı, gençlerin dağa çıkmasını önleyemedi, işin askeri boyutuyla başarılı olsak bile gençlerin dağa çıkmalarını önlemede başarılı olamadık... Bu böyle sürerse, bu mücadele çok uzun sürecek... Bu konuda yeni bir girişim başlatmalıyız: Çocuklarını dağdan inmeye ikna etmeleri için ailelerle ilişki kuracağız, aileler vasıtasıyla gençlerin dağdan inmelerini sağlamaya çalışacağız... Öte yandan on dört-on sekiz yaşlarındaki gençleri mesleki eğitime almalı, ardından onlara iş bulmalı ve onları bu yöntemle dağa çıkmaktan alıkoymalıyız..."

Sorunun çözümünde ılımlı Kürtlerin tek umudu olan, ancak şiddeti durdurma ve şiddete kaynaklık eden Kürt Sorunu'nu çözmek konusunda söylem ötesine geçemeyen, plan ve proje geliştiremeyen Hükümetimiz de, her zaman yaptığı gib, yine ortaya atılan kimi değerlendirmelere katılmaktan başka bir icraatta bulunmadı.

Medyamız, hem Genelkurmaylığın hem de Hükümetin değerlendirme ve önerilerini yeni, sihirli bir yöntemmiş gibi kamuoyuna sundu. Kimse tatmin olamamış ki, herkes dağa çıkışların nasıl engelleneceğini sorup duruyor.

Ülkemin güzel insanları birilerine bir şeyler sorup görüşlerini almak isterler ama duymak istediklerini duyamayınca rahatsız olur, hatta yeni ve farklı yaklaşımları kafa karıştırıcı ve tehlikeli

bulurlar. Yeni ve marjinal fikirleri tartışmaya açanları hain ilan etmeye bile hazırdırlar. Haliyle hain ilan edilmekten korkan herkes sabık fikirlerin yeni versiyonlarını ortaya atmaktan ileriye gidemezler.

Sorunun merkezinde "dağ" denilen toprak parçası olduğu için, öncelikle dağların Kürt kültüründe ne anlama geldiğine bakmak gerekiyor: Kürtler arasında yaygınca dillendirilen bir atasözü vardır: "Zora girdiğinizde ya iyi bir insana ya da asi bir dağa sığının!" Bu atasözünde iyi insan çözümü, asi dağ çaresizliği sembolize ediyor. Yani, sorunlarınızı çözecek iyi bir insan bulamadığınızda dağın yolunu tutun, tavsiyesinde bulunur. Ondan sonra da Kürt kültüründe dağ bir dayanak, dağ bir sığınak, dağ bir isyan ve başkaldırı mekânı oluverir... Onlara göre dağ korur, dağ yaşatır...

Son tahlilde, dağları medenileşmenin düşmanı, ancak var olmanın da gerekçesi olarak görürler. Çaresizlerin çaresi olarak değerlendirirler. "Başkasının orduları varsa bizim de dağlarımız var" deyip dağlara coğrafik terim ötesinde anlamlar yüklerler. Bu vesileyle dağlar üzerine şarkılar bestelemiş, hikâyeler uydurmuşlar.

Bu kültürden dolayıdır ki, askerden kaçan dağa gitmiş, vergiden kaçan dağın yolunu tutmuş, cinayet işleyen kendini dağa atmış; kısacası kanun karşısında suçlu duruma düşen çoğu insan kendini dağda bulmuştur. Âşıklar bile birbirlerini kaçırıp son çare olarak dağların ulaşılmaz bir noktasına çekilmişler.

Taraflardan güçlü olanlar ovada ya da şehirde kalmış, güçsüzler dağa sığınmışlar. Ovada ya da devlet sistemi içinde kalan topluluklar siyasi ve ekonomik olarak, dağa sığınanlar savaşçı olarak gelişim göstermişler.

Artık şu gerçeği iyi görmek gerekiyor: Dağlara çıkış PKK ile başlamamıştır, zira PKK'den önce her birisi silahlı bir militan

grubu kadar etkili olan ünlü, namlı eşkıyalar varmış o dağlarda. Her kim ki kanun karşısında suçlu duruma düşmüşse, almış eline bir silah, tutmuş dağın yolunu.

Dağların eteklerinde ve hatta ovalarda yaşayan bazı ağa ve aşiret reisleri bu eşkıyalara dayanarak otoritelerini tesis ederken, karşılığında da dağ eşkıyasına haraç ödemişler. Bir aşiret jandarma karakol komutanını yanına almışsa, rakip aşiret de ünlü bir eşkıyayı arkasına alarak varlık sürdürmeye çalışmıştır. Bir aşireti karakol komutanı, diğerini dağdaki eşkıya korumuş.

Bu düzen on yıllarca böyle sürüp gitmiş; başı sıkışan dağın yolunu tutmuş, aşağıda kalan köy ağaları ya da aşiret reisleri de onları birbirlerine karşı silahlı güç olarak kullanmışlar.

Dağlara sadece bireyler değil, toplumsal çıkışlar da olmuştur. Örneğin, yirminci yüzyılda otuzu aşkın irili ufaklı Kürt isyanının patlak vermiş, bunların hepsi dağa çıkışla başlamıştır... Ne zaman ki Kürt aşiretleri arasında bir çatışma çıkmışsa, bir taraf devlete diğer taraf dağa dayanmıştır. Ne zaman ki bir aşiretle devlet arasında çatışma çıkmışsa, söz konusu aşiretin erkekleri kendilerini dağa vurmuşlardır.

Dağlar her zaman ve herkese karşı bir silah olarak kullanılmıştır.

Bugün yaşananlar dünün tekerrürüdür. Sadece isim değişmiştir; eşkıyanın yerini gerilla, dağdakilere dayanan aşiretlerin yerini DTP almıştır. Değişen tek şey, dağın ve dağlara dayanan grupların düne oranla daha çok siyasallaşmasıdır. Bir yenilik ise şudur: Geçmişte dağlara sadece erkeler çıkarken, şimdilerde kadınlar da bu kervana katılmışlardır.

Ahmet Türk ve diğer DTP yöneticilerinin "bize dağın yolunu göstermeyin" cümlesi, Kürtlerin dağa yükledikleri misyonun ifadesidir; dağları silah olarak kullanma kültürüdür.

12 Eylül 1980 Askeri Müdahalesi öncesinde PKK'nın gündeminde dağa çıkış projesi ve buna dayalı bir hazırlığı yoktu; zira siyasal, örgütsel, ideolojik çalışma yürütüyordu ve bazen de bireysel suikast eylemleri koyuyordu... Bu faaliyetleri şehirde, köyde, ovada sürdürme olanağına sahipti... Askeri darbenin gerçekleşmesiyle beraber başta şehirlerde ve giderek kırsal alanlarda başlayan operasyonlar sonucunda, şans eseri de olsa kurtulan militanlar(örgüt literatürüyle kılıç artıkları), hayatta kalma güdüsüyle kendilerini dağın vahşi doğasında buldular.

Şunu kesinlikle söyleyebiliriz ki, 12 Eylül Askeri Darbesi'nin hemen sonrasında dağa çıkan tek bir militan bile o ortama gönüllü olarak gitmedi. O dönemin koşulları bu insanları dağa sürdü. İnsanlar bir çıkış yolu bulamadıkları için kendilerini dağ ortamında buldular.

Eğer Diyarbakır Askeri Cezaevi'nde işkence ve kötü muamele olmasaydı, eğer Kenan Evren her seferinde "onları idam etmeyip de besleyeyim mi?" cümlesini tekrarlamasaydı, eğer 12 Eylül hukuku değil de evrensel hukukun gerekleri yerine getirilseydi, eğer suç işleyen insanları cezalandırmayla birlikte kendilerine yaşama yeniden tutunmak için yeni bir şans tanınsaydı; kendini dağda bulan ve sayıları iki yüz-üç yüz kişiyi geçmeyen o insanların büyük çoğunluğu aşağı inecek, sivil yaşama katılacak ve hayatını yaşamaya devam edecekti. Bunu bu kadar açık söylüyorum; çünkü ben de o kişiler arasındaydım, aynı zamanda o dönemdeki duygularımı cümlelere döküyorum.

O günlerde dağın hiçbir çekiciliği yoktu; dağ, şehirde okumuş ve bir parça şehir yaşamına alışmış biz gençlere yabancıydı. Dağ; soğuktu, karlıydı, yağmurluydu... Dağ açlıktı, yokluktu ve yoksunluktu... Dağ teşhir, tecrit ve yalnızlıktı... Kendini dağa vurmak peşine bir ordu takmaktı, daha doğrusu herkese düşman kesilmekti... Dağa çıkmak; aileden, çevreden, bütün bir toplumdan kopmaktı...

Geçmişte kendilerini dağa vuran eşkıyaların arkasında aşiret reisleri ve toprak ağalarının desteği vardı. Ancak, o zorlu dönmede bizim arkamızda ailemizin bile desteği yoktu. Dağın hiçbir getirisi yoktu, sadece cezaevine düşmekten çok daha iyi göründüğü için, kötünün iyisi olduğu için dağların asiliğine sığınmıştık.

Eğer ben, iki yıl boyunca tek başıma bir ormanda gizlendiysem, iki yılın bütün gün ve gecelerini dışarıda geçirdiysem; dağların soğuklarına, karına ve yağmuruna katlandıysam; bütün bunlara bir dava uğruna değil, inişin yolunu bulamadığım için katlandım. On yıllarca hapis ve işkence beni beklediği için dağlara tutundum.

Bir insandan var olan bütün insani halleri, diğer insanlarda da vardır. O günlerde kendilerini dağlarda bulan hemen herkesin hikâyesinin benimkine benzer olduğunu düşünüyorum. İnsanlar bir çıkış yolu bulamadıkları için kendilerini o dağlara vurdular.

Bazen bana dağa çıkmamın nedenlerini sorarlar. "Ben dağlara çıkmadım, kendimi dağlarda buldum, daha doğrusu ailemin ve devletin baskıları sonucunda dağlara sürüldüm" diyerek cevap veriyorum. Samimi olmak gerekirse, hâlâ neden dağa sürüklendiğimi ben de tam olarak anlamış değilim.

Belki de, dolu bardağın içindeki su damlaları kadar çok neden var ve bunlardan birkaçını sıralamak istiyorum: Aile ortamında uğradığım haksızlık ve ayrımcılıktan kaçış... Haksızlık yaptıklarına inandığım herkesten intikam alma arayışı... Ezilmişliğin acısını çıkarma istemi... Tahsilime devam etme imkânı bulamama ve buna tepki verme ihtiyacı... Sistem dışına itilmişliğimi hissetme ve "ben de varım" diyebilme arzusu... Toplumda bir yer edinme dileği... Yoksunluk ve yoksulluk... Kişi başına düşen yıllık milli gelirin 400 Amerikan Doları olduğu sefalet ortamı...

Ermeni Katliamı ve kanlı Kürt İsyanları hakkında anlatılanların bellekte bıraktığı derin izler... Iraklı Kürtlerin verdikleri silahlı mücadelenin yankıları... Kürtçe yayın yapan Erivan Radyosu'nun propagandaları... CHP ya da "Kara Oğlan Ecevit" halkçılığının etkileri... Yeni değer olarak lanse edilen sosyalizmin çekiciliği... Dünyanın değişik bölgelerinde verilen halk savaşlarının başarılı sonuçlarının verdiği güven... Sınıf savaşı ve öğrenci hareketlerinin etkileri... Kendimi bir parçası olarak görmediğim devlete askerlik yapmak istemeyişim... 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi sonrasında gelişen operasyonlar sonucunda on binlerin tutuklanması, tutukluların ağır işkencelere tabi tutulması, çok ağır cezalara çarptırılmaları... Bilince çıkaramadığım birçok neden, yani sayısız neden, kendimi dağda bulmama neden oldu.

Bu nedenleri önem derecesine göre sıralayacak olursak, insani nedenlerin üst sıralarda, siyasal ve ideolojik nedenlerin ise en arka sırada rol oynadığını söyleyebiliriz.

Kesinlikle düşünülmüş, planlanmış bir karar süreci yaşamadım. Yukarıda sıraladığım ve sıralayamadığım daha birçok nedenle kendimi dağlarda ve şiddet ortamında buldum. Dağa sürülüşüm ve dağda kalışım kişisel tercihlerimden çok, ağırlıklı olarak yaşama tutunma dürtüsünden kaynaklandı.

Kişiyi dağa süren etkenler ayrı, dağda kalmasını sağlayan etkenler ayrıydı.

Dağa çıkış, dağda kalış ve dağdan iniş nedenleri farklıydı.

Dağdaydım, ama şiddeti geliştirme gibi bir derdim yoktu. 1985 yılına kadar silahım kolumda o dağ senin bu dağ benim dolaşıyordum. Geçen beş yılda bir tek mermi bile sıkmamıştım. Örgüt her ne kadar savaşmalısın, eylem yapmalısın dese de kişilik yapım bu noktada adım atmamı engelliyordu. Ta ki yüreğimi kanatan o hazin olay yaşanana dek! Kız kardeşim Adife'nin

Sason'un Talori mıntıkasında asker tarafından vurularak öldürülmesine dek. İşte bu olay beni amansız bir savaşçı haline getirdi ve aynı zamanda dağda kalışımın en önemli nedeni oldu.

Artık üç hedefim vardı: Korunmak, beslenmek ve intikam almak!

12 Eylül Rejiminin biz çaresiz insanlara bir çıkış yolu bırakmaması beni dağlara sürüklerken, kız kardeşimi bir çatışmada kaybetmiş olmam beni şiddete yönlendirdi. Bu noktada durup şu gerçeği haykırmak istiyorum: Hangi taraftan olursa olsun, yaşanan her ölüm olayı birilerini dağa çağırırken, dağdakileri de orada tutmaya ve şiddete yönlendirmeye yarıyor. Bu gerçeği "Ölümün Rantı, Yaşamın Külfeti" başlığı altında hazırladığım makalede işledim ve yetkililerin bilgisine sundum.

İşin içinden gelen birisi olarak söylüyorum ki, dağda vurulan her militanın bir veya iki kardeşi intikamını almak için dağa çıkmıştır; kardeşi yoksa akrabaları ya da arkadaşları bu durumdan etkilenerek dağa çıkmışlardır.

Bu noktada şu tespiti yapmak istiyorum: Özellikle otuz yıllık şiddet ortamından sonra, insanlar ölüme ve öldürmeye alıştıktan sonra, askeri yöntemlerle dağa çıkışların engellenmesi ve dağdan inişlerin sağlanması artık imkânsız hale gelmiştir.

Gerçek böyleyse yeni yöntemlere ihtiyaç var demektir. Yirmi sekiz yıl sonra beni dağa çıkaran nedenler hala mevcut mu diye, dönüp bakıyorum:

12 Eylül Askeri rejimi yerini sivil rejime bırakmış ama onun çıkardığı anayasa, yasa ve kurumlarla yönetilmeye devam ediyoruz. Süreç içinde demokratikleşmeye yönelik bazı yasal düzenlemeler yapılmış olsa bile, bu yasaların, şiddetin yoğunlaştığı bölgede çok az uygulandığını, uygulamada olanın olağanüstü hal yasaları olduğunu görüyoruz.

İyi kötü bir Medeni Kanun'umuz vardıysa da, bu kanun hiçbir zaman kırsal bölgelerde uygulanmaya geçmedi. Dolayısıyla hala ailelerimiz çocukları, kadınları, güçsüzleri ezen bir sistemle yönetilmeye devam ediyor. Ebeveynler karnını doyuramayacak kadar çocuk yapabiliyor. Her erkek istediğinde birden fazla evlilik yapabiliyor. Erkek aile içinde sınırsız bir şiddet uygulayabiliyor. Üstelik ülkeyi yönetenler "her aile en az üç çocuk yapmalıdır" çağrısında bulunuyorlar.

Otuz yıl öncesiyle kıyaslama yapıldığında, zengin biraz daha zengin, yoksul biraz daha yoksullaşmış. Özellikle şiddetin yoğunlaştığı bölgede kimse hayatından mutlu, geleceğinden umutlu değildir.

Haliyle geçmişte insanları dağa sürükleyen nedenlerin bütünü halen varlığını koruyor. Bence yeni yeni nedenler de ortaya çıkmış durumdadır. Örneğin; eskiden annemizin, babamızın, ailemizin, çevremizin muhalefetine rağmen dağa çıkmıştık, dağa çıktığımız için onları karşımıza almıştık... Şimdilerde neredeyse her yoksul aile (ki Kürtlerin büyük bir çoğunluğu yoksuldur) bir çocuklarının dağda olmasını istiyor.

Geçmişte dağa çıkanları bekleyen yokluk ve zorluklardı. Şimdi dağa çıkan bir genç bir-iki gün içinde hem bir silaha hem de Kürtlerin önemli bir kesimi arasında itibar gören "gerilla" sıfatına sahip oluyor. Birkaç ay içinde komutan oluveriyor. Zamanla milyon dolarları yönetmeye başlıyor. Sivil yaşamda tanınmayan bu çocuk, birkaç yıl içinde dağların padişahı oluyor. İnsanları ölüme gönderecek düzeyde emirler veriyor.

Artık dağlar; bazı insanlar için sıradanlıktan, yoksulluktan, ezilmişlikten, bin bir ailevi sorundan kurtulma, üstelik fazla bir çaba sarf etmeden anlı şanlı biri olma anlamına geliyor.

Öte yandan geçmişte dağlar boştu, insanlar boş dağlara çıkmakta isteksizdiler, şimdi ise her dağda bir grup militan

var, herkes kabul eder ki insan üç-beş kişilik gruptansa binlerce kişilik bir güce katılmayı tercih eder.

Öncelikle dağa çıkmak ve dağdan inmek konusunda felsefi gibi görünse de bir tespitte bulunmak istiyorum: Deneyimlerimden biliyorum ki, dağa çıkmak ve dağdan inmek birbirini direkt etkileyen iki olgudur. Dağlarda barınan her militan dağ yolunu tutan birkaç genç demektir. Dağda bin silahlı adam varsa, üç-beş bin genç dağ yolundadır, dağda altı-yedi bin silahlı adam varsa on binlerce genç dağın yolunu tutmaya hazırdır demektir.

Sadece dağdakilerin sayısı değil, dağlara yayılmak da gençleri cezbeden bir faktördür: Örneğin eylemler eskiden genellikle Şırnak, Hakkâri, Diyarbakır, Bingöl, Dersim hattında olurdu. Şimdi hem bu alanlarda, hem Bitlis-Kars-Ağrı kırsalında, hem de Karadeniz ve Akdeniz'de eylem konuluyor. Yani bazı sözüm ona terör uzmanlarının iddia ettikleri gibi, eylemlilik sanır boylarından İç Anadolu'ya kaymamıştır, eylemlilik ülke sathına yayılmıştır.

Bu iki tespit arasında dünya kadar fark vardır. Kaymıştır, demek örgüt militanları geçmişte Hakkâri'de eylem yapıyordu, güvenlik güçleri oralarda tedbir aldı, çantalarını alıp Karadeniz'e ve Akdeniz'e geçtiler, şimdi oralarda eylem koyuyorlar tespitinde bulunmaktır. Bu tümüyle yanlıştır ve yanıltıcıdır. Adamlar hem Hakkâri'de hem Giresun'da hem Antalya'da eylem koyuyorlar. Bundan çıkarılması gereken sonuç eylemlerin bir yerden başka bir yere kayması değil, eylemlerin belli bir plan çerçevesinde, en ücra noktalara kadar yayılmasıdır. Yani silahlı adamlar hemen her dağa ulaşıp yerleştiklerini anlıyoruz. Bu ise gençlere dağa çıkmaları için başka bir mesaj olmuştur, çünkü her genç kendi yöresindeki dağa çıkmak ve orada kalmak ister. İskenderun'da yaşayan bir genç Gabbar'a değil, Amanoslara çıkmayı tercih eder.

Dağdan inişler çıkışları, dağa çıkışlar inişleri sınırlandırır. Şu anda çıkışlar inişleri kat kat aşan düzeydedir.

Örgütten kaçış yaygınlaştıkça, örgüte katılım azalır. Katılımlar azaldıkça, örgütten kaçışlar artar.

Dolayısıyla nereden bakarsak bakalım dağa çıkış ve dağda kalış nedenleri otuz yıl içinde azalmamış, aksine bunlara yeni nedenler eklenmiştir. Yani bugün sıradan bir insan için dağa çıkış nedeni geçmişe oranla daha da fazlalaşmıştır.

Yukarıda kendimden söz ettim: Kız kardeşimin ölümünden sonra nasıl ölüme yattığımı anlattım. Bu süreç örgüt saflarında bulunan kardeşim Arif Sakık'ın örgütten kaçışına kadar devam etti. Onun 1996'da örgütten ayrılışı, bende ayrılma eğilimini güçlendirdi. Bilindiği gibi örgüt soruşturmalarından kurtulur kurtulmaz, ben de kardeşimi takip ettim. Beni örgüt saflarında bulunan başka bir kardeşim ve akrabalarım izledi. Örgüt saflarında öldürülen kız kardeşim beni şiddete, örgüt saflarından kaçan kardeşim ise beni sivil yaşama davet etmişti. Bir araştırma yapılırsa, bu durumun istinasız her militan için geçerli olduğu görülecektir.

İniş ve çıkışların birbirini nasıl etkilediğinin psikolojik nedeni şöyledir: yeni militan adaylarının örgüte katılımları, dağdaki militanın şöyle düşünmesine neden olurdu: "Eğer sivil yaşam o kadar kolay olsaydı, bu insanlar gelip bize katılmazdı. Gruplar halinde gelip bize katıldıklarına göre sivil yaşam o kadar da kolay ve çekilir değil, böyle giderse yakında sayımız on binleri bulacak, on bin kişilik bir orduyla düşmanı yok eder, Kürdistan'ı kurar, hak ettiğimiz saygıyı görürüz." Dolayısıyla örgüte olan her bir katılım, örgüt saflarında bulunan militanı geleceğe dair daha bir umutlandırırdı.

Bazı dönemlerde örgütten kaçışlar artardı, bu sefer de aynı militanlar şöyle düşünmeye başlarlardı: "Her geçen gün birimiz

vuruluyor ya da silahını bırakıp kaçıyor, sayımız giderek azalıyor, bu gidişle bir-iki yıl içinde sayımız iki elin parmaklarına eşitlenecek. Üç-beş kişiyle savaş mı kazanılır? Bu davanın bir geleceği olsaydı arkadaşlarımız silahlarını bırakıp kaçmazlardı... Belli ki bu getirisi olmayan bir yoldur, yanlış bir yoldur, böyle bir yolda ne diye kendimi feda edeyim? Peygamberler bile kendi nefisleri için dua etmişler, ben de bir yolunu bulup başımın çaresine bakmalıyım..."

Sonuç olarak; bu ve daha birçok nedenden dolayı dağa çıkan her insan, daha önce dağa çıkmış militanın orada kalma kararlılığını biler. Dağdan inen her insan yeni katılımların önünü alır ve aynı zamanda dağdaki arkadaşına "sen de aşağı in" mesajı olur. Tıpkı tahterevalli gibi, bir taraf kalktığında diğer taraf iner. Çıkışlar inişleri, inişler de çıkışları azaltır. İnişler inişleri, çıkışlar çıkışları çoğaltır.

Bu nedenledir ki önce dağa çıkışları engelleyelim, sonra dağdakileri imha edelim ya da bir biçimde indirelim yaklaşımı sonuç vermez. O halde hem insanları dağdan indirmek, hem de insanların dağa çıkmasını engellemek çalışması bir arada, birbiriyle paralel ve iç içe yürütülmelidir. Eğer "inmek" ile "çıkmak" arasında bir tercih yapılacaksa, birisine öncelik verilecekse, dağdakilerin indirilmesine öncelik verilmelidir:

Dağda kalan her militan onlarca genç için birer çağrıdır...

Dağdaki militanların en azından bir bölümünü indirmek, gençlerin dağa çıkışlarını önlemekten daha kolaydır. Sadece etkin ve kapsamlı bir pişmanlık yasasıyla bile binlerce genci indirmek mümkün iken, gençlerin dağa çıkışlarını engellemek için ise daha kapsamlı ve külfetli çalışmalar gereklidir. Gençleri dağdan indirme çalışması kısa süre içinde somut sonuçlar verebilecek bir yöntem iken, dağa çıkışları engellemek için alınacak tedbirler ancak yıllar ve hatta on yıllar sonra etkisini gösterebilir...

Sorun karmaşık ve çok nedenlidir, sorun kangren haline gelmiştir: Nasıl ki kanseri aspirinle yenmek mümkün değilse, nedeni bu kadar çok olan ve kangrenleşen bu sorunu birkaç basit önlemle çözmek o kadar imkânsızdır. Sorunun çözümü için önerilen yaklaşımlarda henüz bir yenilik yoktur. Dolayısıyla altını çizerek söylemek istiyorum ki, içinde dağdakileri indirme planı olmayan hiçbir tedbir dağa çıkışları engelleyemez, hatta aksi sonuçlara bile yol açabilir. Dağdakileri öldürür ya da yakalayıp cezaevine koyarız, türündeki yaklaşım otuz yıldır uygulanıyor ve tümden iflas etmiştir.

Peki, dağdaki militanlar nasıl indirilecekler? "Çocukları dağdan inmeye ikna etmeleri için ailelerle ilişki kurmak, aileler vasıtasıyla gençleri dağdan indirmek..." fikri üzerine kurulu yaklaşım sonuç verir mi? Kesinlikle hayır. Ya dağa çıkışları engellemek için "on dört-on sekiz yaşlarındaki gençleri mesleki eğitime almak ve onlara bir iş bulmak..." fikri! Kesinlikle bu yaklaşım da yetersizdir. Bu iki yaklaşım şiddetin patlak verdiği ilk yıllarda uygulanmaya geçirilseydi belki bir parça sonuç alınabilirdi. Bugün uygulanması durumunda hiçbir etkisinin olmayacağı ortadadır, çünkü ortada yepyeni bir durum var:

Geçmişte çocukları dağda bulunan aileler, devletin iknasına gerek duymadan, çocuklarını dağdan indirmek için akla hayale gelmeyen yöntemler uygularlardı. Kimi dağ dağ dolaşıp çocuklarını arar, kimi örgütün yurt dışındaki kamplarına kadar giderdi. Psikolojik yöntemlerin bin bir çeşidini uygulayarak çocuklarını ikna etmeye çalışırlardı. Birçok aile çocuklarını kendilerine versin diye örgütle pazarlığa otururlardı. Örneğin, Norşin Şeyhleri Şam'a giderek örgüte katılan bir çocuklarını Öcalan'dan geri aldılar.

Ailelerin dağa çıkan çocuklarını geri getirme çabası bütünüyle çocuklarına olan düşkünlüklerinden kaynaklanmıyordu; o dönemde çocuğu dağa çıkan aile çevre içinde tecrit ediliyor;

hem devlet hem de toplumun baskısıyla yüz yüze kalıyordu. Öyle ki, bazen çocukları dağda olan aile üyelerinden birçoğu çeşitli bahanelerle gözaltına alınıyor, hatta tutuklanıp cezaevine konuluyorlardı. Örneğin, mensubu olduğum Badikan aşiretinin üyeleri bile dağda oluşumdan dolayı baskı görüyorlardı; güvenlik kuvvetleriyle karşılaştıklarında öncelikle Badıkanlı olmadıklarını kanıtlamaya çalışırlardı. Hal böyle iken, aileler ya bütün bu baskılara katlanacak ya da çocuklarını dağdan indirmeyi tercih edeceklerdi.

Eğer sözünü ettiğimiz dönemin koşulları hâlâ geçerli olsaydı, aileleri ikaa ederek çocuklarını dağdan indirme yöntemi belki bir işe yarayabilirdi. Maalesef o günler çoktan geride kaldı. Artık çocuklarını dağdan indirmek isteyecek aile bulmak pek kolay değildir. Neredeyse bazı aileler çocuklarını halay çekerek dağa göndermeye başladılar. Çünkü aradan geçen otuz yılda, bu konuda da köklü bir değişim yaşandı: Şu anda çocukları dağda olanlar artık eskisi gibi tecrit değiller, toplumdan tecrit olmaları şurada kalsın, dağda kimsesi olmayanlardan daha itibarlı bir konumdalar. Daha fazla siyasi ve ekonomik rant sağlayabiliyorlar. Çocuklarını dağa göndermeleri kendilerine yeni imkânlar sunuyor ve yeni kapılar açıyor. Örneğin çocukları dağda olan ya da dağda vurulan ailenin bir veya birkaç ferdi örgütün siyasi ve legal kolu olan DTP'nin elindeki belediyelerde işe alınıyor, belediye imkânlarından yararlanmaları sağlanıyor. İş bulamayanlar örgütün maddi desteğinden yararlanıyor.

Şu anda DTP vekili olarak seçilen kişilerin hemen tamamına yakını, dağda birkaç akrabası bulunan ya da akrabasını otuz yıllık şiddet ortamında kaybeden kişilerdirler. DTP'nin yönetim organlarında sadece aile çevresinden bir veya birkaç kişiyi dağa çıkaranlar yer alabilmişlerdir. Şu kesin bir gerçektir ki, bir akrabası dağa çıkmamış ya da örgüt davasından dolayı cezaevinde kalmamış kişinin yeteneği ne olursa olsun ona DTP saflarında yer verilmesi söz konusu bile edilmiyor.

Kimin dağda ne kadar adamı varsa, ovada ve şehirde de o kadar etkisi vardır kuralı işliyor. Nasıl ki geçmişte bazı aşiretler eşkıyalara, bazıları da devlete dayanarak yaşıyorlardıysa, bugün de DTP etrafında kümelenen ve hatta DTP'ye muhalif Kürtçüler bile dağdaki militanlara dayanarak siyasi ekonomik rant sağlıyorlar.

Daha da somutlaştıracak olursak: Abdullah Öcalan ismi olmasaydı, Mehmet Öcalan belediye başkanı olamazdı. Hava Öcalan her toplantının onur konuğu olarak çağrılmaz ve insanlar onun elini öpmek için sıraya girmezlerdi. Kız kardeşim Adife Sakık dağda vurulmasaydı ve benim dağda geçen on sekiz yılım olmasaydı, "Sakık" soyadından başka da bir özelliği bulunmayan Sırrı Sakık, vekil olarak Meclise giremezdi. Çocukları ve akrabaları örgüt saflarında olmasaydı, hayatı kumar masalarında geçen Ahmet Türk'ü hiç kimse DTP'nin başına getirmeye güç yettiremezdi.

Hal böyleyken, yani aileler örgüte katılan çocukların kanıyla yaşamaya başlamışken, çocuklarını dağdan indirme çabasına gireceklerini hiç sanmıyorum. İster askerler, ister siviller onları ikna etmeye kalkışsınlar, yine de onları ikna etmek mümkün olmayacaktır. Bu konuda kesin konuşuyorum, çünkü bu gerçeği bizzat yaşadım. Ben ve kardeşim Arif dağa çıktığımız için değil, dağdan indiğimiz için ailemizden yemediğimiz söz ve hakaret kalmadı. Hakaret etmekle yetinmeyip bize ambargo bile uyguladılar.

Bize "dağda ölseydiniz, ama inmeseydiniz, toplum içinde başımızı kaldıramıyoruz" diyorlardı. Tüm dayatmalarına karşı direndiğimizde, bu sefer de, "indiniz, bari siyasi savunma yapın" demeye başladılar. Üvey annem, "kendinizi düşünmüyorsanız, bari aileyi düşünün, ailenin bu kadar emeği ve akan kanı boşa mı gidecek?" diyordu. Yani onlara kalsa ve mümkün olsa, bizi tekrar dağa çıkaracaklardı. Tabii ki onları reddettiğimiz için

bütün kapıları yüzümüze kapatmakta beis görmediler. Bir daha ne kendileri ziyaretimize geldiler ne de başkasının bize yardımcı olmasına izin verdiler.

Şuna eminim ki, bir an önce bulunduğumuz hücrede ölmemiz için Allah'a dua ediyorlardır; çünkü bir biçimde ölürsek, ölümümüzden devleti sorumlu tutacak, örgüt bir kararla itibarımızı lade edecek ve bizi şehit ilan edecek, dağdaki varlığımızdan yararlanarak asalakça yaşayan ailemiz bu sefer de on yıllarca cenazemizden yararlanacak...

Çark böyle işliyor. Ankara'ya kümelenen Kürtçüler dağdakileri ve cenazeleri sömürerek siyaset yapıyorlar. Artık bu insanlar dağdaki militanın şiddetinden ve cenazelerden beslenmeyi alışkanlık haline getirdiler; bu kötü alışkanlıklarından kolay kolay vazgeçmezler ve kesinlikle tek bir kişinin dağdan inmesini istemezler.

Çok iyi biliyorum ki, benim ailem bir istisna değildir. Hemen hemen her ailede durum böyledir. Bazı asalak aileler, çocuklarının ellerinden tutup davullar, zurnalar eşliğinde örgüte teslim ediyorlar. Bu biçimde onlar için maddi zenginlik ve itibar kapısına dönüşen örgüt kapısını ardına kadar açmak, dağa gönderdikleri çocuklarının etkisi sayesinde örgütü çiftlikleri gibi kullanmak istiyorlar. Bu koşullarda çocuklarının örgütten ayrılmalarını kendileri için tam bir felaket olarak görüyorlar.

Tanıdığım ve bildiğim kadarıyla hiçbir aile çocuğunu dağdan indirmek istemez demeyeceğim, ama ailelerin % 90'ı bunu yapmaz. Yapmak isteyenler de, çocuklarını bekleyen akıbeti gördükleri için bunu yapmazlar: Zira çocukları dağdan indiklerinde ya on yıllarca cezaevinde kalacaklar, ya da serbest bırakılmaları durumunda örgüt tarafından öldürülecekler.

Yani demem o ki, artık örgütle birlikte olmak, sıradan bir vatandaş olmaktan kurtulma ve daha fazla rant elde etme anlamına geliyor. Dolayısıyla, bir daha belirtmek gereği

duyuyorum; aileleri ikna etme çalışması hangi yöntemle yürütülürse yürütülsün kesinlikle sonuç vermeyecektir.

Önerilen bir diğer yönteme gelirsek: Gençleri meslekî eğitimden geçireceklermiş, gençler meslek sahibi olacakmış, bu sayede gençler dağa çıkmaktan vazgeçecekmiş, bu biçimde örgüt de marjinalleşecekmiş!

Unutmayalım ki dağa çıkanların önemli bir bölümü üniversite kampuslarından ayrılıp örgüte katılanlardan oluşuyor. Dağa çıkanlar arasında tahsil görenlerin oranı daha fazladır, çünkü geçmişte gençleri dağa sürükleyen nedenler baskı, yoksulluk ve hukuksuzluk iken, şimdilerde bunlara ek olarak gençleri dağa çıkaran siyasal, kültürel ve ideolojik nedenler oluşmuştur. Ancak belli bir düzeyde tahsil görenlerin siyasi, kültürel ve ideolojik amacı olabilir.

Haydi, bir an için gençleri mesleki eğitime alma yaklaşımının sonuç vereceğini düşünelim. Peki, sözü edilen gençlere verilecek eğitim kaç yılda tamamlanacak? Beş-on yılı da, bu eğitimin sonuç vermesini mi bekleyeceğiz? Bilginin ışık hızıyla dolaştığı ve akşamdan sabaha yeni devrimlere, gelişmelere gebe olan günümüz dünyasında üç-beş yılda neler olacağını kimse kestirebiliyor mu? Üç-beş yıl içinde ülkenin büsbütün bölünme eşiğine gelmeyeceği ne malum?

Bu sorulara cevap bulmak için son birkaç ay içinde dünyadaki gelişmelere bakmak yeterlidir: Gürcistan-Rusya savaşıyla yepyeni bir durum ortaya çıktı. Adeta uluslararası dengeler değişti. Kimisine göre iki kutuplu, kimisine göre çok kutuplu bir dünyadayız artık.

Kafkaslardaki krizin hemen ertesinde bütün dünya devletleri yenidünya düzeni içinde çıkarlarını garantiye almak ve hatta geliştirmek için yeni dostluklar, yeni ilişkiler, ittifaklar oluşturma arayışına girdiler. Örneğin Amerika, Polonya'ya yerleştireceği füzeler için tam bir yıldır Polonya hükümetiyle bir anlaşma

sağlayamadığı halde, bu yeni gelişmeye ayak uydurmak için Polonya'nın bütün isteklerini kabul edip bir gecede protokol imza altına alındı.

Elli yıldır Amerika ile Libya arasında diplomatik bir ilişki yoktu, dahası Amerika uçakları Libya liderine suikast girişiminde bulunmuşlardı, çocuğunu bile öldürmüşlerdi. Ortaya çıkan yeni durum Amerika Dışişleri Bakanı Rice'a Libya'yı ziyaret ettirmek zorunda bıraktı. Fransa devlet başkanı her gün başka bir ülkede zirve topluyor; yıllardır uğramadığı Suriye'nin başkentine bile uğradı. AB toplantı üstüne toplantı yapıyor, yeni politikalar, yeni yaklaşımlar geliştiriyor. Türkiye, hem de Cumhurbaşkanı düzeyinde Ermenistan'ı ziyaret etti, iki ülke arasında görüşmeler başladı. Rusya hiç boş durmuyor: Şangay İşbirliği Örgütü'nü topladı, Hazar Denizi'ne komşu ülkeleri bir araya getirdi, Abhazya ve Osetya'yı tanıdı...

Tüm bunlar bir iki hafta içinde oldu. Önümüzdeki günlerde bu diplomasi trafiğinin daha da yoğunlaşacağı bekleniyor, çünkü güçler saf tutuyor, çıkarlarına göre mevzileniyorlar.

Bütün bunların PKK ile ne ilişkisi var denilebilinir. Olmaz olur mu? PKK'da bir güçtür. Elbette ki her yeni gelişme onu da olumlu ya da olumsuz biçimde etkileyecektir. PKK'nin kaotik ortamlardan yararlanmakta uzmanlaşan bir güç olduğunu unutmayalım.

Eğer böyleyse hiç kuşkunuz olmasın ki birileri PKK'ya da bir rol biçecektir. Ne de olsa o da bir güçtür ve bu gücü kullanmak isteyeceklerdir. Amerika'nın karşısına aldığı PKK kendisini Rusya'nın kucağında bulabilir. Bence şu anda bile Rus-PKK ilişkileri oldukça gelişmiştir. Rus-Gürcistan savaşının hemen arifesinde Erzincan yakınlarında petrol boru hattına yapılan o büyük sabotaj münferit bir olay değildir. Hemen ardından bir yarbay ve dokuz askerin şehit olduğu Erzincan olayı da bundan bağımsız değildir.

Öyleyse elini çabuk tutan, biraz daha az zarar göreceği, geç kalanın çok şey kaybedeceği bir sürece giriyoruz. PKK sorununun bir an önce halledilmesi, bir de bu açıdan gerekli ve de zorunlu hale gelmiştir. Bu iş artık öyle ekonomik yatırımlara, gençlerin eğitimine bırakılmayacak kadar ciddidir. Geçmişte yüz kez uygulanmış yöntemleri tekrar tekrar pişirip gündeme getirmek, Türkiye'ye zaman ve enerji kaybettirmekten başka bir işe yaramayacaktır.

Yani sadece Türkiye sınırları içindeki gelişmelerden dolayı değil, ülkemizin etrafında ve dünya genelinde yaşananları dikkate alarak daha radikal çözüm yöntemlerini gündeme sokmanın zamanıdır, hatta zamanı geçmek üzeredir...

Ülkenin bu sorunun çözümünde artık yılları kaybetmeye tahammülü yoktur.

Lütfen, bu ülkenin zamanını ve enerjisini geçmişte uygulandığı halde hiçbir sonuç vermeyen yöntemlere heba etmeyelim.

Benim bu konuda getirmek istediğim çözüm önerisi şudur: Dağa çıkışları engellemeyi değil, öncelikle dağdakileri indirme konusu gündeme alınmalıdır.

Bu nasıl olacak?

Örneğin KDP'nin bu konudaki yaklaşımı sonuç verdi ve benzer bir versiyonu Türkiye'de uygulanabilir:

KDP, PKK ile çatışma içinde olduğu dönemde, PKK militanlarına yönelik bir politika uyguluyordu: Örgütten ayrılıp kendisine sığınan her militana ya bir kitap ya da birkaç makale yazdırıp yayınlattı. Bu iş için militanların okur-yazar olmalarına bile gerek yoktu. Yazı yazma kabiliyeti olmayanlara yazıcı vererek örgüt hakkındaki düşüncelerini kâğıda döktürüp etkileşim aracı olarak kullandılar.

Örgütü teşhir ettiği oranda, kendi denetimindeki insanların örgüte katılmalarını engelleyebildi. Bu yöntemle örgüte katılımı minimize etmekte başarılı oldu. Yoksa Irak Kürtlerinden binlercesi örgüte katılacak ve onlar da günün birinde KDP'yle savaşacaklardı.

Aşiret diyerek küçümsediğimiz KDP'liler, yazıyı çok iyi bir araç olarak kullandılar ve sonuç aldılar. Ya bizde ne yapıldı? Örgütten ayrılan gençler susturuldu.

KDP bu yöntemle sınırlı kalmadı: Kendilerine sığınan militana "sen bizimle savaştın, peşmergelerimizi öldürdün" deyip onları cezaevine atmadılar, ağır cezalara çarptırmadılar. Bir süre soruşturmadan geçirdikten sonra, normal yaşama dönmelerini sağladılar. Ev verdiler, maaş bağladılar ve hemen hepsini bir yıl içinde evlendirdiler. Ardından bazılarını kurdukları özel orduda görevlendirdiler.

Bütün bunları dağdan inen gençleri sevdikleri için değil, örgüt militanlarını etkilemek için yaptılar.

KDP'nin saflarımızdan kaçanlara gösterdiği muamele dağdaki militanın kulaklarına geliyordu. Örgütten kaçan arkadaşlarının evlenip aile kurduğunu, varlık içinde yaşadıklarını duyuyorlardı. KDP'nin çeşitli yollarla ulaştırdıkları fotoğraflardan görüyorlardı. Başlangıçta, "alçaklar, davayı bir tas çorbaya sattılar" klişesiyle tepki gösterseler de, süreç içinde bu durum akıllarında soruya dönüşüyor, evlenme hissi yüreklerini ısıtıyordu. Bir de bakardık ki, kendisinden önce giden arkadaşını alçaklıkla suçlayan adam çekip gitmiş.

KDP, izlediği bu yöntemle hem kendi bölgesinde örgüte katılımı minimize etti, hem kendisiyle savaşan bu örgütü güçten düşürdü, hem de yıllarca dağlarda kalıp savaş ve askerlik tecrübesi edinmiş binlerce militanı özel orduda görevlendirip

kendilerinden yararlandı. Diyebiliriz ki, Barzanî'nın o kadar övündüğü özel ordu, PKK'den kaçan militanlarca oluşturuldu. Örneğin bu ordunun başındaki Aziz Veysi isimli şahıs PKK'den ayrılıp KDP'ye sığınan birisidir. Bu oluşumun üst düzeyinde görev yapan onlarca militan tanıyorum.

Ne acıdır ki, aşiret dediğimiz KDP bunları yaparak örgütü kabul edebileceği çizgiye getirirken, birkaç asırlık devlet geleneğine sahip olan devletimiz, dağdan inen militanı önce itirafçı, sonra iftiracı, daha sonra kontra yaptı ve alabildiğini aldıktan sonra herkesi kendi kaderine terk etti. Kimisini cezaevine kapatıp orada çürümeye, kimisini de dışarı salıp örgütün zulmüne maruz bıraktı.

Kimi vuruldu, kimi on yılı aşkın sürelerle cezaevlerinde çürüdü. Pişmanlıklarını belirtmiş onlarca militan yıllardır içeride tutuluyorlar. Ben ve kardeşim Arif Sakık bağımsız irademizle silahımızı bırakıp dağdan indiğimiz halde on bir yıldır birer hücrede tutuluyoruz.

Ya dağ, ya cezaevi tercihiyle baş başa kalan militanın dağı tercih edeceğinden kimsenin kuşkusu olmasın.

Bilginin ışık hızıyla dolaştığı bir çağda yaşıyoruz. Bize yapılanlar bu dört duvar arkasında kalmadı, başımıza gelenler hem de abartılı biçimde dağdakilerin kulağına gitti. Örgüt, şu anda militanlarını eğitirken, bizi ve Apo'yu kıyaslıyor. Militanlara şöyle sesleniyor: "Şemdin ve kardeşi Arif Sakık gidip teslim oldular, itirafçı oldular. Türk Devleti için yapmadıklarını bırakmadılar. Yıllardır devlete hizmet ediyorlar... İşte sonlarını da gördünüz. Şu anda yerlerde sürünüyorlar.

Tek bir avukat çıkıp onları savunamadı. Devlete üstün hizmetlerde bulundukları halde Şemdin'in cezasında tek bir gün indirim yapılmadı. Kardeşi Arif'e ise iki müebbet hapis cezası verildi. Bizim başkanın ki öyle mi? Hayır. İdamı durdurduk.

Her hafta en az beş avukat onun ziyaretine gidiyor. Aha cezasını AİHM de bozdurduk. Halk ona saygı gösteriyor. Düşman onu ciddiye alıyor ve çok kısa sürede özgürlüğünü sağlayacağız..." diyor ve sonra da şu cümleyi ekliyor: "Siz bilirsiniz, isterseniz Şemdin ve Arif kardeşlerin teslimiyet yolundan, isterseniz Öcalan'ın direniş yolunu seçin... Tercih sizin!"

Bu propaganda kadar militanları etkileyen başka bir eğitim çalışması yoktur. Bana ve kardeşime, yapılan ve basına da yansıyan onca haksızlık, bulunduğumuz cezaevinde adeta süründürülmemiz militanlara eğitim konusu yapıldı. Bundan sonra da dağdan inen olmadı. Ben dağdayken, Sayın İsmet Sezgin, TBMM'nde yaptığı bir konuşmada beni kast ederek, "gelsin teslim olsun, ona bir böbreğimi veririm" demişti. O çağrı üzerine gelmedim, ama onun istediği tarzda gelmeme rağmen bir idam ve bir hücre dışında bir şey vermediler. Bunu bilen militanlar ölürler ama dağdan inmezler.

Kardeşim Arif Türkiye topraklarında tek bir gün örgüt militanlığı yapmadığı halde iki müebbet hapis cezasına çarptırıldı ve kendiliğinden örgütten kaçtığı halde pişmanlık yasalarından yararlandırılmadı. İkimiz de on yıldır bulunduğumuz hücrelerde çürüyoruz. Belki de bu ülkede en zorda ve en yalnız olan iki kişiyiz.

Bu ülkede tek bir gün eline silah almamış, olayların yoğun olduğu bir dönemde gidip askerliğini yapmış, evlenmiş, çocuk babası olmuş, sadece köyü yakıldığı için yurtdışına kaçmış ve yurt dışında yakalanarak Türkiye'ye getirilmiş bir insanın iki müebbet hapis cezasıyla cezalandırılması, pişmanlığını belirtip devlete yardımcı olduğu halde, Pişmanlık yasalarından yararlandırılmaması dağdakini orada tutmaya yeterli bir neden değil midir?

Tek bir kişinin bile birden fazla müebbet hapis cezası almadığı bir hukuk sisteminde, kendi arzusuyla dağdan inmiş olan Kardeşim Arif Sakık'a iki müebbet cezası verilirse ve on yıl boyunca tek başına bir hücrede tutulursa, elbette ki bu skandalı duyan hiç kimse dağdan inmek istemeyecektir. Birileri istediği kadar, "gelin, devletinizin şefkatli kucağına sığının, Türk adaletine sığının" diyerek çağrıda bulunsun. Bu çağrının samimiyetine hiç kimse inanmıyor ve orada açlıktan ölseler bile inmezler.

İnsanlar dağlardan indirilmedikçe, dağa çıkışlar devam edecektir.

KDP, kendisine sığınan PKK militanlarından bir ordu kurarken, Türkiye Cumhuriyeti Devleti kendisine sığınan PKK militanlarını cezaevlerinde kendi kaderlerine terk etti.

Altını çizerek söylemek istiyorum, kendiliğinden örgütten ayrılmış ve devlete yardımcı olmuş biz yüzlerce insana yapılan haksızlıklar giderilemezse, hiçbir girişim dağdakileri indirmeye yetmez, çünkü her şeyden önce ortada bir güven sorunu vardır. Haklı olarak, "bizi de dağdan indirip cezaevine tıkayacaklar" diye düşünüyorlar. Aynen şöyle diyorlarmış: "Aşağı inip Şemdin ve Arif gibi hücre köşelerinde sürüneceğimize, dağda kalıp ölmek daha iyidir..."

İşte örgütten ayrılanlara yapılan bu muamele dağdan inişlerin yolunu büsbütün tıkadı. Şu sıralar Habur Sınır kapısında giriş yapan veya değişik bölgelerde silahını bırakıp güvenlik kuvvetlerine teslim olan kişilerin varlığı da işin doğasıyla ilgilidir. Örgütle sorun yaşayan ya da değişik nedenlerden dolayı ortama ayak uydurmakta zorlanan kişilerdir bunlar. Bunlar örgütü olumsuz etkilemezler; zira örgüt bunar için "bağırsakların temizlenmesi" tabirini kullanıyor.

Dağdan inmeler azalınca, dağdaki militan sayısı arttı, dağdaki militan sayısının artması dağa çıkışları arttırdı... Sayı artışı örgütün yeni dağlara ve faaliyet alanlarına açılmasını sağladı.

Sonuç olarak şunu söylemek istiyorum. Dağdakileri aşağı indirmek için her ne adım atılırsa atılsın, güven sorunu halledilmeden sonuç almak zordur. Öncelikle güven oluşturan adımlar atılmalıdır. Bunun ilk adımı da kendiliğinden örgütten ayrılmış, pişmanlığını belirtmiş, yıllardır güvenlik kuvvetlerine yardımcı olan biz yüzlerce kişi ile Öcalan ve onu takip eden örgüt mensuplarına verilen ceza arasına bir fark koymakla atılmalıdır.

Bu; Ceza Kanunun Etkin Pişmanlığı belirleyen 221. maddesinin genişletilmesiyle ya da yeni bir Pişmanlık Yasası'nın çıkarılmasıyla olur, hiç fark etmez. Çünkü insanlar söyleme değil yapılana bakarlar. Çıkarılan yasanın ismi değil, ne oranda uygulanıp uygulanmadığına bakarlar. Her ne biçimde olursa olsun, ilk adım olarak devlete sığınanlara sahip çıkılması gerektiğine inanıyorum. Cezalandırıcı değil, affedici yaklaşımlardan sonuç alabileceğine inanıyorum.

ÇETELERLE MÜCADELE

Türkiye çetelerle mücadele ediyor. Son yılların mücadelesine Ergenekon soruşturması denildi. Yol açacağı gelişmelerin öneminden dolayı olmalı ki, konu etrafında hararetli tartışmalar yürütülüyor. Neredeyse her gün haber-yorum konusu yapılıyor. Türkiye Cumhuriyeti Tarihi'nde üzerine en çok kitap yazılan, dizileri ve filmleri yapılan konu unvanını şimdiden kazanmış bulunuyor.

Yine de kafalar her zamankinden daha karışık, çünkü çoğu kalemşor konuyu aydınlatmak için değil; ya sulandırmak, ya karıştırmak, ya çarpıtmak için bir şeyler söylüyor, yazıyor, çiziyor. Kimi olup bitenlerin derinliğini anlamaya çalışırken, başka birileri durmadan magazinleştirmeye çalışıyorlar... Kimi "fasa fiso", kimi "ne idüğü belirsiz bir dava", kimi "Susurluk

devamı bir oluşum", kimi "Gladio'nun devamı, kökü 1950'lere dayanan NATO uzantılı bir oluşum" değerlendirmesinde bulunuyor. Kimi büsbütün çarpıtıyor, kimi doğru ve yanlışları birbirine katarak kamuoyunu yönlendirmeye çalışıyor...

Şu anda Türkiye'nin mücadele ettiği sıradan bir çete değil; fikir, anlayış, duruş ve davranıştır; dahası bir ideolojidir. Bütün dillerin Türkçeden ve bütün halkların Türk'lerden türediğini, Türk'lerin asil ve üstün bir ırk olduğunu var sayan; bu savı kabul etmeyen halklara ve hatta bütün bir dünyaya kafa tutmayı hak gören bir ideolojidir. "Bir Türk dünyaya bedeldir" sloganını şiar edinen ve Nazilerden daha fazla "üstün ırk" teorine inanan bir ideolojidir.

Türkleştirmeyi Anadolu'dan başlatıp Avrasya'ya ve oradan da bütün dünyaya yaymak isteyen; bunu da Kürtleri yok sayarak, Ermeni ve Rumlardan geriye kalan kılıç artıklarını temizleyerek gerçekleştirmek isteyen bir ideolojidir. İslamcı damarı kabardığında antisemitist, klasik solculuğu tuttuğunda Anti-emperyalist, ulusalcılığı şahlandığında batı karşıtı kesilen ideolojidir. Yeri geldiğinde İslamiyet'i karşısına alan; yeri geldiğinde Türk-İslam sentezini savunan, gayrimüslime kaşı İslamiyet'i, İslamiyet'e karşı laikliği kullanmaktan çekinmeyen bir ideolojidir. Demokrasiyi öcü gören, serbest piyasa ekonomisine karşı çıkan, Türkiye'nin içe kapanmasını öngören bir ideolojidir. "Anti" ve "düşman" kavramları üzerinde yükselen bir ideolojidir. Farklı ve yeni olan her şeye karşı duran bir ideolojidir. Karşı olduğu her şeyi düşman gören bir ideolojidir. Düşman gördüğü her şeyle savaşmak isteyen bir ideolojidir.

Bu, aynı zamanda bir savaş ideolojisidir.

Bazıları bu çeteyi yok etmekten söz ederler, söz konusu olan bir fikir ise, onu yok etmek mümkün değildir. Onu zararsız hale getirmeye çalışmak en gerçekçi hedef olabilir.

Bu oluşum sadece bir fikir değil aynı zamanda yere, zamana ve hedefe göre şekil değiştiren; en ilkel klan-kabile ilişkisinden tutalım, en çağdaş ilişki biçimlerini içinde barındıran bir organizasyondur. Duruma göre siyasi parti, duruma göre askeri oluşum, duruma göre cemaat, duruma göre mafya ya da çete örgütlenmesi olarak ortaya çıkar. Somut bir yapı olduğu kadar, ülkenin bütün kurum ve kuruluşlarına sızmış ve yerleşmiş bir yapıdır da... Onu nerede ararsanız orada bulursunuz. Mecliste, hükümette, partilerde, TSK'da, MİT'te, Emniyet'te, yargıda, sivil toplum örgütlerinde ve toplumun kendisinde...

Şu günlerde kimin bu oluşumun içinde yer alıp almadığı tartışılıyor. Cevabı çok basit bir tartışma. Kişi ne kadar Amerika ve Avrupa karşıtıysa, ne kadar Kürt-Ermeni-Rum-Yahudi düşmanıysa, ne kadar laikçiyse, ne kadar statükoyu koruma çabasındaysa, ne kadar yasal ve anayasal düzenlemelere karşıysa, ne kadar askeri yöntemlerin çözüm olabileceğine inanıyorsa, o kadar bu oluşumun içindedir.

Bazıları bu oluşuma derin devlet sıfatı takıyorlar. Derinliklerini göremiyorum, olsa olsa karanlık, yüzeysel ve irticacı devlet olabilir. Öyle iddia edildiği gibi bir soruşturmayla ya da Susurluk kazasıyla ya da Gladio ile ortaya çıkmış bir oluşum değil, devletin var oluşuyla süregelen bir oluşumdur.

Bu soruşturma, devletin geçmişiyle yüzleşme gayretidir.

Osmanlı çöktü, deriz. Osmanlı'da çöken de oldu, Cumhuriyet'e geçiş yapan da. Osmanlı'nın hoşgörüsü, renkliliği, kucaklayıcılığı çöktü... İttihat-Terakki'de somutlaşan ırkçılığı, başka halkların enkazı üzerinden uluslaşma ve dünyaya yayılma emeli biçim değiştirerek Cumhuriyet'in kurucu öğesine dönüştü. Osmanlı'da yapamadığını Cumhuriyet şemsiyesi altında yapmaya çalıştı; bazen provokatör, bazen suikastçı olarak ortaya çıktı. Bazen 27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül, 28 Şubat darbecileri olarak, bazen 6–7

Eylül olaylarının planlayıcıları, bazen sağcı, bazen solcu olarak ortaya çıktılar.

Kahramanmaraş, Sivas, Çorum, Malatya katliamlarında Alevi karşıtı ülkücüler, ünlü yazarların tasfiyesinde dinci motifli militanlar olarak ortaya çıktılar. Kürt halkına boyun eğdirmek için kimi zaman İstiklal Mahkemeleri, kimi zaman 33 kurşun, kimi zaman JİTEM, kimi zaman kontrgerilla, kimi zaman Susurluk, kimi zaman Şemdinli, çoğu zaman faili meçhul cinayetler olarak ortaya çıktılar. Bazen PKK'ye karşı savaşır görünümü verdiler, bazen de PKK'yi savaşması için cesaretlendirdiler. Bazen Hizbullah, bazen DHKP-C'li olarak faaliyet yürüttüler.

Bu; sadece hukuki değil, aynı zamanda hukuk yöntemiyle çözülmek istenen siyasi bir davadır; Türkiye'nin tarihiyle yüzleşme ve hesaplaşma çabasıdır.

Peki, ne oldu da Türkiye bu riskli mücadeleyi başlattı? Bu hesaplaşmada iç ve dış faktörlerin rolü nedir? Bu mücadele bir sonuca ulaşır mı, yoksa Susurluk'ta ve Şemdinli'de olduğu gibi bir noktadan sonra sekteye mi uğratılacak?

Geçmişte ülke sorunları genellikle iç dinamiklerin devreye girmesiyle hal yoluna girerdi. İç dinamiklerin yetersiz kaldığı noktada dış dinamikler rol oynamaya başlardı. Ne var ki; bilginin ışık hızıyla, ulaşımın ses hızıyla dolaştığı, sınırların silikleştiği, gümrüklerin ortadan kaktığı günümüz dünyasında iç ve dış dinamikler de birbirlerine geçmiş bulunuyor.

Washington'da alman bir karar anında bir başka ülkede yankı bulabiliyor. Türkiye söz konusu olduğunda iç dinamikler daha çok silik kalıyor, sorunlar genellikle dış dinamiklerin harekete geçmesiyle çözülüyor. Türkiye'nin Batı ittifakı içinde tutulmasında, çok partili sisteme geçilmesinde, global ekonomiye hazırlanmasında dış faktörlerin belirleyici rol oynadığını artık çok net olarak biliyoruz. Bu soruşturmanın da iç dinamikler kadar dış dinamiklerin zorlaması sayesinde açıldığını söyleyebiliriz.

Neden mi? Çünkü 21. yüzyılın en büyük sorunu enerji güvenliğidir. En büyük mücadele bu sorunun çözümü için verilecektir. Başta petrol ve doğalgaz olmak üzere enerji kaynaklarına hâkim olmak ve enerji-ulaşım güvenliğini sağlamak savaşlar bile göze almacaktır.

Doğu enerji tedarik eden, Batı tüketen, Türkiye transit eden ülkedir. Enerji rezervlerine sahip olmayan ama Ortadoğu, Ortaasya ve Yukarıasya'nın enerji kaynaklarını batıya aktarmada vazgeçilmez bir köprü rolü oynayabilecek, jeo-stratejik bir konuma sahiptir. Kerkük-Ceyhan, Bakü-Tiflis-Ceyhan ve Mavi Hat Türkiye'den geçiyor. Doğalgaz ve petrol ulaşım hattı gibi çalışan İstanbul ve Çanakkale boğazları da Türkiye'nin denetimi altındadır. Daha da önemlisi Rusya'nın enerji tekelini kırmak amacıyla Batı'nın ortaklaşa geliştirmek istediği Nabucco Petrol ve Doğalgaz Boru Hattının Türkiye üzerinden geçirilmesi planlanmaktadır. Dolayısıyla enerji ulaşımında Türkiye kadar önemli ikinci bir ülke yoktur, dünyada.

Eğer 21. yüzyılda enerji güvenliği birinci öncelik olacaksa, o zaman enerji transitinde kilit ülke olan Türkiye'nin istikrarlı ve güvenilir; komşularıyla, müttefikleriyle ve enerji kaynakları üzerine oturan ülkelerle sıfır problemli bir ülke olması gerekiyor.

Bu nasıl başarılacak? Bu Türkiye'nin; sivil-demokratik bir anayasaya kavuşmuş, seçimle işbaşına gelen hükümetleri iktidar olabilmiş, askeri ülke sınırlarını koruma görevine çekilmiş, yargısı bağımsız ve tarafsızlaşmış, ekonomisi serbest rekabete açılmış, azınlıklara kendilerini ifade etme özgürlüğü vermiş, komşularıyla siyasi, diplomatik ve ekonomik ilişki geliştirmiş, AB'ye tam üye olmuş, Batı ittifakı içindeki yerini sağlamlaştırmış bir ülke olmasıyla başarılacak.

Türkiye'nin böyle bir rotaya girmesinin önündeki en önemli engel, ülkenin demokrasi ve hukuk düzenine helal getiren

çetelerin varlığıdır. Gerek Türkiye'deki demokratik çevrelerin, gerek Batı dünyasının yapmak istediği bu engeli ortadan kaldırmaktır.

Soruşturma kapsamında yargılanan hemen herkesin ağır cezalara çarptırılması bu davanın sonuca ulaştığı, dava kapsamında yargılanan insanların tahliye edilmeleri ya da beraat etmeleri ise bu davanın fiyaskoyla sonuçlandığı anlamına gelmez, zira dava hukuki değil siyasidir; başarı ya da başarısızlığı ortaya çıkardığı siyasal sonuçlarla ölçülmelidir.

Henüz soruşturmanın başında olunmasına rağmen bazı sonuçlar alındı bile: Bu soruşturma sayesinde seçimle işbaşına gelen hükümetlerin perde arkasından nasıl yönetildiği, darbe ortamlarının nasıl hazırlandığı, siyasi cinayetlerin nasıl işlendiği, ülkenin kaotik ortamlara nasıl sürüklendiği gerçeği bütün ayrıntılarıyla ortaya çıktı. Bazı karanlık noktaların aydınlanması, hem de mahkeme tutanaklarıyla belgelenmesi başlı başına bir kazanımdır.

PKK'ye atfedilen bazı suikast ve katliam düzeyindeki eylemlerin, İran ajanlarına atfedilen bazı suikastların, Ak Parti hükümetine yüklenmek istenilen bazı suikast ve saldırıların bu çete tarafından planlanıp hayata geçirilmesinin ortaya çıkması önemli bir kazanımdır. Bu çetenin Hizbullah terör örgütünü kurup ona cinayet işletmesi, DHKP-C vasıtasıyla bazı suikastlar düzenlemesi ve en üst düzeyde PKK'yi şiddete yönlendirme gayretlerinin açığa çıkması bir kazanımdır.

Artık bu ülkenin on yıllarca şiddet ortamında kalmış olmasının önemli nedenlerinden birini daha biliyoruz. Bu da en büyük kazanımdır.

Soruşturmanın Ümraniye'de bulunan birkaç el bombasıyla değil, 2001 yılında bir oto hırsızlığından dolayı gözaltına

alınan Tuncay Güney'in itirafları ve evinde ele geçen belgelerle başlamış olduğu gerçeğini göz önünde bulundurursak, 2004 yılında planlanan Sarıkız ve Ay ışığı darbe girişimlerinin başarıya ulaşmaması soruşturmanın bir başka başarısıdır. Hükümetin 27 Nisan 2007 e-muhtırasına karşı dik duruşu, soruşturmadan alınan cesaretle mümkün olmuştur. Susurluk skandalına "fasa fiso" diyen Erbakan hükümetinin önce iktidardan, sonrada halkın gözünden düşmesi gerçeğini dikkate alırsak, 22 Temmuz 2007'de gidilen genel seçimlerde Ak Parti'nin oylarını yüzde 47'ye çıkarması bu soruşturmanın bir kazanımıdır.

Ak Parti'yi kapatma davasının Anayasa mahkemesinden dönmesi bu soruşturmayla birebir ilintilidir. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Erivan ziyareti futbol diplomasisi sayesinde değil, çetelerin etkisizleşmesi sayesinde gerçekleşmiştir. Kürt kökenli Irak Cumhurbaşkanı Celal Talabani'nin Ankara'ya davet edilmesi ve Irak'ta yeni bir sayfanın açılması bu soruşturmanın derinleştirilmesiyle mümkün olmuştur.

Kürdistan federe devlet başkanı Mesut Barzani ile resmi ilişkilerin geliştirilmesi yine bu soruşturmanın safhasıyla birebir ilintilidir. Kürtçe yayın yapan TRT 6'nın yayın hayatına başlaması çete engelinin bir parça da olsa aşılması ile mümkün olmuştur. Dört yıl aradan sonra ilk kez Türkiye başbakanı Recep Tayip Erdoğan'ın Egemen Bağış'ı baş müzakereci olarak ataması ve onu da yanına alarak Brüksel'e gitmesi ve orada "2009 yılı Avrupa Birliği yılı olacaktır" açıklaması yapması bu soruşturmanın derinleştirilmesinden alınan feyizle mümkün olmuştur. Belki de Hizbullah örgütünün tasfiyesi, belki de Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye teslim edilmesi bu soruşturmanın bir parçası olarak ortaya çıktı.

Şimdi insanı esas alan ve koruyan bir anayasanın gündeme gelmesi ve Meclis'ten geçmesi ihtimali her zamankinden daha

fazladır; zira "biz yeni bir anayasanın çıkmasına müsaade etmeyeceğiz" diyen çete hamilerinin direnci kırılmıştır. Şimdilerde Türkiye PKK'yi silahsızlandırmak ve Kürt sorununu adil ve kalıcı bir çözüme kavuşturmak için her zamankinden daha hazırdır; zira artık örgütün silahsızlandırılmasının tek yöntemi olan af yasasının çıkarılmasına karşı koyanlar eski güçlerinde değildirler, hatta PKK'lilerden daha fazla af dileyen bir konumdadırlar.

Artık "Avrupa Birliğine girmek istiyoruz, ama..." diyenlerin direnci kırılmıştır, AB yolunda ilerlemenin önündeki engel önemli oranda ortadan kalkmıştır. Artık "asker göreve" sloganları geçerliliğini yitirmiştir, askeri müdahale dönemlerine son nokta konulmuştur. meşru hükümetler bağımsız karar verme imkânına kavuşmuştur.

Soruşturmalar kapsamında yargılanan aktörlerin, Kıbrıs bağlantıları dikkate alınırsa, gelişmelerin Kıbrıs sorununun çözümüne olumlu katkı yapacağını da bekleyebiliriz.

Çeteler aşıldıkça, Türkiye'nin önü açılıyor...

Demokratik bir anayasaya,

Gerçek anlamda çoğulcu bir demokrasiye,

Hukukun üstünlüğü ilkesinin işlediği seviyeye,

Bütün azınlıklara sosyal, kültürel haklar verildiği düzeye,

Komşularımızla barış içinde yaşadığımız bir dengeye, ulaşıp

AB'ye girdiğimiz gün, her şey daha iyi olacaktır.

Çetelerden temizlenen Türkiye için, Kürt sorununun da kesin çözüm yoluna girmiş olacağı açıktır.

Çatışma dönemleri bitecek, ama ülke asla bölünmeyecektir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Maslow, Abraham, İnsan Olmanın Psikolojisi, Çev. O. Gündüz, Kuraldışı Yay. İstanbul, 2001

Solak, Adem, Küresel Yolda Papaz Cinayeti, HEGEM Yayınları, Ankara, 2007

Solak, Adem, HEGEM Mardin Raporu, HEGEM Yayınları, Ankara, 2009

Solak, Adem, Şiddet Açısından Anne Baba Eğitimi, HEGEM Yayınları, Ankara, 2009

Solak, Adem (Editör), Felsefe ve Eğitim, HEGEM Yayınları, Ankara, 2006

Solak, Adem (Editör), Hayat Yolunda Anlam Arayışı, HEGEM Yayınları, Ankara, 2006

Botton, Alain de, Felsefenin Tesellisi Çev. B. T. Altuğ, Sel Yay. İstanbul, 2004

Şeriati, Ali, Medeniyet ve Modernizm, Birleşik Yay. İstanbul, 1996

Öztürk, Ali Osman, Suç Analizi, Trabzon, 2005

Gezici, Aytekin, Ağca, Akis Yay. İstanbul, 2006

Neill, A.S., Bir Eğitim Mucizesi, Hürriyet Yay. İstanbul, 1978

Fay, Brian, Sosyal Bilimler Felsefesi, Çev. İ. Türkmen, Ayrıntı Yay. İstanbul, 2000

Sena, Cemil, Filozoflar Ansiklopedisi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1976

Hoffer, Eric, Kesin İnançlılar, Çev. E. Günür, İm Yay. İstanbul, 2000

E. W. Hopkins& Moore&Ferruh, Misyonerlik, Örgün Yay. İstanbul, 2006

Giddens, Anthony, Sosyoloji, Çev. H. Özel- C. Güzel, Ayraç Yay. Ankara, 2000, (Özellikle Bölüm 7 ve 8)

Öztürk, Ali Osman, Suç Analizi, Trabzon, 2005

Fay, Brian, Çağdaş Sosyal Bilimler Felsefesi, Çev. İ. Türkmen, Ayrıntı Yay. İstanbul, 2005

Gürkan, Emrah, Ne Kadar Muasırlaşabildik?, Güncel Yay. İstanbul, 2003

Erçetin, Şule, Eğitim ve Şiddet, HEGEM Yayınları, Ankara, 2006

Şule, Erçetin, Çocuk ve Suç, HEGEM Yayınları, Ankara, 2006

Karlsen, Gustave E., Eğitim Yönetimi, Küreselleşme ve Demokrasi, Mayıs 2002

Türk, Hakan, M. Ali Ağca Kimdir?, Akademi Yay. İstanbul, 2006

Tombuş, İhsan, Ankara Cinayeti, Bilgi Yay. 2003

Yalom, Irvin, Bağışlanan Terapi, Kabalcı Yay. İstanbul, 2002

Jean Paul (Papa), Bellek ve Kimlik, Çev. S. Soner, Neden Yay. İstanbul, 2005

Welwood, John, Kalbin Yolculuğu, Çev. Z. Koltukçuoğlu, Kuraldışı Yay. İstanbul, 2003

Spring, Joel, Özgün Eğitim, Çev. A. Ekmekçi, Ayrıntı Yay. İstanbul, 1997

Sayar, Kemal, "Antidepresan Çağı", Mostar Dergisi, Eylül, 2005

Huberman, Leo, Feodal Toplumdan 20. Yüzyıl , Çev. M. Belge, İstanbul, 1995.

Akkan, M, "Sokakta Yaşayan Çocuklar", İstanbul Barosu Çocuk Hakları Günleri, 17-18 Kasım 1995, Hekimevi, İstanbul, s. 234-238

Şadoğlu, M. Ali, Mutlak İrade, Maviağaç Yay. İstanbul, 2004

Ağca, M.Ali, Mesih, BBD Dağıtım, İstanbul

Demir, Mustafa, Üzgünüm Ama Pişman Değilim, Özcan Yay. İstanbul, 2003

Armağan, Mustafa &Diğerleri, İnsan, Ufuk Yay. İstanbul, 2004

Özel, Mustafa, "Cumhuriyet Çocuklarına İmparatorluk Dersleri", Mayıs, 2004

Foucault, Michel, Bir Aile Cinayeti, Çev. E. Yıldırım, Ayrıntı Yay. İstanbul, 2007

Foucault, Michel, Hapishanenin Doğuşu, Çev. M.A. Kılıçbay, İmge Yay. İstanbul, 2006

Tozlu, Necmettin, Eğitim Felsefesi Üzerine Makaleler, Elis Yay. Ekim, Ankara, 2003

Tozlu, Necmettin, Eğitim Problemlerimiz Üzerine Düşünceler, Mikro Yayınları, Ankara, 2003

Tozlu, Necmettin, İnsandan Devlete Eğitim, Yeni Türkiye Yay. Ankara, 2003

Türkoğlu, Nurçay, Toplumsal İletişim, Babil Yay. İstanbul, 2004

Harrisson, Paul, Üçüncü Dünyanın Batılılaştırılışı, Çev. C. Cerit, İstanbul, 1991

Marinof, Lou, Felsefe Terapisi, Çev. E.Sökmen, Gendaş Yay. İstanbul, 2004

May, Rollo, Kendini Arayan İnsan, Çev. A. Karpat, Kuraldışı Yay. İstanbul, 1997

Huntington, Samuel P., Biz Kimiz, Çev. Aytül Özer, CSA Yay. İstanbul, 2004

Yalçın, Doğan, Yurdakul, Reis, Sus Yay. İstanbul, 1999

Mc Mahon, Susanna, Terapistim Yanımda, Çev. N. Kavalalı, İlhan Yay. İstanbul, 2003

Özkan, Tuncay, "Küreselleşmenin Dayanılmaz Ağırlığı", Milliyet, 14 Mayıs 2001

Volkan, Vamık, Atlarla Yaşayan Kadın, Okuyan Us Yay. İstanbul, 2005

Sönmez, Veysel, Sevgi Eğitimi, Anı Yay. Ankara, 2003

Frankl, Victor E., İnsanın Anlam Arayışı, Çev. S. Budak, Öteki Yay. İstanbul, 2000

Dyer, Wayne, Kendin Olmak, Çev. U. Önen, Kuraldışı Yay. İstanbul, 1996

***Işıktaç, Yasemin, "Ensest ve Hukuka Yansıması", İstanbul Barosu Çocuk** Hakları Günleri, Hekimevi, İstanbul, 17-18 Kasım 1995*

TBMM Şiddet Araştırma Komisyonu Raporu 1

(Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan -10/148, 182, 187, 284, 285- Esas Numaralı Meclis Araştırma Komisyonu Raporu)

TBMM Çocuklarda ve Gençlerde Şiddeti Araştırma Komisyonu Raporu 2

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimleri ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan -10/337, 343, 356, 357- Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu)

YAZAR HAKKINDA

6 yıl ilkokul, 10 yıl Lise Felsefe Grubu Öğretmenliği yaptı.

1984 yılından itibaren cezaevlerinde ek görevlerde bulundu.

1986 yılında Trabzon'da ilk özel anaokulu kurdu.

2 yıl asaleten lise müdürlüğü yaptı.

1993 yılında PDR alanında Karadeniz Teknik Üniversitesi Giresun Eğitim Fakültesine "Öğretim Görevlisi" olarak girdi. Yüksek Lisansını A. Üniversitesi, Sosyal B. Enstitüsü'nde tamamladı.

1995 yılında "Aile Araştırmaları" Projesini yürüttü.

1996 Yılında yapılan 15. Mili Eğitim Şurasında il çalışmaları ve bölge çalışmaları kapsamında görev aldı. Komisyon başkanlığı yaptı.

1998 yılında K.T.Ü. Fatih Eğitim Fakültesi "Okulöncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı Başkanlığı"na atandı.

2003 yılında Hayatboyu Eğitim Gelişim Derneğini kurdu.

2004 de Trabzon E Tipi Cezaevinde, üniversite adına "GEÇİCİ GÖREVLİ TERAPİST" olarak eskiden yürüttüğü göreve tekrar başladı.

İki yıl Zigana TV.'de Canlı Yayın "Eğitime Alternatif Bakış" programını yürüten yazar, Ekspres Gazetesi'nde köşe yazarlığı yaptı.

TBMM Şiddet Araştırma Komisyonu Bilim Uzmanlığı ve saha araştırmaları koordinatörlüğü görevinde bulundu. (22. Dönem, 2007)

5-6-7 Kasım 2008 tarihlerinde Ankara'da yapılan **"V. Aile Şurası"**na çağrılı olarak katıldı.

HEGEM adına düzenlenen, şiddet, suç, aile konulu 2'si uluslar arası 6 kongre/ sempozyumun koordinatörlüğünü yaptı.

Halen ülke çapında yürütülmekte olan HEGEM projeleri genel koordinatörlüğü, Adalet Bakanlığı Unicef, "Etkin Hükümlü Yönetimi Projesi" Ulusal Danışmanlığı görevlerini yürütmektedir.
Solak, yayın hayatına 25 bilimsel eser kazandırdı.

ŞİDDETİ ANLAMAK

İnsanoğlu büyük adam olmak için heveslerle doludur; fakat bir gün anlar ki, sadece küçük bir adamdır. Mutlu olmak için heveslerle doludur; fakat bir gün anlar ki sadece mutsuzdur. Mükemmel olmak için büyük hevesler taşır; fakat bir gün anlar ki sadece kusurlarla doludur. İnsanlar tarafından sevilen ve sayılan bir kişi olmak için devamlı didinir; fakat bir gün anlar ki, kusurlarından dolayı sadece insanların hor görmesiyle karşı karşıyadır.

İşte dışına çıkmaya imkân bulamadığı bu utanç duygusu; o anda güçlü bir adaletsizlik ve yıkma hırsı yaratır. Çünkü bu durumda o, kendisini kusurlarından dolayı mahkûm eden ve bunun suçunu sadece kendisine yükleyen gerçeğe karşı bitmez tükenmez bir nefrete bürünmüştür.

PASCAL

ISBN: 978-605-89212-3-8